

FÜGGELÉK

Megjegyzések a Függelék adatainak értelmezéséhez

A 2000/2001-es tanévtől bevezetett, új közoktatás-statisztikai adatszolgáltató rendszer jellemzői

A 2000/2001-es tanévet megelőző, régi rendszerben a megfigyelésnek egy szintje volt, a közoktatási intézmény típusa: az az egység, amely az új rendszerben a feladatellátási hely fogalomhoz áll a legközelebb. Az új statisztikai rendszernek három megfigyelési szintje van:

– az *intézmény* (az új statisztikai adatgyűjtésben intézménynek nevezik az önálló, saját alapító okirattal rendelkező, igazgatási szervezetet);

– a *feladatellátási hely* (az intézmény szervezetén belül a székhelyen, illetve a különböző telephelyeken lévő intézményegységek, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen levő, de eltérő közoktatási feladatot ellátó intézményegységek). A feladatellátási helyek típusai (az ellátott feladatoknak megfelelően) a következők: óvoda, általános iskola, szakiskola (szakmunkásképző iskola), speciális szakiskola, gimnázium, szakközépiskola, alapfokú művészetoktatás, kollégium, beszédjavító szakszolgálat, nevelési tanácsadó szakszolgálat, szakértői bizottság;

– a *tanterv* (a tantervi jellemzőkre vonatkozó információk a tanulói adatokkal együtt kerülnek begyűjtésre). Tantervi szinten a statisztika megkülönbözteti: a gyógyepedagógiai nevelést, oktatást (a speciális szakiskola kivételével), a felnőttoktatást, a nemzetiségi oktatást, a gimnáziumi 4, (5), 6 és 8 évfolyamos képzést, a tanterv besorolását az ISCED-osztályozás szintjei szerint, a szakképzésre vonatkozóan: OKJ/nem OKJ-képzés, általános képzés és szakmai előkészítő oktatás/általános képzés és szakmacsoportos alapozás/szakképző évfolyam, a tanterv besorolása szakirányú program és az ISCED tartalmi osztályozása szerint.

A megfigyelési szintek összefüggése: az új statisztikai adatszolgáltató rendszerben a megfigyelési szintek hierarchiát alkotnak. A piramis csúcsán az intézmény áll, azt követi a feladatellátási helyek szintje, majd pedig a tantervi (program-) szint. Általános elv, hogy az erőforrásokat (foglalkoztatottak, osztálytermek stb.) az intézmény, a tanulókat a feladatellátási hely típusa, ezen belül pedig a program típusa szerint veszi számba a statisztika.

A 2000/2001-es tanévtől az adatgyűjtés nemcsak formájában változott, hanem az egyes *mutatószámok tartalma* is más lett. Az előző években közöltekkel a 2001/2002-es adatok sokszor nem összehasonlíthatóak, ezért a KSH és az OM az idősorok egy részét 1990-re és 1997-től évente, az új tartalomnak megfelelően visszavezette, így a jelen kötet-

ben szereplő és a korábbi időszakra vonatkozó adatok több helyen eltérnek az előző Jelentés kötetben közzétettektől.

Néhány fontos különbség a régi rendszerhez képest

1. A korábbi évektől eltérően, a 6 és 8 osztályos gimnáziumok 5–8. osztályainak tanulói és pedagógusadatai a gimnáziumoknál, és nem az általános iskoláknál szerepelnek.

2. A gyógypedagógiai, a felnőttoktatás és a nemzetiségi oktatás nem külön feladatellátási helyként, hanem sajátos programként kerülnek számbavételre, ezért speciális adatbázis-kezelői műveleteket igényel ezen adatok feladatellátási helyek szintjén történő összegzése.

3. A korábbi évektől eltérően, a gyógypedagógiai intézmények és tanulók a megfelelő iskolatípusnál találhatóak (általános iskola, szakiskola), ezért speciális adatbázis-kezelői műveleteket igényel ezen adatok feladatellátási helyek szintjén történő összegzése.

4. A pedagógusok számába, mivel intézményi szinten gyűjtik, 1997-ig visszamenően beleszámítják az összes programon dolgozó pedagógust (tehát a gyógypedagógiai, a felnőtt-, a nemzetiségi oktatásban tanítókat is).

5. 2000-től az osztálytermek nem tartalmazzák a szaktantermeket. Ezt a változást nem lehetett visszavezetni, így az osztálytermek időszora nem értelmezhető.

6. A csoportok, osztályok számába 1997-ig visszamenően beleszámítják az összes programcsoport, illetve osztály számát (tehát a gyógypedagógiai, a felnőttoktatás, a nemzetiségi oktatásét is).

7. A szakmunkásképzés nem jelenik meg külön oktatási formaként, hanem összevonásra került a szakiskolai oktatással. Az iskolai rendszerű szakképzésben találhatóak a szakiskolai oktatás 11. és magasabb évfolyamai, a szakközépiskolai oktatás 13. és magasabb évfolyamai. A szakiskolai oktatás tartalmazza a korábbi rendszerben működő gép- és gyorsíró, egészségügyi és egyéb szakiskolák, valamint a szakmunkásképzők adatait.

I. AZ OKTATÁS TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KÖRNYEZETE

I.1. táblázat

A közoktatásra fontos hatást gyakorló hatályos törvények és egyéb jogszabályok válogatott listája

Jogszabály elnevezése	Száma	Az utolsó módosítás éve
<i>Törvények</i>		
A helyi önkormányzatokról	1990. évi LXV. tv.	2001
A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről	1991. évi XX. tv.	1995
A volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről	1991. évi XXXII. tv.	2001
A közalkalmazottak jogállásáról	1992. évi XXXIII. tv.	2002
A szakképzésről	1993. évi LXXVI. tv.	2003
A közoktatásról	1993. évi LXXIX. tv.	2003
A felsőoktatásról	1993. évi LXXX. tv.	2003
A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködésükről	1997. évi CXXXV. tv.	
A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról	1998. évi XXXVI. tv.	1999
A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről	2000. évi CXXXIII. tv.	2002
A tankönyvpiac rendjéről	2001. évi XXXVII. tv.	2002
A szakképzési hozzájárulásról és a képzési rendszer fejlesztésének támogatásáról	2001. évi LI. tv.	2002
A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről	2001. évi C. tv.	2002
A felnőttképzésről	2001. évi CI. tv.	2002
A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról	2002. évi XI. tv.	2002
A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének 2001. évi végrehajtásáról	2002. évi XL. tv.	2002
A Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről	2002. évi LXII. tv.	
<i>Kormányrendeletek, -határozatok</i>		
Az iskolarendszeren kívüli magánoktatás egyes kérdéseiről és az oktatói munkaközösségekről	36/1990. (II. 28.) MT. r.	1994
A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben	138/1992. (X. 8.) Korm. r.	2002

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Jogszabály elnevezése	Száma	Az utolsó módosítás éve
A tanítói, a konduktor-tanítói és az óvodapedagógus alapképzésben a képesítési követelményekről	158/1994. (XI. 17.) Korm. r.	
A külföldi felsőoktatási intézményekben szerzett oklevelek és diplomák elismeréséről és honosításáról	47/1995. (IV. 27.) Korm. r.	
A Nemzeti alaptanterv kiadásáról	130/1995. (X. 26.) Korm. r.	2000
A Közoktatási Modernizációs Közalapítvány létrehozásáról	1059/1995. (VI. 29.) Korm. h.	
Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról	137/1996. (VIII. 28.) Korm. r.	
A fővárosi, megyei közigazgatási hivatalokról	191/1996. (XII. 17.) Korm. r.	1999
A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról	20/1997. (II. 13.) Korm. r.	
Az akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzésről	45/1997. (III. 12.) Korm. r.	
Az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról	100/1997. (VI. 13.) Korm. r.	2002
A tanári képzés követelményeiről	111/1997. (VI. 27.) Korm. r.	
A Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány létrehozásáról	164/1997. (IX. 30.) Korm. r.	2001
A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről	277/1997. (XII. 22.) Korm. r.	2002
Az idegennyelv-tudást igazoló államilag elismert nyelvvizsgáztatás rendjéről és a nyelvvizsga-bizonyítványokról	71/1998. (IV. 8.) Korm. r.	2002
Az oktatási miniszter feladat- és hatásköréről	162/1998. (IX. 30.) Korm. r.	2002
A diákigazolványról	30/1999. (II. 15.) Korm. r.	2002
Az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközponttról	105/1999. (VII. 6.) Korm. r.	2000
Az iskolaszövetkezetekről	159/2001. (IX. 12.) Korm. r.	
Az Államháztartási Hivatalról és a területi államháztartási hivatalok átszervezéséről	322/2001. (XII. 29.) Korm. r.	
A közoktatás tankönyvellátásához a 2001. évben szükséges állami készfizető kezességvállalásról	1067/2001. (VII. 10.) Korm. h.	
Az ingyenes tankönyvellátás meghatározott körben történő bevezetéséről	1159/2002. (IX. 26.) Korm. h.	
Az országos múzeumok látogatásáról	1160/2002. (IX. 26.) Korm. h.	
<i>Miniszteri rendeletek</i>		
A műszaki szakközépiskolákban folyó technikus- és szakmunkásképzésről	16/1984. (IX. 12.) MM r.	1990
A központi műhelyekről	5/1988. (II. 17.) MM r.	1994
Az Országos Képzési Jegyzékről	7/1993. (XII. 30.) MüM r.	2002
A szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről	10/1993. (XII. 30.) MüM r.	2001
A pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről	10/1994. (V. 13.) MKM r.	2001
A nevelési-oktatási intézmények működéséről	11/1994. (VI. 8.) MKM r.	2002
A képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról	14/1994. (VI. 24.) MKM r.	2001
A szakmai követelmények kiadásáról	16/1994. (VII. 8.) MKM r.	2001

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Jogszabály elnevezése	Száma	Az utolsó módosítás éve
A Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve kiadásáról	23/1997. (VI. 4.) MKM r.	2000
Az alapműveltségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról	24/1997. (VI. 5.) MKM r.	
A két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelveinek kiadásáról	26/1997. (VII. 10.) MKM r.	2001
A tanító, fejlesztési (differenciáló) és az óvodapedagógus, fejlesztési szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről	28/1997. (IX. 16.) MKM r.	
A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról	32/1997. (XI. 5.) MKM r.	2002
A katonai középiskolák működésének sajátos szabályairól	19/1997. (VIII. 29.) HM–MKM e. r.	1998
Az iskola-egészségügyi ellátásról	26/1997. (IX. 3.) NM r.	1999
A gyermekjátékszerek biztonsági követelményeiről és tanúsításáról	24/1998. (IV. 29.) IKIM–NM e. r.	2002
Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról	27/1998. (VI. 10.) MKM r.	1999
A diákigazolványok előállításának, kiadásának és nyilvántartásának rendjéről	15/1999. (III. 24.) OM r.	2002
Az oktatási miniszter által adományozható szakmai elismerésekről	24/1999. (VI. 25.) OM r.	2002
Az államilag elismert nyelvvizsga egységes követelményrendszeréről, az akkreditációs eljárásról, valamint a nyelvvizsga díjairól	30/1999. (VII. 21.) OM r.	
Az Oktatási Jogok Miniszteri Biztosa Hivataláról és működésének szabályairól	40/1999. (X. 8.) OM r.	
A pedagógus-szakvizsga képesítési követelményeiről	41/1999. (X. 13.) OM r.	2001
Az Országos szakértői és Országos vizsgáztatási névjegyzékről és a szakértői tevékenységről	42/1999. (X. 13.) OM r.	2001
A szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeiről	45/1999. (XII. 13.) OM r.	
A Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testületről	46/1999. (XII. 13.) OM r.	
A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásának szabályozásáról az oktatási miniszter által felügyelt egyes intézményekben	3/2000. (I. 31.) OM r.	2002
A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról	28/2000. (IX. 21.) OM r.	2003
A közalkalmazottak jogállását érintő kérdésekről	30/2000. (X. 11.) OM r.	2001
A szakmai vizsgadíj és vizsgáztatási díjak kereteiről	1/2001. (I. 16.) OM r.	
A könyvtári szakfelügyeletről	14/2001. (VII. 5.) NKÖM r.	
A szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről	26/2001. (VII. 27.) OM r.	2001
A szakképzési hozzájárulásról és a képzési rendszer fejlesztésének támogatásáról	31/2001. (IX. 14.) OM r.	
A szakképzési hozzájárulást a saját munkavállalók részére szervezett szakképzéssel teljesítő hozzájárulásra kötelezettek költségei elszámolásának feltételeiről és az elszámolás szabályairól	32/2001. (IX. 14.) OM r.	
A Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról	46/2001. (XII. 22.) OM r.	2002

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Jogszábaály elnevezése	Száma	Az utolsó módosítás éve
A szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény oktatást érintő rendelkezésének végrehajtásáról	47/2001. (XII. 29.) OM r.	
A felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásba vételének részletes szabályairól	48/2001. (XII. 29.) OM r.	
Az iskolai sporttevékenységről	34/2001. (IX. 14.) OM–ISM e. r.	
A közoktatás minőségbiztosításáról és minőségfejlesztéséről	3/2002. (II. 15.) OM r.	
Az iskolai rendszerű szakképzésben részt vevő tanulók juttatásairól	4/2002. (II. 26.) OM r.	
A közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti-műszaki követelményeiről	19/2002. (V. 8.) OM r.	
A 2002/2003. tanév rendjéről	30/2002. (V. 17.) OM r.	
Az érettségi vizsga részletes követelményeiről	40/2002. (V. 24.) OM r.	

Forrás: Varga M., 2002

1.2. táblázat

Az 1975 és 2001 között született korosztályok létszáma 2002. január elsején

Év	Létszám
1975	181 262
1976	174 491
1977	168 146
1978	162 582
1979	157 265
1980	150 196
1981	143 581
1982	134 698
1983	129 194
1984	128 105
1985	133 710
1986	129 438
1987	124 119
1988	123 185
1989	122 219
1990	125 181
1991	124 786
1992	119 607
1993	114 864
1994	112 680
1995	110 304
1996	103 975
1997	98 056
1998	95 562
1999	93 212
2000	97 123
2001	95 240

Forrás: Demográfiai évkönyv 2001, KSH

1.3. táblázat

Az iskolai korosztályok becsült létszáma 2002 és 2010 között (ezer fő)

Év	6–9 év	10–13 év	14–17 év
2002	442	492	510
2004	408	472	495
2006	384	442	492
2008	383	408	472
2010	383	384	442

Forrás: Sugár, 2003

1.4. táblázat

A népesség iskolázottsága, 1930, 1960, 1970, 1980, 1990 és 2001

Fő	8 évfolyamnál kevesebb	8 évfolyam	Szakmai oklevél érettségi nélkül	Érettségi	Felsőfok
1930	6 625 138	551 315	–	190 024	84 744
1960	6 228 137	1 893 360	–	389 250	226 377
1970	5 066 421	2 662 192	446 463	775 593	396 557
1980	3 901 548	2 821 456	922 004	1 299 921	567 090
1990	2 966 447	3 046 077	1 233 732	1 543 951	723 036
2001	1 897 471	2 911 369	1 581 315	1 949 558	1 147 474
%	8 évfolyamnál kevesebb	8 évfolyam	Szakmai oklevél érettségi nélkül	Érettségi	Felsőfok
1930	89	7	-	3	1
1960	71	22	-	4	3
1970	54	28	5	8	4
1980	41	30	10	14	6
1990	31	32	13	16	8
2001	20	31	17	21	12

Forrás: Népszámlálás 2001/6., KSH

1.5. táblázat

A középfokú iskolai végzettséget nem szerzők aránya korcsoportonként néhány európai országban, 2000 (%)

Korcsoport	EU- átlag	Portugália	Olaszország	Magyar- ország	Ausztria	Finnország	Csehország
25–34 év	29	68	41	10	16	14	7
35–44 év	35	80	49	9	19	17	11
45–54 év	44	85	61	16	28	32	16
55–64 év	54	89	76	34	37	50	24

Forrás: Key Data..., 2002

1.6. táblázat

Gazdasági növekedés az OECD-térségben és a rendszerváltó országokban, 1993–2004 (változás az előző évhez képest)

Ország	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*	2004*
OECD összesen	1,1	2,8	2,1	3,2	3,6	2,7	3,2	3,8	1,0	1,8	2,0	2,8
EU-átlag	-0,5	3,0	2,5	1,6	2,5	3,0	2,8	3,4	1,7	1,0	1,2	2,2
Egyesült Államok	2,3	3,5	2,3	3,7	4,4	4,3	4,1	3,8	0,3	2,4	2,4	3,5
Magyarország	-0,8	2,9	1,5	1,3	4,6	4,9	4,2	5,2	3,8	3,3	3,2	3,5
Oroszország	-8,7	-12,7	-4,1	-3,6	1,4	-5,3	6,4	10,0	5,0	4,3	5,0	4,0
Ukrajna	-14,2	-22,9	-12,2	-10,0	-3,2	-1,9	-0,4	6,0	9,1	4,1	5,7	4,0
Csehország	-0,9	2,7	6,4	4,3	-0,8	-1,2	-0,4	2,9	3,3	2,0	2,6	3,3
Szlovákia	-3,6	4,8	6,9	6,6	6,5	4,1	1,9	2,2	3,3	4,4	4,2	4,0
Lengyelország	3,8	5,2	7,0	6,1	6,8	4,8	4,1	4,0	1,0	1,3	2,8	3,7
Románia	1,5	4,0	7,2	3,9	-6,6	-5,4	-3,2	1,8	5,7	4,9	5,5	5,5
Bulgária	-1,5	1,8	2,8	-10,1	-6,9	3,5	2,4	5,8	3,9	4,8	5,2	5,2
Horvátország	-8,0	5,9	6,8	6,0	6,5	2,5	-0,4	3,7	4,1	5,2	5,0	5,2
Szlovénia	2,9	5,3	4,1	3,1	3,8	3,8	5,2	4,6	3,0	3,1	3,3	4,0
Észtország	-8,5	-2,0	4,6	3,9	9,8	4,6	-0,6	7,1	5,0	5,8	5,5	5,8
Lettország	-11,7	0,6	-0,8	3,3	8,6	3,9	2,8	6,8	7,9	6,1	5,8	6,5
Litvánia	-30,4	-9,8	3,3	4,7	7,3	5,1	-3,9	3,8	5,9	6,7	7,0	6,5

Forrás: Konjunktúrajelentés, 2003/2.

* Kopint-Datog előrejelzése

1.7. táblázat

A fogyasztói árindexek visszatekintő idősorai, 1990–2002 (előző év = 100%)

Év	Élelmi- szerek	Szeszes italok, dohányárúk	Ruház- kodási cikkek	Tartós fogyasztási cikkek	Háztartási energia	Egyéb cikkek, üzemanyagok	Szolgálta- tások	Összes kiadás
1990	135,2	130,7	123,3	120,8	127,6	128,9	125,6	128,9
1991	121,9	125,1	132,1	131,7	181,0	143,4	141,9	135,0
1992	119,4	119,6	123,0	114,3	143,2	127,2	126,0	123,0
1993	129,2	118,6	116,7	111,0	120,3	121,6	124,1	122,5
1994	123,4	116,4	116,1	111,8	111,7	119,0	120,3	118,8
1995	131,1	120,1	120,2	124,0	150,0	127,3	126,0	128,2
1996	117,3	126,6	125,6	119,2	132,5	125,7	126,4	123,6
1997	117,5	118,9	118,7	108,5	129,9	116,1	119,2	118,3
1998	114,4	115,3	114,1	108,1	117,9	110,7	116,2	114,3
1999	102,9	111,5	110,6	106,6	109,4	114,7	114,8	110,0
2000	109,2	111,0	105,8	101,7	109,1	115,0	109,7	109,8
2001	113,8	111,2	105,3	101,0	110,3	104,9	109,8	109,2
2002	105,4	109,7	104,0	98,4	105,5	104,1	106,4	105,3

Forrás: <http://www.ksh.hu/>, 2003

1.8. táblázat

Az államháztartási kiadások a GDP százalékában, 1991–2001

Kiadás	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Általános közösségi szolgáltatások	3,0	3,9	3,8	3,3	2,5	2,5	2,8	3,7	3,4	4,6	4,5
Védelem	1,2	1,5	2,2	1,3	0,9	0,8	0,8	1,0	1,1	1,1	1,2
Rendvédelem és közbiztonság	1,8	1,8	1,8	1,7	1,4	1,4	1,5	1,7	1,6	1,6	1,7
Oktatás	5,1	5,2	5,2	5,1	4,2	4,0	3,9	4,9	4,8	4,8	5,0
Egészségügy	4,9	5,1	5,1	5,1	4,7	4,4	4,6	4,7	4,4	4,2	4,2
Társadalombiztosítás és jóléti szolgáltatások	20,4	21,3	20,6	20,0	17,2	17,2	15,3	15,4	15,0	14,4	14,7
Lakásügyek, települési és közösségi tevékenységek és szolgáltatások	4,1	1,8	1,8	1,6	1,8	1,7	1,5	1,6	1,4	1,6	1,5
Szórakoztató, kulturális és vallási tevékenységek és szolgáltatások	1,7	2,0	2,0	1,9	1,6	1,4	1,0	1,2	1,2	1,3	1,4
Gazdasági tevékenységek és szolgáltatások	5,2	5,5	5,0	6,6	4,6	4,2	3,7	5,5	6,2	6,2	6,3
Kiadások összesen (egyéb kiadásokkal együtt)	56,4	60,4	60,8	60,4	54,3	49,0	49,7	51,3	47,0	46,0	45,7

Forrás: Economic Surveys. Hungary, 1999; Magyar statisztikai évkönyv 1998; 2001, KSH

1.9. táblázat

A 15–74 éves korú népesség gazdasági aktivitása, 2001 (ezer fő)

Életkor	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Gazdaságilag aktív	Gazdaságilag nem aktív	Ebből passzív munkanélküli	Aktivitási arány (%)	Munkanélküliségi ráta (%)
15–19	46,6	12,5	59,1	549,7	8,8	9,7	21,2
20–24	413,5	43,2	456,7	354,7	13,8	56,3	9,5
25–29	567,7	42,5	610,2	196,0	13,7	75,7	7,0
30–39	974,6	55,3	1029,9	255,1	25,6	80,1	5,4
40–54	1570,9	71,0	1641,9	525,0	38,1	75,8	4,3
55–59	224,3	7,1	231,4	386,1	5,7	37,5	3,1
60–74	61,9	1,3	63,2	1317,7	2,3	4,6	2,1
Összesen	3859,5	232,9	4092,4	3584,3	108,0	53,3	5,7
Munkavállalási korú férfi	2109,9	142,1	2252,0	962,3	67,4	70,1	6,3
Munkavállalási korú nő	1691,0	89,4	1780,4	1267,3	38,4	58,4	5,0
Együtt	3800,9	231,5	4032,4	2229,6	105,8	64,4	5,7

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 2001, KSH

Megjegyzések: Aktivitási arány: a foglalkoztatottak és a munkanélküliek együttes száma a népesség számához viszonyítva. Munkanélküliségi ráta: a munkanélküliek száma a gazdaságilag aktív népesség számához viszonyítva.

1.10. táblázat

Népesség és foglalkoztatottság, 1980, 1990 és 2001

Fő	1980	1990	2001
Össznépesség	10 709 463	10 374 823	10 198 315
Foglalkoztatott	5 068 840	4 527 157	3 690 269
Munkanélküli		126 227	416 210
Inaktív kereső	2 202 477	2 658 255	3 305 541
Eltartott, nem tanul	1 843 872	1 253 881	1 066 705
Eltartott, tanul	1 594 274	1 809 303	1 719 590
%	1980	1990	2001
Foglalkoztatott	47	44	36
Munkanélküli	0	1	4
Inaktív kereső	21	26	32
Eltartott	32	30	27
Eltartottból tanuló	15	17	17

Forrás: Népszámlálás 2001/6., KSH

1.11. táblázat

A tanulók kormegoszlása a népességben, 1980, 1990 és 2001

Fő	1980	1990	2001
14 év alatt	1 217 856	1 304 640	1 010 009
15–19	322 735	441 747	531 556
20–24	49 058	58 273	157 167
25 év felett	4 625	4 643	20 858
Összesen	1 594 274	1 809 303	1 719 590
%	1980	1990	2001
14 év alatt	76	72	59
15–19	20	24	31
20–24	3	3	9
25 év felett	0	0	1

Forrás: Népszámlálás 2001/6., KSH

1.12. táblázat

Regisztrált munkanélküliségi ráta régióként, 1997–2002 (%)

Régiók	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nyugat-Dunántúl	6,8	5,7	5,9	5,1	4,8	4,9
Közép-Magyarország	5,3	4,4	4,0	3,3	2,8	2,6
Közép-Dunántúl	9,7	8,2	8,4	6,8	6,5	6,5
Dél-Alföld	11,1	9,7	10,5	9,9	9,2	9,2
Dél-Dunántúl	13,2	11,2	12,2	11,3	11,0	11,0
Észak-Alföld	16,5	14,5	16,3	15,6	13,7	13,7
Észak-Magyarország	16,7	15,6	17,1	17,1	14,9	15,8

Forrás: GM Foglalkoztatási Hivatal munkanélküli regisztere

1.13. táblázat

A foglalkoztatottak és munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlása nemenként, 2001 (ezer fő)

Iskolai végzettség	Férfi		Nő		Összesen	
	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Foglalkoztatott	Munkanélküli
Fő						
8 általánosnál kevesebb	16,2	4,1	9,9	2,4	26,1	6,5
8 általános	316,2	48,4	318,4	27,6	634,6	76,0
Szaktanulmányi, szakiskola	902,6	61,2	367,0	25,4	1269,6	86,6
Középiskola	550,9	24,9	698,5	29,3	1249,4	54,2
Főiskola	164,5	2,6	230,3	4,4	394,8	7,0
Egyetem	165,2	1,5	104,8	1,1	270,0	2,6
Összesen	2115,6	142,7	1728,9	90,2	3844,5	232,9
%						
8 általánosnál kevesebb	1	3	1	3	1	3
8 általános	15	34	18	31	17	33
Szaktanulmányi, szakiskola	43	43	21	28	33	37
Középiskola	26	17	40	32	32	23
Főiskola	8	2	13	5	10	3
Egyetem	8	1	6	1	7	1
Összesen	100	100	100	100	100	100

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 2001, KSH

1.14. táblázat

Az ifjúsági munkanélküliség alakulása, 1992–2001

Év	15–19 éves		20–24 éves		15–24 éves	
	Ezer fő	Munkanélküliségi ráta %	Ezer fő	Munkanélküliségi ráta %	Ezer fő	Munkanélküliségi ráta %
1992	50,3	27,0	69,5	14,0	119,8	17,5
1993	58,5	33,3	82,8	17,0	141,3	21,3
1994	48,2	29,8	76,9	16,0	125,1	19,4
1995	45,6	31,1	68,7	14,7	114,3	18,5
1996	39,1	30,4	67,2	14,5	118,2	18,0
1997	32,5	28,8	63,4	13,0	95,9	15,9
1998	28,3	24,8	59,3	11,1	87,6	12,6
1999	21,3	23,4	57,3	10,6	78,6	12,4
2000	17,6	23,7	53,2	10,4	70,8	12,1
2001	12,5	21,2	43,2	9,5	55,7	10,8

Forrás: A munkaerő-felmérés idősorai 1992–2001, KSH

1.15. táblázat

Az alkalmazottak havi bruttó átlagkeresete, 1998–2002 (Ft)

Év	Fizikai	Szellemi	Összesen
1998	49 423	92 711	67 764
1999	55 218	106 962	77 187
2000	61 930	121 779	87 645
2001	72 626	143 763	103 553
2002	84 696	169 862	122 453

Forrás: Balogh Miklós közlése KSH-adatok alapján

1.16. táblázat

A vállalatok elégedettsége a pályakezdő szakmunkásokkal, 2001 (átlagosztályzatok ötfokú skálán)

Elvárások	Érettségi nélkül	Érettséggel
Szakmai felkészültség	3,11	3,86
Gyakorlati felkészültség	3,16	3,21
Számítógépes ismeretek	2,83	3,23
Műszaki ismeretek	2,99	3,01
Gazdasági ismeretek	2,52	3,03
Számoláskészség	2,92	3,48
Beszéd- és íráskészség	2,92	3,48
Idegennyelv-tudás	2,02	2,76
Munkakultúra	3,00	3,38
Munkafegyelem	3,30	3,49
Önálló munkavégzés	2,98	3,20
Együttműködési készség	3,65	3,91

Forrás: Palócz, 2001

1.17. táblázat

A családok száma és összetétele, 1970., 1980., 1990. és 2001. január 1-jén (%)

Család összetétele	1970	1980	1990	2001*
Párkapcsolat gyermek nélkül	33,7	35,2	34,3	33,9
Párkapcsolat gyermekkel	56,1	53,5	50,2	49,7
Ebből élettársi kapcsolat	..	..	4,3	9,5
Apa gyermekkel	1,3	1,9	3,1	2,0
Anya gyermekkel	8,9	9,4	12,5	14,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0
N	2 890 912	3 027 668	2 896 203	2 868 694

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 2001, KSH

* Február 1.

1.18. táblázat

A barátok számának megoszlása különböző társadalmi jellemzők szerint, 2000 (%)

	1–2	3–4	4-nél több
<i>Korcsoport</i>			
15–29	45,9	28,6	25,5
30–39	57,0	25,6	17,4
40–49	61,0	25,9	13,1
50–59	58,5	26,2	15,3
60–75	62,0	24,6	13,4
<i>Iskolai végzettség</i>			
8 általánosnál kevesebb	69,5	21,0	9,5
8 általánosnál kevesebb	57,9	25,4	16,7
Szaktaniskola	56,9	27,3	15,8
Középiskola	52,5	26,7	20,8
Felsőfokú	47,0	28,3	24,7
<i>A foglalkozás jellege</i>			
Vezető	42,6	32,9	24,5
Értelmiségi	47,8	28,1	24,1
Egyéb szellemi	54,4	26,5	19,1
Iparosok, kereskedők	57,1	27,6	15,3
Szaktaniskola	55,6	27,6	16,8
Betanított munkás	58,5	25,8	15,7
Segédmunkás	67,7	21,1	11,2
Mezőgazdasági fizikai	53,7	32,6	13,7
Mezőgazdasági önálló	63,6	24,2	12,2
Átlag	55,0	26,5	18,5

Forrás: Társadalmi helyzetkép 2002 (Életmód/időmérleg felvétel 2000 alapján), KSH

1.19. táblázat

Az oktatásügyi témák előfordulása a magyar sajtóban, 2000–2001

Oktatásügyi témák	Előfordulás
Felsőoktatás	1302
Diákok	684
Oktatáspolitikai	608
Tantervek, iskolai programok	608
Aktualitások, megemlékezések, évnyitók, évzárók	409
Pedagógusbérek	271
Egyházi iskolák, vallás	267
Diákjólét – ösztöndíjak, kollégium, tandíjhitel, közalapítványok diákoknak	245
Oktatásfinanszírozás	222
Nemzeti, etnikai kisebbségi oktatás/cigányoktatás	211
Határon túli magyar kisebbségi oktatás	183
Felsőoktatási integráció	178
Magániskolák, alapítványi iskolák	153
Szakszervezetek, pártok megnyilvánulásai	131

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Oktatásügyi témák	Előfordulás
Minisztériumi nyilatkozatok, oktatásirányítás	119
Idegennyelv-tanulás, nyelvvizsga	118
Internet, informatika, számítástechnika az iskolában	109
NAT-tal kapcsolatos vélemények, tananyagok	96
EU-integráció, programok	86
Felnőttoktatás	83
Tankönyv, taneszköz, tankönyvkiadók, tankönyvdrágulás	79
Szakképzés	78
Szülői szervezetek, iskolaszékek, társadalmi szervezetek	66
Minőség az oktatásban, minőségbiztosítás	65
Érettségi vizsga	61
Tandíj, tandíjmentesség, szülői terhek, költségek, iskoláztatás	55
Kutatás, fejlesztés	53
Iskolabezárások	51
Diákszervezetek	43
Oktatási intézmények működése	42
Oktatási helyzetkép, körkép régiókban	41
Helyi konfliktusok, botrányok	39
Munkaerőpiac/iskola után elhelyezkedés	38
Pedagógusképzés, pedagógus-továbbképzés	28
Pedagógus-munkanélküliség, elbocsátás	23
Külföldi kapcsolatok, iskolai együttműködés, külföldön tanulók	20
Diákigazolvány	16
Esélyegyenlőség, felzárkóztatás	16
Hátrányos helyzetűek, testi, szellemi fogyatékosok	15
Tehetséggondozás, diákolimpikonok, zseni gyerekek, elitoktatás	10
Ösztöndíjak tanároknak, kutatóknak	8
Intézményi autonómia	6
Reklám az iskolában	0

Forrás: László, 2002

Megjegyzés: Az elemzett lapok: 168 óra; 2000; A Falu; A Szabadság; Bank & Tőzsde; Bankszemle; Barátság; Beszélő; Bővülő Európa; Budapesti Népegészségügy; Cégvezetés; Central European Time; Confessio; Család, Gyermek, Ifjúság; Élet és Irodalom; Élet és Tudomány; Erdélyi Magyarság; Esély; Evangélikus Élet; Ezredforduló; Figyelő; Filmvilág; Gazdálkodás; Havi Magyar Fórum; Hetek; Heti Válasz; Heti Világgazdaság; História; Hitel; Hungarológiai évkönyv; Igen; Info-társadalomtudomány; Kapu; Kis Újság; Könyvhét; Körös tanulmányok; Kritika; Külgazdaság; Magyar Demokrata; Magyar Fórum; Magyar Hírlap; Magyar Narancs; Magyar Nemzet; Magyar Tudomány; Millenniumi Országjáró; Mozgó Világ; Napi Gazdaság; Népszabadság; Népszava; Nyelvünk és Kultúránk; Ökotáj; Önkormányzat; Phralipe; Reformátusok Lapja; Remény; Statisztikai Szemle; Szabad Demokrata Hírlap; Szabad Föld; Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle; Századok; Szombat; Új Élet; Új Ember; Új Hevesi Napló; Új Honvédségi Szemle; Világgazdaság; Zsaru.

1.20. táblázat

A magyar felnőtt lakosság elégedettsége különböző közfeladatokkal 1990 és 2002 között (százfokú skálán)

Megnevezés	1990	1995	1997	1999	2002
Áruellátás	59	70	81	81	76
Oktatás	57	58	57	60	64
Tömegtájékoztatás	63	56	55	60	61
Közlekedés	58	54	57	59	56
Egészségügy	53	43	36	46	52
Közbiztonság	n. a.	n. a.	29	36	48
Ügyintézés a hivatalokban	40	36	36	43	47
Környezetvédelem	n. a.	n. a.	n. a.	43	46
Munkalehetőségek	47	23	24	29	34
Lakáshoz jutás	25	18	17	21	33

Forrás: Marián, 1999; Közoktatás a közvéleményben, 2002

A feltett kérdés: „Most felsorolok néhány dolgot. Kérem, mondja meg, hogy mennyire elégedett vagy elégedetlen Ön ezekkel ma Magyarországon.”

1.21. táblázat

Az egyes intézmények színvonalának alakulásáról alkotott vélemények változása 1996 és 2002 között (százfokú skálán)

Képzési szint	1996	1999	2002
Óvodai nevelés	n. a.	n. a.	73
Általános iskolai oktatás	54	62	66
Középiskolai oktatás	57	66	67
Felsőfokú oktatás	60	72	71

Forrás: Marián, 1999; Közoktatás a közvéleményben, 2002

A feltett kérdés: „Most arra kérem, osztályozza külön-külön a különböző intézmények színvonalát!”

1.22. táblázat

Az oktatás színvonalának alakulásáról alkotott vélemények változása, 1990 és 2002 között (százfokú skálán)

Megnevezés	1990	1995	1997	1999	2002
Javult	27	38	26	31	41
Nem változott	30	30	31	38	31
Romlott	31	23	32	22	20
Nem tudja	12	9	11	9	8
Összesen	100	100	100	100	100

Forrás: Marián, 1999; Közoktatás a közvéleményben, 2002

A feltett kérdés: „Hogyan alakult az oktatás színvonala Magyarországon az elmúlt években?”

1.23. táblázat

Különböző közfeladatok pénzügyi támogatásával kapcsolatos lakossági vélemények, 1997, 1999 és 2002 (az egy-egy feladatra fordítható összeg az elosztható összes forrás %-ában)

Megnevezés	1997	1999	2002
Egészségügy	24,7	22,1	24,0
Oktatás	14,6	13,8	13,0
Lakásépítés, -felújítás, -vásárlás	8,2	12,0	12,3
Közbiztonság	13,3	12,6	10,4
Szociális ellátás	12,9	10,6	11,5
Közműfejlesztés, útépítés, közlekedés	8,9	10,1	9,9
Kultúra, sport	5,9	6,6	6,9
A település szépítése, környezetvédelem	5,7	6,3	6,7
Helyi vállalkozások támogatása	3,9	3,7	2,9
Helyi civil szervezetek támogatása	1,9	3,0	2,4
Összesen	100,0	100,0	100,0

Forrás: Marián, 1999; Közoktatás a közvéleményben, 2002

A feltett kérdés: „Tegyük fel, hogy Önnek kellene döntenie arról, hogy mire költsek a település (a kerület) pénzt. Ha 1000 forintot kellene elosztania, mire mennyit fordítana?”

1.24. táblázat

Az oktatással szembeni attitűdök változásai, 1990, 1995, 1999 és 2002 (az adott állítással egyetértők százaléka)

Állítás	1990	1995	1999	2002
1. Az életben manapság csak az az ember boldogulhat igazán, aki iskolázott.	36,1	36,4	43,9	49,0
2. A tehetséges ember ma is boldogul az életben, még akkor is, ha nem iskolázott.	62,0	61,4	53,8	48,3
– Nem tudja	1,8	2,2	2,3	2,7
1. A rengeteg kísérlet és reform után végre nyugalomra van szükség az iskolákban.	35,6	50,7	55,1	55,1
2. Az iskolákban a jövőben nagy változásokra lesz szükség.	53,7	36,8	38,5	36,6
– Nem tudja	10,8	12,4	6,3	8,3
1. A gyerekeket képességeik és tudásuk alapján minél előbb a nekik legmegfelelőbb iskolába kell adni.	67,8	76,4	71,3	73,6
2. Az a jó, ha a gyerekek képességeiktől és tudásuktól függetlenül minél hosszabb ideig egy iskolában tanulnak.	25,9	17,4	24,2	21,2
– Nem tudja	6,3	6,2	4,5	5,2
1. A mai iskolák túlterhelik a gyerekeket, túl nagy követelményeket állítanak eléjük.	69,3	75,8	77,9	82,7
2. A mai iskolák nem állítanak elég komoly követelményeket a gyerekek elé.	24,2	12,3	16,0	11,4
– Nem tudja	6,5	11,9	6,0	5,9
1. A családtól ma már nem lehet elvárni, hogy a jó modorra és viselkedésre megtanítsa a gyerekeket, ez elsősorban az iskola feladata.	26,5	14,1	15,8	14,7
2. A jó modor és viselkedés megtanítása a család feladata, az iskolától ezt nem lehet elvárni.	69,8	81,1	79,6	79,4
– Nem tudja	3,7	4,7	4,6	5,9

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Állítás	1990	1995	1999	2002
1. A neveléshez nem kell különösebb szakértelem, a gyerekek nevelésére minden értelmes felnőtt ember képes.	48,7	45,7	39,3	35,9
2. A gyerekek nevelése komoly szakértelmet kíván, erre csak a jól képzett, felkészült pedagógusok képesek.	48,0	50,1	58,7	60,7
– Nem tudja	3,2	4,2	2,0	3,4
1. A szülőnek joga van arra, hogy a gyermekét abba az iskolába írassa be, amelyiket a legjobbnak tartja.	67,3	89,2	82,8	84,4
2. Mindenki adja a gyereket abba az iskolába, amelyiknek a körzetébe tartozik, különben csak a kiváltságosak gyerekei kerülnek a jobb iskolákba.	29,1	9,1	14,8	12,8
– Nem tudja	3,5	1,7	2,4	2,8
1. Az a jó, ha minden iskola maga választja meg azt, hogy milyen tankönyvekből, hogyan tanít.	47,2	47,3	43,0	34,0
2. Az a jó, ha az iskolák központilag előírt tankönyvekből egységesen ugyanazt tanítják.	44,3	42,6	49,0	58,1
– Nem tudja	8,5	10,0	8,0	7,9
1. A szülőknél kevés idejük, lehetőségük van a gyerekekkel foglalkozni, az iskolának többet kellene átvállalnia ebből.	35,5	30,8	23,5	26,2
2. A családoknak sokkal többet kellene a gyerekekkel foglalkozniuk, ezt az iskola nem vállalhatja át.	59,8	64,7	74,1	69,6
– Nem tudja	4,7	4,5	2,4	4,2
1. Az iskolának elsősorban az a feladata, hogy jó, biztos szakmát adjon a gyerek kezébe, nem elégedhet meg a műveltség gyarapításával.	47,7	49,2	54,7	54,6
2. Az iskolának elsősorban az a feladata, hogy minél nagyobb műveltséghez juttassa a gyerekeket, és nem az, hogy erre vagy arra a szakmára felkészítse őket.	46,4	41,4	39,6	37,3
– Nem tudja	5,9	9,2	5,8	8,1
1. A férfiaknak és a nőknek az életben eltérő feladataik vannak, ezért külön nevelésre van szükségük.	31,9	26,8	14,5	17,3
2. Egy modern társadalomban a férfiak és a nők nevelése nem különbözhet egymástól.	62,1	67,8	82,3	77,7
– Nem tudja	6,0	5,4	3,2	5,0
1. A kisebbségeknek, nemzetiségeknek joguk van saját iskolához.	63,7	55,9	52,2	44,0
2. A kisebbségek, nemzetiségek gyerekei is ugyanabba az iskolába járjanak, mint minden magyar gyerek.	33,0	37,3	43,0	49,8
– Nem tudja	3,3	6,8	4,7	6,2
1. A tehetségesek számára külön iskolákat kell nyitni, mert csak így bontakoztathatják ki képességeiket.	49,5	54,5	45,6	42,2
2. A tehetségesek számára nem szabad külön iskolákat nyitni, mert ez sérti a társadalmi igazságosságot.	43,1	35,1	47,3	50,4
– Nem tudja	7,3	10,4	7,0	7,4
1. Az iskoláztatás legyen mindenki számára ingyenes.	63,9	73,2	78,0	68,3
2. Amelyik család teheti, maga is járuljon hozzá az iskoláztatási költségekhez.	33,9	24,9	20,9	29,8
– Nem tudja	2,1	1,9	1,1	1,9

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Állítás	1990	1995	1999	2002
1. Az iskolák a gyerekektől már egész fiatal koruktól fogva komoly tanulást követeljenek meg.	49,6	51,8	52,3	45,6
2. Az iskolák ne várjanak el a gyerekektől már egészen fiatal korukban komoly tanulási teljesítményt.	44,4	42,1	43,3	51,3
– Nem tudja	6,0	6,1	4,3	3,1
1. Az oktatás problémáinak többségét helyi szinten, az iskolákon belül is meg lehetne oldani.	49,0	49,5	47,9	46,0
2. Az oktatás problémáit csak központi állami intézkedésekkel lehet megoldani.	38,7	35,4	43,4	45,4
– Nem tudja	12,3	15,1	8,8	8,6
1. Az iskoláknak a tanítás mellett az étkezést, a napközi ellátást is biztosítaniuk kell.	67,6	82,2	83,8	83,0
2. Az iskoláknak a tanítással kell foglalkozniuk, az egyéb szolgáltatások biztosítása nem az iskola dolga.	29,0	14,5	13,9	14,2
– Nem tudja	3,4	3,2	2,3	2,8
1. Az iskolákban a mainál szigorúbb nevelést kellene adni, nagyobb feygelmet kellene követelni.	51,0	45,0	48,4	52,9
2. A nagyobb szigorúság és több feygellem helyett a gyerekekre való jobb odafigyelésre és több tapintatra lenne szükség.	46,0	49,7	47,1	44,1
– Nem tudja	3,0	5,3	4,5	3,0
1. A pedagógusok a szakemberek, az ő dolguk eldönteni, hogy mit, hogyan tanítsanak, ebbe a szülők se szóljanak bele.	65,7	63,5	55,3	62,5
2. A szülőknek is legyen lehetőségük bebeszólni abba, hogy mit és hogyan tanítsanak az iskolában.	30,8	31,9	39,5	33,6
– Nem tudja	3,5	4,6	5,2	3,9
1. A pedagógusok anyagi megbecsülése ma kisebb annál, mint ami megilletné őket.	57,3	61,7	69,1	53,2
2. A pedagógusok anyagi megbecsülése megfelel annak a munkának, amit végeznek.	32,6	26,1	26,4	40,8
– Nem tudja	10,1	12,2	4,4	6,0
1. A gyerekeknek meg kell tanulnia, hogy az életben leginkább anyagi sikerekkel lehet boldogulni.	n. a.	33,7	32,6	22,8
2. A gyerek tudja meg, hogy társadalmi megbecsülést szakmai vagy tudományos sikerekkel érhet el igazán.	n. a.	56,7	61,0	69,4
– Nem tudja	n. a.	9,5	6,4	7,8
Közismert, hogy napjainkban országszerte folyamatosan csökken az iskoláskorú gyerekek száma. Ezt az oktatás színvonalának javítására lehetne felhasználni.				
1. Egyesek szerint az iskolákban a mostaninál több, de kisebb létszámú és ezáltal hatékonyabb tanulócsoportot kellene létrehozni.	n. a.	70,5	74,4	73,8
2. Mások szerint a tanárok számának csökkentésével a megmaradó pénzeket az oktatás feltételeinek, eszközeinek fejlesztésére kellene fordítani.	n. a.	16,5	17,6	16,9
– Nem tudja	n. a.	12,8	8,0	9,3

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, OKI – Szocio-Reflex Kft., 1990, 1995; OKI – Marketing Centrum, 1999, OKI – Szonda Ipsos, 2002

A feltett kérdés: „Most egymással szembenálló véleményeket fogok felolvasni Önnek. Kérem, mondja meg, melyikkel ért inkább egyet! Lehet, hogy néha nehéz lesz választania, mégis próbálja meg eldönteni, hogy melyik vélemény áll közelebb Önhöz!”

2. A KÖZOKTATÁS IRÁNYÍTÁSA

2.1. táblázat

Az intézmények száma településméret szerint, 1999/00 és 2001/02

Lakosság létszáma (fő) 1998. jan. 1.	Települési önkormány- zatok száma		Önkormányza- tok száma, amelyek nem tartanak fenn közoktatási intézményt		Tagintéz- ménynek helyet adó önkormány- zatok száma		A kevesebb mint nyolc évfolyammal működő általános iskolát (is)*		A legalább nyolc évfolyammal működő általános iskolát		A középfokú oktatási intézményt**	
	99/00	01/02	99/00	01/02	99/00	01/02	99/00	01/02	99/00	01/02	99/00	01/02
500 alatt	985	1017	724	761	40	3	123	n. a.	32	20	2	–
500–999	689	684	67	63	27	3	221	n. a.	328	277	6	2
1 000–1 999	663	663	2	3	2	–	27	n. a.	625	613	5	3
2 000–4 999	517	505	–	1	–	1	10	n. a.	513	503	28	17
5 000–9 999	136	143	–	–	–	–	22	n. a.	136	143	47	37
10 000–19 999	77	80	–	–	–	–	36	n. a.	78	80	62	62
20 000–49 999	45	46	–	–	–	–	35	n. a.	45	46	42	40
50 000–99 999	28	26	–	–	–	–	25	n. a.	28	26	28	26
100 000–199 999	12	12	–	–	–	–	12	n. a.	12	12	12	12
200 000 felett	1	1	–	–	–	–	1	n. a.	1	1	1	1
Összesen	3153	3177	793***	828	69	7	512	n. a.	1798	1721	233	200

Forrás: BM-adatok; OM oktatási statisztikái

* A hat- és nyolcosztályos gimnáziumok is a nyolcosztályosnál kisebb általános iskolák között szerepelnek.

** A gimnáziumot, szakközépiskolát, szakiskolát, szakmunkásképző iskolát fenntartó önkormányzatok.

*** Mivel a BM és az OM adatgyűjtése az adott évben nem teljesen megegyező intézménydefiniót használt, ez az adat eltér a 2. fejezet szöveges részének 2.3. táblázatában található adattól.

2.2. táblázat

A közoktatás-igazgatási feladatok ellátásának szervezeti keretei a településnagyság függvényében, 2001/02 (%)

Településméret	Önálló szervezeti egység	Közoktatásért felelős előadó	Nincs külön szervezeti egység/személy	Nincs válasz	%	N
3 000 fő alatt	1,0	12,4	84,7	1,9	100	314
3 000–8 000 fő	2,9	48,5	47,1	1,5	100	68
8 000–20 000 fő	35,6	52,5	10,2	1,7	100	59
20 000 fő felett és fővárosi kerületek	96,4	1,8	1,8	0,0	100	55
Megyei önkormányzatok és fővárosi önkormányzat	76,9	23,1	0,0	0,0	100	13
A minta átlaga	42,6	27,7	28,8	1,0	100	509

Forrás: Önkormányzati adatfelvétel, 2001/2002

A feltett kérdés: „A polgármesteri hivatalban kik foglalkoznak az oktatás ügyeivel? (1) egy önálló szervezeti egység (osztály, csoport, iroda stb.); (2) a közoktatásért felelős előadó (önálló szervezeti egység nélkül); (3) nincs külön szervezeti egység, sem személy az intézményen belül.”

2.3. táblázat

A közoktatási intézmények működtetésére kiterjedő társulások száma, 2000–2002

Lélekszám/fő	2000	2001	2002
1 100 alatt	288	303	309
1 100–1999	140	140	137
2000–2999	42	47	52
3000–3499	12	14	15
3500 fölött	62	42	50
Társulás összesen	544	546	563
Intézmény összesen	7780	7696	7714

Forrás: KIR-STAT-adatok alapján Tóth András számításai

2.4. táblázat

Feladatmegosztás az iskolai pedagógiai program módosítása során, 2001/02

Közreműködők	A közreműködők aránya (%)	A munka volumene (öt fokú skálán, átlag)	A munka jelentősége (öt fokú skálán, átlag)
Igazgató	52,7	4,6	4,8
Igazgatóhelyettes(ek)	40,6	4,4	4,5
Tagozatvezetők	19,8	3,9	4,2
Munkaközösség-vezetők	34,6	4,0	4,2
Beosztott pedagógusok	33,8	3,6	3,9
Más személy	8,4	3,4	3,7

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdés: „Az Ön iskolájában kik és milyen arányban vettek részt a nevelési program elkészítésében? A közreműködők milyen volumenű feladatokat végeztek? Értékelje 1-től 5-ig a részvétel intenzitását! 1 = kis részfeladatot végzett; 5 = nagy munkát végzett, 1 = kevésbé jelentős feladatot, 5 = meghatározó jelentőségű munkát végzett.”

2.5. táblázat

A megyei pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények és szervezetek által működtetett szaktanácsadás jellemző adatai, 1996, 1999 és 2001

Megye	Állandó megbízás			Ebből órakedvezményes			Listás szaktanácsadó		
	1996	1999	2001	1996	1999	2001	1996	1999	2001
Baranya	23	16	2	13	6	0	40	22	15
Bács-Kiskun	12	17	0	0	0	0	8	89	120
Békés	25	25	17	0	0	0	0	0	0
Borsod-Abaúj-Zemplén	0	36	0	0	27	0	75	0	0
Budapest	121	112	7	108	53	0	1	0	10
Csongrád	5	7	25	5	1	0	3	55	25
Fejér	25	42	90	0	28	47	50	0	2
Győr-Moson-Sopron	28	29	26	0	21	0	324	0	441
Hajdú-Bihar	32	76	8	32	49	8	23	3	0
Heves	25	25	15	25	25	15	34	35	51
Jász-Nagykun-Szolnok	0	60	50	0	6	1	65	0	0
Komárom-Esztergom	27	71	72	8	19	0	45	20	0
Nógrád	1	28	29	1	28	29	53	44	44
Pest	0	0	0	0	0	0	76	127	0
Somogy	31	0	33	31	0	1	0	57	70
Szabolcs-Szatmár-Bereg	11	54	71	0	11	0	16	0	0
Tolna	21	20	0	17	20	0	0	73	71
Vas	44	48	50	0	23	47	216	213	153
Veszprém	31	46	0	20	23	0	2	3	54
Zala	0	29	29	0	20	0	22	32	40
Összesen	462	741	524	260	360	148	1053	773	1096

Forrás: Palotás, 1997; Szabó L., 1999; Annási, 2002

2.6. táblázat

A megyei pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények és szervezetek által szervezett 30 órás vagy ennél hosszabb tanfolyamok jellemző adatai megyei bontásban, 1998/99 és 2000/01

Megye	Az összes tanfolyam száma		A résztvevők száma	
	1998/99	2000/01	1998/99	2000/01
Baranya	76	33	1 919	541
Bács-Kiskun	121	n. a.	4 119	n. a.
Békés	42	22	852	494
Borsod-Abaúj-Zemplén	44	9	1 554	212
Budapest	185	9	3 906	245
Csongrád	42	18	1 451	572
Fejér	47	131	1 210	2 175
Győr-Moson-Sopron	105	34	2 139	740
Hajdú-Bihar	144	14	2 496	284
Heves	35	28	975	403
Jász-Nagykun-Szolnok	57	34	1 147	619
Komárom-Esztergom	45	14	1 012	217

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Megye	Az összes tanfolyam száma		A résztvevők száma	
	1998/99	2000/01	1998/99	2000/01
Nógrád	31	34	572	336
Pest	116	21	2 567	282
Somogy	52	16	1 521	337
Szabolcs-Szatmár-Bereg	60	50	1 607	974
Tolna	38	31	925	650
Vas	112	29	2 137	665
Veszprém	88	34	1 769	591
Zala	34	25	1 315	439
Összesen	1 474	586	35 193	10 776

Forrás: Szabó L., 1999; Annási, 2002

2.7. táblázat

A pedagógiai méréssel kapcsolatos tevékenységek előfordulása az önkormányzati pedagógiai szakmai szolgáltató szervezeteknél, 1997–2001

Mérési tevékenység összetevői	A szolgáltatók százalékában
Tantárgyi mérőeszköz-fejlesztés	100
Saját fejlesztésű mérőeszközzel mérés	94
Más forrásból beszerzett mérőeszközzel mérés	88
Kutatás jellegű mérés saját kezdeményezésből	88
Nevelési területekhez kapcsolódó mérőeszköz-fejlesztés	65
Más forrásból beszerzett mérőeszköz továbbadása	53
Más szervek által kezdeményezett kutatási programban való részvétel	47

Forrás: Tóth L., 2002

3. A KÖZOKTATÁS FINANSZÍROZÁSA

3.1. táblázat

A nemzeti össztermékből (GDP) az oktatásra fordított költségvetési kiadások alakulása képzési szintenként, 1990–2001 (%)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Óvodai nevelés	0,74	0,79	0,84	0,87	0,88	0,77	0,72	0,76	0,75	0,77	0,71	0,71
Alapfokú oktatás	2,38	2,57	2,69	2,62	2,56	2,13	1,93	3,00 ¹	2,93	2,91	2,71	2,77
Középfokú oktatás	1,47	1,57	1,73	1,66	1,54	1,31	1,20					
Közoktatási kiadások összesen	4,59	4,93	5,26	5,15	4,98	4,21	3,85	3,76³	3,68	3,68	3,42	3,49
Felsőfokú oktatás	0,81	0,88	1,06	1,07	1,08	0,96	0,86	0,94	0,91	0,97	1,09	1,04
Egyéb oktatás ²	0,28	0,32	0,28	0,32	0,34	0,29	0,27	0,17	0,19	0,20	0,21	0,20
Oktatással összefüggő egyéb kiadások ⁴	–	–	–	–	–	–	–	0,11	0,11	0,33	0,40	0,47
Oktatási kiadások összesen	5,68	6,13	6,6	6,54	6,40	5,46	4,98	4,98	4,89	5,18	5,12	5,20
Oktatási kiadások az államháztartási kiadások %-ában	9,56	9,62	9,64	8,91	8,36	8,56	8,66	10,03	9,75	11,02	11,13	n. a.

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv, 2001/2002

* Előzetes adat.

¹ 1997-től az alap- és középfokú oktatás költségvetési adatait együttesen szerepeltetik iskolai oktatás címszó alatt.

² Egyetemi, főiskolai továbbképzés, szakképzés, tanfolyami oktatás stb.

³ 1997-től az „intézményi vagyron működtetése” szakfeladat kiadásaival.

⁴ Ebben a kategóriában jelennek meg például a pedagógiai szolgáltatások és pedagógiai szakszolgálatok.

3.2. táblázat

A költségvetés oktatási kiadásai szakfeladatonként¹, 1990 és 1995–2001 (folyó áron millió Ft-ban)

Év	Óvodai nevelés	Alapfokú ²	Középfokú ² oktatás	Felsőfokú	Egyéb oktatás, továbbképzés	Oktatással összefüggő egyéb kiadások	Összesen
1990	15 400	49 469	30 400	16 843	3 311	2 579	118 002
1995	43 234	119 758	73 380	54 004	10 535	5 614	306 525
1996	49 325	131 679	82 395	58 594	12 250	6 319	340 562
1997	64 962	256 220		80 378	14 689	9 338	425 587 ³
1998	75 317	295 732		91 985	19 555	10 651	493 240
1999	87 748	330 998		110 654	22 712	37 954	590 066
2000	92 731	356 559		143 239	27 665	52 749	672 943
2001	106 214	409 998		155 379	29 707	69 581	770 879

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv, 2001/2002

Megjegyzés:

¹ Az 1990. évtől a beruházási, az 1992. évtől ezen kívül a felújítási kiadásokkal együtt.

² Az 1997. évtől: az alap- és középfokú iskolai oktatás együtt.

³ Az „Intézményi vagyon működtetése” szakfeladat kiadását az 1997. évtől számított adatként tartalmazzák a közoktatási kiadások.

3.3. táblázat

A közoktatás (óvoda, alap- és középfokú oktatás) folyó kiadásainak alakulása, növekedésének üteme és a fogyasztói árindex alakulása, 1991–2001 (előző év = 100 %)

Megnevezés	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kiadások folyó áron (milliárd Ft)	123	154	182	217	236	263	321	371	419	449	516
Kiadások növekedési üteme (előző év = 100%)	129,1	125,2	118,2	119,2	108,8	111,4	122,1	115,6	112,9	107,2	114,9
Fogyasztói árindex	135,0	123,0	122,5	118,8	128,2	123,6	118,3	114,3	110,0	109,8	109,2

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002; Magyar statisztikai évkönyv 2001, KSH

3.4. táblázat

A költségvetés oktatási kiadásai forrás szerint, 2001 (folyó áron millió Ft-ban)

Forrás	Óvodai nevelés	Alap- és középfokú oktatás	Felsőfokú	Felsőfokú továbbképzés, szakképzés	Egyéb oktatás	Oktatással összefüggő egyéb kiadások összesen	Összesen
Központi	947	7 228	155 379	6 492	7 534	59 349	246 929
Önkormányzati	105 267	392 770	–	–	15 681	10 232	523 950
Összesen	106 214	409 998	155 379	6 492	23 215	69 581	770 879

Forrás: OM adatközlése

3.5. táblázat

Az egy tanulóra jutó költségvetési kiadások az alap- és középfokú oktatásban és az egy főre jutó GDP alakulása, 1998–2001

Év	Egy tanulóra jutó költségvetési kiadás	Egy főre jutó GDP	Az egy tanulóra jutó költségvetési támogatás az egy főre jutó GDP arányában
	(Ft)		(%)
1998	204 004	982 552	20,76
1999	231 814	1 112 915	20,83
2000	251 957	1 287 906	19,56
2001	290 000*	1 455 099	19,93

Forrás: OM előzetes adatok 2001/2002

* Becsült összeg, Balogh Miklós számításai alapján.

3.6. táblázat

A személyi juttatások és a dologi kiadások növekedési üteme az önkormányzati költségvetésből a közoktatásban, 1995–2001 (előző év = 100%)

Év	Személyi juttatás	Dologi kiadás	Fogyasztói árindex
1995	118,2	78,8	128,2
1996	108,8	119,0	123,6
1997	120,3	112,7	118,3
1998	116,0	116,0	114,3
1999	117,8	109,7	110,0
2000	108,2	109,8	109,8
2001	116,5	112,9	109,2

Forrás: OM és KSH adatközlése

3.7. táblázat

A költségvetés oktatásra fordított kiadásaiból a beruházások aránya szakfeladatonként, 1990 és 1997–2001 (%)

Év	Óvodai intézmények	Középfokú ¹ oktatás			Egyéb oktatás, továbbképzés	Oktatással összefüggő egyéb kiadások ²	Együtt
		Alapfokú ¹	Középfokú ¹	Felsőfokú			
1990	4,1	9,2	13,7	7,5	n. a.	19,2	9,9
1997	1,5	6,0		17,8	4,5	13,5	7,6
1998	1,6	6,1		6,8	6,1	8,5	5,6
1999	1,6	5,7		7,9	4,9	3,8	5,3
2000	1,2	5,8		12,8	4,6	7,3	6,7
2001	1,8	6,1		13,4	4,1	7,8	7,1

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

¹ 1997. évtől az iskolai oktatás beruházásai együtt.

² 1991-ig az oktatási intézmények nagyjavításának, felújításának beruházási adataival együtt.

3.8. táblázat

A különböző oktatási szintekre fordított összes (magán- és közösségi) kiadások a nemzeti össztermék (GDP) arányában az OECD-országokban*, 1995 és 1999 (%)

Ország	1995					1999				
	a	b	c	d	e	f	a	g	h	
Ausztrália*	3,7	5,5	0,1	3,2	0,9	0,1	4,2	1,5	5,8	
Ausztria	4,2	6,6	0,5	2,8	1,3	n	4,2	1,5	6,3	
Belgium*	m	m	0,5	1,2	2,3	x	3,5	1,3	5,3	
Csehország*	3,7	5,4	0,5	2,0	1,2	n	3,2	0,9	4,7	
Dánia*	4,1	6,7	0,8	2,7	1,4	m	4,2	1,6	6,7	
Egyesült Államok*	m	6,4	0,4	x	x	x	3,8	2,3	6,5	
Egyesült Királyság*	m	m	0,4	1,2	2,4	x	3,7	1,1	5,2	
Finnország*	4,0	6,3	0,4	2,4	1,3	x	3,6	1,8	5,8	
Franciaország*	4,4	6,3	0,7	2,8	1,5	n	4,4	1,1	6,2	
Görögország*	2,3	m	x	1,1	1,4	0,2	2,6	1,0	3,9	
Hollandia*	3,1	4,7	0,4	2,3	0,8	n	3,1	1,3	4,7	
Izland	3,7	5,3	n	2,3	0,7	0,1	3,1	1,4	4,6	
Japán*	3,1	4,8	0,2	2,0	0,9	x	3,0	1,0	4,7	
Kanada*	4,3	6,9	0,2	x	x	x	3,8	2,5	6,6	
Korea*	m	m	0,1	2,7	1,3	a	4,0	2,4	6,8	
Lengyelország	m	m	0,5	2,5	1,2	m	3,7	1,0	5,3	
Magyarország	3,6	5,5	0,8	1,8	1,1	0,2	3,1	1,1	5,2	
Mexikó	4,0	5,6	0,5	2,8	0,8	a	3,6	1,1	5,2	
Németország*	3,5	5,8	0,6	2,1	1,3	0,3	3,7	1,1	5,6	
Norvégia	4,2	7,2	0,8	2,8	1,3	x	4,0	1,5	6,6	
Olaszország	m	m	0,4	1,8	1,3	0,1	3,2	0,8	4,8	
Portugália*	3,8	5,3	0,3	2,8	1,2	a	4,2	1,1	5,7	
Spanyolország	3,9	5,5	0,4	3,7	x	x	3,7	1,1	5,3	
Svájc	m	m	0,2	2,8	1,6	0,1	4,4	1,2	5,9	
Svédország	4,3	6,4	0,6	3,0	1,4	n	4,4	1,7	6,7	
Szlovákia	m	m	0,5	1,8	1,2	x	3,0	0,8	4,4	
Törökország*	1,8	2,5	m	2,1	0,8	a	2,9	1,0	3,9	
Új-Zéland	3,7	m	0,2	3,3	1,2	0,1	4,6	0,9	5,9	
OECD összesen	3,7	~	0,4	2,3	1,3	0,1	3,7	1,6	5,8	

Forrás: Education at a Glance, 2002

a Alap és középfokú oktatás és nem felsőfokú posztsekunder oktatás együtt.

b Teljes oktatás.

c Iskola előtti nevelés.

d Alapfokú és alsó középfokú oktatás.

e Felső középfokú oktatás.

f Nem felsőfokú posztsekunder oktatás.

g Felsőfokú oktatás.

h Összes oktatás (beleértve oktatási rendszerben végzett kutatást).

* Az egyes országok által alkalmazott számítási módszerek között lehetnek kisebb eltérések (lásd az eredeti OECD-forrást).

Megjegyzés: Az „x” jelölés arra utal, hogy az adott adat (pl. az érintett ország statisztikai adatgyűjtési rendszeréből fakadó kényszerek miatt) egy másik oszlop adatában jelenik meg (pl. az iskola előtti nevelés adata az alapfokú oktatás adatai között vagy az alsó középfokú oktatás a felső középfokú oktatás adatai között). Az összesítő oszlopok adatait tehát az ilyen jellegű adathiány nem érinti. Az „m” jelölés adathiányra utal. Az „a” jelölés azt jelenti, hogy az adott kategória az érintett országra nem alkalmazható.

3.9. táblázat

A főbb központi közoktatási normatív támogatások összege, 1991–2003 (tanuló/év/Ft)

Év	Óvoda	Általános iskola	Gimnázium	Szakközépiskola
1991	15 000	30 000	44 000	54 000
1992	19 000	36 000	51 000	63 000
1993	27 500	41 000	62 500	66 000
1994	27 500	41 000	62 500	66 000
1995	27 500	41 000	62 500	66 000
1996	54 000	58 050	70 940	73 090
1997	60 000	65 000		78 500
1998	67 000	72 750		86 000
1999	80 000	83 000		108 000
2000	100 000	104 000		126 000
2001	114 000	118 600		143 700
2002	127 000	132 700		160 300
2003	182 000	190 500		240 000

Forrás: Éves költségvetési törvények

Megjegyzés: Azokban az években, amikor a támogatás összege évfolyamfüggő volt, az adott iskolafokozatra vonatkozó adat súlyozott átlag alapján számított (az eredeti adatokhoz lásd *Jelentés...*, 1998, 408. o.). A 2003. évi általános iskolai normatíva az 1–4. és az 5–8. évfolyamokra külön-külön meghatározott normatívák átlaga. 1996-tól nagymértékben megnőtt a kiegészítő támogatások száma, amelyek adatait a táblázat nem tartalmazza.

3.10. táblázat

Az önkormányzatok közoktatási normatív támogatásának alakulása, 1997–2001 (millió Ft)

Megnevezés	1997	1998	1999	2000	2001
Óvodai nevelés	22 032,1	24 024,4	28 037,0	34 435,4	38 624,3
Iskolai oktatás, szakképzés összesen	100 539,2	111 921,2	128 177,5	153 651,8	174 832,5
– Iskolai oktatás	94 274,8	102 391,3	111 601,1	138 381,4	n. a.
– 1–8. évfolyam	59 713,8	66 073,4	74 465,6*	n. a.	n. a.
– 9–13. évfolyam	34 561,0	36 317,9	37 135,5*	n. a.	n. a.
– Iskolai szakképzés	6 264,4	9 529,9	16 576,4	15 270,4	n. a.
Bentlakásos intézményi ellátás	8 507,1	9 140,2	9 815,2	14 832,2	15 939,7
Különleges gondozás keretében nyújtott ellátás	5 056,4	6 382,6	9 971,3	11 647,8	13 917,3
Alapfokú művészetoktatás	4 002,1	4 742,5	5 129,9	6 514,3	7 272,5
Egyéb közoktatási hozzájárulás	22 696,6	23 556,1	30 160,8	–	–
Kiegészítő közoktatási támogatás**	3 217,7	6 589,2	29 327,0	28 993,1	31 240,0
Mindösszesen	166 051,2	186 356,2	225 718,8	250 074,6	281 826,3

Forrás: Éves költségvetések végrehajtásáról szóló törvények (Limbacher László számításai).

* Az évfolyam szerinti megoszlás kismértékű becslést is tartalmaz.

** A kiegészítő támogatások tartalma évről évre változott.

3.11. táblázat

A közoktatás számára biztosított ágazati céltámogatások és kötött felhasználású normatív támogatások összege, 2001 (millió Ft)

A támogatás célja	Összeg
<i>Az OM fejezeti költségvetésében megjelenő, a közoktatás fejlesztését szolgáló támogatások</i>	
Közoktatási feladatok és szakmai programok	816,80
Közoktatási tankönyvkiadás	174,70
Közoktatás-fejlesztés és számítógépes hálózat kialakítása	1 512,30
Pedagógus-szakvizsga és -továbbképzés	748,50
Diáksport támogatása	30,00
Nem önkormányzati fenntartású közoktatási intézmények központi előirányzata	273,10
Értékelési és minőségbiztosítási programok	1 464,80
Középiskolai tehetséggondozói program	50,00
<i>A BM költségvetésében megjelenő, közoktatási célú kötött felhasználású normatív támogatások</i>	
Pedagógus-szakvizsgálathoz és -továbbképzéshez	2 295,80
Pedagógusok szakkönyvvásárlásához	2 006,90
Tanulók tankönyvvásárlásához	3 284,70
Kiegészítő támogatás nemzetiségi óvodák és iskolák fenntartásához	816,80
Körzeti, térségi feladatokhoz	5 184,40
Kiegészítő támogatás az Arany János tehetséggondozó programhoz	196,60
Diáksporttal kapcsolatos feladatok támogatása	1 635,60

Forrás: T/762. számú törvényjavaslat a magyar köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének 2001. évi végrehajtásáról, PM alapján Halász Gábor számítása

3.12. táblázat

A központi költségvetés és a helyi költségvetések közoktatási kiadásai, 1991–2001 (milliárd Ft)

Kiadás	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
A költségvetés összes közoktatási kiadása ¹	126	157	186	217	241	268	327	378	428	462	531
Ebből az önkormányzatoknál jelentkező kiadás	122	151	177	211	235	261	320	366	413	446	513
Ebből szabad felhasználású normatív támogatás	71	84	95	93	94	135	163	180	211	250	282
A szabad felhasználású normatív állami támogatás aránya az összes önkormányzati közoktatási kiadáshoz képest (%)	58,5	55,8	53,6	44,1	40,0	51,7	50,9	49,2	51,2	56,1	55,0
Kötött felhasználású és központosított támogatások ²	–	0,5	0,5	0,5	1,3	3,5*	14,7	19,1	19,8	15,4	16,6
A kötött felhasználású és központosított támogatások aránya az összes önkormányzati közoktatási kiadáshoz képest (%)	0,0	0,4	0,3	0,2	0,6	1,3	4,6	5,2	4,8	3,5	3,2
A támogatások együttes aránya az összes önkormányzati közoktatási kiadáshoz képest (%)	58,5	56,2	53,9	44,3	40,6	53,1	55,5	54,4	56,0	59,5	58,2

Forrás: A költségvetés végrehajtásáról szóló törvények (Limbacher László számításai)

* Ezenkívül még a bérlétszámítások is volt központosított előirányzata 1996-ban.

¹ Az önkormányzati és központi költségvetési intézmények pénzügyi beszámolóinak alapján, a nem állami oktatás adatai nélkül. A nevelési és pályaválasztási tanácsadás, a módszertani és egyéb feladatok nélkül. 1994-ig az alapfokú művészetoktatás nélkül. Az OM fejezeti kezelésű előirányzatai közül azok nélkül, amelyek nem jelennek meg a közoktatási intézmények pénzügyi beszámolóiban.

² Az OM fejezeti kezelésű előirányzatai nélkül, mivel azoknak csak részben a közoktatási intézmények a közvetlen felhasználói.

3.13. táblázat

Az önkormányzatok bevételeinek összetétele, 1994–2001 (%)

Bevétel	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Saját folyó bevételek	16,2	18,0	19,7	25,0	26,9	28,8	28,5	28,2
Ebből intézményi bevételek	8,4	8,4	8,4	7,8	8,1	8,1	n. a.	n. a.
Helyi adók	4,7	5,7	7,9	9,1	10,4	12,9	13,0	13,4
Átengedett bevételek (szja és gépjárműadó)	8,4	11,8	11,7	11,7	13,5	13,2	14,9	15,1
Felhalmozási és tőkebevételek	10,0	11,2	8,8	15,2	8,6	8,3	10,6	10,1
Állami támogatások	39,8	38,3	35,6	28,5	29,0	29,1	25,1	25,6
Ebből normatív támogatások	30,4	28,6	25,0	21,5	19,4	18,7	15,4	15,3
Egészségbiztosítási Alaptól átvett pénzeszközök	16,1	15,6	16,4	13,7	13,6	13,7	13,5	12,6
Egyéb átvett pénzeszközök, hitel stb.	9,5	5,1	7,8	5,9	8,4	6,8	7,4	8,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: Zárszámadási PM-adatok (Limbacher László összeállítása)

3.14. táblázat

Különböző forrásokból származó iskolai saját bevételek átlagos nagysága és előfordulásuk gyakorisága, 1999–2001

Forrás	Elyert összeg 1999 (e Ft)	Említés gyakori- sága (%)	Elyert összeg 2000 (e Ft)	Említés gyakori- sága (%)	Elyert összeg 2001 (e Ft)	Említés gyakori- sága (%)
Helyi közalapítvány, önkormányzati alapítvány	791,3	19,9	460,7	22,0	593,4	23,9
Megyei közoktatási, szakképzési közalapítvány	1 797,9	40,8	1 909,5	56,0	3 196,2	58,0
Más megyei vagy regionális fejlesztési alap	3 188,5	10,3	2 717,3	11,3	4 467,7	11,1
Országos állami intézmény, oktatási közalapítvány	1 937,6	23,6	1 780,4	27,7	2 032,5	30,7
Egyéb országos állami alapítvány	914,4	13,0	730,5	13,7	922,2	14,6
Európai Unió oktatási programok (magyar iroda is)	1 730,6	2,5	2 314,0	3,9	4 664,0	4,6
Egyéb külföldi pályázat	16 058,4	0,6	3 188,4	1,6	2 047,7	1,7
Magyarországi nem kormányzati pályázati források (pl. Soros Alapítvány)	1 078,0	11,8	1 788,8	8,0	3 071,5	6,5
Iskolai alapítványi befizetések	3 252,1	16,5	1 604,8	18,8	1 917,0	19,1
Bérbeadás (ingatlan, felszerelések)	1 157,7	43,0	1 329,4	45,0	1 402,5	44,4
Kollégiumi díj	3 890,9	2,6	4 176,4	2,4	4 100,8	2,4
Tandíjak	1 093,2	6,4	1 212,8	6,6	1 117,9	7,0
Térítéses tanfolyamok, szakkörök	2 973,6	10,3	2 748,0	11,1	30 001,5	10,8
Oktatási célú szolgáltatás szervezeteknek	5 781,1	2,0	4 880,2	2,2	4 585,4	2,3
Vállalkozási bevétel (tanműhely, tangazdaság)	12 490,1	3,9	15 033,0	3,6	14 822,9	3,5
Étkezési hozzájárulás	4 436,9	27,2	4 866,6	28,4	7 049,4	28,4
Szakképzési hozzájárulás (közvetlen vállalati, illetve vállalkozói befizetés formájában)	10 498,3	15,8	12 986,4	16,0	9 959,7	15,4
Egyéb saját bevétel (a pályázatokon kívül)	4 532,8	29,2	4 480,9	30,3	5 514,9	29,7

Forrás: Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002

A feltett kérdés: „Kérem, sorolja fel, hogy az elmúlt 3 évben az alábbi pályázati források közül melyeken nyert támogatást intézményük!” illetve „Kérem, sorolja fel, hogy az elmúlt 3 évben az alábbi források közül melyből származott bevétele az iskolának!”

3.15. táblázat

A nem önkormányzati, nem állami oktatás normatív állami támogatásának alakulása *, 1992–2001 (millió Ft)

Megnevezés	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Óvoda	42,2	92,7	115,9	185,5	432,3	620,0	601,4	1 266,4	967,6	1 934,1
Alapfokú oktatás	328,1	690,2	987,5	1 166,8	2 000,6	2 978,4	3 679,8	5 169,6	5 885,6	7 839,1
Alapfokú művészeti oktatás	3,6	25,8	63,1	153,3	413,1	769,2	1 284,3	1 488,0	2 892,4	4 606,1
Speciális nevelési szükségletű gyermekek oktatása	7,6	22,6	38,3	51,6	106,8	114,2	205,7	296,6	406,1	632,5
Középfokú oktatás, szakképzés együtt	722,3	1 200,1	1 499,4	1 797,8	2 602,1	3 517,7	5 993,2	8 251,9	9 717,0	9 934,7
ebből gimnázium, szakközépiskola és szakiskolai elméleti képzés	577,3	1 023,8	1 404,7	1 692,6	2 422,5	3 353,6	5 275,3	7 228,8	8 613,2	8 514,7
ebből szakmunkásképzési, szakiskolai gyakorlati képzés	145,0	176,3	94,7	105,2	179,6	164,1	717,9	1 023,1	1 103,8	1 420,0
Két tannyelvű, nemzetiségi, etnikai oktatás	15,7	22,5	30,6	38,8	58,1	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Diákotthon**	361,5	514,6	666,3	790,8	1 298,1	1 162,7	866,8	1 129,0	1 746,1	1 753,4
Egyéb közoktatási hozzájárulás	–	–	–	–	–	–	–	–	440,5	2 644,8
Közoktatási normatív támogatás összesen	1 481,0	2 568,5	3 401,1	4 184,8	6 911,1	9 162,2	12 641,6	17 601,5	22 055,3	29 344,7
A normatív támogatások évenkénti alakulása (előző év = 100%)	–	173	132	123	165	133	138	139	125	133
Egyházi közoktatási kiegészítő támogatás	–	–	–	–	–	–	3149,6	6302,2	4982,1	6781,8

Forrás: OM- és BM-adatok; Költségvetési zárszámadási törvények (Limbacher László összeállítása)

* Az egyes évek között az áthúzódo kiutalások és elszámolások eredményezhetnek egyenetlenséget.

** 1996-ig a felsőoktatási diákotthonokkal együtt, 1997-től azok nélkül.

*** 1999-ben ehhez jött még 13 18 millió Ft-kötött felhasználású normatív támogatás (pl. a pedagógusok továbbképzésére).

3.16. táblázat

Az oktatási kiadások¹ aránya az önkormányzatok kiadásain belül fő kiadási típusonként, 1994–2001 (%)

Kiadások	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Folyó kiadások	71,0	73,0	71,1	67,0	67,5	70,4	69,2	68,4
Ebből oktatás ²	26,9	26,9	26,2	24,4	24,6	25,4	24,7	24,7
Fejlesztési kiadások	19,5	14,4	15,3	18,0	20,1	17,1	18,8	19,8
Ebből oktatás ³	2,8	1,8	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7	1,8
Egyéb kiadások	9,5	12,6	13,6	15,0	12,4	12,5	12,0	11,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: PM- és OM-adatok (Limbacher László számításai)

¹ Valamennyi oktatási szakfeladat önkormányzatoknál jelentkező kiadása (a Függelék 3.12. táblázat 1. lábjegyzetében szereplőkkel együtt, kivéve a nem állami oktatást).

² Az összes önkormányzati oktatási kiadáson belül: a személyi juttatások, a munkaadókat terhelő járulékok és a dologi kiadások.

³ Az összes önkormányzati oktatási kiadáson belül: a felhalmozási és felújítási kiadások.

3.17. táblázat

A tanulók és a pedagógusok száma az alap- és középfokú oktatásban (ISCED 1, 2, 3) az Európai Unió és az EFTA országaiban, illetve néhány társult országban, 1999/00

Ország	Az ISCED 1, 2 és 3 szinten oktató összes pedagógus száma (1000 fő)	Az ISCED 1, 2 és 3 szinten oktató teljes munkaidőben foglalkoztatott pedagógusok száma (1000 fő)	Az ISCED 1, 2 és 3 szinten tanulók száma (1000 fő)	1000 tanulóra jutó összes pedagógus	1000 tanulóra jutó teljes munkaidőben foglalkoztatott pedagógus
Ausztria	101,5	93,9	1136,5	89,3	82,6
Belgium	192,7	172,0	1831,3	105,2	93,9
Bulgária	82,1	82,1	1083,8	75,8	75,8
Ciprus	8,7	8,6	127,6	68,2	67,4
Csehország	109,2	89,61	602,7	181,2	148,7
Dánia	82,5	73,7	810,3	101,8	91,0
Egyesült Királyság	710,0	582,4	12930,4	54,9	45,0
Észtország	20,6	19,1	240,3	85,7	79,5
Finnország	62,0	60,0	878,5	70,6	68,3
Franciaország	709,1	673,5	9813,3	72,3	68,6
Görögország	123,8	116,5	1384,1	89,4	84,2
Hollandia	227,6	177,6	2657,8	85,6	66,8
Írország	47,7	44,4	787,9	60,5	56,4
Izland	5,4	5,1	63,4	85,2	80,4
Lengyelország	614,3	522,5	7315,4	84,0	71,4
Lettország	51,0	49,6	639,3	79,8	77,6
Litvánia	33,8	27,9	401,4	84,2	69,5
Luxemburg	5,0	4,8	57,4	87,1	83,6
Magyarország	148,6	139,8	1502,8	98,9	93,0
Málta	5,4	n. a.	70,3	76,8	n. a.
Németország	817,6	677,9	11963,1	68,3	56,7
Norvégia	86,7	72,0	791,5	109,5	91,0
Olaszország	680,1	680,1	7240,7	93,9	93,9

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Az ISCED 1, 2 és 3 szinten oktató összes pedagógus száma (1000 fő)	Az ISCED 1, 2 és 3 szinten oktató teljes munkaidőben foglalkoztatott pedagógusok száma (1000 fő)	Az ISCED 1, 2 és 3 szinten tanulók száma (1000 fő)	1000 tanulóra jutó összes pedagógus	1000 tanulóra jutó teljes munkaidőben foglalkoztatott pedagógus
Portugália	152,7	n. a.	1642,2	93,0	–
Románia	237,4	225,1	3414,7	69,5	65,9
Spanyolország	459,8	435,3	5939,6	77,4	73,3
Svédország	129,4	117,7	1729,5	74,8	68,1
Szlovákia	72,5	66,9	981,1	73,9	68,2
Szlovénia	23,3	22,1	305,1	76,4	72,4
Albánia	34,8	34,8	646,9	53,8	53,8
Macedónia	19,7	18,6	348,6	56,5	53,4
EU-átlag	300,1	279,3	4053,5	81,6	73,7
Teljes átlag	195,3	182,5	2559,3	83,3	75,9
Magyarország az EU-átlag %-ában	–	–	–	121,2	126,1
Magyarország a teljes %-ában	–	–	–	118,7	122,6

Forrás: Key Data..., 2002

3.18. táblázat

Egy tanulócsoporthoz jutó tanulók száma az óvodákban és általános iskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint, 1990/91 és 1999/00–2001/02

Régió, megye	Óvoda				Általános iskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Budapest	23,9	22,2	21,7	20,9	24,3	21,1	20,9	20,9
Pest	25,3	24,9	21,6	21,3	23,6	21,1	21,0	20,8
Közép-Magyarország	24,4	23,3	21,7	21,1	24,0	21,1	21,6	20,8
Fejér	25,7	24,7	24,3	23,3	23,0	20,7	20,6	20,5
Komárom-Esztergom	24,1	23,7	22,3	21,4	21,3	20,2	19,8	19,2
Veszprém	23,9	23,2	22,2	21,4	21,9	19,2	19,2	19,1
Közép-Dunántúl	24,6	23,9	23,0	22,1	22,1	20,0	19,9	19,7
Győr-Moson-Sopron	23,1	22,1	21,7	20,7	21,7	18,8	18,0	17,1
Vas	24,4	23,7	22,8	22,1	22,2	19,1	17,0	15,4
Zala	23,9	22,3	21,9	21,2	22,0	19,0	18,8	18,8
Nyugat-Dunántúl	23,7	22,67	22,0	21,2	22,0	18,9	17,9	17,0
Baranya	24,4	23,9	23,5	22,5	21,5	19,9	19,8	19,7
Somogy	24,1	23,6	22,3	21,4	21,1	18,7	18,6	18,9
Tolna	23,9	21,9	21,4	20,7	22,6	19,4	19,2	18,9
Dél-Dunántúl	24,2	23,3	22,5	21,6	21,6	19,4	19,2	19,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	25,2	25,0	24,1	23,5	21,2	19,9	19,6	19,1
Heves	24,1	23,7	23,5	23,1	22,0	19,3	19,0	18,6
Nógrád	22,3	22,0	21,8	21,0	21,5	18,8	18,8	18,7
Észak-Magyarország	24,4	24,1	23,6	23,0	21,4	19,5	19,3	18,9

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Régió, megye	Óvoda				Általános iskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Hajdú-Bihar	25,8	24,9	24,3	23,3	22,9	21,8	21,5	21,1
Jász-Nagykun-Szolnok	24,4	24,0	23,2	22,4	23,8	21,6	21,5	21,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	23,9	26,6	26,2	25,6	21,6	20,2	20,0	19,7
Észak-Alföld	24,7	25,3	24,7	23,9	22,6	21,1	20,9	20,6
Bács-Kiskun	24,8	23,0	22,6	22,0	23,0	20,9	20,8	20,6
Békés	23,9	23,5	22,9	22,3	22,4	20,7	20,5	20,2
Csongrád	24,4	23,3	22,6	21,7	22,9	21,7	21,6	21,4
Dél-Alföld	24,4	23,3	22,7	22,0	22,8	21,1	20,9	20,7
Országos átlag	24,4	23,7	22,8	22,1	22,6	20,3	20,1	19,8

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

3.19. táblázat

Egy tanulószoptra jutó tanulók száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint, 1990/91 és 1999/00–2001/02

Régió, megye	Gimnázium				Szakközépiskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Budapest	32,8	29,5	29,2	28,6	32,3	28,5	27,2	26,0
Pest	28,6	30,5	30,4	29,4	28,8	27,2	26,4	25,4
Közép-Magyarország	32,1	29,8	29,5	28,8	31,7	28,2	27,1	25,9
Fejér	30,5	30,5	30,1	29,9	31,1	29,2	28,7	28,3
Komárom-Esztergom	28,9	29,8	31,0	30,1	26,9	27,3	26,2	25,2
Veszprém	30,8	31,0	31,1	31,1	31,5	30,0	27,5	27,2
Közép-Dunántúl	30,1	30,4	30,7	30,4	30,0	28,9	27,6	27,1
Győr-Moson-Sopron	31,5	29,0	29,3	29,8	28,4	28,9	28,2	27,0
Vas	28,1	28,4	27,7	27,6	29,0	28,9	28,7	27,6
Zala	29,0	29,8	30,1	30,2	30,6	29,4	29,2	27,5
Nyugat-Dunántúl	29,9	29,0	29,1	29,4	29,2	29,1	28,6	27,3
Baranya	31,2	30,2	30,4	30,9	28,1	28,8	28,5	26,8
Somogy	30,3	27,9	28,4	28,2	28,7	29,4	28,4	28,0
Tolna	27,7	28,3	28,1	27,0	30,2	27,5	26,3	24,5
Dél-Dunántúl	30,0	29,1	29,2	29,0	28,8	28,7	27,9	26,6
Borsod-Abaúj-Zemplén	32,0	31,8	32,2	32,4	31,4	29,5	28,7	27,5
Heves	31,2	30,2	30,9	31,1	33,6	29,7	29,4	29,1
Nógrád	27,0	27,9	26,7	26,5	27,2	25,6	25,4	24,1
Észak-Magyarország	30,9	30,8	30,9	31,0	31,3	29,0	28,4	27,4
Hajdú-Bihar	31,6	30,6	30,9	30,9	31,2	27,9	28,3	28,2
Jász-Nagykun-Szolnok	27,6	27,5	27,6	27,6	27,9	27,4	26,6	26,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	29,2	30,3	30,5	30,8	32,6	31,0	29,7	28,4
Észak-Alföld	29,8	29,7	29,9	30,1	30,5	28,7	28,2	27,6
Bács-Kiskun	29,2	29,5	29,5	29,7	29,0	29,7	29,2	28,0
Békés	28,7	28,2	26,4	25,0	28,5	27,8	27,5	26,6
Csongrád	31,8	29,5	29,3	28,9	30,1	28,7	28,2	28,1
Dél-Alföld	29,9	29,1	28,4	27,8	29,3	28,8	28,4	27,7
Országos átlag	30,7	29,7	29,6	29,3	30,5	28,7	27,9	26,9

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

3.20. táblázat

Egy tanulócsoporthoz jutó tanulók száma a szakiskolákban és speciális szakiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint, 1990/91 és 1999/00–2001/02

Régió, megye	Szakiskola				Speciális szakiskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Budapest	31,3	24,3	23,9	23,5	13,3	14,8	13,2	12,5
Pest	30,2	26,5	25,2	24,3	15,9	10,1	9,6	10,2
Közép-Magyarország	31,0	25,0	24,3	23,7	13,6	14,1	12,5	11,9
Fejér	31,4	29,2	28,7	28,4	14,6	10,2	12,0	12,3
Komárom-Esztergom	31,5	26,0	25,6	25,4	12,5	11,7	10,9	10,8
Veszprém	28,9	26,8	25,2	23,9	16,4	12,9	11,3	11,6
Közép-Dunántúl	30,5	27,3	26,4	25,8	14,2	11,7	11,3	11,6
Győr-Moson-Sopron	27,1	25,5	25,8	26,3	9,9	10,5	10,7	11,8
Vas	27,9	28,2	27,7	27,3	16,0	13,5	12,3	12,2
Zala	27,5	27,8	25,6	24,1	14,2	11,7	10,6	9,5
Nyugat-Dunántúl	27,5	26,8	26,3	25,9	12,3	11,5	11,6	11,2
Baranya	29,0	26,9	25,8	25,6	14,4	11,1	11,4	12,1
Somogy	29,5	25,3	25,2	25,7	19,8	17,2	15,7	14,8
Tolna	30,3	24,8	23,3	22,2	13,5	10,0	11,3	11,3
Dél-Dunántúl	29,5	25,7	24,8	24,5	16,5	12,0	12,3	12,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	30,2	29,2	28,8	28,4	9,3	12,4	13,8	14,4
Heves	30,8	27,3	27,9	28,4	11,8		10,0	12,0
Nógrád	27,4	22,7	23,3	24,5	10,2	8,2	8,0	8,3
Észak-Magyarország	29,9	27,5	27,7	27,9	10,4	10,9	11,3	11,8
Hajdú-Bihar	30,6	28,9	28,0	27,3		10,5	11,1	12,2
Jász-Nagykun-Szolnok	28,6	26,3	25,9	25,5	16,8	14,3	12,1	12,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	31,3	29,0	28,8	28,6	10,8	12,9	12,5	13,0
Észak-Alföld	30,3	28,2	27,6	27,2	12,6	13,0	12,1	12,6
Bács-Kiskun	30,9	27,3	25,7	25,0	14,5	12,7	12,5	12,6
Békés	29,2	29,1	27,3	26,0	14,4	12,4	10,3	10,0
Csongrád	28,4	26,8	25,0	24,2		11,9	11,3	10,9
Dél-Alföld	29,6	27,7	26,0	25,1	14,5	12,4	11,4	11,2
Országos átlag	30,0	26,8	26,1	25,6	13,5	12,8	11,8	11,8

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

3.21. táblázat

Az egy gyermekre, nappali tagozatos tanulóra jutó költségvetési kiadások alakulása képzési szintenként és programonként, 1990 és 2001 között (Ft)

Év	Óvodai intézmények	Általános iskolák	Szakközépiskola	Gimnázium	Szakközépiskola	Felsőfokú oktatás*
1990	41 267	40 962	52 577	60 029	70 384	216 149
1997	169 604			174 186		552 614
1998	201 913			203 195		569 236
1999	241 823			229 172		636 637
2000	264 086			248 848		768 858
2001	314 448			288 305		787 698

Forrás: OM-adatok

* Nappali tagozatra átszámított létszám alapján.

3.22. táblázat

Egy pedagógusra jutó tanulók száma az óvodákban és általános iskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint 1990/91 és 1999/00–2001/02

Régió, megye	Óvoda				Általános iskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Budapest	10,8	10,2	9,5	9,1	12,0	9,4	9,3	9,1
Pest	12,7	12,2	11,5	10,9	13,4	11,9	11,7	11,5
Közép-Magyarország	11,5	10,9	10,3	9,8	12,5	10,3	10,2	10,0
Fejér	12,0	11,9	11,2	10,6	13,7	12,3	12,0	11,6
Komárom-Esztergom	11,6	11,9	11,3	10,7	12,0	11,2	11,0	10,7
Veszprém	11,4	11,2	10,6	10,1	12,4	10,9	10,9	10,8
Közép-Dunántúl	11,7	11,6	11,6	10,5	12,8	11,5	11,3	11,1
Győr-Moson-Sopron	11,0	11,1	10,4	9,6	12,3	10,0	10,0	9,9
Vas	11,4	11,5	10,8	10,3	11,5	10,0	10,0	9,9
Zala	11,3	11,2	10,8	10,5	11,4	9,8	9,7	9,4
Nyugat-Dunántúl	11,2	11,2	10,6	10,1	11,8	10,0	9,9	9,8
Baranya	11,4	11,7	11,0	10,4	10,9	10,6	10,4	10,2
Somogy	11,3	11,5	11,1	10,6	11,2	10,2	10,0	9,8
Tolna	11,7	10,9	10,7	10,3	11,4	10,3	10,1	9,8
Dél-Dunántúl	11,4	11,4	10,9	10,4	11,1	10,4	10,2	9,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	11,9	12,2	11,7	11,3	12,4	11,7	11,5	11,2
Heves	11,2	11,4	11,0	10,7	11,4	10,4	10,2	9,9
Nógrád	10,5	11,1	10,7	10,5	11,8	10,7	10,6	10,6
Észak-Magyarország	11,5	11,8	11,4	11,0	12,1	11,2	11,6	10,8
Hajdú-Bihar	12,5	12,1	11,7	11,4	12,2	11,4	11,2	11,0
Jász-Nagykún-Szolnok	11,6	12,1	11,6	11,2	12,8	12,3	12,1	11,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	11,4	13,2	13,0	12,8	12,3	11,6	11,4	11,2
Észak-Alföld	11,8	12,5	12,2	11,9	12,4	11,7	11,5	11,2
Bács-Kiskun	12,4	12,0	11,5	11,1	12,6	11,6	11,3	11,0
Békés	12,1	12,2	11,6	11,2	11,9	11,2	11,0	10,8
Csongrád	12,0	11,7	11,0	10,4	11,4	10,9	10,7	10,4
Dél-Alföld	12,2	11,9	11,4	10,9	12,0	11,3	11,6	10,7
Országos átlag	11,6	11,6	11,6	10,6	12,2	10,9	10,7	10,5

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

3.23. táblázat

Egy pedagógusra jutó tanulók száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint 1990/91 és 1999/00–2001/02

Régió, megye	Gimnázium				Szakközépiskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Budapest	15,3	13,3	12,4	11,7	18,0	14,6	14,1	13,7
Pest	11,1	20,1	17,1	13,4	17,1	16,5	15,9	15,4
Közép-Magyarország	14,4	14,6	13,3	12,1	17,9	14,9	14,4	14,0
Fejér	14,6	15,2	15,0	14,8	20,7	19,5	19,4	19,3
Komárom-Esztergom	13,7	15,9	15,5	15,0	15,4	18,8	17,3	15,9
Veszprém	13,3	12,7	13,5	14,5	18,2	17,1	15,3	14,9
Közép-Dunántúl	13,9	14,5	14,6	14,7	18,3	18,5	17,4	16,8
Győr-Moson-Sopron	13,9	15,5	15,1	14,9	15,9	13,5	13,4	13,2
Vas	12,6	14,7	13,9	12,7	16,4	15,7	14,6	13,8
Zala	12,9	13,7	13,4	13,4	15,0	16,3	16,0	15,4
Nyugat-Dunántúl	13,3	14,8	14,3	14,0	15,8	14,9	14,5	14,0
Baranya	13,0	13,9	13,4	12,8	15,9	17,8	16,2	15,1
Somogy	12,6	11,8	12,1	12,2	15,0	17,3	17,4	17,4
Tolna	12,5	15,8	14,9	13,5	13,9	16,2	15,6	15,3
Dél-Dunántúl	12,7	13,7	13,4	12,8	15,1	17,2	16,5	15,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	15,0	15,4	14,7	14,3	17,1	16,0	15,4	15,0
Heves	13,7	14,3	13,2	12,4	17,2	15,8	16,1	16,6
Nógrád	13,1	16,7	15,0	13,6	15,9	14,6	14,7	14,9
Észak-Magyarország	14,4	15,3	14,4	13,7	17,0	15,7	15,5	15,4
Hajdú-Bihar	15,3	14,7	14,7	15,1	17,1	16,2	15,6	15,1
Jász-Nagykun-Szolnok	11,6	12,7	12,5	12,4	17,4	17,0	17,3	17,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	14,1	16,2	17,2	18,1	18,3	19,4	17,0	15,3
Észak-Alföld	13,9	14,6	14,9	15,4	17,6	17,4	16,5	15,8
Bács-Kiskun	14,5	13,4	13,7	14,0	18,9	18,0	16,4	15,1
Békés	11,6	13,9	13,7	13,5	17,5	17,7	17,1	16,4
Csongrád	13,7	13,4	12,5	11,8	16,8	14,7	14,9	15,2
Dél-Alföld	13,3	13,5	13,3	13,1	17,6	16,5	16,0	15,4
Országos átlag	13,9	14,5	13,9	13,3	17,2	16,1	15,5	15,0

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

3.24. táblázat

Egy pedagógusra jutó tanulók száma a szakiskolákban és speciális szakiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint 1990/91 és 1999/00–2001/02

Régió, megye	Szakiskola				Speciális szakiskola			
	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02	1990/91	1999/00	2000/01	2001/02
Budapest	18,8	14,4	15,5	16,8	21,0	13,9	11,1	8,8
Pest	18,3	14,5	14,2	13,9	20,4	10,1	8,0	7,6
Közép-Magyarország	18,7	14,4	15,1	15,8	20,9	13,4	10,5	8,5
Fejér	16,5	12,4	15,3	19,2	10,2	6,6	9,6	10,4
Komárom-Esztergom	18,5	13,7	14,1	14,3		5,5	6,6	7,2
Veszprém	15,3	15,2	15,7	16,0	12,3	9,1	7,9	7,2
Közép-Dunántúl	16,6	13,7	15,1	16,4	18,8	6,7	7,8	8,0
Győr-Moson-Sopron	16,9	13,7	13,9	13,9	39,5	8,5	7,7	7,3
Vas	19,2	14,3	15,5	16,9		6,2	6,7	7,2
Zala	17,0	16,8	18,9	21,4	14,2	7,4	7,6	8,8
Nyugat-Dunántúl	17,5	14,6	15,5	16,3	24,5	7,5	7,4	7,6
Baranya	16,0	11,1	13,4	16,8	20,2	10,0	10,0	10,1
Somogy	13,7	12,1	13,2	14,4	29,8	21,5	18,3	16,1
Tolna	16,9	17,0	16,6	16,1	13,5	10,0	11,3	11,3
Dél-Dunántúl	15,3	12,8	14,1	15,6	22,5	11,6	11,6	11,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	16,7	14,3	15,0	15,8	14,0	9,7	7,6	6,9
Heves	18,2	15,2	15,7	16,3	15,7		10,0	12,0
Nógrád	15,7	13,7	12,8	11,5		9,8	6,7	4,9
Észak-Magyarország	17,0	14,4	14,9	15,3	37,4	9,7	7,6	6,5
Hajdú-Bihar	16,9	14,8	15,8	16,7		10,5	10,0	8,1
Jász-Nagykun-Szolnok	16,6	12,7	13,0	13,4	8,4	7,1	6,5	6,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	18,5	13,2	15,0	17,3	65,0	9,4	9,4	9,4
Észak-Alföld	17,3	13,5	14,7	15,9	17,8	8,8	8,8	8,4
Bács-Kiskun	16,8	14,0	15,0	16,6	9,9	8,2	8,1	8,1
Békés	17,0	14,4	14,8	15,2		12,4	11,1	10,0
Csongrád	16,7	16,3	15,8	15,4		8,8	8,5	7,6
Dél-Alföld	16,8	14,7	15,1	15,8	18,3	9,5	9,1	8,6
Országos átlag	17,2	14,0	14,9	15,8	20,9	9,9	9,6	8,3

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

4. AZ OKTATÁSI RENDSZER ÉS A TANULÓI TOVÁBBHALADÁS

4.1. táblázat

Az egyes korcsoportokban az adott munkaerő-piaci státuszban lévő fiatalok százalékos megoszlása néhány OECD-országban, 2000

Ország	Korcsoport	Tanuló	Az oktatási rendszerből kilépett		
			Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív
Csehország	15–19	87,0	6,2	4,1	2,8
	20–24	23,1	58,9	9,3	8,7
	25–29	3,0	72,1	7,2	17,7
Dánia	15–19	86,8	9,4	1,2	2,5
	20–24	55,3	38,1	2,9	3,6
	25–29	32,4	60,0	1,9	5,7
Franciaország	15–19	94,9	1,7	1,8	1,6
	20–24	53,6	33,1	8,5	4,9
	25–29	11,4	70,3	9,1	9,2
Németország	15–19	88,5	6,4	1,4	3,7
	20–24	35,0	48,7	5,6	10,8
	25–29	13,5	68,5	5,8	12,2
Magyarország	15–19	85,1	6,5	2,1	6,3
	20–24	34,8	45,0	5,5	14,7
	25–29	9,1	63,4	5,3	22,1
Olaszország	15–19	78,2	9,6	4,9	7,3
	20–24	38,6	35,8	11,8	13,8
	25–29	18,4	56,4	9,9	15,3
Hollandia	15–19	80,4	15,8	1,2	2,6
	20–24	36,6	55,2	2,1	6,0
	25–29	5,5	82,6	2,5	9,4
Lengyelország	15–19	91,8	2,4	3,4	2,4
	20–24	45,2	27,7	18,9	8,2
	25–29	11,4	59,9	15,7	13,0

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Korcsoport	Tanuló	Az oktatási rendszerből kilépett		
			Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív
Svédország	15–19	85,8	9,1	1,9	3,3
	20–24	41,6	48,2	5,1	5,1
	25–29	22,9	70,2	3,2	3,8
Egyesült Királyság	15–19	70,0	19,7	5,6	4,7
	20–24	33,5	51,7	5,0	9,7
	25–29	13,3	70,6	3,6	12,5
OECD-országok átlaga	15–19	79,9	11,5	2,9	5,6
	20–24	37,2	46,5	6,9	9,4
	25–29	13,3	68,5	5,7	12,5

Forrás: Education at a Glance, 2002

4.2. táblázat

A tanulók aránya korévenként a korcsoport létszámához viszonyítva az összes (felnőttképzés is) és csak a nappali tagozaton, 1998/99 és 2001/02 (%)

Korév	1998/99		2001/02	
	Nappali		Összes	
12	99,4	100,0	99,4	100,0
13	97,9	100,0	97,9	100,0
14	99,0	97,7	99,0	97,7
15	95,8	96,0	95,9	96,3
16	92,0	90,4	92,5	91,4
17	72,9	83,4	75,4	85,5
18	57,2	66,4	62,9	72,1
19	41,0	49,3	49,0	58,3
20	31,0	36,4	39,9	46,1
21	n. a.	27,2	n. a.	37,0
22	n. a.	20,2	n. a.	30,8
23	n. a.	12,8	n. a.	23,9
24	n. a.	7,6	n. a.	19,0
25	n. a.	4,5	n. a.	16,4

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 és Sugár András számításai

4.3. táblázat

Óvodások, tanulók és hallgatók száma korévenként az összes képzési szinten a nappali és a felnőttoktatásban, 2001/02

Korév/ képzés	Közoktatás								
	Iskoláskor előtti	Alapfokú				Középfokú			
		Óvoda	Általános iskola			Speciális szak- iskola	Szakiskola	Szak- közép- iskola	Gimná- zium
			El.-E.2	1-4. évf.	5-8. évf. (gimn. is)				
(ISCED 0)	(ISCED 1)		(ISCED 2)		(ISCED 3C)	(ISCED 3A/3B)			
3	68 602								
4	88 433								
5	100 012								
6	80 490	125	29 325						
7	4 669	350	107 609	2					
8	79	222	114 954	40					
9		127	119 185	771					
10		61	87 777	37 315					
11		52	12 360	110 869					
12		38	3 303	116 848	72				
13		27	1 082	124 387	158	2	283	245	365
14		30	510	81 670	182	201	8 514	21 235	18 749
15		22	313	16 383	213	1 032	23 602	44 767	39 763
16		10	97	4 988	209	1 645	28 553	44 903	39 605
17		2	25	1 339	121	1 616	28 129	40 991	37 325
18			10	492	53	1 007	18 940	27 918	20 488
19			16	277	41	573	8 692	12 992	5 667
20			3	105		284	4 285	6 177	3 215
21			8	64		144	1 943	3 494	2 550
22			2	46		53	932	2 577	2 532
23			11	54		31	507	2 306	2 544
24			9	35		25	298	2 401	2 632
25			14	43		18	500	3 144	2 748
26			14	30			162	2 231	2 533
27			5	35			161	1 873	2 094
28			16	26			126	1 433	1 680
29			11	34			51	1 225	1 531
30-34			33	73			250	3 918	5 268
35-39			50	37			181	1 832	2 668
40 év felett			57	44			258	1 126	1 633
Összesen	342 285	1 066	476 799	496 007	1 049	6 631	126 367	226 788	195 590

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Korév/ képzés	Közoktatás			Felsőoktatás			Összesen	
	Középfok utáni			Felsőfokú		Doktori		
	Nem felsőfokú	Akkreditált iskola-rendszerű felsőfokú szakképzés		Főiskolai szintű alap- és kiegészítő alapképzés	Egyetemi szintű alap- és kiegészítő alapképzés	Szak-irányú továbbképzés		PhD DLA
		középiskolában	felsőoktatási intézményben					
(ISCED 4)	(ISCED 5B)		(ISCED 5A)		(ISCED 6)			
3								68 602
4								88 433
5								100 012
6								109 940
7								112 630
8								115 295
9								120 083
10								125 153
11								123 281
12								120 261
13								126 549
14								131 091
15								126 095
16		14						120 024
17	75	28		130	86			109 867
18	10 484	1 119	475	7 573	6 164			94 723
19	16 641	2 173	1 243	17 930	14 203			80 448
20	11 586	1 489	1 111	23 543	15 454	4		67 256
21	6 308	692	618	25 084	15 556	82		56 543
22	3 351	310	293	22 194	16 123	592	13	49 018
23	1 941	155	180	16 664	13 515	1 096	355	39 359
24	1 174	58	122	12 953	10 152	1 644	848	32 351
25	2 150	51	96	10 436	6 762	1 900	1 116	28 978
26	732	22	57	8 946	4 685	1 934	1 010	22 356
27	584	18	60	7 219	3 239	1 606	713	17 607
28	435	22	32	5 747	2 076	1 406	469	13 468
29	420	15	28	5 192	1 623	1 513	350	11 993
30–34	1 537	51	76	16 333	3 966	4 373	949	36 827
35–39	970	34	33	7 845	1 787	3 427	448	19 312
40 év felett	1 164	55	51	7 502	2 556	4 981	759	20 186
Összesen	59 552	6 306	4 475	195 291	117 947	24 558	7 030	2 287 741

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 és Sugár András számításai

4.4. táblázat

Óvodások, tanulók és hallgatók száma korévenként az összes képzési szinten, csak nappali tagozaton, 2001/02

Korév/ képzés	Közoktatás								
	Iskoláskor előtti	Alapfokú				Középfokú			
		Óvoda	Általános iskola			Speciális szak- iskola	Szakiskola	Szak- közép- iskola	Gimnázium
			E1.-E.2	1-4. évf.	5-8. évf. (gimn. is)				
(ISCED 0)	(ISCED 1)		(ISCED 2)		(ISCED 3C)	(ISCED 3A/3B)			
3	68 602								
4	88 433								
5	100 012								
6	80 490	125	29 325						
7	4 669	350	107 609	2					
8	79	222	114 954	40					
9		127	119 185	771					
10		61	87 777	37 315					
11		52	12 360	110 869					
12		38	3 303	116 848	72				
13		27	1 082	124 387	158	2	283	245	365
14		30	510	81 670	182	201	8 514	21 235	18 749
15		22	306	16 229	213	1 032	23 554	44 760	39 550
16		10	87	4 358	209	1 645	28 490	44 771	39 065
17		2	15	799	121	1 579	28 062	40 416	35 907
18			4	149	53	1 007	18 849	25 030	17 811
19			1	58	41	573	8 582	8 631	2 421
20						284	4 192	2 706	309
21						144	1 872	899	109
22						53	841	356	60
23						31	419	80	24
24						25	135	42	6
25						18	158	62	7
26									
27									
28									
29									
30-34									
35-39									
40 év felett									
Összesen	342 285	1 066	476 518	493 495	1 049	6 594	123 951	189 233	154 383

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Korév/ képzés	Közoktatás		Felsőoktatás				Összesen	
	Középfok utáni		Felsőfokú			Doktori		
	Nem felsőfokú	Akkreditált iskola- rendszerű felsőfokú szakképzés	Főiskolai szintű alap- és kiegészítő alapképzés	Egyetemi szintű alap- és kiegészítő alapképzés	Szak- irányú tovább- képzés	PhD, DLA		
								középfokolában
(ISCED 4)	(ISCED 5B)	(ISCED 5A)			(ISCED 6)			
3							68 602	
4							88 433	
5							100 012	
6							109 940	
7							112 630	
8							115 295	
9							120 083	
10							125 153	
11							123 281	
12							120 261	
13							126 549	
14							131 091	
15							125 666	
16		14					118 649	
17	75	28		97	86		107 187	
18	9 950	1 106	471	6 733	6 050		87 213	
19	15 216	2 123	1 226	15 410	13 818		68 100	
20	9 965	1 448	1 056	18 376	14 846		53 182	
21	4 905	661	545	17 695	14 681	18	41 529	
22	2 145	292	230	13 569	14 622	22	12	32 202
23	835	133	117	7 600	11 489	28	298	21 054
24	232	35	61	3 862	7 897	29	705	13 029
25	199	27	34	2 015	4 557	12	905	7 994
26			16	1 032	2 769	7	766	4 590
27			20	572	1 652	12	530	2 786
28			6	388	879	9	340	1 622
29			6	213	655	8	234	1 116
30–34			13	569	1 066	32	515	2 195
35–39			2	228	236	52	217	735
40 év felett			7	272	137	51	291	758
Összesen	43 522	5 867	3 810	88 631	95 440	280	4 813	2 030 937

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 és Sugár András számításai

4.5. táblázat

Népességprognózis néhány fiatal korosztályt tekintve, 1995–2020

Év	5–9	10–14	15–19	20–24
1995	622 789	662 634	862 775	761 455
1996	621 327	646 343	818 107	806 819
1997	623 298	633 832	779 246	842 162
1998	621 338	628 884	738 846	865 665
1999	616 445	628 742	701 171	875 918
2000	610 990	630 017	668 804	848 456
2001	599 475	628 687	652 598	802 063
2002	578 051	630 021	639 609	771 891
2003	556 654	627 348	633 979	738 183
2004	536 256	621 714	633 076	705 118
2005	514 544	615 098	633 503	675 331
2006	499 263	601 992	631 238	659 667
2007	491 217	580 397	632 377	646 224
2008	489 051	558 878	629 571	640 301
2009	490 668	538 405	623 866	639 243
2010	496 531	516 667	617 228	639 625
2011	500 572	501 404	604 155	637 403
2012	504 847	493 373	582 597	638 582
2013	508 260	491 218	561 111	635 819
2014	510 931	492 843	540 672	630 154
2015	512 069	498 712	518 966	623 557
2016	512 231	502 761	503 732	610 532
2017	511 937	507 103	495 803	589 303
2018	511 819	510 648	493 817	568 378
2019	511 714	513 512	495 684	548 695
2020	511 759	514 908	501 854	527 895

Forrás: Habclicsek László számításai, 2001. november

4.6. táblázat

Az érettségizettek és felvételizők összefoglaló adatai, 1990–2002 (ezer fő)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001	2002**
Gimnázium nappali tagozatán	24,1	24,6	26,7	31,1	31,0	31,2	32,1	32,7	33,7	32,0	32,2	32,5	33,5
Gimnáziumban összesen	27,2	27,5	29,3	34,2	34,4	34,6	41,4	36,4	37,7	36,3	37,1	38,0	40,0
Szakközépiskola nappali tagozatán	28,9	29,6	33,0	37,6	37,6	39,1	41,3	42,9	43,9	41,9	40,0	37,9	36,0
Szakközépiskolában összesen	40,6	41,0	42,2	46,3	45,8	49,9	51,5	53,8	53,3	50,4	52,1	50,9	50,0
Nappali tagozaton összesen	53,0	54,2	59,6	68,6	68,6	70,3	73,4	75,6	77,7	74,0	72,2	70,4	69,5
Érettségizett a 18 éves népesség %-ában	36,9	35,9	32,8	36,2	37,9	40,4	44,5	48,7	52,7	53,6	52,4	54,5	n. a.
Felsőfokú intézménybe jelentkezett (nappali)	46,8	48,9	59,1	71,5	79,4	86,5	79,4	81,9	81,1	85,5	82,9	84,4	89,0

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001	2002**
Felsőfokú intézménybe felvettek (nappali)	16,8	20,3	24,0	28,0	29,8	35,1	38,4	40,9	43,6	44,5	45,5	49,9	52,5
Felvettek a jelentkezők %-ában	36,0	41,6	40,6	39,2	37,5	40,5	50,0	50,0	53,8	52,1	54,9	59,1	59,1
Felvettek a nappali tagozaton az érettségizettek %-ában	31,7	37,5	40,3	40,8	43,4	50,0	52,3	54,1	56,2	60,2	63,0	70,8	75,5
Nappali tagozatos hallgatók a 18–22 éves népesség %-ában	8,5	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	11,9	12,9	14,1	15,3	17,5	19,0	24,7	n. a.

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv. 1990–2001, KSH; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási Évkönyv 2001/2002; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Előzetes adat.

4.7. táblázat

A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokba járók száma és aránya (csak nappali tagozaton) a gimnáziumban továbbtanulókon belül, 1993/94–1999/00, valamint 2001/02 és 2002/03 (%)

Tanév	Gimnáziumban továbbtanulók száma	Hat- és nyolcosztályos gimnáziumokban tanuló nyolcadikosok			A szerkezetváltó gimnáziumokban tanuló nyolcadikosok aránya az összes gimnáziumban továbbtanulókhöz viszonyítva (%)
		hetedikesek	hatodikosok		
1993/94	34 897	2 550	4 780	1 966	7
1994/95	35 183	5 190	7 048	3 004	15
1995/96	33 159	7 356	8 775	3 461	22
1996/97	32 793	8 727	9 616	3 750	27
1997/98	33 814	9 599	10 158	4 094	28
1998/99	34 867	10 334	11 293	4 033	30
1999/00	36 119	11 374	10 884	4 038	31
2000/01	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	–
2001/02	38 325	10 135	9 961	3 871	26
2002/03	n. a.	9 925	9 964	4 005	–

Forrás: OM oktatási statisztikái; Sugár András számításai; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

4.8. táblázat

A 6 és 8 osztályos gimnáziumok 5–8. évfolyamos osztályai és tanulólétszámai, 1991/92–2002/03

Megnevezés	Iskolák száma	Tanulók száma					Osztályok száma					
		5.	6.	7.	8.	Összesen	5.	6.	7.	8.	Összesen	
1991/92	6 osztályos	21	–	–	.	.	.	.	.	.	.	.
	8 osztályos	45	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Összesen	–	1621	538	1186	416	3761	55	18	39	13	125
1992/93	6 osztályos	54	–	–	2254	1089	3343	–	–	74	29	103
	8 osztályos	47	1746	1341	533	113	3733	60	48	18	4	130
	Összesen	–	1746	1341	2787	1202	7076	60	48	92	33	233
1993/94	6 osztályos	86	–	–	3317	1978	5295	–	–	113	66	179
	8 osztályos	68	2669	1966	1463	572	6670	91	69	49	20	229
	Összesen	–	2669	1966	4780	2550	11965	91	69	162	86	408
1994/95	6 osztályos	126	–	–	4800	3606	8406	–	–	168	124	292
	8 osztályos	88	3363	3004	2248	1584	10199	120	103	79	54	356
	Összesen	–	3363	3004	7048	5190	18605	120	103	267	178	648
1995/96	6 osztályos	150	–	–	5717	5138	10855	–	–	196	179	375
	8 osztályos	97	3727	3461	3058	2218	12464	128	123	105	78	434
	Összesen	–	3727	3461	8775	7356	23319	128	123	301	257	809
1996/97	6 osztályos	168	–	–	6110	5697	11807	–	–	210	195	405
	8 osztályos	99	4029	3750	3506	3030	14315	136	128	123	105	492
	Összesen	–	4029	3750	9616	8727	26122	136	128	333	300	897
1997/98	6 osztályos	173	–	–	6392	6073	12465	–	–	225	210	435
	8 osztályos	103	3854	4094	3766	3526	15240	135	138	128	125	526
	Összesen	–	3854	4094	10158	9599	27705	135	138	353	335	961
1998/99	6 osztályos	188	–	–	7242	6580	13822	–	–	253	232	485
	8 osztályos	106	4033	3913	4051	3754	15751	140	137	138	131	546
	Összesen	–	4033	3913	11293	10334	29573	140	137	391	363	1031
1999/00	6 osztályos	191	–	–	7015	7346	14361	–	–	243	254	497
	8 osztályos	106	3986	4038	3869	4028	15921	138	139	135	138	550
	Összesen	–	3986	4038	10884	11374	30282	138	139	378	392	1047
2000/01*		280	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	29000	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	1000
2001/02	6 osztályos	186	–	–	6170	6420	12590	–	–	210	221	431
	8 osztályos	107	3917	3871	3791	3715	15294	135	134	132	132	533
	Összesen	–	3917	3871	9961	10135	27884	135	134	342	353	964
2002/03**	6 osztályos		–	–	6064	6091	12155	–	–	201	206	407
	8 osztályos		3950	4005	3900	3834	15689	134	133	131	133	531
	Összesen		3950	4005	9964	9925	27844	134	133	332	339	938

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 1999/2000; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Előzetes adatok.

4.9. táblázat

A különböző gimnáziumi programok férőhelyszámának alakulása megyénként a kezdő évfolyamokon, 2000 és 2001

Megye	2000			2001			2001/2000 (%)			Összesen
	Évfolyamok száma			Évfolyamok száma			Évfolyamok száma			
	4	6	8	4	6	8	4	6	8	
Bács-Kiskun	1 620	403	154	1 472	400	275	0,91	0,99	1,79	0,99
Baranya	1 835	253	150	1 715	196	144	0,93	0,77	0,96	0,92
Békés	2 039	139	149	1 810	184	157	0,89	1,32	1,05	0,92
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 986	511	180	2 112	379	187	1,06	0,74	1,04	1,00
Budapest	8 414	2 114	950	7 315	2 105	1 113	0,87	1,00	1,17	0,92
Csongrád	1 572	184	117	1 612	164	93	1,03	0,89	0,79	1,00
Fejér	999	152	98	1 019	148	122	1,02	0,97	1,24	1,03
Győr-Moson-Sopron	1 646	241	233	1 500	321	246	0,91	1,33	1,06	0,98
Hajdú-Bihar	2 004	402	62	1 872	454	70	0,93	1,13	1,13	0,97
Heves	1 239	70	95	937	61	153	0,76	0,87	1,61	0,82
Jász-Nagykun-Szolnok	1 606	28	170	1 729	55	171	1,08	1,96	1,01	1,08
Komárom-Esztergom	1 229	278	108	1 072	262	106	0,87	0,94	0,98	0,89
Nógrád	634	88	106	561	91	123	0,88	1,03	1,16	0,94
Pest	2 230	526	456	2 057	603	501	0,92	1,15	1,10	0,98
Somogy	1 062	164	75	1 108	124	80	1,04	0,76	1,07	1,01
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2 607	36	149	2 748	104	171	1,05	2,89	1,15	1,08
Tolna	739	119	90	581	144	124	0,79	1,21	1,38	0,90
Vas	844	26	96	899	24	100	1,07	0,92	1,04	1,06
Veszprém	1 326	286	128	1 200	223	121	0,90	0,78	0,95	0,89
Zala	825	119	53	829	131	54	1,00	1,10	1,02	1,02
Összesen/változás	36 456	6 139	3619	34 148	6 173	4 111	0,94	1,01	1,14	0,96

Forrás: KIFIR 2000. és 2001. évi adatbázisa

4.10. táblázat

A szakközépiskolákban a 13–15. évfolyamon (nappali tagozaton) tanulók számának változása, 1995/96–1999/00, és 2001/02

Tanév	Létszám (fő)	Növekedés (előző év = 100%)	Növekedés (1995/96 = 100%)
1995/96	24 132	100,0	100,0
1996/97	33 271	137,9	137,9
1997/98	39 398	118,4	163,3
1998/99	46 230	117,3	191,6
1999/00	50 199	108,6	208,0
2000/01	n. a.	n. a.	n. a.
2001/02	61 781	–	256,0

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Garami Erika számításai

4.11. táblázat

Az általános iskolát végzettek száma és a továbbtanulók aránya, 1985/86–1999/00 és 2001/02

Tanév	8 osztályt végzett (fő)	Gimnázium (%)	Szakközépiskola (%)	Szakmunkásképző (%)	Gép- és gyorsíró iskola (%)	Egészségügyi szakiskola (%)	Speciális szakiskola épek részére (%)	Összes továbbtanuló (%)
1985/86	130992	20,8	26,0	43,8	1,4	1,4	–	93,6
1986/87	131219	20,7	27,0	43,5	1,7	1,3	–	94,2
1987/88	134223	21,1	26,7	44,2	1,4	1,4	–	94,8
1988/89	149640	20,1	27,4	44,5	1,6	1,4	–	95,0
1989/90	170891	20,4	27,0	42,7	1,7	1,5	–	93,3
1990/91	164616	21,1	27,5	42,0	1,6	1,3	n. a.	93,4
1991/92	158912	21,6	28,9	39,2	1,3	0,9	n. a.	91,9
1992/93	151295	23,3	30,1	36,6	1,0	0,8	3,9	95,7
1993/94	144203	24,2	31,8	35,5	0,9	0,6	4,5	97,5
1994/95	136900	25,7	32,6	35,2		5,3		98,8
1995/96	122359	27,1	33,7	34,2		4,3		99,3
1996/97	120561	27,2	34,4	31,9		3,6		97,1
1997/98	116711	29,0	35,5	30,8		2,6		97,9
1998/99	113654	30,7	38,0	24,6		2,5		95,8
1999/00	114302	31,6	39,0	22,9		2,4		95,9
2001/02	118200	32,4	37,9	24,4		1,3*		96,0

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Középfokú oktatás 1999/2000; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Könyvesi Tibor és Garami Erika számításai

* A nem épek részére.

4.12. táblázat

A kilencedik évfolyamosok száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban (nappali tagozaton), 1985/86–2002/03

Tanév	Gimnázium ¹	Szakközépiskola ¹	Összesen
1985/86	27 246	34 058	61 304
1986/87	27 162	35 429	62 591
1987/88	28 321	35 838	64 159
1988/89	30 078	41 001	71 079
1989/90	34 862	46 141	81 003
1990/91	36 334	47 605	83 939
1995/96	35 290	45 576	80 866
1996/97	36 143	46 772	82 915
1997/98	37 304	47 091	84 395
1998/99	38 394	48 474	86 868
1999/00	39 537	49 647	89 184
2000/01*	40 713	49 854	90 567
2001/02	42 050	50 343	92 393
2002/03**	42 622	50 170	94 256

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Középfokú oktatás 1999/2000; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Könyvesi Tibor és Garami Erika számításai; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/02; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Előzetes adatok.

¹ 1997-ig a 0. és első évfolyamosok, 1997-től a 9. évfolyamosok száma. 1990/1991-től tartalmazza (visszaszámolva) a 6/8 évfolyamos gimnáziumok 9. évfolyamos tanulóit is.

4.13. táblázat

A középfokon tanulók számának alakulása nappali tagozaton programonként, 1985/86–2002/03

Tanév	Gimnázium	Gimnázium kisgimnáziummal	Szakközépiskola	Szakiskola	Összes (kisgimnáziummal)
1985/86	105 794	105 794	130 155	189 622	425 571
1986/87	105 194	105 194	131 517	188 251	424 962
1987/88	105 976	105 976	133 618	189 983	429 577
1988/89	108 440	108 440	139 740	199 784	447 964
1989/90	116 317	116 317	157 075	215 027	488 419
1990/91	123 425	123 425	168 352	222 835	514 612
1991/92	130 378	134 139	178 911	222 382	535 432
1992/93	136 729	143 805	186 183	212 293	542 281
1993/94	138 198	150 163	192 388	199 203	541 754
1994/95	140 352	158 957	196 965	185 975	541 897
1995/96	140 884	164 203	208 415	172 599	545 217
1996/97	140 867	166 989	220 528	158 361	545 878
1997/98	141 402	169 107	227 243	143 911	540 261
1998/99	142 196	171 769	234 430	128 203	534 402
1999/00	145 210	175 492	241 369	117 038	533 899
2000/01*	149 500	178 500	239 300	120 330	538 130
2001/02	154 383	182 267	238 300	123 951	544 518
2002/03**	158 664	186 508	239 876	123 341	549 725

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Középfokú oktatás 1999/2000; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Előzetes adatok.

4.14. táblázat

A középfokú oktatási intézmények kínálata a program típusa szerint, megyénként, 2001

Magye	Négy év- folyamos gimnázium	Szak- közép- iskola	Szakiskola	Összesen	Négy év- folyamos gimnázium (%)	Szak- közép- iskola (%)	Szakiskola (%)
Budapest	7 315	11 576	4 883	23 774	31	49	21
Zala	829	1 769	1 031	3 629	23	49	28
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 112	4 042	2 653	8 807	24	46	30
Heves	937	1 834	1 227	3 998	23	46	31
Csongrád	1 612	2 876	2 135	6 623	24	43	32
Pest	2 057	2 955	2 409	7 421	28	40	32
Baranya	1 715	1 814	1 725	5 254	33	35	33
Hajdú-Bihar	1 872	3 023	2 399	7 294	26	41	33
Békés	1 810	2 184	2 027	6 021	30	36	34
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2 748	2 676	2 831	8 255	33	32	34
Vas	899	1 609	1 359	3 867	23	42	35
Győr-Moson-Sopron	1 500	2 778	2 386	6 664	23	42	36
Fejér	1 019	2 065	1 747	4 831	21	43	36
Nógrád	561	971	912	2 444	23	40	37
Jász-Nagykun-Szolnok	1 729	2 849	2 817	7 395	23	39	38
Veszprém	1 200	1 880	1 946	5 026	24	37	39

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Megye	Négy év- folyamos gimnázium	Szak- közép- iskola	Szakiskola	Összesen	Négy év- folyamos gimnázium (%)	Szak- közép- iskola (%)	Szakiskola (%)
Bács-Kiskun	1 472	2 928	2 802	7 202	20	41	39
Tolna	581	1 096	1 208	2 885	20	38	42
Somogy	1 108	1 770	2 209	5 087	22	35	43
Komárom-Esztergom	1 072	2 100	2 572	5 744	19	37	45
Összesen	34 148	54 795	43 278	132 221	26	41	33

Forrás: KIFIR 2001. évi adatbázisa

4.15. táblázat

A nappali tagozaton szakképzettséget szerzett fiatalok száma a különböző szintű programok szerint, 1990 és 2001 között

Év	Szakközépiskolában és technikumban	Érettségizettséghez nem kötött szakképzett- séget szerzett**	Érettségizettséghez kötött szakképzettséget szerzett***	Akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szak- képzettséget szerzett
1990	28 903	57 831	4 668	–
1997	42 913	46 868	10 126	–
1998	43 930	42 866	11 249	–
1999	41 936	38 992	11 255	–
2000*	40 000	n.a.	n.a.	554
2001	37 945	14 070	34 326	1081

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

* A 2000. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Szakmunkásvizsgát tett tanulók (a szakmunkásvizsgát tett felnőtt dolgozók számát nem tartalmazza) és szakiskolát eredményesen végeztek 1999-ig, 2001-ben középiskolai végzettséghez nem kötött OKJ-szakmákban és a szakiskolában hagyományos szakmákban végeztek.

*** 1999-ig technikus képesítő vizsgát tettek, 2001-ben középiskolai végzettséghez kötött OKJ-szakmákban – az akkreditált felsőfokú OKJ-szakmákban végeztek kivételével – szakmai vizsgát tettek és szakközépiskolában hagyományos szakmákban végeztek.

4.16. táblázat

OKJ-s szakképzési programok belépési feltételei, 2002

Belépési feltétel	N	%
Befejezett iskolai végzettséget nem igényel	37	4,6
8 osztály	152	18,7
8 osztály + szakmai előképzettség	24	3,0
10 évfolyam	94	11,6
10 évfolyam és szakmai képzettség	32	3,9
Középiskola utolsó évfolyama (fizikai képesítést nyújt)	59	7,3
Középiskola utolsó évfolyama vagy érettségi (szellemi képesítést nyújt)	225	27,7
Érettségi + szakmai előképzettség	46	5,7
Érettségi vagy érettségi + szakmai előképzettség	91	11,2
Érettségizettséghez kötött felsőfokú szakképzés	39	4,8
Felsőfok	13	1,6
Összesen	812	100,0

Forrás: OM honlapja

4.17. táblázat

Általános iskolai felnőttoktatással foglalkozó intézmények és tanulók száma, 1970/71 és 2001/02 között

Tanév	Iskola	Tanuló
1970/71	451	21 275
1980/81	307	15 627
1990/91	161	12 528
1995/96	82	5 402
1996/97	66	4 099
1997/98	58	3 165
1998/99	54	3 387
1999/00	58	3 146
2001/02	57	2 793

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Garami Erika számításai

4.18. táblázat

A középfokú esti és levelező képzésben tanulók életkor szerinti megoszlása, 2001/02

Életkor	Esti		Levelező	
	fő	%	fő	%
15	23	0,3	66	0,1
16	239	2,8	563	0,8
17	992	11,6	3 868	5,5
18	1 445	16,8	6 497	9,3
19	1 446	16,8	7 667	11,0
20	1 120	13,0	7 584	10,9
21	782	9,1	6 948	10,0
22	575	6,7	6 800	9,8
23	430	5,0	5 563	8,0
24	324	3,8	4 021	5,8
25	258	3,0	3 236	4,6
26–30	532	6,2	9 388	13,5
31–40	309	3,6	5 927	8,5
41 és idősebb	112	1,3	1 577	2,2
Összesen	8 587	100,0	69 705	100,0

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Könyvesi Tibor és Garami Erika számításai

4.19. táblázat

A bölcsődei nevelés alapvető adatai, 1990 és 1997–2000

Év	Intézmények	Férőhelyek	100 bölcsődésre jutó férőhely	Beíratott gyerekek	Gondozók száma	Az egy gondozóra jutó gyerekek száma
1990	1003	50 250	13,7	40 825	9 929	4,1
1997	559	26 956	8,4	30 762	5 580	5,5
1998	565	26 947	8,8	33 209	5 678	5,9
1999	549	26 071	8,8	31 983	5 548	5,8
2000	532	24 965	8,7	29 561	5 335	5,5

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 1991; 1998–2001, KSH

4.20. táblázat

Az óvodák alapadatai, 1990/91 és 2001/02 között

Megnevezés	1990/91	1998/99	1999/2000	2001/02	Változás 2001/02 (1990 = 100%)
3–5 éves népességből óvodás gyermek, %	85,5	86,5	87,8	86,4	101,1
Óvodák (feladatellátási helyek) száma	4718	4701	4643	4633	98,2
Férőhelyek száma, ezer fő	385,0	369,5	366,2	353,8	91,9
Pedagógusok száma, fő	33 635	32 235	31 653	32 327	96,0
Óvodás gyermekek száma, ezer fő	391,1	376,1	366,9	342,3	87,5
100 férőhelyre jutó gyermekek száma	102	101	100	97	95,1
Csoportok száma	16 161	15 784	15 479	15 502	96,6
Egy csoportra jutó gyerekszám	24,4	24,0	23,7	22,8	93,4
Egy pedagógusra jutó gyerekszám	11,6	10,9	11,6	10,6	91,4

Forrás: Magyar statisztikai zsebkönyv '98, KSH; Magyar statisztikai évkönyv 2001, KSH

4.21. táblázat

A 3–6 évesek beíratási arányai az iskola előtti nevelési intézményekben és az iskolákban az OECD-országokban életévek szerint, 2000 (%)

Ország	Beíratási arány az iskola előtti ellátásban				Beíratási arány az alapfokú iskolai ellátásban			
	3 évesek	4 évesek	5 évesek	6 évesek	3 évesek	4 évesek	5 évesek	6 évesek
Ausztrália	16,4	50,1	32,5	0,0	0,0	1,6	68,7	100,5
Ausztria	39,3	79,6	89,4	32,7	0,0	0,0	0,0	62,5
Belgium	98,2	99,2	97,8	4,8	0,0	0,0	1,2	94,7
Csehország	54,9	81,0	98,0	47,2	0,0	0,0	0,1	52,8
Dánia	71,8	90,6	96,6	95,6	0,0	0,0	0,0	4,4
Egyesült Királyság	53,9	100,0	0,1	0,0	0,0	0,0	99,9	98,9
Finnország	33,9	41,9	49,6	72,7	0,0	0,0	0,0	1,0
Franciaország	100,7	101,9	100,0	1,4	0,0	0,0	1,4	100,3
Görögország	0,0	57,6	87,1	0,0	0,0	0,0	2,9	99,5
Hollandia	0,1	99,5	98,5	0,0	0,0	0,0	0,0	99,5
Írország	2,9	2,0	1,2	0,0	0,3	49,0	99,4	101,2
Izland	86,9	90,9	92,5	0,1	0,0	0,0	0,3	98,8
Japán	59,8	94,9	96,1	0,0	0,0	0,0	0,0	102,1
Kanada	0,0	39,9	88,4	0,0	0,0	0,0	0,0	101,9
Korea	9,7	25,1	43,2	0,0	0,0	0,0	1,1	92,4
Lengyelország	23,3	33,3	40,9	96,7	0,0	0,0	0,0	0,7
Magyarország	68,6	89,2	97,1	73,5	0,0	0,0	0,0	37,2
Németország	54,8	81,4	83,8	65,0	0,0	0,0	0,0	48,9
Norvégia	70,9	78,1	81,2	1,1	0,0	0,0	0,0	99,3
Olaszország	97,6	97,3	97,4	2,8	0,0	0,0	2,1	97,5
Portugália	55,9	72,2	81,6	3,2	0,0	0,0	0,0	101,4
Spanyolország	79,6	93,5	100,5	0,1	0,0	0,0	0,0	101,5
Svájc	7,0	30,7	83,1	65,1	0,1	0,3	0,7	35,4
Svédország	68,0	72,8	75,8	96,4	0,0	0,0	0,0	4,3
Szlovákia	56,1	70,3	81,5	34,2	0,0	0,0	0,0	n. a.
Törökország	0,0	0,0	18,9	0,0	0,0	0,0	5,5	86,1

Forrás: Education Policy Analysis, 2002

4.22. táblázat

Az óvodai jelentkezés elutasításának legjellegzetesebb és leggyakoribb okai az intézményvezetői válaszok tükrében, 2001 (%)

Azok jelentkezését utasítják el	Választotta	Nem választotta
Akiknek a szülei nem dolgoznak	46	54
Akiknek az édesanyja kisebb testvérrel otthon van	58	42
Akiknek otthon is biztosítva van a fejlődése/fejlesztése	18	82
Akik csak félnapos ellátást igényelnek	5	95
Akik fiatalabbak (3-4 évesek)	38	62
Akik másik óvodai körzethez tartoznak	31	69
Akik nem beszélnek jól magyarul	–	100
Akik súlyosan fogyatékosak	16	84
Akiknek a családjáról (testvérek óvodáztatása kapcsán) rossz tapasztalatokat szereztek	–	100

Forrás: Vágó, 2002b

4.23. táblázat

Bölcsőde, óvoda, napközi otthon igénybevétele a 10 évnél fiatalabb gyermeket (is) nevelő háztartásoknál, 2001

Megnevezés	N						(%)		
	Mind- egyik	Nem mind- egyik	Egyik sem, mert nincs ilyen szol- gáltatás	Egyik- sem, mert drága	Egyik sem egyéb okból	Egyik sem együtt	Mind- egyik	Nem mind- egyik	Egyik sem
<i>Háztartásfő végzettsége</i>									
Alapfokú	68 214	29 641	3 869	14 909	49 406	68 184	0,41	0,18	0,41
Szakmunkás	149 650	36 207	5 606	16 273	95 266	117 145	0,49	0,12	0,39
Érettségi	85 650	14 189	1 911	6 239	47 583	55 733	0,55	0,09	0,36
Felsőfokú	47 531	8 904	462	1 802	31 023	33 287	0,53	0,10	0,37
<i>Család helyzete*</i>									
<i>Halmazottan</i>									
hátrányos helyzetű	5 340	7 438	671	3 909	3 950	8 530	0,25	0,35	0,40
Hátrányos helyzetű	48 903	25 702	2 810	11 967	37 870	52 647	0,38	0,20	0,42
<i>Megfelelő</i>									
társadalmi helyzetű	277 201	52 329	8 214	22 718	168 595	199 527	0,52	0,10	0,38
<i>Kedvező</i>									
társadalmi helyzetű	20 115	3 472	153	629	12 962	13 744	0,54	0,09	0,37
<i>Lakóhely</i>									
Község	120 255	46 097	9 101	18 920	91 401	119 422	0,42	0,16	0,42
Város	174 114	36 056	2 747	14 973	92 684	110 404	0,54	0,11	0,35
Budapest	57 190	6 788	0	5 330	39 292	44 622	0,53	0,06	0,41

Forrás: Család változóban 2001

* Halmazottan hátrányos helyzetű egy család, ha három vagy több gyerek él benne, nincs egy középfokú végzettség-gel rendelkező családtag sem, nincs foglalkoztatott a családban, magát szegénynek minősíti, a lakás az összeíró minősítése szerint szegényes. Hátrányos helyzetű egy család, ha az előző kritériumokból legalább három egyidejűleg fennáll.

4.24. táblázat

Az általános iskolai oktatás alapvető adatai, 1960/61, 1970/71, 1980/81, 1990/91 és 1997/98–2002/03

Tanév	Tanuló	Főállású pedagógus	Osztály	Kezdő évfolyamos
1960/61	1 408 535	58 672	47 717	234 888
1970/71	1 144 070	65 772	44 877	144 424
1980/81	1 197 777	80 701	47 721	176 536
1990/91	1 166 076	96 791	52 675	129 920
1997/98	973 401	89 238	48 119	133 366
1998/99	973 326	89 570	48 314	131 763
1999/00	969 755	89 424	47 813	127 274
2000/01*	957 850	89 750	47 845	122 580
2001/02	944 244	90 294	47 865	117 689
2002/03**	930 287	89 029	46 547	117 148

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Alapfokú oktatás 1999/2000; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Előzetes adat.

Megjegyzés: Nappali tagozat, a gyógypedagógiai általános iskolai képzéssel együtt.

4.25. táblázat

A fajlagosok alakulása az általános iskolákban, 1990/91 és 2002/03 között

Év	Egy iskolára				Egy osztályteremre	
	Egy osztályteremre jutó tanulók száma	Egy osztályra	Egy pedagógusra	Egy osztályteremre jutó osztályok száma		
1990/91	313,2	23,4	22,4	12,0	1,0	
1995/96	246,5	19,0	20,2	10,6	0,9	
1997/98	245,4	18,7	20,2	10,9	0,9	
1998/99	247,6	18,5	20,1	10,9	0,9	
1999/00	248,8	18,5	20,3	10,8	0,9	
2000/01*	247,2	22,0	20,0	10,7	1,1	
2001/02	245,1	21,9	19,8	10,5	1,1	
2002/03	n. a.	n. a.	20,0	10,5	n. a.	

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Alapfokú oktatás 1999/2000; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Garami Erika számításai; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

Megjegyzés: Az adatok a nappali tagozatra vonatkoznak, a gyógypedagógiai általános iskolai képzéssel együtt. Iskola alatt (az átszámítás során) a feladatellátási hely értendő. Egyrészt, mert ez felel meg legjobban (az általános iskolák esetében) a korábbi intézményfoglalomnak, másrészt, mert csak erre vonatkozóan vannak adatok 1990/1991-től, valamint becslés a 2000/2001. tanévre.

A korábbi Jelentés kötetekhez képest az adatokat a következőképpen számoltuk át: csak a nappali (nem felnőttoktatásban) tanuló gyerekeket vettük számításba, és őket viszonyítottuk az osztálytermek, osztályok valamint a pedagógusok létszámához. Annyi torzítás lehet az adatokban a valósághoz képest, hogy míg valamint a pedagógusok létszámához. Annyi torzítás lehet az adatokban a valósághoz képest, hogy míg a tanulókat csak a nappali (nem felnőttoktatási) tagozatról vettük, addig az osztálytermek, osztályok, valamint a tanárok létszámában mindenki benne van, függetlenül attól, hogy milyen tagozatról van szó. Kivettünk néhány oszlopot is, mert azokra az évekre nem álltak rendelkezésünkre azok az adatok (csak nappali tagozatos gyerekek létszáma), amelyek alapján a számítások konzekvensen elvégezhetőek lettek volna.

4.26. táblázat

Az általános iskolai programot (vagy azt is) folytató intézmények főbb jellemzői iskolanagyság szerint, 1999/00 és 2001/02

Iskolanagyság	1999/00			2001/02		
	Iskolák száma	Aránya	Átlagos osztálylétszám	Iskolák száma	Aránya	Átlagos osztálylétszám
20 fő alatt	175	4,7	9,2	116	3,4	8,8
21–100	738	20,0	12,4	579	16,9	11,1
101–200	974	26,4	18,4	936	27,3	16,6
201–300	511	13,8	20,6	503	14,7	19,5
301–500	752	20,3	22,7	737	21,5	22,1
501–800	494	13,4	24,4	479	14,0	23,8
801–1000	44	1,2	25,5	59	1,7	23,9
1001–1200	6	0,2	26,1	10	0,3	23,5
1201–2014	2	0,1	24,0	4	0,1	23,6
Összesen/átlag	3696	100,0	21,4	3423	100,0	18,2

Forrás: OM 1999/2000. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Szalay Lászlóné számításai; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

4.27. táblázat

Általános iskolák, tanulók, pedagógusok száma, aránya fenntartók szerint, 2001/02

Megnevezés	Intézmény	Intézmény, %	Feladat-ellátási hely, db	Tanuló, fő	Tanuló, %	Pedagógus, fő	Pedagógus, %	Tanuló/pedagógus
Települési önkormányzat	2 893	84,5	3 289	815 884	86,2	76 175	84,4	10,7
Megyei önkormányzat	197	5,8	214	46 774	4,9	5 654	6,3	8,3
Központi költségvetés	99	2,9	108	38 770	4,1	3 661	4,1	10,6
Egyház	144	4,2	150	35 671	3,8	3 602	4,0	9,9
Alapítvány, magánszemély	66	1,9	67	6 758	0,7	852	0,9	7,9
Egyéb	24	0,7	24	3 180	0,3	350	0,4	9,1
Összesen	3 423	100,0	3 852	947 037	100,0	90 294	100,0	10,5

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

4.28. táblázat

A nappali tagozatos általános iskolai oktatás területi adatai, 1990/91 és 2001/02 között

Régió, megye	Tanulók száma				Tanulók aránya a népességhez viszonyítva
	1990/91	1999/00	2000/01*	2001/02	
Budapest	191 018	137 260	130 445	128 950	7,4
Pest	39 941	99 606	101 920	101 968	9,4
Közép-Magyarország	230 959	236 866	232 365	230 918	8,2
Fejér	51 335	43 593	43 150	42 406	9,9
Komárom-Esztergom	25 747	31 011	30 735	30 468	9,6
Veszprém	46 693	36 719	36 035	35 235	9,4
Közép-Dunántúl	123 775	111 323	109 920	108 109	9,6
Győr-Moson-Sopron	50 817	39 841	38 870	38 282	8,8
Vas	31 322	25 002	24 915	24 569	9,1
Zala	35 246	27 653	27 160	26 407	8,8
Nyugat-Dunántúl	117 385	92 496	90 945	89 258	8,9
Baranya	45 696	38 160	37 810	37 228	9,2
Somogy	74 306	32 404	32 280	31 763	9,4
Tolna	29 624	24 621	24 250	23 466	9,4
Dél-Dunántúl	149 626	95 185	94 340	92 457	9,3
Borsod-Abaúj-Zemplén	92 070	80 788	79 960	78 461	10,5
Heves	37 071	30 500	30 240	29 797	9,1
Nógrád	106 437	20 688	20 540	20 541	9,3
Észak-Magyarország	235 578	131 976	130 740	128 799	9,9
Hajdú-Bihar	66 257	59 463	58 860	57 655	10,4
Jász-Nagykun-Szolnok	36 910	42 569	42 360	41 832	10,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	51 702	67 160	66 870	65 558	11,1
Észak-Alföld	154 869	169 192	168 090	165 045	10,6
Bács-Kiskun	61 911	54 760	54 100	53 396	9,8
Békés	45 173	38 313	37 910	37 281	9,3
Csongrád	46 800	39 644	39 440	38 981	9,1
Dél-Alföld	153 884	132 717	131 450	129 658	9,4
Összesen	1 166 076	969 755	957 850	944 244	9,3

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Régió, megye	Osztályok száma**			
	1990/91	1999/00	2000/01*	2001/02
Budapest	7 966	6 524	6 380	6 204
Pest	4 669	4 738	4 830	4 924
<i>Közép-Magyarország</i>	12 635	11 262	11 210	11 128
Fejér	2 253	2 134	2 115	2 093
Komárom-Esztergom	1 751	1 543	1 560	1 590
Veszprém	2 152	1 914	1 880	1 842
<i>Közép-Dunántúl</i>	6 156	5 591	5 555	5 525
Győr-Moson-Sopron	2 367	2 127	2 180	2 246
Vas	1 421	1 319	1 460	1 599
Zala	1 608	1 460	1 440	1 410
<i>Nyugat-Dunántúl</i>	5 396	4 906	5 080	5 255
Baranya	2 147	1 930	1 915	1 905
Somogy	1 820	1 729	1 730	1 683
Tolna	1 318	1 266	1 255	1 245
<i>Dél-Dunántúl</i>	5 285	4 925	4 900	4 833
Borsod-Abaúj-Zemplén	4 407	4 078	4 090	4 116
Heves	1 698	1 586	1 590	1 603
Nógrád	1 183	1 109	1 100	1 105
<i>Észak-Magyarország</i>	7 288	6 773	6 780	6 824
Hajdú-Bihar	2 926	2 738	2 735	2 743
Jász-Nagykun-Szolnok	2 149	1 982	1 970	1 956
Szabolcs-Szatmár-Bereg	3 488	3 322	3 320	3 329
<i>Észak-Alföld</i>	8 563	8 042	8 025	8 028
Bács-Kiskun	2 715	2 626	2 615	2 598
Békés	2 033	1 853	1 850	1 846
Csongrád	2 064	1 835	1 830	1 828
<i>Dél-Alföld</i>	6 812	6 314	6 295	6 272
Összesen	52 135	47 813	47 845	47 865

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Régió, megye	Pedagógusok száma**			
	1990/91	1999/00	2000/01*	2001/02
Budapest	16 097	14 615	14 420	14 229
Pest	8 232	8 423	8 680	8 931
<i>Közép-Magyarország</i>	24 329	23 038	23 100	23 160
Fejér	3 774	3 590	3 630	3 700
Komárom-Esztergom	3 097	2 793	2 810	2 855
Veszprém	3 801	3 362	3 320	3 276
<i>Közép-Dunántúl</i>	10 672	9 745	9 760	9 831
Győr-Moson-Sopron	4 185	3 987	3 930	3 869
Vas	2 744	2 503	2 490	2 476
Zala	3 115	2 825	2 800	2 801
<i>Nyugat-Dunántúl</i>	10 044	9 315	9 220	9 146
Baranya	4 234	3 641	3 660	3 692
Somogy	3 438	3 172	3 210	3 257
Tolna	2 612	2 388	2 390	2 402
<i>Dél-Dunántúl</i>	10 284	9 201	9 260	9 351
Borsod-Abaúj-Zemplén	7 507	6 915	6 980	7 050
Heves	3 282	2 945	2 980	3 015
Nógrád	2 153	1 951	1 950	1 949
<i>Észak-Magyarország</i>	12 942	11 811	11 910	12 014
Hajdú-Bihar	5 477	5 237	5 240	5 273
Jász-Nagykun-Szolnok	3 991	3 477	3 510	3 575
Szabolcs-Szatmár-Bereg	6 131	5 793	5 820	5 860
<i>Észak-Alföld</i>	15 599	14 507	14 570	14 708
Bács-Kiskun	4 949	4 747	4 800	4 870
Békés	3 816	3 421	3 430	3 444
Csongrád	4 156	3 639	3 700	3 770
<i>Dél-Alföld</i>	12 921	11 807	11 930	12 084
Összesen	96 791	89 424	89 750	90 294

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

** Nappali és felnőttoktatás.

4.29. táblázat

Tanév eleji létszám az általános iskolákban évfolyamonként, 1990/91–1999/00 és 2001/02
(általános iskolai felnőttoktatás és gyógypedagógiai oktatás nélkül)

Tanév	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1990/91	125 665	123 804	127 388	129 934	148 869	154 853	159 432	160 702	–	–
1991/92	126 258	120 672	123 177	127 664	132 263	146 850	151 559	152 770	–	–
1992/93	129 852	120 780	120 058	123 419	129 722	130 838	143 927	145 570	–	–
1993/94	125 679	123 813	119 931	120 023	125 160	128 187	128 134	138 489	–	–
1994/95	126 032	120 097	122 908	120 034	121 948	124 557	126 038	123 680	–	–
1995/96	123 997	120 779	119 519	123 036	121 835	121 196	122 583	121 861	–	–
1996/97	124 544	118 662	119 814	119 422	124 619	121 161	119 438	118 338	–	–
1997/98	127 214	119 077	117 845	119 852	121 036	124 031	119 315	115 171	297	159
1998/99	125 875	121 613	118 250	117 832	121 515	120 669	122 097	115 180	1005	212
1999/00	121 424	120 653	121 012	118 218	119 599	121 090	119 135	118 146	694	630
2000/01*	116 784	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
2001/02	112 144	120 044	114 750	119 510	118 319	115 512	107 757	105 367	281	248

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

* Lannert Judit becslése

4.30. táblázat

Az általános iskolai első osztályos tanulók korcsoport szerinti összetétele, 1991/92–1999/00 és 2001/02

Tanév	6 évesnél fiatalabb	6 éves	7 éves	8 éves	9 éves és idősebb	Összesen
1991/92	6 645	103 377	13 938	1 804	494	126 528
1992/93	5 777	106 763	15 160	1 730	422	129 852
1993/94	4 463	102 959	16 115	1 734	408	125 679
1994/95	3 511	102 686	17 606	1 818	412	126 038
1995/96	2 699	99 851	18 867	1 795	785	123 997
1996/97	2 375	100 328	19 614	1 785	442	124 544
1997/98	2 297	101 846	20 630	1 954	487	127 214
1998/99	2 066	98 514	22 696	2 099	500	125 875
1999/00	1 612	94 257	22 983	2 077	495	121 424
2001/02	1 217	71 251	35 577	3 694	405	112 144
2001/02*	–	28 795	74 868	7 509	972	112 144

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Könyvesi Tibor számításai

* Az új statisztikai adatfelvétel szerinti bontás. A lényeges eltérés oka, hogy korábban a tanévhez, illetve a beiskolázással kapcsolatos időpontokhoz volt igazítva a korév, jelenleg pedig naptári év szerint történik a felmérés.

4.31. táblázat

Az általános iskolák jellemzői a beiskolázás stratégiája szerint, 2002 (%)

Megnevezés	A beiskolázásnál szempont, hogy odajár-e testvér, szülő hozzáállása	Előfordul felvételi elbeszélgetés	Csak területi szempont van a beiskolázásnál
<i>Intézmény telephelye</i>			
Főváros	11,61	17,05	3,65
Megyei jogú város, megyeszékhely	24,48	14,10	28,69
Egyéb város	35,93	33,44	27,69
Község, nagyközség	27,98	35,41	39,97
Összesen	100,00	100,00	100,00
<i>Fenntartó</i>			
Állami szerv	4,17	2,35	2,51
Megyei/fővárosi önkormányzat	4,81	2,35	2,51
Települési/kerületi önkormányzat	77,88	80,00	77,42
Fenntartói társulás	6,73	2,35	10,75
Egyházi	0,96	7,06	1,79
Felsőoktatási intézmény	–	1,18	0,36
Közalapítvány	–	1,18	–
Alapítvány	0,32	1,18	0,72
Gazdálkodó szervezet	0,32	–	–
Helyi önkormányzati társulás	4,81	2,35	3,58
Összesen	100,00	100,00	100,00
N (iskolák száma)	312	85	279

Forrás: A Tanulói munkaterhek vizsgálat, 2002 adatai alapján Lannert Judit számításai

4.32. táblázat

Buktatás és értékelés Európában

Ország	Értékelés formája	Buktatás
Belgium	Osztályzás év végi vizsgák alkalmával, szöveges értékelés egy-egy oktatási szakasz/ciklus végén.	Maximum egy-két alkalommal oktatási ciklus/szakasz végén.
Dánia	Írásban történő szöveges értékelés minden év végén. Kötelező oktatás 9.	10. évfolyamán (utolsó két év) vizsgák, amikre osztályzatot kapnak.
Németország	Első két és végén szöveges értékelés, utána osztályzatok.	Van.
Spanyolország	Formája nincs meghatározva. Ciklus/szakasz végén vizsgák, amire érdemjegyet kapnak a tanulók.	Ciklus és szakasz végén lehetséges.
Franciaország	Vizsgák és tesztek vannak, amikre a tanulók százalékokat kapnak, s ennek megfelelően értékelik őket.	Ciklus és szakasz végén lehetséges.
Hollandia	Szöveges értékelés kötelező.	Van.
Ausztria	Osztályzattal.	Van.
Portugália	Osztályzattal.	Kivételes esetekben lehetséges.
Finnország	A kötelező oktatás első 7 évében lehet szövegesen és osztályzattal is értékelni, ezután az osztályzás kötelező.	Van.
Svédország	3 fokú skálán osztályoznak, amit átfogó szöveges értékelés egészít ki.	Nincs.
Norvégia	A 6. évfolyamtól kezdődően az értékelés része az osztályzás. Alapfokon átfogó szöveges értékelés van, amit kísérhet az értékelés más formája is.	Nincs.
Anglia	Folyamatos értékelés, alapfokon szöveges formában.	Nincs.

Forrás: Key Data..., 2002; Eurydice adatbázisa

4.33. táblázat

Az osztályismétlők aránya évfolyamonként az általános iskolákban (nappali tagozat), 1990/91–1999/00 és 2001/02 (%) (előző tanév végi adatok)

Tanév	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1990/91	4,8	2,8	2,5	2,8	4,2	3,8	2,8	0,4	–	–
1991/92	4,5	2,6	2,3	2,5	4,2	3,6	2,8	0,5	–	–
1992/93	4,3	2,3	2,0	2,1	3,6	3,6	2,6	0,5	–	–
1993/94	4,5	2,1	1,8	1,9	3,3	3,2	2,6	0,4	–	–
1994/95	4,3	2,2	1,6	1,7	3,2	3,2	2,5	0,5	–	–
1995/96	4,0	1,9	1,6	1,7	3,1	3,2	2,4	0,5	–	–
1996/97	3,9	2,0	1,5	1,6	2,8	3,1	2,5	0,5	–	–
1997/98	3,9	1,9	1,5	1,7	2,9	3,0	2,5	0,6	1,0	0,6
1998/99	4,0	1,8	1,5	1,6	2,9	3,1	2,3	0,5	1,5	1,4
1999/00	3,9	1,9	1,4	1,5	2,8	2,9	2,4	0,5	5,9	0,3
2000/01	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
2001/02	4,7	2,4	1,7	1,7	3,2	3,4	2,8	0,8	4,3	0,0

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM 1999/2000. és 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

4.34. táblázat

Az általános iskolát a tanköteles kor végéig befejező tanulók a 16 éves népesség százalékában, 1990/91–1999/00 (%) (előző tanév végi adatok)

Tanév	14 éves korig	15 éves korig	16 éves korig	Összesen	8 általánosnál alacsonyabb végzettséggel kilépők (fő)
1990/91	81,4	9,3	3,2	93,9	10 300
1991/92	81,0	9,4	3,1	93,5	12 400
1992/93	81,5	9,7	3,3	94,5	10 000
1993/94	81,4	10,7	4,0	96,1	6 800
1994/95	79,9	12,0	4,1	96,0	6 600
1995/96	79,7	12,7	4,4	96,8	5 000
1996/97	78,3	13,7	4,5	96,5	5 200
1997/98	76,7	13,9	4,6	95,2	5 000
1998/99	80,6	12,1	3,5	96,2	5 100
1999/00	78,8	12,9	3,3	95,0	6 400

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 2000, KSH; OM oktatási statisztikái

Megjegyzés: 2001-re még nincsenek számítások.

4.35. táblázat

A különböző típusú középfokú képzésre jelentkezők és bejutottak aránya az általános iskola településtípusa szerint, 2001 (%)

Felvétel/jelentkezés helye	Budapest	Megye- székhely	Egyéb város	Község	Összes	N
<i>Ahova felvették</i>						
4 évfolyamos gimnázium	39	34	30	21	29	26 506
Szakközépiskola	48	44	43	43	44	40 610
Szakiskola	13	22	27	36	27	25 572
Összesen	100	100	100	100	100	92 688
<i>Ahova jelentkezett</i>						
4 évfolyamos gimnázium	40	37	31	21	30	30 231
Szakközépiskola	48	44	44	45	45	45 448
Szakiskola	12	19	25	34	25	25 476
Összesen	100	100	100	100	100	101 155

Forrás: KIFIR 2001. évi adatbázisa

4.36. táblázat

Az általános iskola befejezése után a középfokra első körben sikeresen, illetve sikertelenül pályázók aránya a megcélzott program és az általános iskola helye szerint, 2001

Megnevezés	Nem vették fel	Felvették	Átlag
<i>Középfokú program típusa</i>			
4 évfolyamos gimnázium	0,24	0,30	0,30
Szakközépiskola	0,36	0,46	0,45
Szakiskola	0,40	0,24	0,25
Összesen	1,00	1,00	1,00
<i>Általános iskola típusa</i>			
Budapest	0,18	0,14	0,14
Megyei jogú város, megyeszékhely	0,27	0,18	0,19
Egyéb város	0,24	0,30	0,30
Község	0,30	0,38	0,37
Összesen	1,00	1,00	1,00
<i>Általános iskola megyéje</i>			
Budapest	0,18	0,13	0,14
Baranya	0,03	0,03	0,03
Bács-Kiskun	0,05	0,06	0,06
Békés	0,03	0,04	0,04
Borsod-Abaúj-Zemplén	0,12	0,07	0,07
Csongrád	0,03	0,03	0,03
Fejér	0,05	0,05	0,05
Győr-Moson-Sopron	0,04	0,05	0,05
Hajdú-Bihar	0,08	0,06	0,06
Heves	0,03	0,03	0,03
Komárom-Esztergom	0,02	0,04	0,03
Nógrád	0,01	0,02	0,02
Pest	0,10	0,10	0,10

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Megnevezés	Nem vették fel	Felvették	Átlag
Somogy	0,02	0,03	0,03
Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,10	0,07	0,07
Jász-Nagykun-Szolnok	0,04	0,05	0,05
Tolna	0,02	0,03	0,03
Vas	0,01	0,03	0,03
Veszprém	0,02	0,04	0,04
Zala	0,02	0,03	0,03
Összesen	1,00	1,00	1,00
N	8 399	97 999	106 398
%	0,08	0,92	1,00
<i>Életkor (2000) (%)</i>			
14	0,67	0,83	0,82
15	0,21	0,14	0,14
16	0,08	0,03	0,03
17	0,03	0,01	0,01
18	0,01	0,00	0,00

Forrás: KIFIR 2000. és 2001. évi adatbázisa

4.37. táblázat

A közvélemény alakulása arról, hogy a gyermekek hány éves korukban kezdjék a középiskolát, 1995, 1999 és 2002 (%)

A középiskolába lépés ideje	1995	1999	2002
4. osztály után	10	7	5
6. osztály után	16	16	18
8. osztály után	46	61	65
10. osztály után	9	7	0
18 éves koráig járjon egy iskolába	7	1	6
Nem tudja	12	8	7

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1995, 1999 és 2002

A feltett kérdés: „Véleménye szerint ideális esetben hány éves korban kellene a gyerekeknek általános iskolából középiskolába menniük?”

4.38. táblázat

A lakosság véleménye arról, hogy milyen középfokú iskolában érdemes a leginkább tovább tanulni, 1999 és 2002 (%)

A középfokú program típusa	1999	2002
Gimnázium	19	23
Szakközépiskola	44	50
Szaktanácsképző/szakiskola	8	10
Nincs jelentősége annak, hogy ki milyen iskolában tanul tovább	19	12
Nem tudja, válaszhiány	10	5

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1999 és 2002

A feltett kérdés: „Ön szerint milyen típusú iskolában érdemes leginkább továbbtanulniuk ma a gyerekeknek?”

4.39. táblázat

Az osztályok száma programonként a középfokú oktatásban, 1985/86–2002/03 (nappali, nem felnőttoktatás)

Tanév	Gimnázium	Kisgimnáziumi osztályok száma	Összes osztály	Szak- közép- iskola	Szak- munkás- képző	Gép- és gyorsíró iskola	Egészség- ügyi szakiskola	Speciális szak- iskola épek részére	Össze- sen
1985/86	3 331	–	4 101	6 309	276	160	–	14 177	
1986/87	3 379	–	4 187	6 312	275	158	–	14 311	
1987/88	3 463	–	4 312	6 367	268	162	–	14 572	
1988/89	3 568	–	4 515	6 564	266	169	–	15 082	
1989/90	3 793	–	5 037	6 909	242	191	–	16 172	
1990/91	3 988	–	5 452	7 199	220	196	23	17 078	
1991/92	4 211	125	4336	5 874	7 036	201	195	238	17 755
1992/93	4 409	233	4642	6 201	6 648	161	166	589	18 174
1993/94	4 476	408	4884	6 497	6 182	131	134	747	18 167
1994/95	4 579	648	5227	6 771	5 824	125	115	743	18 157
1995/96	4 662	809	5471	7 292	5 490	103	72	644	18 263
1996/97	4 800	897	5697	7 720	5 088	81	41	533	18 213
1997/98	4 866	961	5827	8 016	4 767	54	31	478	18 212
1998/99	4 956	1031	5987	8 355	4 044	35	16	339	18 745
1999/00	5 064	1047	6111	8 671	4 012	26	14	313	18 100
2000/01*	5 255	1000	6255	8 772	–	4 434	–	436***	19 379
2001/02	5 446	964	6410	8 873	–	4 816	–	559***	20 568
2002/03**	5 493	938	6431	8 880	–	4 734	–	602***	20 647

Forrás: OM oktatási statisztikái; Oktatási adatok 1999/2000, KSH; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés a és trend alapján becsültek az OM által.

** Előzetes adatok.

*** Nem épek részére.

4.40. táblázat

Az egy osztályra és egy pedagógusra jutó tanulók száma középfokon programonként (nappali tagozaton, kisgimnazistákkal), 1980/81 és 2001/02 között

Tanév	Gimnázium		Szakközépiskola		Szakmunkásképző, szakiskola		Speciális szakiskola nem épek részére		Országos átlag (csak középfokú oktatásra)	
	Tan./ oszt.	Tan./ ped.	Tan./ oszt.	Tan./ ped.	Tan./ oszt.	Tan./ ped.	Tan./ oszt.	Tan./ ped.	Tan./ oszt.	Tan./ ped.
1980/81	21,8	13,5	17,3	12,9	28,7	13,7	–	–	22,6	13,4
1990/91	30,9	12,0	30,9	13,3	29,3	17,4	16,1	24,8	26,8	16,9
1997/98	29,0	12,6	28,3	13,5	29,7	16,4	12,6	11,0	24,9	13,4
1998/99	28,7	12,5	28,0	13,3	31,3	15,4	13,0	9,6	25,3	12,7
1999/00	28,7	12,4	27,8	13,3	28,9	14,7	12,8	9,9	24,6	12,6
2000/01*	28,5	11,5	27,3	12,6	27,1	14,8	11,9	9,0	23,7	12,0
2001/02	28,4	11,0	26,9	12,3	25,7	15,5	11,8	8,2	23,2	11,8

Forrás: OM oktatási statisztikái; 1999/00: Garami Erika számításai; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Garami Erika számításai

* A 2000/2001. tanévre vonatkozó adatok a 98%-os felmérés a és trend alapján becsültek az OM által.

4.41. táblázat

A nappali tagozatos tanulók megoszlása a gyakorlati képzés helyszíne és formája szerint, 2001/02

Tanulók száma	Szakközép-iskola	Szakiskola	Speciális szakiskola
Csak iskolai tanműhelyben, csoportos formában	45 938	27 025	2 062
Csak iskolai tanműhelyben, %	73,1	39,8	62,6
Csak iskolán kívüli tanműhelyben, csoportos formában	862	8 462	786
Csak iskolán kívüli egyéb munkahelyen, csoportos formában	2 678	4 420	168
Csak iskolán kívül, nem csoportos formában	4 041	13 830	141
Csak iskolán kívül összesen	7 581	26 712	1 095
Csak iskolán kívül összesen, %	12,1	39,4	33,3
Iskolai és iskolán kívüli tanműhelyi képzési helyen, csoportos formában	3 651	7 443	79
Iskolai tanműhelyi képzési helyen és iskolán kívüli egyéb formában	5 665	6 655	56
Részben iskolában, részben iskolán kívül – összesen	9 316	14 098	135
Részben iskolában, részben iskolán kívül – összesen, %	14,8	20,8	4,1
Mindösszesen	62 835	67 835	3 292
Mindösszesen, %	100,0	100,0	100,0

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Mártonfi György számításai

4.42. táblázat

Szaktanműhelyi képzési helyek számának változása, 1990/91 és 2001/02 között

Tanműhely	1990/91	%	1993/94	%	1997/98	%	1999/00	%	2001/02	%
Iskolai	17 885	25,5	32 269	47,8	36 779	58,9	33 264	63,8	27 025	50,3
Iskolán kívüli	52 338	74,5	35 237	52,2	25 685	41,1	18 887	36,2	26 712	49,7
Összesen	70 223	100,0	67 506	100,0	62 464	100,0	52 151	100,0	53 737	100,0

Forrás: Benedek, 1999; OM oktatási statisztikái; Oktatási adatok 1999/2000, KSH; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Mártonfi György számításai

Megjegyzés: 2001/2002-ben további 14 098 tanuló számára részben iskolai, részben iskolán kívüli tanműhelyben szervezik a gyakorlati képzést.

4.43. táblázat

A középfokú oktatásban tanító (főállású) pedagógusok száma programonként, 1960/61 és 2002/03 között

Tanév	Szakiskola	Speciális szakiskola	Gimnázium ¹	Szakközépiskola ¹	Összesen
1960/1961	3 738	..	5 750	3 028	12 516
1970/1971	8 673	..	7 196	6 246	22 115
1980/1981	12 206	..	6 639	8 821	27 666
1990/1991	12 906	127	10 246	12 656	35 935
1997/1998	9 339	476	13 669	17 096	40 580
1998/1999	8 777	462	14 021	17 831	41 091
1999/2000	8 350	468	14 415	18 430	41 663
2000/2001*	8 150	575	15 550	18 950	43 225
2001/2002	7 982	801	16 845	19 450	45 078
2002/2003**	8 425	880	17 128	19 955	46 388

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002, Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* és ** lásd a 4.39. táblázatnál.

¹ 1997-től nappali és felnőttoktatás együtt.

Megjegyzés: A szakiskolai adatokban 2000-ig a szaktanműhelyi, a gép- és gyorsíró, egészségügyi és egyéb szakiskolák együttes adatai szerepelnek. A közös igazgatású középiskolák száma a gimnáziumok és a szakközépiskolák számában is szerepel.

4.44. táblázat

Tanulók létszámának megoszlása fenntartók szerint, 2002/03 (%)

A képzés helye	Állami-önkormányzati fenntartás				Nem állami fenntartás				Össze- sen
	Települési önkor- mányzat	Megyei önkor- mányzat	Központi költsege- tési szerv	Együtt	Egyház	Alapít- vány	Egyéb	Együtt	
Óvoda	92,03	1,67	2,18	95,88	1,86	1,92	0,34	4,12	100,00
Általános iskola	86,67	4,88	3,44	95,00	3,98	0,78	0,24	5,00	100,00
Szakiskola	54,64	33,04	2,66	90,33	2,24	5,88	1,55	9,67	100,00
Speciális szakiskola	37,65	51,94	0,61	90,21	2,03	7,76	0,00	9,79	100,00
Gimnázium	61,33	13,64	5,08	80,06	15,97	3,15	0,82	19,94	100,00
Szakközépiskola	48,99	33,68	3,99	86,65	1,85	8,17	3,32	13,35	100,00
Felsőoktatás	0,00	0,00	88,62	88,62	5,84	5,54	0,00	11,38	100,00

Forrás: Oktatási adatok 2002/2003, KSH

4.45. táblázat

Évfolyamismélték a tanulók százalékában, 1999/00 és 2001/02 (%)

Tanév/Intézmény	9. 10. 11. 12. évfolyam			
	<i>1999/00</i>			
Gimnázium	2,5	1,8	1,3	0,3
Szakközépiskola	5,6	3,6	3,5	1,3
Szaktanulmányi/Szakiskola	10,6	2,5	2,5	0,8
<i>2001/02</i>				
Gimnázium	2,8	1,8	1,4	0,4
Szakközépiskola	6,4	4,4	3,7	1,0
Szaktanulmányi/Szakiskola	11,6	4,2	3,2	0,8

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Középfokú oktatás, 1999/2000; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

4.46. táblázat

Felsőfokú diplomát szerettek aránya korcsoportok szerint, 2000 (%)

Megnevezés	25–64	25–34	35–44	45–54	55–64
Magyarország	14	15	15	14	12
OECD-átlag	23	28	25	21	16

Forrás: Education at a Glance, 2002

4.47. táblázat

A felsőoktatási intézmények hallgatói létszáma tagozatok szerint, egyetemi és főiskolai képzés, 1986/87–2002/03

Tanév	Nappali	Esti	Levelező*	Összes
1986/87	64 855	6 040	27 610	98 505
1987/88	66 697	5 851	26 477	99 025
1988/89	71 689	5 540	25 812	103 041
1989/90	72 381	5 255	23 232	100 868
1990/91	76 601	4 737	21 049	102 387
1991/92	83 191	4 372	19 516	107 079
1992/93	92 328	4 298	20 834	117 460
1993/94	103 713	4 640	25 603	133 956
1994/95	116 370	5 453	32 837	154 660
1995/96	129 541	5 764	44 260	179 565
1996/97	142 113	5 750	51 169	199 032
1997/98	152 889	6 538	74 230	233 657
1998/99	163 100	6 866	88 349	258 315
1999/00	171 612	7 861	99 524	278 997
2000/01	176 046	8 625	110 369	295 040
2001/02	184 071	9 665	119 502	313 238
2002/03**	193 155		148 032	341 187

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Felsőoktatás 2001/2002; Oktatási adatok 2002/2003, KSH

* Távoktatással együtt.

** Előzetes adatok.

4.48. táblázat

A felsőfokú oktatás főbb mutatói, 1990/91 és 1996/97–2002/03

Tanév	Intézmények (db)	Oktatók (fő)	Nappali tagozatos hallgató**	Első év-folyamos	Külföldi	Ösztöndíjas és egyéb jutásban részesül	Diákotthonban akik	Egy oktatóra jutó hallgató
			(ezer fő)	(ezer fő)	(%)	(fő)	(fő)	
1990/91	77	17 302	76,6	22,7	3,3	98,9	46,8	4,4
1996/97	89	19 329	142,1	44,7	6,4	99,2	32,1	7,3
1997/98	90	19 716	152,9	45,7	6,6	97,2	29,5	7,8
1998/99	89	21 323	163,2	48,9	7,0	96,3	28,0	7,7
1999/00	89	21 138	171,5	51,6	7,7	n. a.	26,5	8,1
2000/01	62	22 873	183,9	52,6	7,8	n. a.	27,4	8,0
2001/02	65	22 863	193,0	56,7	8,1	n. a.	25,5	8,4
2002/03*	66	23 151	203,4	57,7	8,2	n. a.	24,6	8,8

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 1998–2001, KSH ; Oktatási adatok, 2002/2003, KSH

* Előzetes adatok.

** Akkreditált felsőfokú szakképzéssel együtt.

4.49. táblázat

Felvételi arányok* a különböző típusú középiskolai programokból a felsőoktatásba, 1991–2001

Programok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Szerkezetváltó gimnázium	0,37	0,40	0,42	0,41	0,46	0,53	0,57	0,62	0,66	0,69	0,68
Négy évfolyamos gimnázium	0,33	0,34	0,35	0,36	0,38	0,44	0,47	0,49	0,52	0,57	0,49
Szerkezetváltó vegyes	0,26	0,28	0,30	0,30	0,32	0,36	0,39	0,42	0,47	0,47	0,40
Négy évfolyamos vegyes	0,16	0,17	0,18	0,18	0,20	0,22	0,25	0,26	0,28	0,28	0,25
Szakközépiskola	0,13	0,14	0,16	0,16	0,17	0,17	0,18	0,18	0,20	0,16	0,18
Összesen	0,23	0,25	0,26	0,26	0,28	0,30	0,32	0,33	0,36	0,34	0,34

Forrás: A Középiskolai munka mutatói vizsgálat, 1991–2002 adatai alapján Lannert Judit számításai

* Felvettek aránya a 12. évfolyamosok létszámához viszonyítva.

4.50. táblázat

Korábbi, átlagosan három évvel ezelőtt végzett átlagos szakiskolai osztály végzőseinek sorsa az osztályfőnök (311 fő) ismerete/becslése alapján, 2002 (%)

Megnevezés	%
Érettségihez vezető tanulmányokat folytat	18,1
Újabb szakmát tanul	11,1
Alkalmazottként dolgozik a szakmájában	21,0
Alkalmazottként dolgozik egyéb területen	13,2
Vállalkozóként dolgozik a szakmájában	4,9
Vállalkozóként dolgozik egyéb területen	2,8
Munkanélküli	7,4
Egyéb dolgot csinál (katona, rokkant stb.)	6,6
Nincs tudomása/elképzelése, hogy mit csinál	15,6
Összesen	100,0

Forrás: Mártonfi, 2002a

A feltett kérdés: „Az Ön legutóbbi osztályából (amelynek osztályfőnöke volt) tudomása, illetve becslése alapján jelenleg mivel foglalkoznak a fiatalok?”

4.51. táblázat

A szakképesítések négy kategóriája és néhány ebbe a kategóriába sorolt szakképesítés

	A négy kategória definíciója	A kategóriák jellemzői	Néhány szakképesítés az adott kategóriából
A	Több munkakör betöltésére jogosító, elsősorban a közoktatás keretében megszerezhető szakképesítés (fogyművelők számára a fogyművelőség típusától, fokától függően) 404 képesítés	– Általában hosszabb, 2 éves – Meghatározott részük kizárólag iskolarendszerben – Szakmacsoportosan alapozható	Fényképész, Bőrtárgykészítő, Pékcukrász, Fogtechnikus, Banki szakügyintéző, Ápoló, Világosító, Mezőgazdasági gépész, Európai üzleti asszisztens, Idegenforgalmi szakmenedzser, Sportkommunikátor, Külkereskedelmi ügyintéző
B*	Elsősorban az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés keretében megszerezhető, különböző jogszabályokban meghatározott munkakör betöltésére jogosító szakképesítés 228 képesítés	– Megszerzésüket jogszabály írja elő – Jellemzően iskolarendszeren kívül oktathatók – Specializáltak	Egészségőr, fertőtlenítő, Magánnyomozó, Állattenyésztési gépkezelő, Parkgondozó, NC-, CNC-gépkezelő, Vájár, Zöldség- és gyümölcsfeldolgozó, Kötő- és varrógépműszerész, Idegenforgalmi menedzser, Biztosítási ügyintéző, ABC-eladó

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

	A négy kategória definíciója	A kategóriák jellemzői	Néhány szakképesítés az adott kategóriából
C*	Elsősorban az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés keretében megszerezhető, általában egy munkakör betöltésére jogosító szakképesítés 93 képesítés	– Jellemzően iskolarendszeren kívül oktathatók – Specializáltak	Gyógyászás-foglalkoztató, Mixer, Szőlőtermelő, Mezőgazdasági munkás, Vitrágkötő, Dajka, Varrómunkás, Háztartásigép-szerelő, Egészségügyi menedzser, Külkereskedelmi asszisztens
D	A szakképzés megkezdésekor bejelentési kötelezettséghez kötött szakképesítés (A szakképzést folytató intézmény vezetője a képzésben résztvevők létszámát szakképesítésenként köteles bejelenteni az Oktatási Minisztérium Szakoktatási Főosztályának.) 84 képesítés	– A képző intézmény köteles a létszámot bejelenteni az OM-nek – Korábban alacsony képzési létszám volt jellemző – Ha két éven keresztül nem lesz képzés, a jegyzékből kikerül	Cipőjavító, Üvegező, Sziójgyártó, Fém-tömegcikk-gyártó, Fonó, Bányamentő, Faesztergályos, Kalapos és sapkakészítő, Cipőipari technikus, Olvasztár, Építőanyag-ipari technikus, Mechatronikai műszerész, Finommechanikai technikus, Nyomdaipari technikus

Forrás: Országos képzési..., 2001 és Farkas, 2002

* A dőlt betűs rész a 32/2002. (V.18.) OM rendeletben került a definíciókba, a 2001-es módosítás a dőlt betűs részeket nem tartalmazta.

4.52. táblázat

Felnőttoktatás keretében tanuló általános iskolások, középiskolások és hallgatók száma, ezen belül a lányok aránya, 1960/61 és 2001/02 között

Tanév	Általános iskola		Szakiskola		Gimnázium		Szakközépiskola		Felsőoktatási intézmény (nem nappali tagozat)	
	Összes tanuló	Ebből lány, %	Összes tanuló	Ebből lány, %	Összes tanuló	Ebből lány, %	Összes tanuló	Ebből lány, %	Összes tanuló	Ebből lány, %
1960/61	86 668	24,86	–	–	31 358	45,48	54 151	27,67	15 241	12,46
1970/71	21 275	28,85	–	–	45 220	59,93	68 656	36,78	26 715	38,91
1980/81	15 627	30,42	–	–	35 218	63,93	95 114	49,32	37 109	51,08
1990/91	11 536	24,25	–	–	18 820	62,24	49 342	59,38	31 775	48,00
1997/98	3 165	27,08	–	–	25 734	54,17	52 558	55,05	97 789	57,05
1998/99	3 016	27,95	–	–	30 033	52,92	54 829	53,75	111 214	56,25
1999/00	3 146	25,87	–	–	33 078	51,22	55 384	53,36	128 048	54,45
2000/01	2 940	26,26	1070	62,15	37 000	51,59	54 700	53,74	143 413	56,66
2001/02	2 793	26,49	2416	62,75	41 207	51,96	54 024	53,60	156 327	57,27

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Mártonfi György számításai

4.53. táblázat

Az iskolarendszeren kívüli szakmai képzések és a beiratkozottak száma, 1995–2000

Év	A szakmai képzések		A szakmai képzésbe beiratkozottak	
	száma	1995=100%	Száma	1995=100%
1995	4023	100,0	98 580	100,0
1996	4218	104,8	104 731	106,2
1997	4351	108,2	94 007	95,4
1998	5346	132,9	103 343	104,8
1999	6743	167,6	132 789	134,7
2000	7108	176,7	144 342	146,4

Forrás: Az iskolarendszeren kívüli szakképzés statisztikai adatai..., 2002 és Mártonfi György számításai

4.54. táblázat

A beiratkozottak aránya tanulmányi területek szerint az iskolarendszeren kívüli képzésben, 1996–2000 (%)

Tanulmányi terület	1996	1997	1998	1999	2000
Személyi szolgáltatási, vendéglátói, kereskedelmi, idegenforgalmi képesítések	16,4	18,1	20,1	23,0	22,5
Gazdasági és igazgatási képesítések	23,4	27,7	22,6	23,1	20,1
Kis- és nagyüzemi ipari képesítések	16,7	15,0	15,6	13,5	17,0
Számítástechnikai képesítések	20,4	17,0	19,3	18,4	15,5
Egészségügyi képesítések	7,0	6,9	5,4	4,0	3,1
Mező-, erdő- és halgazdasági képesítések	1,8	2,0	1,6	1,4	2,7
Műszaki, technikus képesítések	1,4	1,1	1,2	0,8	1,3
Az összes többi tanulmányi terület együtt	12,9	12,2	14,2	15,8	17,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: Az iskolarendszeren kívüli szakképzés statisztikai adatai..., 2002

4.55. táblázat

A beiratkozottak száma iskolai végzettség szerint az iskolarendszeren kívüli szakképzésben, 1996–2000 (%)

Iskolai végzettség	1996	1997	1998	1999	2000
Maximum befejezett általános iskola	18,9	16,6	18,3	14,7	15,3
Szakiskola	2,9	2,2	1,7	1,4	1,5
Szaktanulmányi képző iskola	21,7	21,7	20,9	20,3	22,2
Szakközépiskola	23,2	25,4	24,7	27,0	25,6
Technikum	4,9	4,7	4,9	4,9	5,3
Gimnázium	21,6	22,6	21,0	22,9	21,0
Főiskola	4,9	4,6	6,2	6,4	6,5
Egyetem	1,9	2,2	2,3	2,4	2,6
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: Az iskolarendszeren kívüli szakképzés statisztikai adatai..., 2002 és Mártonfi György számításai

4.56. táblázat

A hagyományos szakmai képzésben részt vevők aránya a foglalkoztatottak százalékában, az egy főre eső képzési órák száma és a képzési költség a munkaerőköltség százalékában, létszámkategóriák szerinti megoszlásban, 1999

Foglalkoztatottak száma	A képzésben részt vevők aránya, %			Egy főre eső képzési órák száma	Képzési költség a munkaerőköltség %-ában
	Összesen	Férfiak	Nők		
10–19	22,6	21,8	24,1	40	0,6
20–49	17,6	17,7	17,5	43	0,8
50–249	15,5	15,6	15,2	38	0,7
250–499	16,8	18,4	14,8	36	0,9
500–999	20,0	22,9	15,6	32	0,8
1000 fő felett	30,6	31,7	28,9	39	0,8
Összesen	21,3	22,9	18,9	37	0,8

Forrás: A munkahelyi képzések főbb adatai, 2002

4.57. táblázat

A 25–64 évesek részvétele a felnőttképzésben végzettségük szerint az OECD-országokban, különböző években

Ország	Alsó középfok	Felső középfok	Felsőfok	A felnőttképzésben való részvétel aránya	A diplomások aránya az alacsony képzettségűekhez viszonyítva
Dánia, 98/99	36	59	75	56	2,06
Finnország, 2000	36	52	76	55	2,09
Svédország, 94/95	36	58	70	54	1,92
Norvégia, 98/99	26	47	67	48	2,57
Egyesült Királyság, 95/96	33	58	75	45	2,25
Németország, 2000	16	39	60	42	3,70
Svájc, 98/99	20	44	55	42	2,76
Hollandia, 94/95	24	42	52	36	2,19
Csehország, 98/99	18	36	49	27	2,70
Olaszország, 98/99	9	37	52	22	5,61
Írország, 95/96	13	30	50	22	3,93
Belgium, 95/96	9	28	47	22	5,51
Magyarország, 98/99	6	17	49	18	8,24
Lengyelország, 94/95	6	23	37	14	5,92
Portugália, 98/99	8	39	55	13	7,03

Forrás: Education at a Glance, 2002

4.58. táblázat

A tanulók, a tanulást tervezők és a nem tanulók aránya a felnőttek körében iskolai végzettség szerint, 2002 (%)

Felnőttek tanulási tevékenysége	8 általános vagy kevesebb	Szakkunyas-bizonyítvány	Érettségi	Felsőfok
Igen	5	8	24	19
Tervezi	9	13	18	34
Nem tervezi	86	79	58	47
Összesen	100	100	100	100

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatás, 2002

A feltett kérdés: „Tanul-e most valamit?”

4.59. táblázat

A normál és a gyógypedagógiai oktatásban részt vevők száma, valamint a gyógypedagógiai oktatásban részt vevők aránya megyéenként és képzési program szerint, 2001/02

Megye	Összes gyerek száma				Közülük hány gyerek vesz részt gyógypedagógiai képzésben, és az az összesnek hány %-a					
	Óvoda	Általános iskola	Középiskola	Speciális szakiskola	Óvoda	Általános iskola	Középfok			
Bács-Kiskun	18 257	53 396	27 878	467	238	1,3	2468	4,6	4	0,0
Baranya	13 080	37 060	20 597	375	83	0,6	1622	4,4	1	0,0
Békés	13 182	37 281	21 566	381	111	0,8	1666	4,5	–	–
Borsod-Abaúj-Zemplén	26 447	78 461	39 780	361	223	0,8	3961	5,0	23	0,1
Budapest	49 376	128 950	120 061	1457	801	1,6	6483	5,0	846	0,7
Csongrád	14 504	38 981	24 701	174	163	1,1	1271	3,3	54	0,2
Fejér	14 713	42 406	23 415	343	261	1,8	2108	5,0	28	0,1
Győr-Moson-Sopron	14 087	38 223	25 264	377	122	0,9	1494	3,9	26	0,1
Hajdú-Bihar	21 329	57 923	30 668	292	146	0,7	2385	4,1	73	0,2
Heves	11 018	29 797	18 373	60	527	4,8	3171	10,6	65	0,4
Jász-Nagykun-Szolnok	14 537	41 832	23 319	86	93	0,6	1804	4,3	75	0,3
Komárom-Esztergom	11 147	30 468	17 007	303	107	1,0	1617	5,3	46	0,3
Nógrád	7 247	20 423	9 124	58	61	0,8	1045	5,1	25	0,3
Pest	39 105	101 968	32 214	379	615	1,6	4588	4,5	11	0,0
Somogy	11 561	31 781	16 727	177	145	1,3	2264	7,1	9	0,1
Szabolcs	23 613	65 558	30 742	479	118	0,5	3647	5,6	35	0,1
Tolna	8 823	23 466	13 403	68	138	1,6	1279	5,5	70	0,5
Vas	8 781	24 587	13 615	208	110	1,3	1261	5,1	–	–
Veszprém	12 364	35 276	19 738	339	117	0,9	1514	4,3	60	0,3
Zala	9 114	26 407	16 648	210	70	0,8	939	3,6	–	–
Összesen	342 285	944 244	544 840	6594	4249	1,2%	46587	4,9%	1451	0,3%

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

4.60. táblázat

Az integrált képzésben részt vevők aránya a gyógypedagógiai képzésben megyénként és képzési program szerint, 2001/02

Megye	Hány gyerek vesz részt integrált képzésben, és az az összes gyógypedagógiai képzésben részt vevőnek hány %-a							
	Óvoda		Általános iskola		Közéiskola		Speciális szakiskola	
Bács-Kiskun	146	61,3	445	18,0	4	100,0	15	3,4
Baranya	68	81,9	117	7,2	1	100,0	–	–
Békés	67	60,4	117	7,0	–	–	–	–
Borsod-Abaúj-Zemplén	114	51,1	388	9,8	23	100,0	–	–
Budapest	344	42,9	1408	21,7	658	77,8	278	22,7
Csongrád	83	50,9	102	8,0	54	100,0	68	41,7
Fejér	221	84,7	253	12,0	28	100,0	–	–
Győr-Moson-Sopron	85	69,7	201	13,5	26	100,0	–	–
Hajdú-Bihar	49	33,6	222	9,3	73	100,0	–	–
Heves	501	95,1	1354	42,7	65	100,0	–	–
Jász-Nagykun-Szolnok	46	49,5	480	26,6	75	100,0	–	–
Komárom-Esztergom	57	53,3	232	14,3	46	100,0	–	–
Nógrád	35	57,4	284	27,2	25	100,0	–	–
Pest	553	89,9	1056	23,0	11	100,0	–	–
Somogy	106	73,1	281	12,4	9	100,0	–	–
Szabolcs-Szatmár-Bereg	102	86,4	720	19,7	35	100,0	–	–
Tolna	109	79,0	245	19,2	10	14,3	–	–
Vas	72	65,5	80	6,3	–	–	–	–
Veszprém	91	77,8	161	10,6	21	35,0	–	–
Zala	39	55,7	129	13,7	–	–	–	–
Összesen	2888	68,0%	8275	17,8%	1164	80,2%	361	5,7%

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

4.61. táblázat

A nemzetiségi oktatás adatai, 1990/91, 1995/96–1999/00 és 2001/02

Iskolatípus/tanév	Nemzetiségi nyelven is oktató			Az összes tanulóból						
	intézmény	pedagógus	iskolában tanuló	horvát	német	román	szerb	szlovák	szlovén	egyéb
<i>Óvoda</i>										
1990/91	287	680	14 009	1684	9 187	453	–	2584	101	n. a.
1995/96	364	935	20 470	1603	14 589	647	184	3258	79	110
1996/97	365	959	20 486	1549	14 658	651	212	3211	87	118
1997/98	386	993	20 440	1585	14 744	617	164	2989	88	253
1998/99	390	1010	19 703	1486	14 177	541	174	3115	95	115
1999/00	n. a.	1039	19 792	1388	14 141	547	181	3050	112	373
<i>Ebből nemzetiségi tannyelvű</i>	n. a.	531	2 300	253	1 488	130	87	103	0	239
2001/02	n. a.	n. a.	25 658	1574	16 345	525	420	2850	314	3816*

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Iskolatípus/tanév	Nemzetiségi nyelven is oktató			Az összes tanulóból						
	intéz- mény	peda- gógus	iskolában tanulók	hor- vát	német	ro- mán	szerb	szlo- vák	szlo- vén	egyéb
<i>Általános iskola</i>										
1990/91	322	1048	44 545	3870	33 550	961	n.a.	5879	235	50
1995/96	371	1255	49 821	2657	41 029	1041	281	4317	116	380
1996/97	384	1338	51 627	2517	42 940	1069	278	4444	131	248
1997/98	390	1357	53 021	2476	44 338	1127	227	4409	120	324
1998/99	393	1433	53 998	2579	45 240	1156	228	4412	122	261
1999/00	395	1461	55 013	2526	46 254	1198	275	4424	116	137
<i>Ebből nemzetiségi tannyelvű</i>	18	106	1 760	319	758	427	164	92	0	0
2001/02	n. a.	n. a.	70 553	1527	39 692	824	476	3269	251	24 514*
<i>Középiskola</i>										
1990/91	10	n. a.	1 301	251	746	128	–	176	n. a.	n. a.
1995/96	23	165	1 987	214	1 376	114	75	197	11	n. a.
1996/97	26	164	2 136	203	1 498	118	72	205	10	30
1997/98	22	196	2 224	214	1 559	104	92	195	7	53
1998/99	21	211	2 335	217	1 672	110	103	132	8	93
1999/00	23	226	2 825	219	1 978	257	126	118	9	118
<i>Ebből nemzetiségi tannyelvű</i>	11	226	1 839	219	1 129	129	126	118	0	118
2001/02	n. a.	n. a.	4 172	179	3 286	177	110	160	12	307

Forrás: OM oktatási statisztikái; 1999/00: Garami Erika és Könyvesi Tibor számításai; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv, 2001/2002

* A cigány kisebbségi oktatással együtt.

4.62. táblázat

Nemzetiségi oktatásban részt vevő általános iskolások száma évfolyamonként, 1985–1999 között

Tanév	Évfolyam								Összesen
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1985/86	5931	6068	6088	5869	5661	4891	4187	3675	42 370
1986/87	5841	6065	6075	6066	5783	5788	4927	4310	44 855
1987/88	5308	5754	5822	5884	5753	5614	5562	4747	44 444
1988/88	5398	5223	5559	5621	5494	5563	5368	5275	43 501
1989/90	5738	5459	5358	5948	5419	5239	5140	4999	43 300
1990/91	6247	5902	5646	5242	5604	5531	5251	5122	44 545
1991/92	6425	6238	5971	5672	5368	5760	5443	5289	46 166
1992/93	7141	6525	6413	5865	5613	5573	5775	5350	48 255
1993/94	7030	6900	6441	6153	5669	5533	5276	5710	48 712
1994/95	7238	7047	6882	6308	5974	5645	5348	5237	49 679
1995/96	7015	7074	6971	6560	6039	5830	5226	5106	49 821
1996/97	7635	7127	7079	6792	6427	5948	5477	5142	51 627
1997/98	7932	7365	7094	6959	6449	6338	5500	5336	52 973
1998/99	7919	7727	7184	6893	6590	6407	5897	5335	53 952
1999/00	7844	7697	7614	6985	6577	6452	5894	5769	54 832

Forrás: Vámos, 2002a

4.63. táblázat

A kollégiumok fenntartó, működési mód és tanulói összetétel szerinti megoszlása, 1999 és 2002 (%)

Megnevezés	1999	2002
<i>Fenntartó</i>		
Települési önkormányzat	67,7	61,6
Megyei önkormányzat	18,4	20,4
Állami szervezet	1,9	3,2
Egyház	8,7	8,3
Alapítvány	1,1	1,1
Egyéb	2,2	5,4
<i>Működési mód</i>		
Önálló kollégium	24,0	22,9
Részben önálló kollégium	0,2	4,5
Nem önálló kollégium	75,8	72,6
<i>Tanulói összetétel (iskolatípus szerint)</i>		
Gimnázium	24,5	24,4
Szakközépiskola	47,8	48,4
Szakmunkásképző, szakiskola	20,8	21,0
Általános iskola	4,3	4,1
Egyéb	2,6	2,1

Forrás: Horváth I., 2003

4.64. táblázat

Az egyházi és alapítványi oktatás aránya az intézmények, tanulók és pedagógusok számát tekintve, 2001/2002

Iskolatípus	Megnevezés	Összes	Egyházi	Alapítványi, magán
Óvoda	Intézmény	3 522	86	160
	Tanuló	342 285	5 988	5 855
	Pedagógus	32 327	597	641
	Egy pedagógusra jutó tanuló	10,59	10,03	9,13
Általános iskola	Intézmény	3 423	144	66
	Tanuló	947 037	35 671	6 758
	Pedagógus	90 294	3 602	852
	Egy pedagógusra jutó tanuló	10,49	9,90	7,93
Szakiskola	Intézmény	469	19	49
	Tanuló	126 367	2 850	8 265
	Pedagógus	7 982	204	366
	Egy pedagógusra jutó tanuló	15,83	13,97	22,58
Gimnázium	Intézmény	577	88	48
	Tanuló	223 474	29 969	7 593
	Pedagógus	16 845	2 681	699
	Egy pedagógusra jutó tanuló	13,27	11,18	10,86

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Iskolatípus	Megnevezés	Összes	Egyházi	Alapítványi, magán
Szakközépiskola	Intézmény	798	23	110
	Tanuló	292 646	4 799	26 703
	Pedagógus	19 450	231	928
	Egy pedagógusra jutó tanuló	15,05	20,78	28,78
Felsőoktatás	Intézmény	65	26	9
	Tanuló	349 301	18 922	30 019
	Pedagógus	22 863	1 952	1 489
	Egy pedagógusra jutó tanuló	15,28	9,69	20,16

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv, 2001/2002

4.65. táblázat

Az alapítványi és egyéb fenntartású iskolák, tanulók és a pedagógusok száma, 1992/93 és 2001/02 között

Megnevezés	1992/93	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2001/02
<i>Intézmény</i>								
Óvoda	26	43	94	115	121	155	172	186
Általános iskola	25	33	47	60	66	76	87	90
Gyógypedagógiai intézmény	2	6	6	8	10	12	13	4
Szakiskola	8	11	15	14	15	16	19	65
Szaktanulmányi iskola	13	14	18	26	24	28	26	
Középiskola	19	30	52	72	89	111	133	201
Ebből gimnázium	13	13	24	26	33	35	36	60
Egyetem, főiskola	3	4	4	5	6	6	6	9
<i>Tanuló</i>								
Óvoda	964	2 881	5 410	5 986	5 905	6 695	7 080	7 521
Általános iskola	2 500	3 299	4 126	6 353	6 718	7 852	8 943	9 724
Gyógypedagógiai intézmény	264	484	591	575	615	834	950	412
Szakiskola	1 107	1 044	1 136	764	1 392	1 175	1 375	9 288
Szaktanulmányi iskola	952	1 547	1 886	3 001	3 155	3 916	3 832	
Középiskola	2 393	7 514	10 596	12 478	14 099	17 632	21 675	27 115
Ebből gimnázium	1 115	2 110	2 213	2 276	2 704	3 092	3 497	7 296
Egyetem, főiskola	231	2 789	5 247	6 722	6 826	7 384	7 582	9 595
<i>Pedagógus</i>								
Óvoda	103	276	546	606	614	724	748	819
Általános iskola	290	406	550	781	804	956	1066	1202
Gyógypedagógiai intézmény	122	175	160	260	278	300	305	63
Szakiskola	19	23	24	25	42	46	57	481
Szaktanulmányi iskola	71	70	126	175	171	194	169	
Középiskola	268	604	810	821	960	1259	1432	1145
Ebből gimnázium	129	243	309	279	373	428	500	869
Egyetem, főiskola	39	658	775	1381	1467	1592	1675	1489

Forrás: Magyar statisztikai zsebkönyv '96, '98, KSH; OM oktatási statisztikai és Szalay Lászlóné adatközlése; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

4.66 táblázat

Az egyházi intézmények főbb adatai (nappali tagozaton) 1992/93 és 2001/02 között

Megnevezés	1992/93	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2001/02
<i>Intézmény</i>								
Óvoda	22	36	43	53	60	69	74	86
Általános iskola	58	110	131	146	162	168	177	144
Gyógypedagógiai intézmény	3	5	3	3	5	3	3	3
Szakiskola	2	8	6	8	8	8	7	19
Szaktanácsképző	1	1	3	4	4	5	8	
Középiskola	33	48	52	63	68	85	87	111
Ebből gimnázium	31	44	52	63	65	71	79	88
Egyetem, főiskola	26	28	28	28	28	28	28	26
<i>Tanuló</i>								
Óvoda	1 539	2 650	3 290	3 947	4 236	5 031	5 230	5 988
Általános iskola	11 260	23 315	28 695	3 690	37 044	39 078	42 270	35 671*
Gyógypedagógiai intézmény	105	185	171	150	177	182	314	124
Szakiskola	27	1 095	576	587	662	460	314	2 524
Szaktanácsképző	147	152	514	597	628	1 156	1 971	
Középiskola	9 806	14 164	15 257	17 153	19 156	19 987	21 523	32 960*
Ebből gimnázium	8 905	13 277	13 892	15 520	16 714	17 484	18 707	29 059*
Egyetem, főiskola	2 137	5 237	6 302	7 514	8 570	9 414	10 227	11 389
<i>Pedagógus</i>								
Óvoda	123	221	274	327	375	440	459	597
Általános iskola	899	1915	2383	2663	3030	3261	3479	3602
Gyógypedagógiai intézmény	17	30	15	24	41	43	58	17
Szakiskola	4	90	33	45	38	32	21	204
Szaktanácsképző	18	13	56	62	71	112	163	
Középiskola	794	1277	1467	1709	1922	2093	2365	2912
Ebből gimnázium	735	1213	1365	1621	1747	1884	2119	2681
Egyetem, főiskola	429	912	1258	1238	1416	1710	3336	1952

Forrás: Magyar statisztikai zsebkönyv '96, '98, KSH; OM oktatási statisztikái és Szalay Lászlóné adatközlése; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

* Az új statisztikai rendszer a 2001/2002-es tanévtől az 5–8. évfolyamokon tanuló gimnazistákat az előző évektől eltérően már nem az általános iskolások, hanem a középiskolások közt tartja számon.

5. AZ OKTATÁS TARTALMA

5.1. táblázat

Óratervi arányok az OECD-országokban a 9–11 éves korosztályok oktatásában, 2000 (%)

Ország	Olvasás-írás	Matematika	Természettudomány	Társadalomtudomány	Idegen nyelv	Informatika	Művészetek	Testnevelés	Vallásismeret	Technikai ismeretek	Egyéb	Kötött	Szabadon tervezhető	Összes kötelező	Nem kötelező
Sorszám	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ausztrália	12	8	2	3	2	2	4	4	1	n	n	40	60	100	n
Csehország	23	18	15	5	12	n	14	9	n	2	n	98	2	100	n. a.
Dánia	24	15	8	4	10	n	22	10	4	n	4	100	n	100	n
Anglia	27	22	11	10	n	9	10	7	5	n	n	100	n	100	n
Finnország	23	16	11	2	6	n	9	9	6	6	n	86	14	100	4
Franciaország	29	21	5	8	9	4	9	16	n	n	n	100	n	100	n
Németország	20	17	7	8	7	n	16	12	n	7	4	96	4	100	n
Görögország	29	14	11	11	10	n	8	7	7	n	2	100	n	100	n
Magyarország	28	17	n	9	7	n	16	12	n	7	4	100	n	100	20
Izland	20	13	4	7	2	n	17	10	7	3	n	86	16	100	n
Írország	29	12	x (4)	12	n	n	12	4	10	n	14	92	8	100	n
Olaszország	17	10	8	11	10	3	13	7	6	n	n	84	16	100	n
Japán	23	17	10	10	n	5	14	10	n	n	10	100	n	100	n
Korea	19	14	12	11	6	n	12	9	n	3	3	91	9	100	n
Mexikó	30	25	15	20	n	n	5	5	n	n	n	100	n	100	n
Hollandia	30	19	x (4)	15	2	2	10	7	4	n	12	100	n	100	n
Új-Zéland	42	19	7	8	x (1)	7	9	9	n. a.	n	n. a.	100	n	100	10
Norvégia	19	14	8	8	7	n	17	7	9	n	9	100	n	100	n
Portugália	16	13	10	10	13	16	10	1	3	n	n	100	n	100	n
Skócia	20	15	5	5	x (1)	5	10	5	15	x (13)	n	80	20	100	n
Spanyolország	24	17	9	9	13	n	11	11	x (13)	n	n	93	7	100	n
Svédország	22	14	12	13	12	x (4)	7	8	x (4)	7	n	94	6	100	n
Törökország	19	13	10	10	9	n	7	6	7	10	1	91	9	100	10
OECD-átlag	24	16	8	9	6	2	11	8	4	2	3	93	7		2

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: Tantervi dokumentumokban rögzített vagy vizsgálatokkal feltárt arányok.

Magyarázat: Az n = alacsony érték vagy 0. Az x = más, a zárójelben feltüntetett sorszámú kategóriában szerepel.

5.2. táblázat

Óratervi arányok az OECD-országokban a 12–14 éves korosztályok oktatásában, 2000 (%)

Ország	Olvasás-írás	Matematika	Természettudomány	Társadalomtudomány	Idegen nyelv	Informatika	Művészetek	Testnevelés	Vallásismeret	Technikai ismeretek	Egyéb	Kötött	Szabadon tervezhető	Összes kötelező	Nem kötelező
Sorszám	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ausztrália	11	11	9	8	5	7	7	8	1	n	3	72	28	100	5
Ausztria	11	14	13	11	9	5	11	10	5	2	9	100	n	100	n
Belgium (flamand)	14	13	5	9	14	6	6	6	6	n	n	80	20	100	n
Belgium (francia)	15	14	6	12	12	3	3	9	6	n	5	85	15	100	6
Csehország	13	14	16	13	10	n	8	7	n	6	n	87	13	100	
Dánia	23	15	14	13	11	n	10	8	4	n	4	100	n	100	11
Anglia	14	14	13	13	11	13	9	9	4	n	n	100	n	100	10
Finnország	13	12	13	5	13	n	5	7	4	6	2	79	21	100	1
Franciaország	17	15	12	13	12	6	7	11	n	n	n	93	7	100	10
Németország	14	13	11	12	16	3	10	10	5	1	3	98	2	100	n
Görögország	12	11	10	10	15	5	6	8	6	1	16	100	n	100	n
Magyarország	13	13	12	16	9	4	12	9	n	8	5	100	n	100	28
Izland	15	12	8	7	15	n	14	9	3	6	n	88	12	100	n
Írország	28	14	11	22	11	x(13, 15)	x(13, 15)	6	8	x(13, 15)	n	100	n	100	11
Olaszország	22	10	10	15	10	10	13	7	3	n	n	100	n	100	n
Japán	14	12	11	12	13	7	11	10	n	n	7	98	2	100	n
Korea	14	12	12	11	12	5	8	9	n	4	6	91	9	100	n
Mexikó	14	14	19	21	9	9	6	6	n	n	n	97	3	100	n
Hollandia	10	10	8	11	14	5	7	9	n	3	n	78	22	100	n
Új-Zéland	24	17	12	12	x(1)	12	11	11	n	n	n	100	n	100	5
Norvégia	16	13	9	11	10	n	8	10	7	n	10	94	6	100	n
Portugália	13	13	15	17	10	n	10	10	3	n	n	90	10	100	n
Skócia	19	10	9	9	x(1)	8	8	5	5	x(13)	n	73	27	100	n
Spanyolország	18	13	10	10	11	5	12	8	x(13)	x(13)	x(13)	88	12	100	n
Svédország	22	14	12	13	12	x(2)	7	8	x(2)	7	n	94	6	100	n
Törökország	17	13	10	12	13	n	7	3	7	10	2	93	7	100	10
OECD-átlag	16	13	11	12	11	4	8	8	3	2	3	91	9		4

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: Tantervi dokumentumokban rögzített vagy vizsgálatokkal feltárt arányok.

Magyarzat: Az n = alacsony érték vagy 0. Az x = más, a zárójelben feltüntetett sorszámú kategóriában szerepel.

5.3. táblázat

A kerettantervek hatása a magyar iskolarendszerre az igazgatók véleménye szerint, 2001/02 (%)

Tényezők	Csökken	Nem változik	Nő
Az oktatás színvonala, eredményessége	13,3	49,0	37,7
Az iskolák között meglévő színvonalbeli különbségek	19,2	45,3	35,5
A tanulócsoportok közti különbségek	14,0	61,4	24,6
A tanulók esélyegyenlősége	18,3	43,4	38,2
A tanulók képességeinek megfelelőbb oktatás	7,1	40,5	52,5
A tanulók terhei	32,0	35,1	32,9
A pedagógusok terhei	2,2	26,6	71,2
A fenntartók felelőssége	2,0	46,5	51,5
A központi oktatásirányítás felelőssége	4,6	33,8	61,6
A tantestületek felelőssége	1,8	20,3	77,9
A pedagógus munkaerő-gazdálkodás hatékonysága	10,9	50,3	38,8
Az iskolák átjárhatósága	17,1	37,6	45,4
Az iskolák munkájának átláthatósága	8,3	40,9	50,9
Az iskolák szakmai autonómiája	20,6	47,6	31,8
A pedagógusok innovativitása	7,8	45,8	46,4
A pedagógusok szakmai ambíciója	7,8	54,8	37,4
A tanulók tanulási ambíciója	10,7	71,9	17,4
Az általános iskolák vonzereje	18,3	76,4	5,4
A gimnáziumok vonzereje	6,4	53,8	39,6
A szakiskolák vonzereje	20,9	58,0	21,1
A szakközépiskolák vonzereje	10,8	53,1	36,1
Az iskolaszervezeti megoldások változatossága	18,7	52,7	28,7

Forrás: Simon, 2002

5.4. táblázat

Az akkreditálásra benyújtott tantervek és tantárgyi programok megoszlása, 2001/02 (db)

Programtípusok	Darab
Tantervek	
Általános iskola 1–4. évfolyam	1
Általános iskola 5–8. évfolyam	3
Szakközépiskola	2
Négy-, hat- vagy nyolcosztályos gimnázium	5*
Összesen	11
Tantárgyi programok	
Magyar nyelv és irodalom	4
Idegen nyelvek	5
Társadalomismeret/történelem	3
Humán ismeretek	2
Művészeti tárgyak	3
Pszichológia	2
Matematika	3

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Programtípusok	Darab
Informatika	3
Biológia	3
Természetismeret/természettudomány	3
Földrajz	1
Testnevelés	2
Belügyi rendészeti ismeretek	1
Tanulásmódszertan	1
Önismeret	1
Összesen	37

Forrás: Hoffmann, 2002

* Ebből 4 szerkezetváltó gimnázium.

5.5. táblázat

A Tantervi Akkreditációs Bizottság döntései

Döntés	%	Darab
Engedélyezés	55	26
Határozott időre szóló engedély	10	5
Átdolgozás	27	13
Elutasítás	4	2
Nem volt szükség engedélyre	4	2
Összesen	100	48

Forrás: Hoffmann, 2002

5.6. táblázat

A különböző központi tantervek alapján folyó oktatás aránya évfolyamonként az általános iskolákban, 2001/02 (%)

Tantervek	Évfolyamok							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Régi (1978-as)	0,5	2,1	2,6	3,0	1,6	85,1	64,1	64,2
NAT	0,5	95,3	95,0	94,8	0,9	13,2	33,7	34,3
Kerettantervi*	99,0	2,6	2,4	2,3	97,6	1,7	2,2	1,5

Forrás: Helyitanterv-vizsgálat, 2001/2002

Megjegyzés: A dőlt betűs kiemelések jelzik, hogy a közoktatási törvény szerint (1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, 124., 132. §) évfolyamonként melyik központi tanterv szerint kellene folynia az oktatásnak.

* Kivételek a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumok, melyek jogosultak a NAT továbbvitelére felsőbb osztályfokokon is.

5.7. táblázat

A különböző központi tantervek alapján folyó oktatás aránya évfolyamonként a gimnáziumokban és a szakközépiskolákban, 2001/02 (%)

Évfolyam	Iskolatípus					
	Gimnázium			Szakközépiskola		
	Régi	NAT	Kerettanterv	Régi	NAT	Kerettanterv*
9. évfolyam	9	5	86	–	2	98
10. évfolyam	48	46	6	24	65	12
11. évfolyam	69	27	4	28	61	11
12. évfolyam	74	24	2	30	59	11

Forrás: Helyitanterv-vizsgálat, 2001/2002

Megjegyzés: A dőlt betűs kiemelések jelzik, hogy a közoktatási törvény szerint (1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, 124., 132. §) évfolyamonként melyik központi tanterv szerint kellene folynia az oktatásnak.

* Kivételek a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumok, melyek jogosultak a NAT továbbvitelére felsőbb osztályfokokon is.

5.8. táblázat

A tantárgyankénti heti óraszámok egyszerűsített eloszlása a gimnáziumok és a szakközépiskolák 9. osztályaiban a NAT (1998/99) és a kerettantervek (2001/02) alapján készített helyi tantervekben

Tantárgyak	Óraszámok	Gimnázium		Óraszámok	Szakközépiskola	
		Iskolák %-a			Iskolák %-a	
		NAT	Kerettanterv		NAT	Kerettanterv
Anyanyelv	<4	15	2	4	21	2
Irodalom	4	78	75	4	58	92
	4,5	7	23	4,5	21	6
Matematika	2	8	2	2	9	
	3	36	50	3	37	48
	4	36	44	4	38	52
	5	20	4	5	16	
Történelem	2	64	72	2	58	93
Társadalomismeret	3	36	28	3	42	7
Idegen nyelv	<4	20	3		16	2
	5	11		3	20	28
	6	16	48	4	24	57
	7	18	32	5	12	13
	8	11	12	6	9	
	>8	24	5	6	19	
Fizika	–	–	–	0	–	10
	–	–	–	1	–	14
	1,5	20	32	1,5	14	8
	2	75	52	2	71	65
	>2	5	6	2	15	3
Földrajz				0	14	10
	1,5	30	6	1	32	21
	2	65	87	2	50	60
	>2	5	7	2	4	9

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Tantárgyak	Gimnázium			Szakközépiskola		
	Óraszámok	Iskolák %-a		Óraszámok	Iskolák %-a	
		NAT	Kerettanterv		NAT	Kerettanterv
Biológia	0	–	78	0	–	14
	1	–	4	1	–	24
	1,5	27	3	1,5	32	13
	2	73	13	2	63	43
	>2	10	2	2	5	6
Kémia	–	–	–	1	–	18
	1,5	28	2	1,5	27	12
	2	62	88	2	72	63
	>2	10	10	2	11	7
Ének-zene	0	13	–	0	30	44
	1	79	93	1	66	44
	>1	8	7	1	4	12
Rajz	0	74	–	0	84	–
	1	26	95	1	16	–
	>1	–	5	1	–	–
Informatika	0	13	8	0	36	9
	1	34	16	1	25	30
	2	40	73	2	22	56
	>2	13	3	2	17	5
Testnevelés	–	18	4	–	–	4
	2	47	53	2	66	83
	3	30	43	3	17	13
	>3	5	–	3	17	–

Forrás: Helyitanterv-vizsgálat, 1998 és 2001/2002 adatbázisa alapján Vágó Irén számításai

5.9. táblázat

A heti idegen nyelvi óraszámok előfordulási aránya a gimnáziumok és szakközépiskolák NAT-ra alapozott helyi tanterveiben, 9. osztály, 1999 (%)

Óraszámok	<3	3	4	5	6	7	8	>8
Gimnázium	–	–	20	11	16	18	11	24
Szakközépiskola	16	20	24	12	9	19	–	–

Forrás: Helyitanterv-vizsgálat, 1998 adatbázisa alapján Garami Erika számításai

5.10. táblázat

A heti idegen nyelvi óraszámok előfordulási aránya a gimnáziumok és szakközépiskolák NAT-ra alapozott helyi tanterveiben, 9. osztály, 2001 (%)

Óraszámok	<3	3	4	5	6	7	8	>8
Gimnázium	–	–	3	–	48	32	12	5
Szakközépiskola	2	28	57	13	–	–	–	–

Forrás: Helyitanterv-vizsgálat, 2001/2002 adatbázisa alapján Vágó Irén számításai

5.11. táblázat

A napi óvodai tevékenységek átlagos aránya és az óvodavezetők elégedettsége a tevékenységek arányaival, 2001 (%)

Napi tevékenységek	Átlagos arány %	Óvodavezetők véleménye			
		Kevesebb is elég lenne	Pont elég	Több kellene	Nem tudja, válaszhiány
Irányított tanulás (kezdeményezés, foglalkozás)	13	2	89	6	3
Játék az udvaron (a szabadban)	21	1	75	22	2
Játék a csoportban (a csoportszobában)	26	1	85	12	2
Fejlesztő (tanfolyami) foglalkozás (szolgáltatás)	6	1	71	15	13
Pihenés	16	1	95	2	2
Étkezés	11	–	97	1	2
Tisztálkodás	7	–	97	1	2

Forrás: Vágó, 2002b

5.12. táblázat

Az óvodai tanfolyamok iránti szülői igény, az óvodák tanfolyami kínálata és a különórák költségei az említések százalékában

Tanfolyamok	Szülői igény	Működő tanfolyam	A különórák költsége**		
			Ingyen	Pénzért	Nem tudja
Vízhez szoktatás, „úszás”	72	61	19	79	2
Óvodai sportfoglalkozás, pl. külön torna, balett	50	39	37	61	2
Ének-zene*	n. a.	31	50	50	0
Egyéb művészeti foglalkozás*	n. a.	33	54	45	1
Játékos idegennyelv-oktatás	57	36	32	67	1
Ismerkedés a számítógéppel	37	8	100	–	–
Külön iskolaelőkészítő-foglalkozás*	n. a.	6	81	13	6
Hittan	20	43	94	4	2

Forrás: Vágó, 2002b; a szülői igényeknél Török, 2001

* A szülők kérdőíve nem tartalmazta nevesítve az ének-zenét, az egyéb művészeti tevékenységeket és az iskolaelőkészítő-foglalkozásokat.

** Az óvodavezetők válaszai alapján.

5.13. táblázat

A tantárgyi rendszerrel kapcsolatos változások a közoktatási intézményekben az igazgatói említések százalékában, 1996/97 és 2001/02

Változások	1996/97		2001/02	
	Megtörtént	Várható	Megtörtént	Várható
<i>Bővülést jelentő változások</i>				
Új tantárgy megjelenése	54	87	71	46
Tantárgy tanítása korábbi életkorban	50	41	37	22
Kötelező tantárgyak száma nő	23	27	26	17
Fakultatív tantárgyak köre bővül	39	64	45	40
A bővülés átlaga	42	55	45	31

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Változások	1996/97		2001/02	
	Megtörtént	Várható	Megtörtént	Várható
<i>Szüksülést jelentő változások</i>				
Hagyományos tantárgy megszűnése	15	45	16	11
Tantárgy tanítása későbbi életkorban	14	53	29	26
Kötelező tantárgyak száma csökken	5	25	10	8
Fakultatív tantárgyak köre szűkül	17	6	6	4
<i>A szűkülés átlaga</i>	13	32	15	12
<i>Egyéb tartalmi változás</i>				
Tantárgyak tartalma lényegesen megváltozik	31	61	29	24
<i>Az összes változás átlaga</i>	28	45	30	22

Forrás: Vágó, 1999a; Helyitanterv-kutatás, 2001/2002 adatbázisa

5.14. táblázat

Kötelező éves tanulói óraszámok az OECD-országokban* azokban az osztályokban, ahová a 9–10, a 11–12 és a 13–14 éves gyerekek járnak, 2000

Országok	9–10 évesek	11–12 évesek	13–14 évesek
Anglia	890	915	940
Ausztrália	987	1001	1022
Ausztria	n. a.	n. a.	n. a.
Belgium (flamand)	831	893	478
Belgium (francia)	n. a.	522	553
Csehország	727	816	886
Dánia	780	825	915
Egyesült Államok	796	796	796
Finnország	684	713	855
Franciaország	802	899	1083
Görögország	928	996	1064
Hollandia	800	984	1167
Írország	665	770	817
Japán	1020	1020	510
Korea	761	818	875
Magyarország	800	837	902
Mexikó	729	810	867
Németország	763	868	917
Norvégia	985	985	930
Olaszország	941	916	891
Portugália	385	770	855
Skócia	829	842	842
Spanyolország	1000	1000	1000
Svédország	795	795	870
Törökország	741	741	741
Új-Zéland	500	1034	1067
<i>Az országok átlaga</i>	832	886	944

Forrás: Education at a Glance, 2002 adataiból Vágó Irén számításai

* Az óraszámokat egységesen 60 perces órára számították át.

5.15. táblázat

Iskolán kívüli foglalkozásokra (különórákra) járók aránya (%) és a házi feladatok elkészítésére fordított heti óraszám a 15 éves tanulóknál az OECD-országokban, 2000

Országok	Ismeretbővítő foglalkozásokon való részvétel iskolán kívül (részvevők százaléka)	Korrepetálás jellegű foglalkozásokon való részvétel iskolán kívül (részvevők százaléka)	Nyelvi, matematikai és természettudományi házi feladatokra fordított idő (óra/hét)
Ausztrália	23	32	4,7
Ausztria	11	35	3,5
Belgium	22	17	4,3
Csehország	19	20	3,6
Dánia	15	14	4,7
Egyesült Államok	25	29	4,6
Egyesült Királyság	20	24	5,4
Finnország	5	9	3,5
Franciaország	n. a.	n. a.	4,9
Görögország	n. a.	25	7,0
Izland	18	27	4,7
Írország	31	41	5,4
Japán	71	17	2,9
Kanada	14	32	5,0
Korea	64	58	4,4
Lengyelország	51	53	5,3
Luxemburg	22	37	4,0
Magyarország	47	47	5,8
Mexikó	51	47	5,2
Németország	10	36	4,5
Norvégia	6	11	4,3
Olaszország	6	48	5,2
Portugália	21	45	5,0
Spanyolország	31	54	5,4
Svájc	7	30	3,9
Svédország	8	8	3,3
Új-Zéland	18	40	4,7
Az országok átlaga	25	32	4,6

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: Az adatok a PISA-vizsgálatból származnak.

5.16. táblázat

A kulcskompetenciák fontosságának és a gyerekek felkészültségének megítélése ötfokú skálán az általános iskolában oktató pedagógusok szerint, 2002 (átlag)

Kulcskompetenciák	Fontos, hogy rendelkezzenek vele	Jellemző a felkészültségükre
Szilárd alapismeretek, magabiztos írni-olvasni tudás	4,94	3,18
Együttműködési képesség és hajlandóság	4,73	2,91
Gyakorlati számítások önálló végzése	4,59	2,59
Önművelés, a saját teljesítmény fejlesztése	4,57	3,14
Talpraesettség, gyors döntési képesség	4,54	3,04
Problémamegoldó képesség	4,41	2,98
Számítógép használatának ismerete	4,35	3,07
Szóbeli, írásbeli, rajzos utasítások adása és megértése	4,29	3,45

Forrás: Tantárgyi obszerváció – iskolai adatfelvétel, 2002

5.17. táblázat

A Magyarországi Waldorf-iskolák, 2002/03

Település	Intézmény
Budaörs	Budaörsi Waldorf Rubicon Iskola
Budapest	Kispesti Waldorf Általános Iskola Alapfokú Művészeti Iskola és Gimnázium
Budapest	Óbudai Waldorf Iskola és Gimnázium
Budapest	Pesthidegkúti Waldorf Általános Iskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Gimnázium
Budapest	Rákosmenti Waldorf Iskola
Debrecen	Waldorf Általános Iskola
Fót	Szabad Waldorf Általános Iskola Alapfokú Művészeti Iskola és Gimnázium
Gödöllő	Gödöllői Waldorf Általános Iskola Alapfokú Művészeti Iskola és Gimnázium
Győr	Forrás Waldorf Iskola
Miskolc	Hámori Waldorf Általános Iskola és Gimnázium
Nyíregyháza- Sóstófürdő	Waldorf Általános Iskola
Szolnok	Szolnoki Waldorf Általános Iskola
Szombathely	Perintparti Szó-fogadó Waldorf Általános Iskola
Újszentiván	Szabad Waldorf Általános Iskola
Vác	Váci Waldorf Általános Iskola

Forrás: Az Alapítványi és Magániskolák Egyesülete interneten is hozzáférhető adatállománya

5.18. táblázat

Az Értékközvetítő és képességfejlesztő program és pedagógia (ÉKP) alapján működő iskolák, 2002/03

Település	Intézmény
Balmazújváros	Bocskai István Általános Iskola
Budapest	Csata utcai Általános Iskola
Budapest	Rózsakerti Általános Iskola
Budapest	Kazinczy Ferenc Értékközvetítő és Képességfejlesztő Általános Iskola
Budapest	Eötvös József Általános Iskola
Budapest	Nagy László Általános Iskola és Gimnázium
Budapest	Károlyi István 12 Évfolyamos Gimnázium
Budapest	Krúdy Gyula Általános Iskola és Gimnázium
Debrecen	Csapókerti Általános Iskola
Dombóvár	Zrínyi Ilona Általános Iskola
Dorog	Zrínyi Ilona Általános Iskola
Dunaújváros	Dózsa György Általános Iskola
Dunaújváros	Gárdonyi Géza Általános Iskola
Eger	Tinódi Sebestyén Általános Iskola
Érd	II. Lajos Általános Iskola
Gyöngyös	Felsővárosi Általános Iskola
Gyöngyösfalu	ÁMK Dr. Tolnay Sándor Általános Iskola
Győr	Szabadhegyi Közoktatási Központ
Győr	Marcalvárosi Közoktatási Központ
Hajdúnánás	Maklár Lajos Általános, Művészeti Iskola és Gimnázium
Hatvan	Kodály Zoltán Általános Iskola
Jánoshalma	Hunyadi János Általános Iskola
Karancslapujtő	Mocsáry Antal Körzeti Általános és Művészeti Iskola
Mány	Hársfadombi Általános Iskola
Nyíradony	Kölcsey Ferenc Gimnázium és Általános Iskola
Orosháza	József Attila Általános Iskola
Osztópán	Tallián Andor Körzeti Általános Iskola és Óvoda
Siklós	Batthyány Kázmér Általános Iskola
Százhalombatta	Arany János Általános Iskola és Nyolcosztályos Gimnázium
Székesfehérvár	Vasvári Pál Általános Iskola
Székesfehérvár	Széna Téri Általános Iskola
Szentpéterszeg	Szentpéterszegi Általános Iskola és Óvoda
Szolnok	Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola
Tapolca	Batsányi János Általános Iskola
Tatabánya	Kincskereső Alapítványi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Várdomb	Várdomb-Alsónána Óvoda és Általános Iskola
Várpalota	Bán Aladár Általános Iskola
Várpalota	Képesség- és Tehetségfejlesztő Magán Általános Iskola, Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium
Veszprém	Nagy László Általános Iskola
Zalabér	Általános Iskola

Forrás: ÉKP Országos Központja, Pápa

5.19. táblázat

Komprehenzív iskolák Magyarországon, 2002/03

Település	Intézmény
Csomád	Általános Iskola
Erdőkertes	Általános Iskola
Galgamácsa	Általános Iskola
Helvécia	Fekete Erdei Általános Iskola
Helvécia	Wéber Ede Általános Iskola
Izsák	Táncsics Mihály Általános Iskola
Kecskemét	Arany János Általános Iskola
Kecskemét	Béke Általános Iskola
Kecskemét	Bolyai János Gimnázium
Kecskemét	Hunyadi János Általános Iskola
Kecskemét	Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola
Kecskemét	Kocsis Pál Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakiskola
Kecskemét	Lánchíd Utcai Általános Iskola
Kecskemét	Széchenyi István Idegenforgalmi, Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola
Kecskemét	Szent-Györgyi Albert Egészségügyi Szakközépiskola
Kecskemét	Vásárhelyi Pál Általános Iskola
Kecskemét	Zrínyi Általános Iskola
Kerekegyháza	Móra Ferenc Általános Iskola
Ladánybene	Ladánybenei Általános Iskola
Lajosmizse	Lajosmizsei Általános Iskola
Órbottyán	Általános Iskola
Szabadszállás	Petőfi Sándor Általános Iskola
Szada	Általános Iskola
Váchartyán	Általános Iskola
Vácrátót	Általános Iskola
Veresegyház	Általános Iskola

Forrás: KOMP csoport; VÉP (Veresegyházi Életmód Program)

5.20. táblázat

A szakmai orientáció, a szakmai előkészítés, a szakmai alapozás és a pályorientáció előfordulási gyakoriságai, 2002 (N = 355)

Megnevezés	Iskolák száma	Van pályorientáció	Nincs pályorientáció
Csak szakmai orientáció	31	22	9
Csak szakmai előkészítés	21	11	10
Csak szakmai alapozás	5	3	2
Szakmai orientáció és előkészítés	28	20	8
Szakmai orientáció és alapozás	6	5	1
Szakmai előkészítés és alapozás	99	53	46
Egyik sem	23	12	11
Mindhárom	142	122	20

Forrás: Szakiskolai felmérés, 2002

5.21. táblázat

Az Országos képzési jegyzékben szereplő szakmák száma szakmacsoportonként, 2001

Szakterület	Szalmák száma	Szalmacsoport megnevezése
Humán	41	Egészségügy
	10	Szociális szolgáltatások
	10	Oktatás
	78	Művészet, közművelődés, kommunikáció
	48	Egyéb szolgáltatások
Műszaki	116	Gépészet
	61	Elektrotechnika-elektronika
	14	Informatika
	24	Vegyipar
	33	Építészet
	33	Könnyűipar
	20	Faipar
	14	Nyomdaipar
	9	Közlekedés
	13	Környezetvédelem-vízgazdálkodás
Gazdasági-szolgáltatási	21	Közgazdaság
	18	Ügyvitel
	83	Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció
	20	Vendéglátás-idegenforgalom
Agrár	108	Mezőgazdaság
	38	Élelmiszeripar
Összesen	812	21

Forrás: Országos képzési jegyzék, 2001

5.22. táblázat

Az alapfokú művészetoktatásban tanulók létszámadatai képzési szerkezet szerint, 1998/99 és 2001/02

Művészeti ágak	Tanulók		Változás 1998/99 = 100%
	1998/99	2001/02	
Zeneművészeti ágak			
Klasszikus zene	96 423	108 740	112,8
Népzene	2 329	3 005	129,0
Jazz-zene	1 493	641	42,9
Előképző	17 887	16 675	93,2
Zeneművészeti ágak összesen*	118 132	129 061	109,3
Táncművészeti ág	31 277	67 385	215,4
Képző- és iparművészeti ág	16 657	33 620	201,8
Színművészeti és bábművészeti ág	4 461	12 900	289,2
Mindösszesen	170 527	242 966	142,5

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Középfokú oktatás 1998/1999; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Vágó Irén számításai

* A és B tagozatosok összesen.

5.23. táblázat

Az alap- és középfokú zeneoktatásban hangszeres zenét tanulók száma, 1986/87–1998/99 és 2001/02

Év	Alapfokú zeneoktatás*	Középfokú zeneoktatás	Összesen
1986/87	66 520	1 853	68 373
1987/88	68 128	1 605	69 733
1988/89	69 461	1 727	71 188
1989/90	71 040	1 838	72 878
1990/91	71 508	1 896	73 404
1991/92	78 313	2 009	80 322
1992/93	85 377	2 056	87 433
1993/94	90 927	2 148	93 075
1994/95	94 505	2 168	97 673
1995/96	102 553	2 175	104 728
1996/97	105 540	2 180	107 720
1997/98	111 542	2 194	113 736
1998/99	114 800	2 105	116 905
1999/00	115 900	1 953	117 853
2001/02	125 430	2 628	128 058

Forrás: KSH; OM oktatási statisztikái; OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

* Az adatok a művészeti pályákra készülők (B tagozatosok) létszámát nem tartalmazzák.

5.24. táblázat

Az alapfokú művészetoktatásban dolgozó pedagógusok adatai képzési szerkezet szerint, 2001/02

Művészeti ágak	Tanszakok (db)	Tanárok (fő)	Művészeti főiskolát végzett (fő)	Felsőfokú művészeti végzettséggel rendelkezők aránya (%)
Zeneművészeti ágak				
Klasszikus zene	28	7 553	5 575	73,8
Népzene	10	411	197	47,9
Jazz-zene	9	46	33	71,7
Előképző	1	433	290	67,0
Zeneművészeti ágak összesen	48	8 443	6 095	72,2
Táncművészeti ág	4	1 130	391	34,6
Képző- és iparművészeti ág	13	821	261	31,8
Színművészeti és bábművészeti ág	2	279	41	14,7
Mindösszesen	67	10 673	6 788	63,6

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Vágó Irén számításai

5.25. táblázat

A sajátos nevelési igényű gyerekek tankönyvei, fogyatékosági típusonként, 2002/03

Fogyatékosági típusok	Tankönyvek száma
Tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékosok)	96
Középsúlyos értelmi fogyatékosok	31
Beszéd-fogyatékosok	8
Siketek	7
Összesen	142

Forrás: OM tankönyvi adatbázis

5.26. táblázat

Az ép tanulók szüleinek véleménye a fogyatékosokkal való együttnevelésről, 2000/01

Válaszok	N	%
Támogatja	80	9
Elfogadja, de nem támogatja	410	44
Tiltakozik ellene	260	29
Semleges	160	18
Összesen	910	100

Forrás: Salné-Kőpatakiné, 2001a

5.27. táblázat

Beszédjavító tanfolyamok részvételi adatai beszédhiba szerint évfolyamonként, 2000/01

Megnevezés	Óvodások száma	évfolyamra járó tanulók száma							Összesen	Beszédhibája megszűnt
		1.	2.	3–4.	5–8.	9.-től	Egyéb			
Dadogás	tónusos	155	34	21	44	36	11	7	308	32
	klónusos	265	63	53	81	56	16	5	539	84
	egyéb	248	35	16	30	24	5	4	362	53
Hadarás	193	93	60	58	22	7	4	437	51	
Afázia	10	1	4	4	1	0	3	23	1	
Megkésett beszédfejlődés	1 549	166	65	69	38	8	37	1 932	192	
Pöszeség	általános	4 701	617	147	100	43	22	17	5 647	1 216
	részleges	16 468	4 533	993	535	129	22	127	22 807	11 616
Orrhangzás	nyílt	164	43	20	20	17	3	0	267	29
	zárt	62	21	16	24	16	5	1	145	26
Diszlexia, diszgráfia	1 191	1 184	1 793	2 187	845	66	132	7 398	1 042	
Diszkalkulia	37	34	53	84	50	1	0	259	21	
Diszfázia	269	43	20	24	11	2	0	369	17	
Grafomotoros zavar	411	87	32	13	6	0	1	550	126	
Diszfónia	76	25	21	30	15	1	4	172	36	
Enyhe hallássérülés	137	64	21	37	26	4	1	290	26	
Egyéb	1 350	439	190	175	112	40	78	2 384	515	
Összesen	27 286	7 482	3 525	3 515	1 447	213	421	43 889	15 083	
Ebből értelmi fogyatékos	532	656	416	527	352	68	75	2 626	247	

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

5.28. táblázat

A nemzetiségi kisebbségi/regionális nyelvoktatáshoz való hozzáférés feltételei az Európai Unió országában és a társult országokban, 1998/99

Ország	Kisebbségi/ regionális nyelv	Törvényi kötelezettség				Törvényi lehetőség A helyi önkormány- zatok vagy egyes iskolák döntése
		Minden iskolának	Szülő kérésére	Minimálisan szükséges tanulólétszám	Elegendő pénz Elegendő képzett tanár	
Az Európai Unió országai						
Belgium (francia)	Holland		*	16		
Belgium (német)	Francia		*	16		
Belgium (flamand)	Francia		*	16		
Dánia	Német		*	10		
Németország	Dán		*	*	*	*
	Fríz		*	*	*	*
	Szorb		*	*	*	*
Görögország	Török					
Spanyolország	Baszk	*				
	Katalán	*				
	Gallego	*				
Franciaország	Baszk					*
	Breton					*
	Katalán					*
Írország	–					
Olaszország	Francia	*				
	Német			*		
	Szlovén			*		
Luxemburg	–					
Hollandia	Fríz	*				
Ausztria	Horvát		*	1		
	Magyar		*	1		
	Szlovén		*	1		
Portugália	Mirandéz					*
Finnország	Lapp		*	1	*	
Svédország	Finn		*	1	*	
	Romany		*	1	*	
	Lapp		*	1	*	
UK (Wales)	Walesi					*
UK (Észak Írország)	Ír					*
UK (Skócia)	Gael		*		*	
Társult, csatlakozásra váró országok						
Bulgária	Török					*
Csehország	Lengyel		*	*		
	Szlovák		*	*		
Észtország	Orosz				*	
	Ukrán				*	

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Kisebbségi/ regionális nyelv	Törvényi kötelezettség					Törvényi lehetőség A helyi önkormány- zatok vagy egyes iskolák döntése
		Minden iskolának	Szülő kérésére	Minimálisan szükséges tanulólétszám	Elegendő pénz	Elegendő képzett tanár	
Ciprus	–						
Litvánia	Lengyel		*	8			
	Orosz		*	8			
Lettország	Belorusz		*	*			
	Lengyel		*	*			
	Orosz		*	*			
Magyarország	Német		*	8		*	
	Román		*	8		*	
	Szlovák		*	8		*	
Lengyelország	Német		*	7 (alapfok)			
	Litván		*	14 (középfok)			
	Ukrán		*				
Románia	Német		*	20 (az adott osztály leg- alább 10%-a)		*	
	Magyar		*			*	
	Ukrán		*			*	
Szlovénia	Magyar	*					
	Olasz		*				
Szlovákia	Magyar		*	*			
	Ruszin		*	*			
	Ukrán		*	*			

Forrás: Foreign Language..., 2001

Megjegyzés: Egy-egy országban maximum három nemzetiségi nyelv oktatásáról közölnek adatokat.

* Létezik az adott nyelvoktatási forma.

5.29. táblázat

A nemzetiségi oktatás különböző szintjein tanulók számának változása, 1995/96 és 2001/02

Nyelv	Általános iskola		Gimnázium		Szakközépiskola		Felsőoktatás	
	1995/96	2001/02	1995/96	2001/02	1995/96	2001/02	1995/96	2001/02
Horvát	2 657	1 527	214	179	–	–	83	98
Német	41 029	39 692	825	2 685	–	601	200	167
Román	1 041	824	114	177	–	–	92	107
Szerb	281	476	75	110	–	–	56	68
Szlovák	4 317	3 269	145	127	52	33	132	165
Szlovén	116	251	8	12	3	–	7	4
Összesen	49 441	46 039	1 381	3 290	55	634	570	609
Egyéb (cigány)	–	24 514	–	248	–	59	–	–
Mindösszesen	49 441	70 553	1 381	3 538	55	693	570	609

Forrás: Magyar statisztikai évkönyv 2002, KSH

5.30. táblázat

A nemzetiségi oktatásban részt vevő általános iskolások számának változása kisebbségi nyelvek szerint, 1990/91 és 2001/02 között

Nyelv	1990/91	1993/94	1995/96	1997/98	1999/00	2001/02
Horvát*	3 870	3 100	2 657	2 476	2 526	1 527
Német	33 550	39 260	41 029	44 338	46 254	39 692
Román	961	947	1 041	1 127	1 198	824
Szerb*		289	281	227	275	476
Szlovák	5 879	4 875	4 317	4 409	4 424	3 269
Szlovén	235	144	116	120	116	251
Összesen	44 495	48 615	49 441	52 697	54 793	46 039

Forrás: OM oktatási statisztikái

* 1990/1991-ben még nem vált szét a szerb-horvát oktatás, a tanulók számát a horvát nyelvnél tüntettük fel.

5.31. táblázat

A kisebbségi/regionális nyelvhasználati módok oktatási szintenként, nyelvenként az Európai Unió országáiban és a társult országokban, 1998/99

Ország	Kisebbségi/ regionális nyelv	Óvoda	Alapfokú oktatás	Alsó középfokú oktatás	Felső középfokú oktatás (kötelezőn túli)
Az Európai Unió országai					
Belgium (francia)	Holland				
Belgium (német)	Francia				
Belgium (flamand)	Francia				
Dánia	Német				
Németország	Dán				
	Fríz				
	Szorb				
Görögország	Török				
Spanyolország	Baszk				
	Katalán				
	Gallego				
Franciaország	Baszk				
	Breton				
	Katalán				
Írország	–				
Olaszország	Francia				
	Német				
	Szlovén				
Luxemburg	–				
Hollandia	Fríz				
Ausztria	Horvát				
	Magyar				
	Szlovén				
Portugália	Mirandéz				

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Kisebbségi/ regionális nyelv	Óvoda	Alapfokú oktatás	Alsó középfokú oktatás	Felső középfokú oktatás (kötelezőn túli)
Finnország	Lapp				
Svédország	Finn				
	Romany				
UK (Wales)	Lapp				
	Walesi				
UK (Észak Írország)	Ír				
UK (Skócia)	Gael				
Társult, csatlakozásra váró országok					
Bulgária	Török				
Csehország	Lengyel				
Észtország	Orosz				
	Ukrán				
Ciprus	–				
Litvánia	Lengyel				
	Orosz				
Lettország	Belorusz				
	Lengyel				
Magyarország	Orosz				
	Német				
	Román				
Lengyelország	Szlovák				
	Német				
	Litván				
Románia	Ukrán				
	Német				
	Magyar				
Szlovénia	Ukrán				
	Magyar				
Szlovákia	Olasz				
	Magyar				
	Ruszin				
	Ukrán				

Forrás: Foreign Language..., 2001; Key Competencies, 2002

Jelmagyarázat:

	Kisebbségi/regionális nyelv a tanítás nyelve minden tantárgy esetében (total immersion).
	Kisebbségi/regionális nyelv a tanítás nyelve néhány tantárgy esetében (partial immersion).
	A kisebbségi/regionális nyelvek más módon történő támogatása (beleértve a tantárgyként való tanítást).
	Nincs támogatása a kisebbségi/regionális nyelveknek.

5.32. táblázat

Nemzetiségi oktatásban részt vevő, nemzeti identitásukat vállaló 5. és 8. osztályos tanulók aránya aszerint, hogy milyen anyanyelvűnek vallják magukat, 1999/00 (%)

Anyanyelve	Cigány	Horvát	Német	Román	Szerb	Szlovák	Együtt
Nemzetiségi	27,8	59,2	4,8	57,7	84,6	10,0	32,6
Magyar	72,2	40,8	95,2	42,3	15,4	90,0	68,3

Forrás: Imre, 2001

5.33. táblázat

A nemzetiségi oktatásban részt vevő, nemzetiségi identitásukat vállaló 5. és 8. osztályos tanulók nemzetiségi nyelvismerete, 1999/00 (%)

Megnevezés	Cigány	Horvát	Német	Román	Szerb	Szlovák	Együtt
<i>Beszéli a nemzetiségi nyelvet?</i>							
Igen	52,9	68,2	75	78,3	90,9	72,7	73,7
Érti, de nem beszéli	17,6	15,6	10	21,7	9,1	27,3	12,9
Nem érti, és nem beszéli	29,4	15,9	15,0	–	–	–	13,4
Együtt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>A nyelvi kommunikáció szintje*</i>							
Anyanyelvi szint	27,3	40,0	4,8	35	81,8	22,2	25,7
Elég jó	18,2	20,0	46,8	20,0	–	11,1	29,1
Közepes	36,4	34,3	43,5	40	9,1	55,6	38,5
Rossz	18,2	5,7	4,8	5,0	9,1	11,1	6,7
Együtt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: Imre, 2001

* A magukat nemzetiségi nyelvet beszélőnek vallók körében.

5.34. táblázat

A magyar népesség nyelvtudása nyelvenkénti bontásban a népszámlálási adatok tükrében, 1960, 1990 és 2001

Beszélt nyelvek	1960		1990		2001	
	fő	%	fő	%	fő	%
Német	431 271	4,30	416 215	4,00	1 007 012	9,90
Angol	43 183	0,40	228 956	2,20	997 908	9,80
Orosz	66 504	0,70	152 885	1,50	194 449	1,90
Francia	45 282	0,45	52 957	0,50	115 881	1,10
Olasz	11 064	0,10	16 373	0,16	61 284	0,60
Spanyol	1 242	0,01	7 139	0,07	24 153	0,20
Egyéb*	283 536	2,80	178 400	1,70	296 925	2,90
Összesen	882 082	8,90	1 052 925	10,20	2 697 612	26,50
Idegen nyelvet beszél**	863 568	8,70	941 340	9,10	1 958 636	19,20

Forrás: Népszámlálás 2001/6., KSH

* Az egyéb nyelvek között a hazánkban élő nemzetiségek által beszélt nyelvek dominálnak.

** A nyelvet beszélők egy része két vagy több nyelvet beszél.

5.35. táblázat

Az általános iskolai* idegennyelv-oktatás mutatóinak alakulása, 1992/93 és 2001/02 között

Évek	Összes tanuló	Kötelező nyelvet tanuló**	Az összes tanuló %-ában	Nyelvtanulás alól felmentett***	Az összes tanuló %-ában
1992/93	1 044 164	609 231	67,9	n. a.	n. a.
1997/98	963 997	687 735	71,2	22 813	2,4
1998/99	964 248	695 594	72,1	17 819	1,9
1999/00	960 601	699 808	72,8	14 666	1,5
2001/02	944 244	625 730	66,3	–	–

Forrás: MKM és OM oktatásstatisztikai adatbázisa alapján 1998/99-ig Vágó Irén, 1999/00-tól Garami Erika számításai

* 1999/2000-ig a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumok 5–8. évfolyamát is tartalmazza.

A 2001/2002-es általános iskolai adatokban a gyógypedagógiai oktatásban nyelvet tanulók is szerepelnek.

** 1999/2000-es tanévig csak a kötelező (első) idegennyelv-oktatásban részt vevők, attól az évtől kezdve a nyelvet akár első, akár második nyelvként tanulók.

*** 2001/2002-től az oktatási statisztika ilyen adatot nem gyűjt.

5.36. táblázat

Az idegen nyelvet tanulók és az egy tanulóra jutó nyelvek változása a középfokú iskolákban, 2001/02-ben, 1992/93-hoz és 1998/99-hez képest

Megnevezés	Vizsgált évek				Változás	
	1992/93	1998/99	1999/00	2001/02	1992/93- hoz képest	1999/00- hez képest
Középkiskolák*						
A tanulók száma	322 954	376 626	386 579	420 889	30,0	8,9
Idegen nyelvet tanulók száma**	406 191	514 404	528 081	565 997	39,3	7,2
Egy tanulóra jutó tanult nyelvek átlaga	1,26	1,37	1,37	1,34	6,3	0,9
Középfokú iskolák***						
A tanulók száma	511 524	496 393	496 113	544 840	6,5	9,8
Idegen nyelvet tanulók száma**	431 098	570 384	590 864	648 300	50,4	9,7
Egy tanulóra jutó tanult nyelvek átlaga	0,84	1,15	1,19	1,19	41,7	0,0

Forrás: OM oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Vágó Irén, 2001/2002: Garami Erika számításai

* Gimnázium és szakközéiskola.

** A két vagy három nyelvet tanulók kétszer, háromszor szerepelnek.

*** Gimnázium és szakközéiskola mellett a szakiskolák is.

5.37. táblázat

A tanulólétszám és az idegen nyelvet tanulók számának változása a szakmunkásképzésben, 1989/90 és 2001/02 között

Tanév	Tanuló	Nyelvet tanuló	%
1989/90	201 702	24 786	12,3
1990/91	209 371	25 072	12,0
1991/92	204 655	24 887	12,2
1992/93	188 570	24 907	13,2
1993/94	174 187	26 795	15,4
1994/95	163 330	36 142	22,1

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Tanév	Tanuló	Nyelvet tanuló	%
1995/96	154 294	39 012	25,3
1996/97	143 864	39 732	27,6
1997/98	132 637	44 373	33,5
1998/99	119 727	55 980	46,8
1999/00	101 534	62 783	61,8
2001/02	123 951	82 303*	66,4

Forrás: OM oktatási statisztikái; OM, Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

* A szakiskolai adatokban a speciális szakiskolában nyelvet tanulók is szerepelnek.

5.38. táblázat

Az egyes idegen nyelveket tanuló diákok számának* és arányának megoszlása az általános, a középiskolákban és a szakiskolákban, 1992/93, 1997/98 és 2001/02

Iskolatípus/nyelv	1992/93		1997/98		2001/02	
	Fő	%	Fő	fő	Fő	%
<i>Általános iskola</i>						
Angol	224 024	32,0	316 162	43,6	336 642	53,8
Német	325 408	46,5	373 957	51,7	259 652	41,5
Francia	12 122	1,7	8 655	1,2	21 575	3,4
Orosz	138 249	19,8	8 691	1,2	3 538	0,6
Egyéb	n. a.		16 878	2,3	4 323	0,7
Összesen	699 803	100,0	724 343	100,0	625 730	100,0
<i>Középiskola</i>						
Angol	171 232	42,2	235 383	46,6	281 510	49,7
Német	148 922	36,7	201 196	39,8	215 756	38,1
Francia	29 380	7,2	27 578	5,5	27 716	4,9
Orosz	56 657	13,9	9 212	1,8	3 839	0,7
Egyéb	n. a.		32 101	6,3	37 176	6,6
Összesen	406 191	100,0	505 470	100,0	565 997	100,0
<i>Szakiskola</i>						
Angol	5 905	23,7	9 299	21,0	26 565	32,3
Német	14 921	60,0	30 907	69,6	48 784	59,3
Francia	1 135	4,5	1 558	3,5	4 937	6,0
Orosz	2 388	9,6	1 532	3,5	1 193	1,4
Egyéb	558	2,2	1 077	2,4	824	1,0
Összesen	24 907	100,0	44 373	100,0	82 303	100,0

Forrás: Az OM és a KSH oktatási statisztikái, valamint OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Vágó Irén számításai

* A több idegen nyelvet tanulók minden tanult nyelvnél szerepelnek.

5.39. táblázat

Az adott nyelvet képzés nélkül tanító pedagógusok aránya az adott nyelvet tanító összes pedagógushoz képest, az összes képzési szint és iskolatípus átlagában, 2001/02 (%)

Nyelv	Arány
Angol	9,4
Német	10,3
Francia	1,1
Olasz	2,0
Orosz	2,9
Spanyol	4,5
Latin	2,0
Egyéb	5,3

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

5.40. táblázat

Az adott nyelvet tanító tanárok száma és az egy pedagógusra jutó, adott nyelvet tanuló gyerekek száma minden iskolatípus és képzési szint átlagában, 1992/93, 1998/99 és 2001/02

Nyelv	Tanárok száma*			Egy tanárra jutó tanulók száma		
	1992/93**	1998/99	2001/02	1992/93	1998/99	2001/02
Angol	3083	6015	8464	128,2	98,6	76,2
Német	3010	6262	7901	157,6	97,1	66,3
Francia	655	748	756	63,4	49,7	71,7
Orosz	8796	536	315	22,1	27,4	27,2
Egyéb	478	679	2020	61,8	52,1	21,0

Forrás: MKM és KSH oktatási statisztikái alapján Vágó Irén számításai, a 2001/02-es adatok az OM, Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002 alapján Garami Erika számításai

* Minden pedagógust annyiszor vettünk számba, ahány idegen nyelvet tanít.

** A '90-es évek elején nem közöltek statisztikai adatokat a szakmunkásképzőkben tanító nyelvtanárokról.

5.41. táblázat

Alap, átlagos és emelt óraszámú idegen nyelvet tanuló* általános iskolások száma nyelvenként, 2001/02

Nyelv	Alap (<3)	Átlagos (3–5)	Emelt (5)	Összesen
Angol	167 645	165 049	3 948	336 642
Német	122 091	131 531	6 030	259 652
Francia	19 093	2 431	51	21 575
Olasz	2 683	849	6	3 538
Orosz	909	517	30	1 456
Spanyol	82	233	0	315
Latin	151	0	0	151
Egyéb	1 200	39 572	3 477	44 249
Összesen	313 854	340 182	13 542	667 578

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Vágó Irén számításai

* A több idegen nyelvet tanulók minden tanult nyelvnél szerepelnek.

** Ettől az évtől az 5–8. osztályos gimnazisták nem szerepelnek az általános iskolások között.

5.42. táblázat

Alap, átlagos és emelt óraszámában idegen nyelvet tanuló* középiskolások száma nyelvenként, 2001/02

	Angol	Német	Francia	Orosz	Olasz	Spanyol	Latin	Egyéb	Összesen
<i>Alap (<3)</i>									
Gimnázium	8 087	7 882	1 827	368	447	245	3 647	787	23 290
Szakközépiskola	10 517	7 628	1 560	554	356	145	415	119	21 294
Összesen	18 604	15 510	3 387	922	803	390	4 062	906	44 584
<i>Átlagos (3-5)</i>									
Gimnázium	130 906	100 505	17 871	2 140	9 454	3 755	9 939	1 986	276 556
Szakközépiskola	108 347	83 332	4 982	578	1 718	232	90	895	200 174
Összesen	239 253	183 837	22 853	2 718	11 172	3 987	10 029	2 881	476 730
<i>Emelt (5)</i>									
Gimnázium	11 822	8 190	993	130	546	264	8	1 085	23 038
Szakközépiskola	11 831	8 219	483	69	360	254	0	429	21 645
Összesen	23 653	16 409	1 476	199	906	518	8	1 514	44 683
<i>Összesen</i>									
Gimnázium	150 815	116 577	20 691	2 638	10 447	4 264	13 594	3 858	322 884
Szakközépiskola	130 695	99 179	7 025	1 201	2 434	631	505	1 443	243 113
Összesen	281 510	215 756	27 716	3 839	12 881	4 895	14 099	5 301	565 997

Forrás: OM, 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Vágó Irén számításai

* A többi idegen nyelvet tanulók minden tanult nyelvnél szerepelnek.

5.43. táblázat

A két tanítási nyelvű gimnáziumok és szakközépiskolák jegyzéke* a 2001/02-es tanévben

Székhely	Név
<i>Angol–magyar</i>	
Balatonalmádi	Magyar-Angol Tannyelvű Gimnázium
Balatonfüred	Lóczy Lajos Gimnázium
Barcs	Dráva Völgye Középiskola (könyvelés)
Barcs	Széchenyi Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola
Budapest	Berzeviczy Gergely Közgazdasági és Külkereskedelmi Szakközépiskola (kereskedelem-marketing)
Budapest	B.M.E. Nemzetközi Gimnázium
Budapest	Bókay János Egészségügyi Szakközépiskola (egészségügyi)
Budapest	Britannica Angol nyelvű Nemzetközi Általános Iskola és Gimnázium
Budapest	Egressy Gábor Két Tannyelvű Műszaki Szakközépiskola (informatika-elektronika)
Budapest	Greater Grace Christian Academy Budapest
Budapest	Gundel Károly Idegenforgalmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola (idegenforgalom)
Budapest	Hunfalvi János Fővárosi Gyakorló Külkereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola (kereskedelem)
Budapest	Hungarian-British International School Alapítványi Iskola
Budapest	Karinthy Frigyes Gimnázium
Budapest	Két Tanítási Nyelvű Idegenforgalmi és Nemzetközi Vendéglátó Szakközépiskola (gazd.)
Budapest	Kossuth Műszaki Szakközépiskola (elektronika)
Budapest	SEK Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium
Budapest	Szabó Lőrinc Általános Iskola és Gimnázium

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Székhely	Név
Budapest	Számalk Szakközépiskola (informatika és ügyvitel)
Budapest	Szilý Kálmán Két Tannyelvű Műszaki Középiskola
Budapest	Teleki Blanka Gimnázium
Budapest	Terézvárosi Kereskedelmi Szakközépiskola (marketing, üzleti adminisztráció)
Budapest	Trefort Ágoston Két Tannyelvű Szakközépiskola (elektronika)
Budapest	Újpesti Műszaki Szakközépiskola (elektronika)
Budapest	Xantus János Idegenforgalmi Szakközépiskola
Budapest	Vendéglátó-ipari és Kereskedelmi. Középiskola (vendéglátás)
Budapest	II. Rákóczi Ferenc Fővárosi Gyakorló Közgazdasági Középiskola (közgazdasági)
Debrecen	Ady Endre Gimnázium
Diósd	International Christian School of Budapest
Eger	Egri Közgazdasági Szakközépiskola (vendéglátás)
Eger	Gárdonyi Géza Gimnázium
Eger	Idegenforgalmi Középiskola
Eger (Felnémet)	Pásztorvölgyi Általános Iskola és Gimnázium
Gödöllő	Török Ignác Gimnázium
Győr	Vocational Academy Általános és Szakközépiskola (közgazdasági)
Kaposvár	TIT Alapítványi Középiskola
Kecskemét	AFEOSZ Kereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola (kereskedelmi)
Kecskemét	Katona József Gimnázium
Kőszeg	Jurisich Gimnázium
Miskolc	Avasi Gimnázium
Miskolc	Diósgyőri Gimnázium
Miskolc	Fáy András Közgazdasági Szakközépiskola (közgazdasági)
Miskolc	Hermann Ottó Gimnázium
Miskolc	Zrínyi Ilona Gimnázium
Pécs	Apáczai Csere János NK Gimnáziuma
Sárospatak	Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma
Szeged	Deák Ferenc Gimnázium
Székesfehérvár	Hunyadi Mátyás Közgazdasági Szakközépiskola (ügyvitel)
Szolnok	Varga Katalin Gimnázium
Tata	Eötvös Gimnázium
Veszprém	Vetési Albert Gimnázium
Zalaegerszeg	Kölcsey Ferenc Gimnázium
Francia–magyar	
Aszód	Petőfi Gimnázium
Budapest	Hunfalvi János Fővárosi Gyakorló Külkereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola (kereskedelmi)
Budapest	Kölcsey Ferenc Gimnázium
Budapest	Xantusz János Idegenforgalmi Szakközépiskola
Debrecen	Fazekas Gimnázium
Kaposvár	Munkácsy Mihály Gimnázium és Szakközépiskola (vendéglátás)
Miskolc	Fáy András Közgazdasági Szakközépiskola (közgazdasági)
Miskolc	Zrínyi Ilona Gimnázium

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Székhely	Név
Mohács	Kisfaludy Károly Gimnázium
Pásztó	Mikszáth Kálmán Gimnázium
Pécs	Leőwey Klára Gimnázium
Szeged	JATE Ságvári Endre Gimnázium
Német–magyar	
Barcs	Széchényi Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola
Bonyhád	Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium
Budapest	Adu-Rahn Két Tanítási Nyelvű Szakközépiskola (műszaki informatika)
Budapest	Deutsche Schule Budapest
Budapest	Egressy Gábor Két Tannyelvű Műszaki Szakközépiskola (informatika-elektronika)
Budapest	Ganz Ábrahám Két Tannyelvű Középiskola (gépészet)
Budapest	Gundel Károly Idegenforgalmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola (idegenforgalom)
Budapest	Hunfalvi János Fővárosi Gyakorló Külkereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola (kereskedelmi)
Budapest	Karinthy Frigyes Gimnázium
Budapest	Kossuth Gimnázium
Budapest	Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium
Budapest	Österreichische Schule Budapest
Budapest	Pogány Frigyes Építőipari Szakközépiskola (építőipar)
Budapest	Schulek Frigyes Két Tannyelvű Építőipari Műszaki Szakközépiskola (építészet)
Budapest	Szily Kálmán Két Tannyelvű Műszaki Középiskola
Budapest	Újpesti Műszaki Szakközépiskola (gépészet)
Budapest	Vendéglátó-ipari és Kereskedelmi Középiskola (vendéglátás)
Budapest	Xantus János Idegenforgalmi Szakközépiskola
Budapest	II. Rákóczi Ferenc Fővárosi Gyakorló Közgazdasági Középiskola (közgazdasági)
Eger	Egri Közgazdasági Szakközépiskola (vendéglátás)
Fertőd	Popráci Kertészeti Szakközépiskola (magyar–osztrák)
Gyöngyös	Tolnai Lajos Gimnázium
Győr	Krúdy Gyula Gimnázium és Vendéglátóipari Szakközépiskola
Hódmezővásárhely	Hódtói Általános Iskola és Gimnázium
Kecskemét	AFEOSZ Kereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola (kereskedelem)
Kiskunfélegyháza	Petőfi Gépészeti Szakközépiskola (gépészet)
Nagykálló	Korányi Frigyes Gimnázium
Mezőberény	Petőfi Sándor Gimnázium
Miskolc	Avasi Gimnázium
Miskolc	Berzeviczy Gergely Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola
Mosonmagyaróvár	Kossuth Gimnázium
Sátoraljaújhely	Kossuth Gimnázium és Idegenforgalmi Szakközépiskola (idegenforgalom)
Siófok	Perczel Mór Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola
Szeged	Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola
Székesfehérvár	Hunyadi Mátyás Közgazdasági Szakközépiskola (ügyvitel)
Székesfehérvár	Tatay Sándor Alapítványi Szakközépiskola (ügyvitel)
Szombathely	Gépipari és Informatikai Műszaki Szakközépiskola (gépészet)
Szombathely	Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola (vendéglátás)

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Székhely	Név
Tata	Eötvös Gimnázium
Zalaegerszeg	Kölcsey Ferenc Gimnázium
Olasz–magyar	
Budapest	Szent László Gimnázium
Budapest	Xantus János Idegenforgalmi Szakközépiskola
Pécs	Kodály Zoltán Gimnázium
Orosz–magyar	
Budapest	Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium
Spanyol–magyar	
Budapest	Károlyi Mihály Magyar–Spanyol Tannyelvű Gimnázium
Budapest	SEK Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium
Debrecen	Fazekas Gimnázium
Miskolc	Hermann Ottó Gimnázium
Pécs	Kodály Zoltán Gimnázium
Szlovák–magyar	
Sátoraljaújhely	Kossuth Gimnázium és Idegenforgalmi Szakközépiskola (idegenforgalom)

Forrás: Vámos Ágnes, ELTE

* Zárójelben az idegen tanítási nyelven tanult terület szerepel

5.44. táblázat**A két tanítási nyelvű általános iskolák a 2001/02-es tanévben**

Székhely	Név
Magyar–angol	
Budapest	Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola
Budapest	II. Szabó Lőrinc Általános Iskola
Budapest	IV. Karinthy Frigyes ÁMK Általános Iskola
Budapest	VII. Dob utcai Általános Iskola
Budapest	IX. Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola
Budapest	XIV. Városligeti Két Tannyelvű Általános Iskola
Budapest	XVIII. Kapocs utcai Általános Iskola
Göd	Huzella Tivadar Általános Iskola
Győr	Arany János Általános Iskola
Miskolc	3. Sz. Általános Iskola
Miskolc	8. Sz. Általános Iskola
Miskolc	43. Sz. Általános Iskola
Szerencs	Rákóczi Zsigmond Ált. Isk.
Tapolca	Batsányi János Általános Iskola
Tiszaújváros	Általános Iskola

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Székhely	Név
Magyar–német	
Budapest	II. Csík Ferenc Általános Iskola
Budapest	XVIII. Darus utcai Általános Iskola
Budapest	VI. Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola
Budapest	XIV. Hajós Alfréd Általános Iskola
Budapest	XXI. Gróf Széchenyi Általános Iskola
Hajdúhadház	Bocskai Általános Iskola
Jászberény	Általános Iskola
Miskolc	Szabó Lőrinc Általános Iskola
Nyíregyháza	Zelk Zoltán Általános Iskola
Szeged	Tarján III. Általános Iskola
Magyar–olasz	
Budapest	VI. Lovag utcai Általános Iskola

Forrás: Kovács Judit, ELTE TÓFK

5.45. táblázat

A 8. évfolyamos tanulók idegen nyelvi teszteredményei nemek szerinti bontásban, 2000 (a teljesítmény %-a)

Nem	Angol			Német		
	Olvasás	Beszédértés	Írás	Olvasás	Beszédértés	Írás
Fiú	58,1	63,9	24,4	55,7	51,1	15,2
Lány	62,3	65,9	34,2	62,6	53,7	25,6
Együtt	60,2	64,9	29,5	59,3	52,5	20,5

Forrás: Csapó, 2001b

5.46. táblázat

A 8. évfolyamos tanulók idegen nyelvi teszteredményei az anya iskolai végzettsége szerinti bontásban, 2000 (a teljesítmény %-a)

Anya iskolai végzettsége	Angol			Német		
	Olvasás	Beszédértés	Írás	Olvasás	Beszédértés	Írás
8 általános	45,6	56,1	14,5	52,5	50,6	13,9
Szakmunkásképző	48,2	57,7	17,9	55,2	51,9	14,8
Érettségi	61,0	64,8	28,4	60,8	53,1	22,6
Főiskola	71,1	72,5	42,0	67,6	54,7	30,7
Egyetem	75,7	75,5	49,4	65,2	53,0	28,1
Együtt	60,8	65,4	30,1	59,6	52,7	21,0

Forrás: Csapó, 2001b

5.47. táblázat

A 14–19 éves diákok száma és aránya az államilag elismert nyelvizsga-bizonyítványt szerzők között nyelvenként, 2002

Nyelvek	Összes sikeres vizsgázó		14–19 éves sikeres vizsgázó		Összes sikeresen vizsgázó között a 14–19 évesek aránya (%)
	Fő	%	Fő	%	
Angol	73 291	58,8	26 532	56,0	36,2
Német	37 863	30,4	18 060	38,2	47,7
Eszperantó	4 230	3,4	40	0,1	1,0
Francia	2 023	1,6	768	1,6	38,0
Olasz	1 631	1,3	542	1,1	33,2
Cigány (lovári)	1 611	1,3	23	0,0	1,4
Orosz	1 051	0,9	204	0,4	19,4
Spanyol	991	0,8	275	0,6	27,8
Latin	520	0,4	392	0,8	75,4
Egyéb	1 381	1,1	563	1,2	40,8
Összesen	124 592	100,0	47 339	100,0	38,0

Forrás: A Nyelvi Akkreditációs Központ adatai alapján Vágó Irén számításai

5.48. táblázat

A felsőoktatásba jelentkezők (J) száma, a jelentkezők nyelvizsgálainak (Ny) száma és nyelvizsgaaránya (Ny/J), 1991 és 2001 között

Iskolatípus	1991			1993			1995		
	J	Ny	Ny/J	J	Ny	Ny/J	J	Ny	Ny/J
Gimnázium	7 178	3 167	44,12	11 718	4 856	41,44	11 777	4 792	40,69
Vegyes középiskola	4 245	1 143	26,93	6 167	1 780	28,86	6 518	2 054	31,51
Szakközépiskola	10 908	3 100	28,42	16 655	5 286	31,74	17 885	5 238	29,29
Művészeti középiskola	1 210	406	33,55	1 823	623	34,17	1 882	666	35,39
Összes középiskola	23 541	7 816	33,20	36 363	12 545	34,50	38 062	12 750	33,50
	1997			1999			2001*		
	J	Ny	Ny/J	J	Ny	Ny/J	J	Ny	Ny/J
Gimnázium	12 379	6 149	49,67	12 909	8 008	62,03	13 124	6 495	49,49
Vegyes középiskola	7 247	3 246	44,79	7 324	3 974	54,26	7 757	3 286	42,36
Szakközépiskola	19 287	7 948	41,21	20 338	11 321	55,66	21 173	8 763	41,39
Művészeti középiskola	2 080	932	44,81	2 045	1 237	60,49	2 096	969	46,23
Összes középiskola	40 993	18 275	44,58	42 616	24 540	57,58	44 150	19 513	44,20

Forrás: A Középfiskolai munka mutatói vizsgálat, 1991–2002 adatbázisából Neuwirth Gábor számításai

* 2000-től csak egy nyelvizsga után jár felvételi plusz pontszám, ezért a második nyelvizsgákról nincsenek adatok a Felsőoktatási Felvételi Irodán.

5.49. táblázat

Az egy számítógépre jutó tanulók száma a felső középfokú iskolákban az OECD-országokban, 2000

	A legjobban ellátott iskolák (25%) átlaga	Medián	A legrosszabbul ellátott iskolák (25%) átlaga
Ausztrália	4	5	7
Ausztria	5	7	15
Belgium	7	11	18
Csehország	9	15	28
Egyesült Államok	4	5	7
Egyesült Királyság	6	8	9
Finnország	6	8	11
Franciaország	6	11	15
Görögország	14	28	83
Izland	7	10	13
Írország	10	14	19
Japán	7	12	18
Korea	4	9	13
Lengyelország	8	26	45
Luxemburg	8	9	11
Magyarország	5	9	15
Mexikó	12	23	59
Németország	14	22	31
Norvégia	4	6	9
Olaszország	7	12	19
Portugália	20	36	100
Spanyolország	14	21	29
Svájc	6	9	16
Svédország	7	8	10
Új-Zéland	5	6	8
Az országok átlaga	8	13	24

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: Az adatok a PISA-vizsgálatból származnak.

5.50. táblázat

Középiskolai igazgatók elégedettsége az iskola számítógépekkel és multimédiás eszközökkel való ellátottságával az OECD-országokban, 2000 (%)

	A számítógépek hiánya akadályozza az iskolai munkát				A multimédiás eszközök hiánya akadályozza az iskolai munkát			
	Egyáltalán nem	Nagyon kicsit	Valamelyest	Nagyon	Egyáltalán nem	Nagyon kicsit	Valamelyest	Nagyon
Ausztrália	32	38	27	3	29	39	31	1
Ausztria	30	32	23	15	22	35	32	11
Belgium	49	32	15	3	42	34	17	7
Csehország	37	25	28	10	34	27	31	9
Dánia	32	40	21	6	48	39	10	3
Egyesült Államok	35	33	24	7	33	39	22	6
Egyesült Királyság	18	26	37	19	13	30	42	16
Finnország	16	41	35	7	15	40	37	9
Franciaország	39	33	23	5	40	26	29	5
Görögország	15	17	40	28	11	21	45	24
Izland	26	29	41	4	16	36	42	5
Írország	34	24	30	12	21	26	41	13
Japán	32	37	26	5	20	38	33	9
Kanada	33	36	26	4	30	46	22	3
Korea	30	46	18	6	21	39	32	8
Lengyelország	33	29	27	12	38	32	24	6
Luxemburg	24	53	23	0	19	58	23	0
Magyarország	69	18	9	4	41	34	23	2
Mexikó	16	16	27	42	17	18	23	42
Németország	20	30	35	15	15	33	33	20
Norvégia	12	28	52	9	9	29	51	10
Olaszország	42	26	26	6	29	25	34	12
Portugália	27	35	31	8	25	41	27	7
Spanyolország	43	27	23	7	29	28	32	11
Svájc	40	37	19	4	37	38	19	6
Svédország	21	29	40	11	18	28	46	8
Új-Zéland	25	35	35	5	25	44	29	2
Az országok átlaga	31	31	26	11	26	34	28	12

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: Az adatok a PISA-vizsgálatból származnak.

5.51. táblázat

Számítógép-használati módok előfordulási gyakorisága a magyar iskolákban iskolatípusonként, 1999 és 2002 (%)

Használat típusa	Általános iskola		Gimnázium		Szakmai képzést folytató iskola	
	1999	2002	1999	2002	1999	2002
Tantárgyak informatikai eszközökkel való tanítása	44	44	63	71	59	79
Gazdasági adminisztráció, ügyintézés	89	85	95	100	98	99
Nyilvántartások, statisztikák készítése	76	88	89	97	89	99
Óratervek, terembeosztás készítése	30	35	54	70	50	73
Belső tájékoztatás (intranet)	1	16	18	40	17	32
Saját honlap	10	20	53	85	41	75
Elektronikus iskolaújság	14*	7	13	19	15	12
Elektronikus levelezés (külső kapcsolattartás)	19	56	63	91	65	96
Könyvtári felhasználás	40	44	68	81	63	82
Szakköri felhasználás	92	76	89	76	89	79
Tanulók használják külön engedéllyel	26	75	39	93	44	95

Forrás: Az 1999-es adatok Tót Éva 2001a; A 2002-es adatok az Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002 adatbázisa alapján Vágó Irén számításai

* Elképzelhető, hogy az általános iskolai igazgatók egy része 1999-ben még a számítógéppel készített iskolaújságot is az elektronikus iskolaújsághoz sorolta, ezt támasztja alá az alig 1%-os intranet arány, illetve a reálisabbnak tűnő 2002-es adatsor.

5.52. táblázat

A számítógép-használat gyakorisága a 15 évesek körében otthon és az iskolában néhány OECD-országban, 2000 (%)

Ország	Számítógép-használat otthon					Számítógép-használat az iskolában				
	Majd-nem minden nap	Néhány-szor hetente	Heti egy és havi egy-szeri között	Havi egyszerinél ritkábban	Soha	Majd-nem minden nap	Néhány-szor hetente	Heti egy és havi egy-szeri között	Havi egyszerinél ritkábban	Soha
Ausztrália	44	30	12	5	10	15	35	24	17	8
Belgium	38	26	13	7	17	5	26	32	12	25
Csehország	31	15	8	4	41	4	24	34	11	26
Dánia	44	25	14	7	9	23	36	26	11	4
Egyesült Államok	49	18	12	6	15	18	19	23	23	17
Finnország	45	22	10	5	18	6	41	30	16	7
Írország	32	23	10	5	30	4	22	25	14	35
Kanada	51	21	10	4	13	18	21	23	22	16
Luxemburg	44	22	14	7	13	10	26	34	12	17
Magyarország	29	14	7	4	46	7	58	19	5	10
Mexikó	14	10	4	4	68	8	26	8	8	50
Németország	43	23	14	7	14	4	14	25	20	37
Norvégia	53	22	11	6	9	6	22	33	28	11
Skócia	38	26	10	4	21	18	39	18	14	12

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Számítógép-használat otthon					Számítógép-használat az iskolában				
	Majd-nem minden nap	Néhány-szor hetente	Heti egy és havi egy-szeri között	Havi egyszerinél ritkábban	Soha	Majd-nem minden nap	Néhány-szor hetente	Heti egy és havi egy-szeri között	Havi egyszerinél ritkábban	Soha
Svájc	39	25	17	7	12	5	17	37	20	21
Svédország	60	21	9	3	6	16	29	27	17	11
Új-Zéland	36	27	13	6	18	18	16	21	27	17
Az országok átlaga	39	21	11	5	24	10	28	26	16	19

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: Az adatok a PISA-vizsgálatból származnak.

5.53. táblázat

Számítógépek átlagos száma a beszerzés forrása és az iskola típusa szerint, 2002 (átlag, darab)

Beszerzés forrása	Általános iskola	Gimnázium	Szakmai képzést folytató iskola
Minta átlaga	15	36	74
Fenntartói támogatás	6	14	12
Önkormányzati pályázat	4	13	8
Sulinet-program	3	12	11
Megyei közoktatási közalapítvány	4	5	11
Szakképzési Alap	3	8	26
Soros Alapítvány, KOMA	3	9	2
Egyéb alapítvány	4	5	8
Saját gazdálkodás	6	12	17
Szponzorálás	4	5	11
Nemzetközi együttműködés	2	2	28
Egyéb	5	12	21

Forrás: Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002 adatbázisa alapján Vágó Irén számításai

5.54. táblázat

Az önálló számítógép-használat kezdetének ideje életkor szerint Magyarországon a diákok beszámolója alapján, 1999

Évek	1-5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
%	3,9	4,3	4,0	9,4	8,1	18,1	13,2	15,6	10,3	8,7	3,5	0,9	0,2

Forrás: Török, 2000

5.55. táblázat

Az általános és középfokú iskolák különbsége néhány fontos ellátottsági és pedagógiai célú alkalmazási mutató tekintetében, 2002 (átlag)

Megnevezés	Általános iskola	Középfokú iskola
Nem tudja használni a számítógépet a tanárok ...%-a	50	32
Tanítási célra használja a számítógépet a tanárok ...%-a	40	58
Tanítási célra használja az internetet a tanárok ...%-a	23	44
Tanítási célra használja az e-mailt a tanárok ...%-a	19	38
Tanítási célra használja a számítógépet diákok ...%-a	55	77
Tanítási célra használja az internetet diákok ...%-a	31	64
Tanítási célra használja az e-mailt diákok ...%-a	23	54
Számítógépek száma	15	64
Számítógépes kapcsolatok száma	3	14
Főállású informatikatanárok száma	1,6	3,3
Van rendszergazda (%)	26	80

Forrás: Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002 adatbázisa alapján Vágó Irén számításai

5.56. táblázat

Az oktatási épületek megoszlása az építés időszaka szerint 2001-ben

Intézmények	1900-ig	1901–1945	1946–1959	1960–1969	1970–1979	1980–1989	1990–2000	Összesen
Darab	1811	3707	1599	1993	2209	1695	854	13 868
Százalék	13,1	26,7	11,5	14,4	15,9	12,2	6,2	100

Forrás: Czeizer–Híves–Török, 2001

5.57. táblázat

Az általános iskolák ellátottsága a rendeletben előírt helyiségekkel 2002-ben az iskolaigazgatók véleménye alapján (az igen válaszok %-os aránya)

Helyiség	Válasz
Tanulói WC (nemenként egy)	99
Nevelőtestületi szoba	97
Igazgatói iroda	94
Tornaterem/tornaszoba	91
Osztályonként egy tanterem	88
Szertár	87
Személyzeti WC (nemenként egy)	85
Számítástechnikai szaktanterem	85
Sportudvar	83
Étkező	83
Sportszertár	82
Öltöző (nemenként egy)	79
Könyvtár	78
Hideg-meleg vizes zuhanyozó	76
Technikai szaktanterem	66
Ügyviteli helyiség	60

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Helyiség	Válasz
Aula (közösségi tér)	59
Helyettesi iroda	56
Természettudományi szaktanterem	53
Gazdasági vezetői iroda	49
Porta	48
Idegen nyelvi szaktanterem	43
Orvosi szoba	41
Művészeti szaktanterem	41
Gyakorló tanterem	14

Forrás: Horn D., 2003

5.58. táblázat

A közoktatási tankönyvkiadásban részt vevő kiadók és könyvek száma, 1991/92 és 1996/97–2002/03

	1991/92	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03*
Kiadók	2	99	125	130	142	183	120	72
Jegyzékre vett kiadványaik	184	1978	2689	3346	4134	5151	4818	2666

Forrás: Közoktatási tankönyvjegyzékekből Vágó Irén számításai; 1999/2000-től OM tankönyvi adatbázis; 2002/2003: Educatio Kht.

* A 2002/2003. tanévre vonatkozóan csak tankönyvek rendelési adatai szerepelnek (a segédkönyveké nem).

5.59. táblázat

A 12 legnagyobb tankönyvkiadással is foglalkozó kiadó részesedése a tankönyvpiacra megrendeléseik összértékének arányában (%) és a tankönyvlistán szereplő könyvcímeik (db) szerint, 1999/00 és 2002/03

Kiadók	1990/00*		Kiadók	2002/03**	
	%	Címek száma		%	Címek száma
Nemzeti	36	1218	Nemzeti	39	847
Apáczai	19	157	Apáczai	19	100
Műszaki	11	357	Mozaik	8	170
Mozaik	8	340	Műszaki	9	130
Oxford	4	125	Krónika Nova	3	39
Cartographia	4	8	Cartographia	3	12
Krónika Nova	4	50	Oxford	4	76
Dinasztia	2	141	Konsept-H	2	81
Korona	2	72	Korona	3	50
Pauz-Westermann	1	96	Dinasztia	3	96
Konsept-H	1	112	Pedellus	1	42
Raabe-Klett	1	56	Pauz-Westermann	3	43
Egyéb	7	2419	Egyéb	5	714
Összesen	100	5151	Összesen:	100	2400

Forrás: OM tankönyvrendelési adatbázis; Educatio Kht.

* A kiadó tankönyvlistán szereplő könyveinek (tankönyvek és segédkönyvek) száma és rendelési adatai alapján.

** A kiadó tankönyvlistán szereplő könyveinek (kizárólag a tankönyvek) száma és rendelési adatai alapján.

5.60. táblázat

A közoktatási tankönyvek 1999/00-es és 2003/04-es tanévre érvényes legmagasabb beszerzési ára (Ft)

Típusa	Nyomása	Terjedelme	Beszerzési ár az 1999/00. tanévre	Beszerzési ár a 2003/04. tanévre
Kartonált (puha borító)	Egyszínnyomás	1–10 ív	390	430
		10–20 ív	540	600
		20-nál több ív	680	760
	Kétszínnyomás	1–10 ív	640	715
		10–20 ív	780	860
		20-nál több ív	890	990
	Többszínnyomás 1–50%	1–10 ív	720	800
		10–20 ív	870	970
		20-nál több ív	1010	1125
Többszínnyomás 50%-nál több	1–10 ív	850	935	
	10–20 ív	990	1095	
	20-nál több ív	1130	1250	
Kötött (kemény borító)	Egyszínnyomás	1–10 ív	580	750
		10–20 ív	740	920
		20-nál több ív	870	1080
	Kétszínnyomás	1–10 ív	830	1035
		10–20 ív	970	1180
		20-nál több ív	1090	1310
	Többszínnyomás 1–50%	1–10 ív	910	1120
		10–20 ív	1070	1290
		20-nál több ív	1200	1445
Többszínnyomás 50%-nál több	1–10 ív	1150	1255	
	10–20 ív	1320	1415	
	20-nál több ív	1460	1570	

Forrás: MKM 1998/5. sz. közleménye; OM pályázati felhívás a közoktatási tankönyvjegyzékre kerüléshez, 2003

Megjegyzés: A tartós tankönyvek ára 20%-kal, a nyelvkönyvek ára maximum 30%-kal haladhatja meg a kategóriánként meghatározott árat.

5.61. táblázat

A tankönyvkiadás és -vásárlás támogatásának alakulása, 1992–2000

Év	Tankönyvkiadás és -vásárlás támogatása együtt (millió Ft)	Támogatás a GDP arányában (%)
1992	1227,0	0,042
1993	1818,3	0,051
1994	2312,3	0,053
1995	2466,7	0,044
1996	2217,3	0,033
1997	1937,3	0,024
1998	1997,0	0,021
1999	2864,0	0,027
2000	3581,9	0,031

Forrás: Polónyi, 2000

5.62. táblázat

A tankönyvlistáról megrendelt könyvek megoszlása árkatóriák szerint, 1999/00 és 2002/03 (db)

Árkatória (forint)	1999/00*	2002/03**
200 alatt	2 004 953	257 099
201–400	6 873 997	1 950 963
401–600	5 423 558	4 486 823
601–800	989 381	2 625 515
801–1000	279 168	1 428 358
1001–2000	327 269	495 254
2001–3000	23 698	2 378
3001–	7 432	18 756
Összesen	15 929 456	11 246 390

Forrás: OM tankönyvrendelési adatbázis; Educatio Kht.

* Az 1999/2000-es jegyzéken a tankönyvek mellett még a segédkönyvek is szerepeltek.

** A 2002/2003-as jegyzéken már csak tankönyvek szerepelnek.

5.63. táblázat

A tankönyvrendelések megyénkénti megoszlása, 2002/03*

Megye	Összes rendelt tankönyv (db)	Megyéenként rendelt tankönyvek száma (%)	Összes tanuló száma**	Egy tanulóra jutó tankönyvek száma (db)
Bács-Kiskun	674 457	6,1	79 391	8,5
Baranya	398 427	3,6	49 020	8,1
Békés	371 622	3,4	47 222	7,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	819 843	7,5	102 425	8,0
Budapest	1 714 059	15,6	198 051	8,7
Csongrád	474 031	4,3	58 065	8,2
Fejér	492 422	4,5	57 950	8,5
Győr-Moson-Sopron	452 537	4,1	59 300	7,6
Hajdú-Bihar	701 654	6,4	83 829	8,4
Heves	391 029	3,6	45 521	8,6
Jász-Nagykun-Szolnok	439 015	4,0	52 870	8,3
Komárom-Esztergom	369 524	3,4	43 074	8,6
Nógrád	237 148	2,2	28 589	8,3
Pest	1 061 027	9,6	119 356	8,9
Somogy	382 863	3,5	44 173	8,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	783 758	7,1	90 402	8,7
Tolna	217 127	2,0	24 776	8,8
Vas	288 081	2,6	34 291	8,4
Veszprém	419 481	3,8	48 473	8,7
Zala	313 344	2,8	36 500	8,6
Összesen	11 001 449	100,0	1 303 278	8,4

Forrás: KIR-STAT 2002. évi adatbázisa; OM tankönyvrendelési adatbázis; Educatio Kht.

* A 2002/2003. tanévre vonatkozóan csak tankönyvek rendelési adatai szerepelnek (segédkönyvek adatai nem).

** Mindazon általános és középiskolába járó tanulók, akiknek iskolái a központi rendszeren keresztül rendeltek tankönyveket.

5.64. táblázat

Az oktatáshoz kapcsolódó néhány pályázható alapítvány elérhetősége

Az alapítvány neve, honlapja	Címe	Telefon, fax, e-mail
Bács-Kiskun Megye Közoktatásáért Közalapítvány http://www.bacs-kisk-ped.sulinet.hu/	6000 Kecskemét, Deák F. tér 3.	Tel.: 76/513-800 76/513-835 Fax: 76/513-801 peto@bacs-kiskun.hu
Baranya Megye Közoktatásának Fejlesztéséért Közalapítvány http://www.bmkfk.hu/	7621 Pécs, Széchenyi tér 9.	Tel.: 72/500-414 Fax: 72/500-469 info@bmkfk.hu
Békés Megye Közoktatási Közalapítványa	5600 Békéscsaba, Derkovits sor 2.	Tel.: 66/441-141 Fax: 66/441-593 hma@mail.bekes-ped.sulinet.hu
Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Közoktatásáért Közalapítvány http://www.borsod-kozoktatas.hu/	3525 Miskolc, Városház tér 1.	Tel.: 46/322-011/392. Fax: 46/415-392 kupaine@borsod-kozoktatas.hu
Csongrád Megyei Közoktatási Közalapítvány	6721 Szeged, Rákóczi tér 1. 612. szoba	Tel./Fax: 62/566-000 csmk@tisznet.hu
Fejér Megye Közoktatásáért Közalapítvány	8000 Székesfehérvár, Szent István tér 9.	Tel.: 22/312-312/178. fmkk@ax.hu
Fővárosi Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány http://www.fkfk.hu/	1052 Budapest, Városház u. 9-11.	Mobil: 20/953-77-09 Tel.: 327-1563 327-1857 fkfk@fkfk.hu
Győr-Moson-Sopron Megye Közoktatási Közalapítványa	9024 Győr, Bem tér 15.	Tel./Fax: 96/519-376 96/519-375 Titkárságvezető: 96/528-118 gymsmkka@axelero.hu
Hajdú-Bihar Megyei Közoktatási Közalapítvány http://www.hajdukozoktatas.hu/	Új Városháza 4026 Debrecen, Kálvin tér 11. VII. emelet 701-703. szoba	Tel./Fax: 52/420-074 kozalap@elender.hu
Heves Megyei Közoktatási Közalapítvány	3300 Eger, Kossuth u. 9.	Tel./Fax: 36/410-862
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közoktatási Közalapítvány	5000 Szolnok, Kossuth u. 2.	Tel.: 56/424-703 jnszkoza@mail.matav.hu
Komárom-Esztergom Megye Közoktatásáért Közalapítvány http://www.matavhu/uzlet/kemka/	2800 Tatabánya, Fő tér 4.	Tel.: 34/314-759 kemka@mail.matav.hu
Nógrád Megyei Közoktatási Közalapítvány http://www.nmkk.profinter.hu/	3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.	Tel.: 32/410-022/395. Fax: 32/314-431 csavokakire@freemail.hu
Pest Megyei Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány	1052 Budapest, Városház u. 7. Levél cím: 1364 Bp., Pf. 112	Tel./Fax: 317-6748 Tel.: 485-6972 pest.kozalap@matavnet.hu
Somogy Megyei Közoktatási Közalapítvány http://www.somkozokt.hu/	7400 Kaposvár, Csokonai V. M. u. 3.	Tel.: 82/508-140 Fax: 82/508-137
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közoktatási Közalapítvány http://www.szabolcskozokta.hu/	4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.	Tel./Fax: 42/318-680 kozokta@szabolcskozokta.hu

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Az alapítvány neve, honlapja	Címe	Telefon, fax, e-mail
Tolna Megyei Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány	7100 Szekszárd, Szent István tér 11–13.	Tel.: 74/505-600 alapitvany@tolnamegye.hu
Vas Megyei Közoktatási Közalapítvány	9700 Szombathely, Berzsenyi Dezső tér 1. Pf. 238.	Tel.: 94/515-779
Veszprém Megye Közoktatásáért Közalapítvány	8200 Veszprém, Megyeháza tér 5.	Tel.: 88/545-042 Fax: 88/545-012 vpkozoktkozalap@vpmegye.hu
Zala Megyei Közoktatási Közalapítvány	8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 10.	Tel.: 92/311-010/133 Fax: 92/311-358
Közoktatási Modernizációs Közalapítvány http://www.koma.hu/	1054 Budapest, Báthori u. 10.	Tel.: 302-6515
Soros Alapítvány http://www.soros.hu/	1023 Budapest, Bólyai u. 14.	Tel.: 315-0303 Fax: 315-0201 office@soros.hu
Tempus Közalapítvány/ Socrates, Leonardo Nemzeti Iroda http://www.tpf.iif.hu/	1082 Budapest, Üllői út 82. Postacím: 1438 Bp. 70., Pf. 510.	Tel.: 210-9700 Fax: 210-9701 Infóvonal: 1/210-9710

Forrás: Bodnár Brigitta, OM Közoktatási és Kisebbségi Kapcsolatok Főosztálya

5.65. táblázat

Közoktatási közalapítványok költségvetési támogatása, 1998–2002 (E Ft)

Megyei közalapítvány neve	1998	1999	2000	2001	2002
Bács-Kiskun Megye Közoktatásáért Közalapítvány	97 020	61 024	235 987	226 275	201 004
Baranya Megyei Közoktatási Közalapítvány	82 280	49 597	198 847	192 196	169 858
Békés Megyei Közoktatási Közalapítvány	77 006	48 487	184 563	180 291	159 659
Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Közoktatásáért Köza.	158 920	99 725	381 982	371 375	331 014
Csongrád Megyei Közoktatási Közalapítvány	76 990	49 424	187 355	184 323	164 559
Fejér Megye Közoktatásáért Közalapítvány	82 752	52 292	193 370	187 725	167 242
Fővárosi Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány	296 558	189 882	693 748	657 533	590 011
Győr-Moson-Sopron Megyei Közoktatási Köza.	79 414	51 188	186 096	181 869	161 589
Hajdú-Bihar Megyei Közoktatási Közalapítvány	111 617	70 299	264 774	262 804	238 499
Heves Megyei Közoktatási Közalapítvány	60 672	38 515	147 643	145 353	129 918
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közoktatási Köza.	82 023	51 416	192 390	189 298	169 303
Komárom-Esztergom Megye Közoktatásáért Köza.	59 317	36 886	142 435	139 480	124 695
Nógrád Megyei Közoktatási Közalapítvány	42 813	25 847	100 888	99 556	87 757
Pest Megyei Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány	133 165	98 895	384 950	386 222	347 490
Somogy Megyei Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány	71 604	45 833	174 676	170 558	152 306
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közoktatási Köza.	127 802	81 103	313 117	308 824	277 354
Tolna Megyei Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány	52 204	31 893	124 832	117 966	104 140
Vas Megyei Közoktatási Közalapítvány	50 860	32 579	123 557	121 594	106 139
Veszprém Megye Közoktatásáért Közalapítvány	75 012	46 929	174 755	170 179	148 541
Zala Megyei Közoktatási Közalapítvány	59 675	38 185	144 023	140 969	124 111
Összesen	1 900 000	1 200 000	4 550 000	4 434 000	3 955 000

Forrás: Közoktatási Közalapítványi Mozaik, 2002

5.66. táblázat

A Közoktatási Modernizációs Alapítvány pályázóinak száma, az általuk igényelt és elnyert összeg, 2001–2002

Pályázat címe	Beérkezett pályázatok	Nyertes pályázatok	Igényelt összeg (Ft)	Elnyert összeg* (Ft)
Élményközpontú anyanyelvi fejlesztés	538	239	344 682 664	49 848 400
Etikaoktatás fejlesztése a közoktatásban	91	50	111 260 700	27 850 400
A pedagógusképzés (óvo-, tanító- és tanárképzés) megújítása	111	59	286 877 338	73 953 500
Nyelvek Európai Éve rendezvényei	266	180	135 697 145	22 706 950
Az aktív olvasóvá nevelés lehetőségei	227	112	99 066 523	12 758 700
A fogyatékosok sportjának támogatása – képzés, továbbképzés	31	23	14 763 000	8 270 000
Komplex művészeti nevelés tartalmának és módszereinek kidolgozása középiskolák számára	12	3	10 475 630	3 045 000
A kerettantervi modulok fejlesztése a közoktatásban	47	39	58 629 000	24 571 000
A holokauszt magyarországi eseményeinek regionális feldolgozása a közoktatás számára	9	4	33 267 000	3 597 000
Integrált természettudományi, pedagógiai rendszerek (tantervek, tankönyvek, taneszközök) készítése általános és középiskolák számára	24	15	37 416 000	14 015 000
Iskolás gyermekek jobb egészsége	710	82	569 322 074	44 254 300
Pedagógiai innováció támogatása roma gyermekeket is nevelő intézményekben	377	I. kör 237 II. kör 208	28 275 000	17 775 000 15 600 000
Az iskolai matematika tartalmi és módszertani megújítása a közoktatásban	108	71	103 157 090	23 274 000
Az iskolai szabadidő-szervezés tartalmi és módszertani fejlesztésének elősegítése	357	148	226 641 345	32 812 500
Az iskola mint a demokrácia gyakorlóterepe	76	55	64 206 232	24 492 260
Természettudományi pedagógiai rendszerek készítése általános és középiskolák számára	47	24	49 341 000	17 845 070
Alapfokú művészeti nevelés	79	37	84 102 700	30 084 100
Egyházi intézmények innovációja	69	61	72 932 374	29 664 000
Reform- és alternatív pedagógiai programok, innovációk támogatása	54	43	90 415 000	29 568 000
Összesen	3 186	1 245	2 420 527 815	443 042 180

Forrás: KOMA Titkárság; Jelentés a KOMA..., 2001

* Az elnyert összegek nem tartalmazzák a szakértők díjazását, az esetleges tréningek költségeit, a postaköltséget és eszközráfordítást.

5.67. táblázat

A Socrates közoktatás számára hozzáférhető Comenius- (régebben részben Lingua-) programjainak eredményei, 2001

2001-es költségvetési év adatai	Elfogadott pályázatok száma	Támogatási keret (euró)	Megítélt támogatás (euró)	Felhasznált költségvetés (%)	Megítélt PHARE-támogatás (euró)
Comenius I Iskolai projektek	188	553 928	553 928	100	239 281
Comenius I Nyelvi projektek	10	123 114	123 114	100	0
Comenius I Iskolafejlesztési projektek	14	70 986	70 986	100	0
Előkészítő látogatások	56	123 981	49 683	40	0
Comenius 2.2.c					
Általános tanár-továbbképzési ösztöndíjak	12	184 893	16 571	97	0
Comenius 2.2.c					
Nyelvtanár-továbbképzési ösztöndíjak	111		163 563		0
Comenius 2.2.b					
Nyelvtanár-asszisztensi ösztöndíjak	45	88 293	88 293	100	60 972
Comenius közoktatás összesen	436	1 145 195	1 066 138	94	300 253

Forrás: Tájékoztató a Socrates..., 2001 és a Socrates Iroda számításai

5.68. táblázat

A Magyarországon beadott és támogatott Leonardo mobilitási, illetve kísérleti pályázatok száma, a növekedés aránya (%), valamint a megítélt támogatás, 1997–2002

Projektek	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Mobilitási projektek						
Beadott projektek	24	54	87	103	118	110
Az előző évi %-ában		225	161	118	114	93
Támogatott projektek	24	38	44	59	71	68
Az előző évi %-ában		158	129	134	120	96
Támogatott/beadott (%)	100	70	51	57	60	62
Megítélt támogatás (euró)	200 000	486 122	635 250	1 028 804	1 057 949	1 132 043
Kísérleti projektek						
Beadott projektek	25	65	44	71	66	23
Az előző évi %-ában		260	68	161	93	35
Támogatott projektek	13	13	10	6	5	6
Az előző évi %-ában		100	77	60	83	100
Támogatott/beadott (%)	52	20	23	8	8	22
Megítélt támogatás (euró)	1 334 424	808 000	713 778	2 059 102	1 511 222	1 686 999

Forrás: Tordai, 2002; Kardos-Kozsik, 2003

5.69. táblázat

A nyertes mobilitási projektek kedvezményezettjeinek száma a Leonardo-program I. és II. szakaszában, 1997–2002

Kedvezményezettek	I. szakasz				II. szakasz			
	1997	1998	1999	1997–99 összesen	2000	2001	2002	2000–02 összesen
Szakmai alapképzésben részt vevők	154	247	304	705	463	532	391	1386
Egyetemisták és főiskolások	0	15	57	72	70	143	111	324
Fiatalközelítők és friss diplomások	4	15	10	29	40	98	82	220
Oktatók, szakértők, vezetők	73	205	135	413	172	211	184	567
Szaknyelvet oktatók*	–	–	–	–	15	1	13	29
Összesen	231	482	506	1219	760	985	781	2526

Forrás: Kardos–Kozsik, 2003

* A szaknyelvet oktatók csak 2000 óta szerepelnek külön célcsoportként.

6. AZ ISKOLÁK BELSŐ VILÁGA

6.1. táblázat

A tanáraikról pozitív véleményt nyilvánító tanulók aránya évfolyamonként, 1997 és 2002 (az említések százalékában)

Tanulói vélemények tartalma	1997	2002	1997	2002	1997	2002	1997	2002	1997	2002
Évfolyam	6.	5.	8.	7.	10.	9.	12.	11.	Teljes minta	
Igazságosan bánnak a diákokkal	55,9	61,3	40,2	38,0	28,5	29,9	21,5	23,2	38,4	37,5
Ösztönzik őket véleményük elmondására	44,7	55,2	40,0	54,2	36,6	46,9	30,3	36,4	38,6	46,7
Ha szükséges segítséget nyújtanak	63,8	70,0	60,8	46,0	48,1	50,6	50,8	42,7	56,8	54,2
Érdeklí őket diákjaik egyénisége	36,9	57,0	33,9	49,0	28,2	38,3	21,3	28,6	30,9	42,0
N	1714	1380	1595	1487	1252	1394	1196	1599	5757	5860

Forrás: Aszmann et al., 1999; 2003

A feltett kérdés: „Kérjük, figyelmesen olvasd el a tanáraidról szóló alábbi állításokat! (Mindegyiknél azt a választ jelöld, amelyik a legtöbbjükre jellemző.) Teljesen egyetértek; egyetértek; részben egyetértek, részben nem; nem értek egyet; egyáltalán nem értek egyet.”

Megjegyzés: A táblázat a teljesen egyetértek és az egyetértek válaszvariációt megjelelő tanulók arányát tartalmazza.

6.2. táblázat

A megkérdezett diákok által említett negatív iskolai élmények, 2002 (az említések százalékában) (N = 1447)

Negatív iskolai élmények	%
Nincs ilyen	10,7
Rossz kapcsolat a diákokkal, a közösség hiánya, „szívatások”	3,2
Tanárokkal kapcsolatos: megalázás, igazságtalanságok, jogsértések	14,5
Rossz körülmények	4,8
Szigor, szabályok, kötöttség	5,3
Órák, kudarcok, túlterheltség	17,1
Összes válaszoló	55,6
Válaszhiány	44,4
Összesen	100,0

Forrás: Ligeti–Márton, 2002

A feltett kérdés: „Írd le azt a negatív középiskolai élményedet, ami a legemlékezetesebb számodra.”

6.3. táblázat

A 15 éves tanulók véleménye az iskoláról néhány OECD-országban, 2000

	Az alábbi kijelentésekkel egyetértők aránya (%)				
	Könnyen szerzek barátokat	Úgy érzem, odatartozom	A többiek kedvelnek, azt hiszem	Nem akarok suliba menni	Gyakran unatkozom
Ausztria	86	85	72	29	49
Csehország	86	73	84	29	47
Egyesült Államok	81	78	83	35	61
Egyesült Királyság	91	83	93	28	54
Finnország	84	86	84	26	60
Franciaország	87	44	86	37	32
Görögország	88	83	85	22	66
Írország	89	83	93	34	67
Lengyelország	78	63	53	28	38
Magyarország	87	89	85	38	29
Németország	81	82	67	25	49
Norvégia	85	79	86	23	58
Portugália	91	83	90	13	24
Svédország	87	78	88	20	58
OECD összesen	82	75	77	29	48

Forrás: Education at a Glance, 2002

6.4. táblázat

A társaikról pozitív véleményt nyilvánító tanulók aránya évfolyamonként, 1997 és 2002 (az említések százalékában)

A tanulói vélemények tartalma évfolyam	1997	2002	1997	2002	1997	2002	1997	2002	1997	2002
	6.	5.	8.	7.	10.	9.	12.	11.	Teljes minta	
Osztályunk tanulói szívesen vannak együtt	78,3	80,3	70,5	77,4	52,3	66,3	48,4	58,8	64,3	70,4
Osztálytársaim többsége kedves és segítőkész	71,5	70,1	62,3	64,7	54,8	59,4	53,1	54,7	61,5	62,0
Osztálytársaim olyanok fogadnak el, amilyen vagyok	79,1	76,2	76,5	73,8	78,2	73,3	76,2	71,7	77,6	73,7
N (1997)	1714	1380	1595	1487	1252	1394	1196	1599	5757	5860

Forrás: Aszmann et al., 1999; 2003

Feltett kérdés: „Egyetértesz-e a következő állításokkal? Teljesen egyetérték; egyetérték; részben egyetérték, részben nem; nem értek egyet; egyáltalán nem értek egyet.”

Megjegyzés: A táblázat a teljesen egyetérték és az egyetérték válaszvariációt megjelelő tanulók arányát tartalmazza.

6.5. táblázat

Néhány, a közoktatáshoz kapcsolódó mentálhigiénés program

Megnevezés	Elérhetőség	A program rövid ismertetése
<i>Egészségnevelési, prevenció programok</i>		
DADA Program (dohányzás-alkohol-drog-aids)	Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály 1139 Budapest, Teve u. 4-6. A ép. 520. Tel: (1) 4435-678 E-mail: DADA@datanet.hu	Az USA-ban, 1982-ben kidolgozott D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) program magyar viszonyokra adaptált változata. A teljes program, melyet egy erre felkészített hivatásos rendőr meghatározott tananyag szerint oktat az általános iskolai tanulóknak, nyolc tanéven át tart.
„Egészséged testben-lélekedben” (óvodáskortól a középiskola végéig terjedő drog-, alkoholmegelőző program)	CHEF-Hungary Alapítvány 1036 Budapest, Szépvölgyi u. 3/b. I. 3. Tel: (1) 3885-401, (1) 3888-519 E-mail: chefhun@elender.hu	Ez volt az első olyan program Magyarországon, amely a szenvedélybetegségek megelőzését elsősorban a személyiségfejlesztésre (információadás, önismeret fejlesztése, döntéshozás, stresszkezelés, veszélyes helyzetek visszautasítása) alapozva az iskolai oktatás keretében próbálja megvalósítani.
Egészségvirág – Iskolai egészségnevelés	Egészségvirág Egyesület 1118 Budapest, Előpatak u. I. V/4.; 1094 Budapest, Angyal u. 19/a. III. 4. Tel.: (1) 2167-712; 3193-930; 2823-729 E-mail: kuline@kincsembtf.hu	Megyei szinten, a helyi igényekhez igazodva kiképzett trénerok végzik a pedagógusok, védőnők, az egészségnevelők és segítő szakemberek képzését, azzal a céllal, hogy elősegítsék a 10–16 éves korosztály környezet-harmonikus és egészségorientált magatartásának kialakítását.
Életvezetési ismeretek és készségek	2P Oktatási Bt. 1022 Budapest, Detrekő u. 3/a. Tel.: (1) 3226-428 E-mail: csendes@dbassoc.hu	Az óvodásoknak, általános, valamint középiskolásoknak készített tanterveket prevencióval és terápiával foglalkozó magyar orvosok, gyógyszerészek, tanárok, rendőrök, pszichológusok, pszichiáterek és kommunikációs szakemberek alkották. A program módszere a tapasztalatokra alapozott, interaktív tanítási-tanulási mód.
„Egészséges élet – Egészségmegőrző” tantárgy	Egészségesebb Iskoláért Egyesület 1062 Budapest, Andrassy u. 82. Tel.: (1) 2694-371 E-mail.: hpsnevi@irisz.hu	A tantárgy célja – a tanulók, pedagógusok és szülők személyes részvételén keresztül – az attitűd- és szemléletformálás a család és a közösség értékeinek megőrzése, az egészséges életmód kialakítása érdekében.
UNICRI* Integrált prevenció program	1014 Budapest, Szentháromság tér 6. (Magyar Kultúra Alapítvány Székháza) Tel.: (1) 3560-244	Integrált prevenció képzési program a magyar iskola-rendszer számára, mely az aktuális jogi helyzetről, az egészséges életmódról, az állampolgári életre való felkészítésről, a biztonságos életvitelről tartalmaz fejezeteket a nemzetközi prioritások alapján, a hazai statisztika figyelembevételével.
<i>Kommunikációs készséget fejlesztő, konfliktuskezelő programok</i>		
Tanári eredményesség tréning	Gordon Iskola Egyesület 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.	A legelterjedtebb kurzus az iskolai konfliktuskezelés hazai gyakorlatában: a rogersi személyközpontú megközelítésen alapuló, konkrét kommunikációs technikákat és a tanár-diák kooperációt elmélyítő pedagógiai módszereket ismerteti meg tanfolyamain.

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Megnevezés	Elérhetőség	A program rövid ismertetése
Az erőszakmentes konfliktuskezelés tanulása (a Magyar ENCORE programjai alapján)	Magyar Konfliktuspedagógiai Alapítvány 5001 Szolnok, Magyar utca 4. Pf. 176 Tel./fax: 56/422-363, 371-604	Célja az erőszakmentes konfliktuskezelési módszerek megismertetése. Pedagóguscsoportok számára szervezett tanfolyamaikon az elmélet és gyakorlat egységes megjelenítésére törekednek.
Videotréning	Magyar Videotréning Egyesület 1124 Budapest, Hegyalja u. 41–43. Tel.: 1/248-1316 Fax: 1/248-1317 E-mail: videotraining@mail.datanet.hu	A módszert holland szakemberek fejlesztették ki, a szülők és gyerekek között fennálló kommunikációs nehézségek oldására. Lényege, hogy az iskolai problémákkal küzdő, rosszul beilleszkedő gyerekek helyzetét javítja azáltal, hogy jobb kapcsolatot segít kialakítani a pedagógus és az érintett gyerek között.
Szemtől szembe facilitátorképzés	Család, Gyermek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület 1027 Budapest, Varsányi Irén utca 17. Tel.: 1/225-3525	A képzés az amerikai pedagógus, Ted Wachtel által kialakított Real Justice ® modellre épül. A módszer hatékony eszköze lehet az iskolai konfliktusok kezelésének, sőt szemléleténél fogva alkalmas a konfliktusok megelőzésére is.
Az AVP Hungary Egyesület konfliktuskezelési kurzusa	AVP Hungary Egyesület 4031 Debrecen, Derék utca 122. Tel.: 52/411-133	Az Alternatives to Violence Projekt hazai szervezetének programja: konfliktuskezelési technikák, alternatívák az erőszak kezelésére.

Forrás: Szekszárdi Júlia közlése

* Az ENSZ római székhelyű, bűnözéssel és büntető igazságszolgáltatással foglalkozó interregionális intézete.

6.6. táblázat

A háztartások megoszlása a gyerekek idegennyelv-tanulása, számítógép-használata és különórára járása szempontjából, 2001

Idegen nyelvet tanul	A gyerekek közt		Aki igen, az			Együtt
	Egy sem	Van, aki igen	Iskolában	Iskolában emelt óraszámban	Magán-tanárnál is	
A család helyzete						
Halmozottan hátrányos helyzetű*	29,6	70,4	96,5	2,7	0,8	100
Hátrányos helyzetű	20,9	79,1	91,6	6,4	2,0	100
Megfelelő társadalmi helyzetű	12,2	87,8	82,1	10,6	7,3	100
Kedvező társadalmi helyzetű	11,0	89,0	71,2	17,5	11,4	100
Összesen	13,9	86,1	83,2	10,2	6,7	100

Számítógépet használ	A gyerekek közt		Aki igen, az			Együtt
	Egy sem	Van, aki igen	Csak iskolában	Otthon is	Egyéb helyen	
A család helyzete						
Halmozottan hátrányos helyzetű*	59,2	40,8	91,6	8,4	0,0	100
Hátrányos helyzetű	40,6	59,4	81,9	17,2	0,8	100
Megfelelő társadalmi helyzetű	21,8	78,2	49,7	49,8	0,5	100
Kedvező társadalmi helyzetű	8,6	91,4	12,4	87,6	0,0	100
Összesen	24,9	75,1	51,9	47,6	0,5	100

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Különóra jár A család helyzete	A gyerekek közt		Aki igen, az			
	Egy sem	Van, aki igen	Térítés nélküli	Költség-térítéses	Baráti kör által ingyenes	Egyéb
Halmazottan hátrányos helyzetű*	75,9	24,1	77,4	12,9	0,0	9,7
Hátrányos helyzetű	61,9	37,9	76,7	20,9	0,7	1,7
Megfelelő társadalmi helyzetű	43,0	56,9	58,2	38,9	0,6	2,3
Kedvező társadalmi helyzetű	27,6	72,4	37,9	59,9	0,6	1,5
Összesen	46,1	53,9	59,1	38,1	0,6	2,2

Forrás: Család változóban 2001, KSH

* Halmazottan hátrányos helyzetű egy család, ha három vagy több gyerek él benne, nincs egy középfokú végzettséggel rendelkező családtag sem, nincs foglalkoztatott a családban, magát szegénynek minősíti, a lakás az összeíró minősítése szerint szegényes. Hátrányos helyzetű egy család, ha az előző kritériumokból legalább három egyidejűleg fennáll.

6.7. táblázat

Tanórán kívüli tevékenységek megoszlása tartalmuk, évfolyamok és pedagógiai program szerint, 2002 (az említések százalékában)

Intézmény	Évfolyam	Árnyékoktatás		Sport	Egyéb skülönórák		Különóra járók aránya összesen
		A)	B)		Hittan	Művészet	
Általános iskola	4.	15	29	30	13	27	75
	6.	27	21	34	13	22	74
	8.	29	43	35	6	18	74
(felvételi előkészítő: 25)							
Gimnázium	8.	35	26	40	4	22	79
	10.	35	31	33	1	17	77
	12.	47	63	21	2	15	83
(felvételi előkészítő: 39)							
Szakközép-iskola	10.	21	28	19	1	8	53
	12.	31	51	20	2	10	70
(felvételi előkészítő: 25)							
Szakiskola	10.	8	10	18	1	3	34

Forrás: Tanulói terhelésvizsgálat, 2002

A) A versenyképességet növelő foglalkozások (idegen nyelv, számítástechnika, autózéssel összefüggő).

B) Az iskolai tanulást segítő foglalkozások (korrepetálás, szakkör, előkészítő, magántanár).

6.8. táblázat

Innovációk az iskolában az elmúlt 3-4 évben, 2001/02 (%)

Változás	Volt ilyen	Nem volt, de várható	Nem volt, nem várható	A pedagógiai program	
				Rögzíti	Nem rögzíti
Az iskola tantervét érintő	78,0	4,2	17,8	87,6	12,4
Az iskola pedagógiai programját érintő	75,2	4,1	20,7	86,2	13,8
A tankönyvet/tankönyveket érintő	67,7	6,1	26,2	71,9	28,1
Taneszközöket érintő	63,0	8,6	28,4	71,7	28,3
Az iskola minőségfejlesztési programját érintő	61,2	23,2	15,6	83,2	16,8
Egy tantárgy teljes pedagógiai programját érintő	50,5	5,2	44,3	67,1	32,9
Nevelési módszereket érintő	50,5	9,8	39,7	65,8	34,2
Oktatási módszereket érintő	50,0	9,6	40,3	63,3	36,7
Az iskolai szervezetet és vezetést érintő	33,2	8,1	58,7	47,0	53,0
Az értékelést-osztályozást érintő	29,1	6,5	64,4	52,7	47,3
Az iskola képzési profilját érintő	26,7	5,6	67,7	47,2	52,8
Iskolaszervezetet érintő	26,3	5,9	67,8	47,4	52,6
Az iskola szakképzési profilját érintő	15,5	4,7	79,8	30,8	69,2

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdés: „Kérem, mondja meg, hogy az Önök iskolájában az elmúlt 3-4 év során milyen fajta innovációk történtek? Rögzíti-e az Önök pedagógiai programja ezeket a változásokat?”

6.9. táblázat

Tanóra-, tananyag- és tanulásszervezési módok a helyi tantervekben és az iskolai gyakorlatban, 2001/02 (%)

Tanulásszervezési mód	Egyáltalán nem fordul elő		Egy-egy tantárgy esetében vagy egy-egy tanár gyakorlatában fordul elő		Több tantárgy esetében vagy több tanár gyakorlatában is előfordul	
	Tanterv	Gyakorlat	Tanterv	Gyakorlat	Tanterv	Gyakorlat
45 percesnél hosszabb tanórák szervezése	91,7	90,5	4,4	5,3	3,9	4,2
45 percesnél rövidebb tanórák szervezése	90,6	89,5	4,9	5,5	3,9	5,0
Tantárgyak, modulok epochális formában történő tanítása	79,5	79,0	13,7	13,8	6,8	7,2
Az iskolalátogatás alóli időszakos felmentés az önálló tanulás segítésére	71,8	71,7	18,9	19,3	9,3	9,2
Bizonyos tanórák látogatása alóli felmentés az önálló tanulás segítésére	68,1	67,6	23,7	24,4	8,2	8,0
Projekt módszer alkalmazása	68,0	68,5	21,9	21,8	10,1	9,7
Több párhuzamos osztályból szerveződő (nívó-) csoportokban történő tanítás	61,2	60,7	20,9	22,0	17,9	17,3
Óraszámok átcsoportosítása páratlan és páros évfolyamok között a kerettantervi óraszámok tekintetében	58,5	57,4	28,6	29,9	12,9	12,7
Folyamatos írásbeli vagy szóbeli feleltetés mellett nagyobb tananyagrészekből beszámolás, „vizsgáztatás”	54,3	52,2	19,6	21,0	26,0	26,8
Integrált tantárgyak tanítása	50,0	49,0	31,4	32,7	18,6	18,3

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Tanulásszervezési mód	Egyáltalán nem fordul elő		Egy-egy tantárgy esetében vagy egy-egy tanár gyakorlatában fordul elő		Több tantárgy esetében vagy több tanár gyakorlatában is előfordul	
	Tanterv	Gyakorlat	Tanterv	Gyakorlat	Tanterv	Gyakorlat
Kronológikus tárgyak (történelem, irodalom) lineáris elrendezésű tanítása	46,9	46,5	27,6	28,5	25,6	25,0
Tantárgyak, modulok tömbösített formában történő tanítása	43,4	43,7	37,4	38,6	19,2	17,7
Iskolán kívüli tanulási alkalmak (erdei iskola, terepgyakorlat stb.) beépítése az oktatásba	42,3	42,4	32,6	32,0	25,1	25,6
Tantárgyak informatikai eszközök használatára támaszkodó tanítása	26,5	25,6	49,9	50,7	23,7	23,7

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdések: „Az Önök iskolájának helyi tantervében, illetve jelenlegi pedagógiai gyakorlatában előfordulnak-e az alábbi tanóra-, tananyag- és tanulásszervezési módok? Osztályozza 1-től 3-ig! (1 = egyáltalán nem fordul elő, 2 = egy-egy tantárgy esetében vagy egy-egy tanár gyakorlatában fordul elő, 3 = több tantárgy esetében vagy több tanár gyakorlatában is előfordul)”

6.10. táblázat

Nem kötelező foglalkozások feladatellátási hely szerint, 2001/2002

Feladatellátási hely	Megnevezés	Felzárkóztató foglalkozás		Fejlesztő foglalkozás		Tehetséggondozó foglalkozás	
		N	%	N	%	N	%
Általános iskola	Csoport	22 443	51,4	7 398	17,0	13 756	31,6
	Részt vevő tanuló	184 909	45,0	46 010	11,1	183 672	44,3
	Pedagógusóra	36 047	45,4	20 537	25,9	22 783	28,7
Szakiskola	Csoport	833	71,9	105	9,1	221	19,0
	Részt vevő tanuló	9 897	76,7	1 118	8,7	1 881	14,6
	Pedagógusóra	1 464	65,8	335	15,1	425	19,1
Speciális szakiskola	Csoport	135	50,2	94	34,9	40	14,9
	Részt vevő tanuló	869	51,7	617	36,7	194	11,5
	Pedagógusóra	248	44,6	242	43,4	67	12,0
Gimnázium	Csoport	1 191	21,2	470	8,4	3 934	70,3
	Részt vevő tanuló	13 538	20,4	5 535	8,4	46 982	71,1
	Pedagógusóra	1 748	16,2	810	7,6	8 201	76,0
Szakközépiskola	Csoport	2 030	53,6	439	11,6	1 322	34,8
	Részt vevő tanuló	27 004	55,0	5 408	11,0	16 729	34,0
	Pedagógusóra	3 433	47,0	977	13,4	2 891	40,0
Kollégium	Csoport	990	57,9	304	17,8	415	24,3
	Részt vevő tanuló	9 443	58,7	2 692	16,7	3 939	24,6
	Pedagógusóra	2 871	48,6	1 828	30,9	1 214	20,5

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

6.11. táblázat

Nem kötelező foglalkozások településtípus szerint, 2001/2002

Település típus	Megnevezés	Felzárkóztató foglalkozás		Fejlesztő foglalkozás		Tehetségdondozó foglalkozás	
		N	%	N	%	N	%
Főváros	Csoport	3 895	45,2	1 552	18,0	3 177	36,8
	Részt vevő tanuló	33 684	39,8	10 999	13,0	39 854	47,2
	Pedagógusóra	6 114	36,9	4 400	26,6	6 047	36,5
Megyei jogú város	Csoport	590	46,5	127	10,0	552	43,5
	Részt vevő tanuló	5 757	42,3	1 041	7,7	6 797	50,0
	Pedagógusóra	844	37,2	381	16,8	1 046	46,0
Megyeszékhely	Csoport	4 986	43,1	1 636	14,2	4 937	42,7
	Részt vevő tanuló	48 693	38,1	13 662	10,7	65 576	51,2
	Pedagógusóra	8 236	38,0	4 024	18,6	9 423	43,0
Város	Csoport	7 910	46,7	2 494	14,7	6 523	38,6
	Részt vevő tanuló	76 289	41,4	18 237	9,9	89 666	48,7
	Pedagógusóra	13 532	40,2	7 880	23,4	12 275	36,4
Nagyközség	Csoport	2 347	56,5	672	16,2	1 136	27,3
	Részt vevő tanuló	20 613	51,3	4 406	11,0	15 136	37,7
	Pedagógusóra	4 339	49,4	2 099	23,9	2 338	27,0
Község	Csoport	7 894	58,1	2 329	17,1	3 363	25,0
	Részt vevő tanuló	60 624	55,1	13 035	11,8	36 368	33,1
	Pedagógusóra	12 746	55,1	5 945	25,7	4 452	19,2

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatistikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

6.12. táblázat

A számítógép rendszeres használata felső középfokon, 2001 (N = 299 iskola) (%)

Mire használják rendszeresen a számítógépet?	Egyáltalán nem	Keveset	Sokat
Az önálló tanulás képességének elsajátítására	18,0	62,8	19,2
A fogyatékos tanulók oktatását és egyéni tanulását segítő eszköz	77,7	11,0	11,2
Lehetővé teszi, hogy a tanulók a tanórákon saját tempójukban haladjanak	40,5	38,4	21,1
Lehetővé teszi az egyes tantárgyak összekapcsolását (multidiszciplináris módszer)	30,2	49,3	20,5
Lehetővé teszi a szimulációs tanulást (valódi helyzetet szimuláló programok segítségével)	41,1	35,7	23,2
Információt tesz hozzáférhetővé az internet segítségével	8,4	19,7	71,9

Forrás: Az OECD felső középfokú oktatással foglalkozó vizsgálata alapján (előzetes adatok) Imre Anna számítása

6.13. táblázat

Versengő és kooperatív tanulás az OECD-országokban és hatásuk a szövegértésre, 2000

Ország	Kooperatív tanulás index értéke ^{a)}	A kombinált szövegértési skálán történő változás a kooperatív tanulás indexének egységnyi változása esetén	Versengő tanulás index értéke ^{b)}	A kombinált szövegértési skálán történő változás a versengő tanulás indexének egységnyi változása esetén
Ausztrália	0,04	6,4	0,10	21,7
Ausztria	-0,10	12,2	-0,19	9,5
Belgium (flamand)	-0,15	3,6	-0,38	-2,9
Csehország	-0,06	12,9	0,14	16,7
Dánia	0,50	5,4	0,19	15,9
Egyesült Államok	0,35	13,7	0,27	24,7
Finnország	0,04	11,6	-0,25	18,1
Németország	-0,21	9,0	-0,07	15,5
Magyarország	-0,34	1,3	0,10	18,5
Izland	-0,29	11,3	0,01	19,5
Írország	0,22	1,1	0,15	13,5
Olaszország	0,20	3,9	-0,01	4,3
Korea	-0,85	9,5	-0,14	18,5
Luxemburg	-0,40	2,2	-0,18	3,0
Mexikó	0,22	8,3	0,54	12,7
Új-Zéland	0,29	6,1	0,29	18,9
Norvégia	0,17	17,6	-0,03	24,5
Portugália	0,59	13,7	-0,22	-5,5
Svédország	-0,21	2,2	-0,01	12,9
Svájc	-0,01	12,8	-0,26	-3,1
OECD összesen	0,10	7,8	0,16	13,2
OECD-átlag	0,00	6,5	0,00	11,1

Forrás: Knowledge and Skills for Life, 2001; Vári, 2003

a) A kooperatív tanulás indexét a következő itemekből hozták létre: szeretek más tanulókkal együtt dolgozni, a legtöbbet akkor tanulom, ha másokkal dolgozom; akkor vagyok a legjobb, ha másokkal dolgozom; szeretek másokat segíteni a csoportban; érdemes mindenkinek az ötletét figyelembe venni, amikor egy projekten dolgozunk. A tanulók egy négyfokú skálán jelezték, hogy mennyire értenek egyet az állításokkal.

b) A versengő tanulás indexét a következő itemekből hozták létre: szeretek arra törekedni, hogy jobb legyek, mint a többiek; ez a törekvés inspirál; szeretnék valamiben a legjobb lenni; gyorsabban tanulok, ha a többieket le akarom hagyni. A tanulók egy négyfokú skálán jelezték, hogy mennyire értenek egyet az állításokkal.

Megjegyzés: A dőlt számok azt jelzik, hogy a hatás nem szignifikáns statisztikailag. A pozitív szám az OECD átlagán felüli, a negatív szám az OECD átlagán aluli értéket jelöl.

6.14. táblázat

Az iskola önértékelése megadott szempontok alapján, 2001/02 (ötfokú skálán, az egyes értékekre adott válaszok százalékában)

Értékelési szempontok	Értékelés					Átlag
	1-es	2-es	3-as	4-es	5-ös	
Továbbtanulási arányok	0,1	4,5	14,7	38,1	42,7	4,2
A fenntartó elégedettsége	0,2	0,9	14,8	60,9	23,2	4,1
A tanulók későbbi helytállása	0,3	0,8	17,4	62,8	18,7	4,0
Az iskola jó híre, keresettsége	1,0	2,3	19,7	50,5	26,5	4,0
A szülők elégedettsége	0,1	0,7	20,4	68,4	10,4	3,9
Fegyelmezett munka	0,2	2,2	38,5	50,7	8,4	3,7
Jó tanulmányi versenyeredmények	2,4	10,0	35,1	36,2	16,3	3,6
Év végi tanulmányi eredmények	0,2	2,4	52,1	39,7	5,7	3,5
A tanulók tudásszintje meghatározott tárgyakból	0,5	2,6	47,8	42,4	6,8	3,5
Alacsony lemorzsolódás	13,2	10,6	16,6	29,2	30,3	3,5

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdés: „Összességében az alábbi szempontok alapján hogyan értékelné saját iskoláját? Értékelje ötfokú skálán! Az 1 jelentsse, hogy igen gyenge, az 5, hogy nagyon jó.”

6.15. táblázat

Szülői elvárások az iskolával szemben annak függvényében, hogy a gyermek hányadik évfolyamra jár és milyen programtípus szerint tanul, 2002 (átlagos rangpozíció)

Programtípus	Általános iskola			Gimnázium			Szakközép-iskola		Szak-iskola	Ösz - sze - sen
	4.	6.	8.	8.	10.	12.	10.	12.		
Fejlessze a gyerek képességeit, készségeit	3,9	4,2	4,2	4,1	4,3	4,6	4,2	4,3	4,2	4,2
Megfelelően készítsen fel a továbbtanulásra	5,2	4,8	4,7	4,1	3,8	4,0	4,1	4,4	5,9	4,5
Gondolkodni tanítson, fejlessze a problémamegoldó készséget	4,7	4,6	4,7	4,2	4,5	4,5	5,0	4,6	5,0	4,6
Minél több ismeretet adjon át	5,4	5,8	5,5	5,5	5,8	5,5	4,5	4,8	4,6	5,3
Széles körű műveltséget adjon	6,2	6,1	5,9	5,4	5,4	5,1	5,5	5,7	6,3	5,7
Szerettesse meg a tanulást	4,8	5,5	5,2	6,2	6,1	6,3	6,7	6,5	6,4	5,9
Neveljen a közösségi életre, a másokkal való együttműködésre	5,8	6,0	5,9	6,4	6,2	6,0	6,2	5,9	5,6	6,0
Tisztességre, erkölcsre neveljen	6,0	5,7	5,9	6,3	6,1	6,1	6,2	6,2	5,5	6,0
Tanítson az élet dolgaiban eligazodni	6,3	6,4	6,4	7,0	6,2	6,3	5,8	5,8	4,9	6,1
Nyugodt, szeretetteljes iskolai légkört biztosítson	5,9	5,8	6,0	5,8	6,6	6,3	6,4	6,6	6,4	6,2

Forrás: Tanulói terhelésvizsgálat, 2002

A feltett kérdés: „Ezekre a kártyákra az iskolával szemben megfogalmazott általános elvárásokat írtunk fel. ... Ön mely elvárásokra helyezi a hangsúlyt, melyeket tart fontosabbnak, melyeket kevésbé fontosnak? ...kérem, hogy rakja ezeket a kártyákat fontossági sorrendbe: első helyre válassza azt, amelyik az Ön iskolával szembeni elvárásai között a legfontosabb, második helyre tegye a második legfontosabbat és így tovább!”

6.16. táblázat

Az iskolák partnerei, szakmai kapcsolatai, 2001/02 (a válaszok százalékában)

Megnevezés	Nincsenek kapcsolataink	5 éve kapcsolataink intenzívebbek voltak	Kapcsolataink intenzitása 5 év alatt nem változott	Jelenleg intenzívebbek a kapcsolataink, mint 5 éve
Szülői szervezet(ek)kel	1,9	4,2	51,3	42,6
Pedagógiai szolgáltató intézményekkel	3,8	4,7	53,5	38,0
Oktatási, pedagógiai szakmai szervezetekkel	6,6	4,2	53,2	35,9
Gazdálkodó szervezetekkel, helyi vállalkozókkal	14,3	7,1	44,3	34,3
Az előző iskolafok intézménye(i)vel	15,9	4,0	49,0	31,2
Hasonló profilú hazai iskolákkal	13,8	7,2	48,2	30,8
A következő iskolafok intézménye(i)vel	13,2	6,4	52,6	27,7
Az iskola volt diákjaival	2,5	4,1	66,4	27,0
Egyházakkal (ha nem ez a fenntartó)	19,6	3,4	55,3	21,7
Egyéb külföldi iskolákkal	59,5	5,0	14,8	20,8
A helyi politika szereplőivel	31,7	4,2	47,8	16,3
A felsőoktatás és kutatás intézményeivel	57,8	2,4	25,4	14,3
Külföldi magyar iskolákkal	71,4	4,1	13,5	11,1

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdés: „Az alábbi intézmények közül melyekkel vannak szakmai kapcsolatai az Önök iskolájának? Milyen intenzitásúak ezek a kapcsolatok az öt évvel korábbival összehasonlítva?”

7. PEDAGÓGUSOK

7.1. táblázat

A pedagógus-munkaerő foglalkoztatottsága az egyes OECD-országokban, 1999

Ország	Az alap- és a középfokú oktatásban foglalkoztatott tanárok aránya a teljes munkaerő százalékában	Részmunkaidőben foglalkoztatott pedagógusok az oktatás minden szintjén
Ausztrália	2,3	n. a.
Ausztria	2,6	23,9
Csehország	2,1	n. a.
Dánia	2,8	22,9
Egyesült Államok	2,2	17,1
Egyesült Királyság	2,4	26,8
Finnország	2,4	6,0
Görögország	n. a.	19,2
Hollandia	2,8	n. a.
Írország	2,8	17,2
Japán	1,5	25,0
Kanada	1,7	23,3
Korea	1,4	17,4
Magyarország	3,6	11,0
Németország	1,9	42,5
Norvégia	3,7	30,8
Spanyolország	2,7	13,7
Svájc	2,3	54,1
Svédország	2,8	23,3
OECD-országok átlaga	2,6	22,8

Forrás: Education at a Glance, 2001

7.2. táblázat

A pedagógus- és tanulólétszámok változása iskolatípusok szerint (nappali tagozaton, felnőttoktatás nélkül) 1990/91 és 2001/02 között (1990/91 = 100%)

Intézménytípus	Pedagóguslétszám	Tanulólétszám
Óvoda	96,1	87,5
Általános iskola	93,3	81,0
Középiskola	158,5	144,2
Szaktanulmányok	61,8	55,8
Összesen	100,4	88,4

Forrás: Jelentés... 2000 és OM oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

7.3. táblázat

A pedagógusok létszámának változása iskolatípusok szerint, 1990/91 és 1997/98–2001/02

Tanév	Óvoda	Általános iskola	Gimnázium	Szakközépiskola	Szakiskola	Speciális szakiskola
1990/91	33 635	96 791	10 246	12 656	12 906	127
1997/98	31 848	89 238	13 669	17 096	9 339	476
1998/99	32 235	89 570	14 021	17 831	8 777	462
1999/00	31 653	89 424	14 415	18 430	8 350	468
2000/01*	32 000	89 750	15 550	18 950	8 150	575
2001/02	32 327	90 294	16 845	19 450	7 982	801

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

* A 2000/01. évi adatok a 98%-os felmérés és a trend alapján becsültek az OM által.

Megjegyzés: Az általános iskolák adatai a gyógypedagógiai általános iskolák adatait is tartalmazzák. A szakiskolai adatokban 2000-ig a szaktanulmányok, a gép- és gyorsíró, egészségügyi és egyéb szakiskolák együttes adatai szerepelnek. Az óvodapedagógusok száma 1998-tól tartalmazza a fogyatékosokat ellátó intézményekben az óvodai csoportokkal foglalkozó óvodapedagógusok számát is.

7.4. táblázat

Az egy pedagógusra jutó tanulók száma az állami és a magánfenntartású iskolákban, különböző iskolafokokon az egyes OECD-országokban, 2000

Ország	Óvoda (ISCED 0)	Általános iskola alsó tagozat (ISCED 1)	Általános iskola fel- ső tagozat (ISCED 2)	Középfok (ISCED 3)
Ausztrália	n. a.	17,3	n. a.	n. a.
Ausztria	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Csehország	13,1	19,7	14,7	11,5
Dánia	6,6	10,4	11,4	14,4
Egyesült Államok	18,7	15,8	16,3	14,1
Egyesült Királyság	21,0	21,2	17,6	12,5
Finnország	12,2	16,9	10,7	17,0
Görögország	15,8	13,4	10,8	10,5
Hollandia	n. a.	16,8	n. a.	n. a.
Írország	15,1	21,5	15,9	n. a.
Izland	5,4	n. a.	12,7	9,7
Japán	18,8	20,9	16,8	14,0

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Óvoda (ISCED 0)	Általános iskola alsó tagozat (ISCED 1)	Általános iskola fel- ső tagozat (ISCED 2)	Középfok (ISCED 3)
Kanada	18,1	18,1	18,1	19,5
Korea	23,1	32,1	21,5	20,9
Magyarország	11,6	10,9	10,9	11,4
Németország	23,6	19,8	15,7	13,9
Spanyolország	16,1	14,9	n. a.	n. a.
Svájc*	n. a.	n.a.	n. a.	n. a.
Svédország	n. a.	12,8	12,8	15,2
Új-Zéland	7,5	20,6	19,9	13,1
OECD-országok átlaga	15,5	17,7	15,0	13,9

Forrás: Education at a Glance, 2002

* Csak az állami intézmények.

7.5. táblázat

Átlagos osztálylétszám az egyes OECD-országokban a különböző iskolafokokozatokon, 2000

Ország	Általános iskola alsó tagozat (ISCED 1)	Általános iskola felső tagozat (ISCED 2)
Ausztrália	25,0	n. a.
Ausztria	20,0	n. a.
Csehország	20,3	21,9
Dánia	19,0	18,6
Finnország	n. a.	19,9
Franciaország	22,6	24,5
Görögország	17,9	24,2
Hollandia	23,9	n. a.
Írország	n. a.	n. a.
Japán	29,0	34,7
Kanada	n. a.	n. a.
Korea	36,5	38,5
Lengyelország	21,2	24,6
Magyarország	21,2	21,5
Németország*	22,4	24,6
Spanyolország	21,1	26,0
Svájc	20,1	18,8
Svédország	n. a.	n. a.
Szlovákia	21,4	23,8
Portugália	20,5	22,6
OECD-országok átlaga	21,9	23,6

Forrás: Education at a Glance, 2002

* 2001. évi adat.

7.6. táblázat

Az éves tanítási órák száma az egyes OECD-országokban a különböző iskolafokokon, 2000

Ország	Általános iskola alsó tagozat (ISCED 1)	Általános iskola felső tagozat (ISCED 2)	Középfok (ISCED 3)
Ausztrália	882	811	803
Ausztria	684	658	623
Csehország	650	650	621
Dánia	640	640	560
Egyesült Államok	1139	1127	1121
Finnország	656	570	527
Görögország	780	629	629
Hollandia	930	867	867
Írország	915	735	735
Izland	629	629	464
Japán	635	557	478
Korea	829	565	545
Magyarország	583	555	555
Németország	783	732	690
Spanyolország	880	564	548
Svájc	884	859	674
Svédország	n. a.	n. a.	n. a.
Törökország	639	n. a.	504
Új-Zéland	985	968	950
OECD-országok átlaga	792	720	648

Forrás: Education at a Glance, 2002

Megjegyzés: 60 percre átszámított adatok.

7.7. táblázat

A szakképzett pedagógusok átlagos és medián életkora, 1989 és 2001 között

Év	Közoktatás együtt		Alapfokú oktatás		Középfokú oktatás	
	Átlagos életkor	Átlagos életkor	Az életkor mediánja	Átlagos életkor	Az életkor mediánja	
1989	38,1	37,2	36	40,5	41	
1992	39,6	38,7	38	41,9	43	
1994	39,0	38,4	38	40,8	41	
1995	39,4	38,6	38	41,4	42	
1996	39,6	38,7	38	41,7	42	
1997	39,9	39,5	39	41,9	43	
1998	39,8	39,2	39	41,7	43	
1999	40,7	40,2	40	42,5	44	
2000	41,0	40,4	40	43,1	44	
2001	41,5	41,0	41	43,1	45	

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

7.8. táblázat

A szakképzett pedagógusok korcsoportok szerinti megoszlása a közoktatásban, 1992 és 2001 között (%)

Év	29 éves és fiatalabb	30–39 éves	40–49 éves	50–59 éves	60 éves és idősebb	Együtt
1992	16,7	35,4	28,9	18,4	0,6	100
1994	17,9	36,3	29,3	15,8	0,7	100
1995	17,2	35,3	30,5	16,4	0,6	100
1996	13,7	36,4	32,8	17,0	0,1	100
1997	12,7	35,1	34,8	17,3	0,1	100
1998	12,5	35,1	35,9	16,3	0,2	100
1999	11,8	32,7	35,8	18,3	1,4	100
2000	11,7	32,3	35,8	18,9	1,3	100
2001*	13,2	30,2	37,7	17,0	1,9	100
2001**	13,5	28,4	36,4	19,4	2,3	100

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

* Az OMMK Bértarifa-felvételének.

** OM statisztikai adatok 2001.

7.9. táblázat

A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok* megoszlása életkor és nem szerint, 2001

Korcsoport	Nő		Férfi		Összes	
	N	%	N	%	N	%
29 év alatt	24 070	13,4	4 512	2,5	28 582	15,9
30–39	45 917	25,5	8 291	4,6	54 208	30,1
40–49	50 362	28,0	9 387	5,2	59 749	33,2
50–59	24 124	13,4	8 459	4,7	32 583	18,1
60 felett	2 493	1,4	2 232	1,2	4 725	2,6
Összes	146 966	81,7	32 881	18,3	179 847	100,0

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Imre Nóra számítása

* Összes feladatellátási helyen: óvoda, általános iskola, szakiskola (szakmunkásképző iskola), speciális szakiskola, gimnázium, szakközépiskola, alapfokú művészetoktatás, kollégium, beszédjavító szakszolgálat, nevelési tanácsadó szakszolgálat, szakértői bizottság.

7.10. táblázat

A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok életkor szerinti megoszlása néhány kiemelt fenntartó típusa szerint, 2001

Korcsoport	Települési/kerületi önkormányzat		Egyház		Alapítvány	
	N	%	N	%	N	%
29 év alatt	19 120	14,83	2103	26,82	698	27,50
30–39	39 829	30,90	2468	31,47	832	32,70
40–49	44 249	34,30	1912	24,37	698	27,41
50–59	22 777	17,68	1066	13,59	251	9,85
60 felett	2 887	2,24	295	3,71	66	2,58
Összes	128 862	100,00	7840	100,00	2545	100,00

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika és Imre Nóra számítása

7.11. táblázat

A különböző oktatási szinteken foglalkoztatott pedagógusok életkor szerinti megoszlása, 2001

Korcsop- port	Óvoda		Alapfok		Alsó középfok		Középfok	
	N	%	N	%	N	%	N	%
29 év alatt	3 625	12,9	6 176	16,4	5 716	13,5	5 629	17,4
30–39	9 538	34,0	12 394	32,9	11 503	27,2	7 835	24,3
40–49	11 269	40,2	13 395	35,6	15 225	36,0	9 580	29,6
50–59	3 395	12,1	4 962	13,2	8 803	20,8	7 464	24,0
60 felett	195	0,7	674	1,7	978	2,3	1 484	4,5

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika becslése

7.12. táblázat

Az aktív foglalkoztatottak, az értelmiségi-szellemi foglalkozásuk és a pedagógusok korösszetétele, 2001

Korcsoport	Foglalkoztatottak		Értelmiségi, szellemi foglalkozás		Pedagógusok	
	N	%	N	%	N	%
15–19	56 255	1,52	338 476	22,52	–	–
20–29	927 645	25,09			28 582	15,8
30–39	929 241	25,13	375 710	25,00	54 208	30,1
40–49	1 103 013	29,80	460 984	30,68	59 749	33,2
50–59	622 734	16,84	292 179	19,45	32 583	18,1
60 felett	58 040	1,28	35 125	2,33	4 725	2,6
Összes	3 696 928	100,00	1 502 474	100,00	179 847	100,00

Forrás: Népszámlálás 2001/6., KSH; OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa

7.13. táblázat

A nők százalékos aránya a pedagógus-munkaerőben az egyes OECD-országokban a különböző oktatási szinteken, 1999

Ország	Óvoda	Általános iskola alsó tagozat	Általános iskola felső tagozat	Középfok
Ausztria	98,8	88,5	63,8	48,6
Csehország	99,8	84,5	81,0	56,3
Dánia	92,0	63,0	63,1	30,3
Egyesült Államok	94,7	86,5	60,2	50,8
Egyesült Királyság	89,9	75,6	54,8	56,3
Finnország	96,3	71,2	70,6	56,8
Franciaország	77,7	77,7	62,8	50,6
Írország	92,2	84,8	55,9	n. a.
Izland	98,2	76,6	n. a.	43,5
Kanada	67,7	67,5	67,3	66,8
Korea	99,8	66,8	56,2	27,6
Magyarország	100,0	85,5	85,6	58,8

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Óvoda	Általános iskola alsó tagozat	Általános iskola felső tagozat	Középfok
Németország	96,7	81,5	56,7	39,0
Olaszország	99,5	94,6	73,3	58,8
Spanyolország	92,8	68,3	n. a.	52,3
Svájc	99,4	72,4	45,0	31,7
Svédország	96,7	79,9	61,9	50,0
Új-Zéland	98,5	81,9	61,7	53,1
OECD-országok átlaga	94,6	77,0	62,7	48,9

Forrás: Education at a Glance, 2001

7.14. táblázat

A pedagógusok nemenkénti megoszlása a fenntartó típusa szerint, 2001

	Összes	Ebből nő	Nők aránya (%)
Települési/kerületi önkormányzat	128 862	108 763	84,4
Megyei/fővárosi önkormányzat	21 342	15 013	70,3
Felsőoktatási intézmény	1 354	1 057	78,1
Egyház	7 840	6 132	78,2
Alapítvány	2 545	1 807	71,0

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számítása

Megjegyzés: A táblázat nem teljes, nem tartalmazza az olyan fenntartású intézményeket, mint egyéni vállalkozás, közalapítvány stb.

7.15. táblázat

A közoktatásban foglalkoztatottak iskolai végzettség szerinti összetétele, 1992 és 2001 között (%)

	Általános iskola és kevesebb	Szaktanulmányi képző, szakiskola	Középfok	Felsőfok	Összesen
1992	17,0	5,4	17,4	60,3	100
1997	18,8	6,6	17,4	57,2	100
1999	16,7	7,9	12,0	63,4	100
2000	14,7	8,2	13,5	63,6	100
2001	14,7	8,4	11,9	65,0	100

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

7.16. táblázat

A pedagóguslétszámok alakulása képezések szerint, 1989/90–1999/00 és 2001/02

Képezés	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2001/02
Középfokú óvodapedagógus	7 539	6 324	6 758	6 162	5 663	5 202	4 756	3 647	2 232	1 738	1 434	1 404
Felsőfokú óvodapedagógus	25 413	25 668	25 625	26 131	26 341	26 800	26 569	27 200	28 526	29 292	29 117	30 313
Tanító (tanító speciális képezéssel)	39 183	35 521	38 528	38 392	38 405	38 603	37 481	36 212	35 961	36 069	36 101	40 010
Általános iskolai tanár	46 989	56 118	48 157	47 948	48 833	49 040	47 588	45 808	45 030	45 088	44 566	50 639
Közéiskolai tanár	22 089	24 415	23 926	24 741	25 793	26 523	26 938	27 301	27 695	29 014	29 919	36 970
Egyéb pedagógus	8 147	4 788	7 314	7 477	7 935	8 363	7 918	7 304	8 045	8 321	8 699	5 801
Pedagógiai képezés nélküli	7 740	8 184	6 277	6 377	7 912	8 141	7 037	6 203	5 177	4 828	4 377	5 598
Képezés nélküli	883	1 643	776	847	807	838	800	834	806	659	572	
Szakkmai oktatásra képezített pedagógus	4 030	n. a.	3 875	3 849	4 204	4 167	3 990	3 726	3 511	3 286	3 134	3 332
Gyógypedagógus	3 896	3 878	3 878	3 955	3 994	4 044	4 136	4 062	4 132	4 256	4 230	5 570
Összesen	165 909	166 539	165 114	165 879	169 887	171 671	167 213	162 297	161 115	162 551	162 149	179 847

Forrás: Jelentés... 2000; OM 2001/2002. évi oktatásstatistikai adatbázisa alapján Garami Erika számításai

Megjegyzés: A 2001/2002. tanévben 11 feladatellátási hely szerepel, a korábbi adatokban ennél kevesebb.

7.17. táblázat

A pedagóguslétszám és ezen belül a képzés nélküliek aránya a különböző típusú településeken, 2001/02 (%)

Településtípus	Alapfok		Középfok	
	Összes pedagógus	Képzés nélküli pedagógus	Összes pedagógus	Képzés nélküli pedagógus
Főváros	15	17	21	17
Megyei jogú város	19	7	38	38
Város	31	29	36	40
Nagyközség	9	15	3	3
Község	25	32	2	3
Összesen	100	100	100	100
N	122 316	2 148	100 347	6 022

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Garami Erika számítása

7.18. táblázat

A közoktatásban foglalkoztatottak foglalkozási csoportok szerinti összetétele, 1992 és 2001 között (%)

Foglalkozási csoport	1992	1997	1999	2000	2001
Vezetők	2,60	8,68	8,69	9,67	8,7
Felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozások	5,02	6,62	5,78	7,13	6,0
Irodai foglalkozások	5,16	2,46	2,34	2,47	2,3
Szolgáltató foglalkozások	4,15	9,26	9,37	8,91	9,1
Takarítók, őrök	15,84	15,20	15,50	14,61	14,7
Szakképzett pedagógusok	64,25	52,51	54,28	53,86	55,7
Egyéb pedagógus foglalkozások	2,98	5,27	4,04	3,35	3,5
Együtt	100,00	100,00	100,00	100,00	100,0

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai
 Megjegyzés: A foglalkozási csoportok a FEOR-besorolás alapján képzett csoportok. A következő foglalkozások kerültek az egyes csoportokba. (1) A vezetők csoportjába az intézményvezetők, részegységvezetők. (2) A felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozások csoportjába valamennyi, a pedagógus-munkakörön kívüli olyan foglalkozás, mely a felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igényli például: számítástechnikai szervező, informatikus, orvos, könyvtáros, valamint az egyéb felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozások. (3) Az irodai foglalkozások csoportjába: az irodai és ügyviteli jellegű foglalkozások. (4) A szolgáltató foglalkozások csoportjába a szolgáltató foglalkozások mellett (pl. szakács, vagyónőr) az ipari és mezőgazdasági foglalkozások, valamint a gépkezelő, járművezető foglalkozások. (5) Az őrök, takarítók csoportjába a szakképzettséget nem igénylő, egyszerű foglalkozások, takarítók, őrök, anyagmozgatók egyéb segédmunkások. (6) A szakképzett pedagógusok csoportjába: a felsőfokú tanintézeti tanárok, a középiskolai tanárok, a középfokú intézmények szakoktatói, gyakorlati oktatói, egyéb középfokú tanintézeti oktatók, az általános iskolai tanárok, tanítók, az óvónők, egyéb alapfokú tanintézeti oktatók, gyógypedagógusok, konduktorok, egészségnevelők, egyéb speciális oktatók, nevelők, pedagógiai szakértők, egyéb szakképzett oktatók, nevelők. (7) Az egyéb pedagógus foglalkozások csoportjába: a képzés nélküli pedagógusok, gyermek- és ifjúsági felügyelők, pedagógiai asszisztensek, egészségnevelő-asszisztensek, gyógypedagógiai asszisztensek és egyéb pedagógusok.
 Az 1992-ben készült adatfelvétel még a régi FEOR-besorolás alapján történt, mely a pedagógus-munkakörökre kevésbé részletes, de a csoportok képzése szempontjából ez nem jelent nehézséget, azok összehasonlíthatóak.

7.19. táblázat

Új pedagógusstátus létesítése, 1996/97–2001/02

Válasz	Általános iskola		Középiskola	
	N	%	N	%
Volt ilyen	236	26,3	157	47,7
Nem volt, de várható	94	10,5	33	10,1
Nem volt, nem várható	569	63,3	139	42,2
Összes	899	100,0	329	100,0

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdés: „Milyen változások voltak az elmúlt öt évben, illetve milyen változások várhatók a következő néhány évben?”

7.20. táblázat

Pedagógusstátus elvonása, 1996/97–2001/02

Válasz	Általános iskola		Középiskola	
	N	%	N	%
Volt ilyen	184	20,6	67	20,4
Nem volt, de várható	87	9,7	17	5,2
Nem volt, nem várható	623	69,7	245	74,4
Összes	894	100,0	329	100,0

Forrás: Simon, 2002

A feltett kérdés: „Milyen változások voltak az elmúlt öt évben, illetve milyen változások várhatók a következő néhány évben?”

7.21. táblázat

Betöltetlen álláshelyről nyilatkozó iskolák aránya, 2001/02

Válasz	N	%
Van betöltetlen állás	414	34,9
Nincs betöltetlen állás	770	65,1
Összes	1 184	100,0

Forrás: Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002

A feltett kérdés: „Van-e az iskolában betöltetlen álláshely jelenleg?”

7.22. táblázat

Betöltetlen álláshelyeket meghirdető iskolák aránya, 2001/02

Válasz	N	%
Igen, valamennyit meghirdette	292	71,1
Nem mindegyiket hirdette meg	34	8,2
Nem hirdette meg	85	20,8
Összes	410	100,0

Forrás: Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002

A feltett kérdés: „Meghirdette-e az iskola a betöltetlen álláshelyeket?”

7.23. táblázat

A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok és a regisztrált pedagógus-munkanélküliek száma, 1993/94 és 2001/02 között

Megnevezés	1993/94	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	2001/02
Foglalkoztatottak	160 684	158 180	154 234	153 673	154 956	179 847
Regisztrált munkanélküliek	3 629	5 227	5 199	4 721	4 418	3 658
Munkanélküliek %-os aránya	2,3	3,3	3,4	3,1	2,9	2,03

Forrás: Szép, 2003

7.24. táblázat

A regisztrált pedagógus-munkanélküliek számának alakulása végzettségük szerint, 1993–2002

Végzettség	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Középiskolai tanár	187	189	245	345	452	397	414	416	355	396
Általános iskolai felső tagozatos tanár	553	527	551	838	1002	874	788	796	754	731
Általános iskolai tanító	499	444	493	806	851	798	661	742	686	617
Óvodapedagógus	897	823	892	1212	1150	1042	960	1046	844	682

Forrás: Szép, 2003

Megjegyzés: Az adatok az adott év márciusára vonatkoznak.

7.2.5. táblázat

A közoktatásban dolgozó tanárok törvényben garantált éves fizetése 15 év gyakorlat után az egy főre eső GDP-hez és a kezdő fizetéshez viszonyítva különböző oktatási szinteken, 2000

Ország	A tizenöt éves gyakorlattal rendelkezők fizetése az egy főre jutó GDP arányában				A tizenöt éves gyakorlattal rendelkezők fizetésének és a kezdő fizetésnek az aránya				A kezdő fizetéstől az elért legmagasabb fizetésig eltelt évek száma (al- és középfokok)		A tizenöt éves gyakorlattal rendelkezők egy tanóra-ra eső fizetése (USD/óra)		A felső középfokon tanítók egy tanóra-ra eső fizetése az általános iskolára tanító egy tanóra-ra eső fizetéséhez viszonyítva			
	Alapfok	Alsó középfok	Gimnázium	Alapfok	Alsó középfok	Gimnázium	Alapfok	Alapfok	Alapfok	Alapfok	Alapfok	Alapfok		Alapfok	Alapfok	Alapfok
Anglia	1,48	1,48	1,48	1,58	1,58	1,58	8	8	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	
Ausztrália	1,43	1,43	1,43	1,42	1,42	1,42	8	8	43	47	48	48	48	48	1,10	
Ausztria	1,03	1,07	1,19	1,21	1,23	1,26	34	34	39	42	49	49	49	49	1,27	
Belgium (flamand)	1,22	1,28	1,64	1,34	1,40	1,44	27	27	39	48	65	65	65	65	1,67	
Belgium (francia)	1,18	1,25	1,61	1,36	1,41	1,46	27	27	39	46	64	64	64	64	1,64	
Csehország	0,65	0,65	0,80	1,33	1,33	1,33	32	32	14	14	18	18	18	18	1,28	
Dánia	1,16	1,16	1,35	1,13	1,13	1,33	8	8	51	51	68	68	68	68	1,33	
Egyesült Államok	1,12	1,12	1,12	1,45	1,45	1,45	n. a.	n. a.	35	36	36	36	36	36	1,02	
Finnország	1,03	1,18	1,23	1,36	1,38	1,40	20	20	38	50	57	57	57	57	1,49	
Franciaország	1,17	1,26	1,26	1,35	1,31	1,31	34	34	30	46	48	48	48	48	1,60	
Németország	1,52	1,63	1,76	1,21	1,16	1,17	28	28	48	55	64	64	64	64	1,31	
Görögország	1,50	1,52	1,52	1,21	1,21	1,21	33	33	31	39	39	39	39	39	1,26	
Magyarország	0,71	0,71	0,89	1,42	1,42	1,48	40	40	11	16	20	20	20	20	1,76	
Izland	0,80	0,80	0,95	1,10	1,10	1,24	18	18	35	35	56	56	56	56	1,60	
Írország	1,24	1,25	1,25	1,62	1,56	1,56	22	22	39	49	49	49	49	49	1,26	
Olaszország	1,03	1,13	1,16	1,20	1,21	1,25	35	35	34	45	46	46	46	46	1,38	
Japán	1,62	1,62	1,62	1,89	1,89	1,89	31	31	67	77	90	90	90	90	1,33	
Korea	2,49	2,48	2,48	1,67	1,68	1,68	37	37	53	77	80	80	80	80	1,52	
Hollandia	1,18	1,26	1,77	1,19	1,23	1,70	22	22	35	40	56	56	56	56	1,60	
Új-Zéland	1,70	1,70	1,70	1,94	1,94	1,94	10	10	34	35	35	35	35	35	1,04	

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	A tizenöt éves gyakorlattal rendelkezők fizetése az egy főre jutó GDP arányában			A tizenöt éves gyakorlattal rendelkezők fizetésének és a kezdő fizetésnek az aránya			A kezdő fizetéstől az elért legmagasabb fizetésig eltelt évek száma (alacsony közép fok)			A tizenöt éves gyakorlattal rendelkezők egy tanórára eső fizetése (USD/óra)			A felső közép fokos tanítók egy tanórára eső fizetése az általános iskolai tanító egy tanórára eső fizetéséhez viszonyítva
	Alapfok	Alsó közép fok	Gimnázium	Alapfok	Alsó közép fok	Gimnázium	Alapfok	Alsó közép fok	Gimnázium	Alapfok	Alsó közép fok	Gimnázium	
Norvégia	0,92	0,92	0,92	1,13	1,13	1,13	28	38	42	53	1,41	1,41	
Portugália	1,52	1,52	1,52	1,49	1,49	1,49	26	33	45	52	1,58	1,58	
Skócia	1,45	1,45	1,45	1,66	1,66	1,66	11	37	39	39	1,06	1,06	
Spanyolország	1,52	1,65	1,77	1,17	1,17	1,17	42	33	56	62	1,87	1,87	
Svédország	1,05	1,05	1,12	1,28	1,28	1,26	–	–	–	–	–	–	
Svájc	1,53	1,83	2,18	1,31	1,33	1,32	23	52	64	96	1,87	1,87	
Törökország	2,06	–	1,91	1,14	–	1,15	–	22	a	26	1,17	1,17	
Országok átlaga	1,32	1,35	1,45	1,37	1,39	1,42	25	37	44	53	1,42	1,42	

Forrás: Education at a Glance, 2002

7.26. táblázat

A közoktatásban, az alap- és középfokú oktatásban foglalkoztatottak bruttó átlagos keresete a nemzetgazdasági bruttó átlagkeresetek arányában, 1992 és 1994–2001 (%)

Év	Közoktatás összesen	Alapfokú oktatás	Középfokú oktatás
1992	92,5	84,8	115,3
1994	95,6	89,6	110,5
1995	89,2	84,8	100,5
1996	82,7	78,1	94,2
1997	85,5	82,3	97,5
1998	82,2	78,8	92,1
1999	86,6	82,8	98,2
2000	83,3	80,8	91,5
2001	79,6	76,9	89,2

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

7.27. táblázat

A reálkeresetek növekedési ütemének alakulása a nemzetgazdaságban és a közoktatásban, 1992–2001 (%)

Év	Nemzetgazdaság	Közoktatás
1992	101,7	104,0
1993	99,5	n. a.
1994	105,1	93,0
1995	91,1	83,5
1996	97,4	90,0
1997	103,4	106,9
1998	103,5	99,8
1999	105,5	109,0
2000	103,7	100,0
2001	108,1	103,5

Forrás: Varga J., 2003

7.28. táblázat

A bruttó átlagkeresetek növekedése a költségvetési szférában, 2000–2002

Megnevezés	A bruttó átlagkeresetek növekedése előző év = 100 %		Bruttó átlagkereset Ft		A bruttó átlagkeresetek növekedése előző év = 100 %
	2000	2001	2001	2002	2002
Közigazgatás, védelem, társadalombiztosítás	111,4	126,3	131 724	n. a.	n. a.
Oktatás	111,4	120,2	97 647	124 759	133,5
Egészségügyi ellátás	115,5	115,3	78 851	n. a.	n. a.
Nemzetgazdaság összesen	113,5	118,0	103 558	122 453	118,3
Versenyszféra összesen	114,2	116,3	102 839	n. a.	n. a.
Költségvetési szféra	112,3	122,4	105 944	n. a.	n. a.

Forrás: Munkaerő-piaci helyzetjelentés, 2001; A munkaerőpiac keresletét és kínálatát alakító folyamatok, 2002

7.29. táblázat

A közoktatásban foglalkoztatottak átlagkeresete iskolai végzettség szerint, valamint a nemzetgazdasági átlag százalékában, 1992 és 2000 között

Iskolai végzettség	1992		1997		1999		2000	
	Bruttó átlagkereset Ft	A nemzetgazdasági átlag %-ában	Bruttó átlagkereset Ft	A nemzetgazdasági átlag %-ában	Bruttó átlagkereset Ft	A nemzetgazdasági átlag %-ában	Bruttó átlagkereset Ft	A nemzetgazdasági átlag %-ában
8 általános, vagy kevesebb	12 089	74,2	28 009	73,4	36 210	75,7	39 609	87,1
Szaktanárszakképző, szakiskola	16 074	85,1	32 094	69,3	40 793	68,6	45 023	80,4
Szakközépiskola	–	–	40 656	70,4	48 518	64,8	52 912	75,0
Gimnázium	17 756*	73,2*	41 398	72,6	46 150	61,3	51 135	70,7
Főiskola	–	–	57 856	73,0	78 623	74,8	83 603	87,6
Egyetem	24 951**	68,4**	71 505	56,5	100 449	58,9	109 291	71,6
Közoktatás együtt	21 033	95,4	48 876	84,2	67 218	87,0	72 768	86,1

Forrás: Varga J., 2002b

* Középfokú végzettség (gimnázium és szakközépiskola) együtt.

** Felsőfokú végzettség (főiskola és egyetem) együtt.

7.30. táblázat

A pedagógus foglalkoztatottak átlagos bruttó keresete képzés szerint, illetve az általános iskolai pedagógusok keresetéhez viszonyítva, 1992 és 2001 között

Év	Bruttó kereset / %	Általános iskolai tanító, tanár	Középszkolai tanár	Képzés nélküli pedagógus
1992	Bruttó kereset Ft	22 308	23 607	23 536
	Az általános iskolai tanító, tanár keresetének %-ában	94,5	100,0	99,6
1997	Bruttó kereset Ft	44 848	54 779	35 140
	Az általános iskolai tanító, tanár keresetének %-ában	81,8	100,0	64,1
1999	Bruttó kereset Ft	62 274	76 542	49 471
	Az általános iskolai tanító, tanár keresetének %-ában	81,3	100,0	64,6
2000	Bruttó kereset Ft	67 995	80 933	54 859
	Az általános iskolai tanító, tanár keresetének %-ában	84,0	100,0	67,7
2001	Bruttó kereset Ft	76 918	90 637	63 311
	Az általános iskolai tanító, tanár keresetének %-ában	84,8	100,0	82,3

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

7.31. táblázat

Bruttó átlagkeresetek településtípusonként a közoktatásban, 1992 és 2000 között (Ft)

Településtípus	Összes foglalkoztatott							
	1992		1997		1999		2000	
	Bruttó tel- jes kereset	Budapest =100	Bruttó tel- jes kereset	Budapest =100	Bruttó tel- jes kereset	Budapest =100	Bruttó tel- jes kereset	Budapest =100
Budapest	23 671	100	52 300	100	74 501	100	80 138	100
Megyeszékhely	21 489	91	49 975	96	68 128	90	74 685	93
Város	20 911	88	48 528	92	66 045	90	72 147	90
Község	18 814	79	45 667	87	67 218	85	68 061	85

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

7.32. táblázat

A különböző kereseti elemek aránya a szakképzett pedagógusok bruttó teljes keresetében korcsoportonként, 2000 (%)

Korcsoport	Alap- illetmény	Egyéb pótlék	Túlmunka- díj	Helyettesí- tési díj	Havi prémium	Egyéb havi térítési díj	Egyéb*	Együtt
20–24	85,3	1,7	6,0	2,7	0,9	3,3	0,1	100
25–29	78,2	2,3	7,7	2,5	3,2	2,4	3,7	100
31–34	77,8	2,4	7,3	2,3	4,1	2,0	4,1	100
35–39	76,2	2,4	7,2	2,2	5,1	1,7	5,2	100
40–44	75,4	2,5	7,9	2,2	5,0	1,5	5,5	100
45–49	74,9	2,6	8,5	2,2	4,8	1,3	5,7	100
50–54	74,5	2,6	9,3	2,2	4,5	1,2	5,7	100
55–60	74,9	2,4	9,3	2,4	4,0	1,1	5,9	100
60–64	78,9	1,7	7,1	2,3	2,5	1,1	6,1	100
Átlag	74	2	8	2	4	2	7	100

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

* Vezetői pótlék, egyéb nem havi térítési díj, nem havi prémium együtt.

7.33. táblázat

A szakképzett pedagógusok bruttó átlagkeresete az alapilletmény százalékában iskolai végzettség szerint, 2000

Iskolai végzettség	Átlag
Főiskolánál alacsonyabb	121,4
Főiskola	129,6
Egyetem	136,6
Együtt	130,2

Forrás: Az Országos Munkaügyi (Módszertani) Központ Bértarifa-felvételének felhasználásával Varga Júlia számításai

7.34. táblázat

A 2002. évi alapismerelmény-emelés várható hatása a kereseti arányokra a gyakorlati idő függvényében

Gyakorlati idő (év)	Férfi, egyetemi végzettségű	Nő, egyetemi végzettségű	Férfi, főiskolai végzettségű	Nő, főiskolai végzettségű
1	1,5832	1,3040	1,6647	1,0565
2	1,7026	1,2834	1,5970	1,0846
3	1,4303	1,3373	1,4687	1,0900
4	1,8214	1,2884	1,5607	1,1299
5	1,5898	1,5629	1,6692	1,0680
6	1,8965	1,3440	1,3744	1,1349
7	2,0411	1,5504	1,5820	1,0834
8	2,0651	1,5360	1,5255	1,0972
9	2,0232	1,4332	1,4595	0,8751
10	2,1251	1,3254	1,5613	0,9475
11	1,8112	1,3909	1,4479	0,9306
12	1,8351	1,3433	1,4287	0,8969
13	1,6580	1,1341	1,3134	0,8866
14	2,1463	1,5669	1,3810	0,8819
15	1,6132	1,3139	1,3150	0,8575
16	1,5982	1,5056	1,2673	0,8586
17	1,8304	1,2251	1,2863	0,8740
18	1,7146	1,0080	1,2154	0,8486
19	1,6009	1,0722	1,3129	0,8582
20	1,4850	1,3129	1,2987	0,8822
21	1,6979	1,1012	1,2409	0,8648
22	1,6116	1,1253	1,1976	0,9070
23	1,5250	1,2030	1,3397	0,8678
24	1,5248	1,0455	1,3172	0,9090
25	1,6259	1,1914	1,2331	0,9327
26	1,5842	1,1145	1,3683	0,9145
27	1,3304	1,0378	1,1078	0,8749
28	1,5549	1,2461	1,2475	0,9238
29	1,4374	1,2100	1,1672	0,8813

Forrás: Varga J., 2003

Megjegyzés: A főiskolai végzettségű nem pedagógus foglalkoztatottak átlagos keresete a főiskolai végzettségű szakképzett pedagógusok 2002. évi alapismerelmény-emelése utáni (szimulált) keresetének arányában, és az egyetemi végzettségű nem pedagógus foglalkoztatottak átlagos keresete az egyetemi végzettségű szakképzett pedagógusok alapismerelmény-emelése utáni (szimulált) keresetének arányában, gyakorlati idő szerint, nemenként.

7.35. táblázat

A magyar felnőtt lakosság elégedettsége különböző iskolai jellemzőkkel, 1999 és 2002 (százfokú skálán)

Megnevezés	1999	2002
Tanulók fegyelmezettsége	45	39
Iskolák felszereltsége	48	52
Tanárok munkájának ellenőrzése	53	52
Tanárok és a diákok kapcsolata	57	56
Szülők tájékoztatása	58	60
Tanulók értékelése	61	60
Tanárok felkészültsége	68	67

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1999, 2002

A feltett kérdés: „Mennyire tartja Ön általában kielégítőnek a magyar iskolákban a következőket?”

7.36. táblázat

A tanulói teljesítményt befolyásoló tényezők a közvélemény szerint, 2002 (öt-fokú skálán)

Megnevezés	Átlag (1–5)
Tehetség a gyerek	4,47
A család sokat foglalkozik a gyerekkel	4,39
Jó a tanár	4,22
A tanár szereti a gyereket	4,20
A gyerek jó anyagi körülmények között él	3,31

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 2002

A feltett kérdés: „Ön szerint az, ha egy gyerek jó eredményeket ér el az iskolában, mennyire tulajdonítható annak, hogy jó a tanár? Kérem, osztályozzon 1-5-ig, ahol az 5-ös jelenti, hogy teljes mértékben ennek tulajdonítható, az 1-es pedig azt, hogy egyáltalán nem ennek tulajdonítható.”

7.37. táblázat

A közvélemény arról, hogy mennyire vonzó a pedagóguspálya, 1999 és 2002 (%)

Megnevezés	1999	2002
Nagyon	4	5
Közepesen	40	52
Kicsit	30	20
Egyáltalán nem	20	15
Nem tudja, válaszhány	6	8

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1999, 2002

A feltett kérdés: „Ön szerint mennyire vonzó ma a pedagóguspálya a fiatalok számára?”

7.38. táblázat

A közoktatással kapcsolatos lakossági preferenciák változásai, 1990 és 2002 között (rangpozíció 1-től 7-ig 1990, 1995, 1997 és 1999, 1–8-ig 2002)

Megnevezés	1990		1995		1997		1999		2002	
Az iskolák felszerelése modern technikával	3,6	(2)	3,0	(1)	2,6	(1)	2,9	(1)	3,1	(1)
A hátrányos helyzetű tanulók támogatása	4,6	(7)	3,6	(3)	3,6	(3)	3,8	(2–3)	3,5	(2)
A tehetséges tanulók képzésének támogatása	4,0	(3–5)	3,4	(2)	3,5	(2)	3,8	(2–3)	3,6	(3)
A tanulóknak adott juttatások (ösztöndíj, étkezés, napközi)	4,5	(6)	4,0	(4)	3,9	(4)	3,9	(4)	3,7	(4)
Új iskolák, osztálytermek építése	4,0	(3–5)	5,0	(7)	5,1	(7)	5,7	(7)	4,7	(5)
Új tantervek, tankönyvek készítése	3,2	(1)	4,6	(6)	4,3	(5)	5,0	(6)	5,5	(6)
A tanárok továbbképzése	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	5,8	(7)
A pedagógusok életkörülményeinek javítása	4,0	(3–5)	4,3	(5)	4,9	(6)	4,9	(5)	6,0	(8)

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1990, 1995, 1997, 1999, 2002

A feltett kérdés: „Véleménye szerint az államnak mire kellene pénzt költenie az oktatáson belül? Kérem, rangsorolja ebből a szempontból a lapon szereplő dolgokat!”

7.39. táblázat

A pedagógusképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatók száma, 1990/91–2002/03 (ezer fő)

Képzési irány	Óvó-képző főiskola ¹⁾	Tanító-képző főiskola ²⁾	Tanár-képző főiskolák	Más főiskolák ³⁾	Bölcsészeti tudományi karok	Természeti tudományi karok	Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem ⁴⁾	Összesen	Összes felsőfokú hallgató ⁵⁾
1990/91	1,6	5,6	9,6	2,3	5,1	2,6	0,1	26,8	76,6
1991/92	1,6	6,3	9,8	2,2	6,3	2,6	0,2	29,0	83,2
1992/93	1,7	6,6	9,6	2,5	8,0	3,6	0,0	32,0	92,3
1993/94	1,9	7,5	11,9	2,5	10,2	4,4	0,0	38,5	103,7
1994/95	2,0	7,1	12,9	2,7	11,1	4,9	0,0	40,8	116,3
1995/96	2,3	7,4	12,4	2,9	11,9	5,0	0,0	41,7	129,5
1996/97	2,4	7,2	12,7	3,1	14,0	4,6	0,0	44,1	142,1
1997/98	1,7	7,4	12,9	2,6	14,1	5,5	0,0	44,2	152,9
1998/99	1,7	7,9	12,5	2,9	16,6	5,1	0,1	46,8	163,1
1999/00	1,8	7,8	12,5	2,9	14,4	5,0	0,2	44,5	171,6
2000/01	1,4	7,2	11,2	3,2	17,7	..*	0,2	40,8	176,0
2001/02	1,4	6,4	8,9	2,7	15,3	3,9	0,3	38,9	184,1
2002/03	1,6	5,1	8,7	3,2	14,9	3,7	0,2	37,5	193,2

Forrás: Jelentés... , 2000; 1999/2000–2002/2003: Csécsiné Máriás Emőke számítása

1) A tanítóképző főiskolák óvodapedagógus szakos hallgatóival együtt.

2) A tanárképző főiskolák tanító szakos hallgatóival együtt.

3) Műszaki főiskolák és tanárképzést is folytató művészeti egyetemek.

4) A 2000. évi integráció után az intézmény neve megváltozott, Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetemre.

5) Egyetemi és főiskolai szintű alap- és kiegészítő alapképzésben részt vevők száma.

* A természettudományi karon tanulók száma a bölcsészettudományi kar adataival együtt szerepel.

7.40. táblázat

A pedagógus-továbbképzési programok megoszlása a képző intézmények típusa és az alapítási kérelem időpontja szerint, 1998–2001 (%)

Intézmény	1998		1999		2000		2001		Összesen (1998–2001)		
	db	%	db	%	db	%	db	%	%	db	%
Felsőoktatási intézmények	691	85,2	87	10,7	32	3,9	1	0,1	100	811	35,6
Közoktatási intézmények	92	66,7	32	23,2	10	7,2	4	2,9	100	138	6,1
Pedagógiai szolgáltatók	288	57,9	162	32,6	45	9,1	2	0,4	100	497	21,8
Egyéb intézmények*	99	70,7	25	17,9	11	7,9	5	3,6	100	140	6,2
Gazdálkodó szervezetek	172	53,4	90	28,0	51	15,8	9	2,8	100	322	14,2
Nonprofit szervezetek	214	69,3	57	18,4	29	9,4	9	2,9	100	309	13,6
Magánszemélyek	33	56,9	14	24,1	10	17,2	1	1,7	100	58	2,5
Összesen	1589	69,8	467	20,5	188	8,3	31	1,4	100	2275	100,0

Forrás: Polinszky, 2002

* Ebbe a kategóriába azok a szervezetek tartoznak, amelyek fenntartója az állam, valamely önkormányzat vagy egyház (pl. Országos Tűzoltó Parancsnokság, Nevelési Tanácsadó, Megyei Művelődési Központ).

7.41. táblázat

A pedagógus-továbbképzési programok megoszlása a képző intézmények típusa és a program tartalmi besorolása szerint, 1998 és 2001 között összesen (%)

Prog- ram	Felsőokta- tási intéz- mények		Közoktatási intéz- mények		Pedagógiai szolgáltatók		Egyéb szervezetek		Gazdálkodó szervezetek		Nonprofit szervezetek		Magán- személyek		Összesen	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Szaktárgyi	457	56,4	28	20,3	155	31,2	61	43,6	83	25,8	102	33,0	11	19,0	897	39,4
Óvodai	18	2,2	5	3,6	31	6,2	2	1,4	8	2,5	16	5,2	7	12,1	87	3,8
Szakképzés	25	3,1	14	10,1	41	8,2	2	1,4	11	3,4	7	2,3	1	1,7	101	4,4
Informatika	67	8,3	48	34,8	33	6,6	9	6,4	61	18,9	20	6,5	3	5,2	241	10,6
Pedagógiai módszerek	114	14,1	16	11,6	110	22,1	25	17,9	55	17,1	85	27,5	25	43,1	430	18,9
Egyéb nevelési	66	8,1	19	13,8	75	15,1	29	20,7	39	12,1	53	17,2	5	8,6	286	12,6
Iskolafejlesztés	43	5,3	7	5,1	42	8,5	10	7,1	59	18,3	15	4,9	4	6,9	180	7,9
Egyéb	21	2,6	1	0,7	10	2,0	2	1,4	6	1,9	11	3,6	2	3,4	53	2,3
Összesen	811	100,0	138	100,0	497	100,0	140	100,0	322	100,0	309	100,0	58	100,0	2275	100,0

Forrás: Polinszky, 2002

Megjegyzés: A besorolást Polinszky Márta végezte, a program címe, a program célja és a tartalmi követelmények leírása alapján.

7.42. táblázat

Az adott tanévre érvényes továbbképzési programok tartalmi terület szerinti megoszlása (%)

Tartalmi terület	2000/01		2001/02		2002/03	
	N	%	N	%	N	%
Szaktárgyi/szakmódszertani	803	42,6	657	37,9	576	33,0
Óvodai nevelés	71	3,8	92	5,3	94	5,4
Szakképzés	90	4,8	92	5,3	92	5,3
Számítástechnika, informatika	275	14,6	242	13,9	266	15,3
Pedagógus mesterség	252	13,4	264	15,2	282	16,2
Egyéb oktatási/nevelési feladatokra való felkészítés	213	11,3	201	11,6	214	12,3
Iskolafejlesztés	140	7,4	154	8,9	182	10,4
Egyéb	41	2,2	33	1,9	38	2,2
Összesen	1885	100,0	1735	100,0	1744	100,0

Forrás: Polinszky, 2002

7.43. táblázat

További képzést szerzett, pedagógus-munkakörben alkalmazottak a beszámolási időszakban, 2001

Képesítések	Összesen	%	Ebből nő	%
A beszámolási időszakban képzést szerzettek száma	9240	100,0	7259	100,0
ebből				
Ph. D. fokozatot szerzett	47	0,5	26	0,4
első egyetemi alapképzést szerzett	697	7,5	486	6,7
második főiskolai/egyetemi alapképzést szerzett	2066	22,4	1599	22,0
főiskolai szakirányú továbbképzésben képzést szerzett	1284	13,9	1136	15,6
egyetemi szakirányú továbbképzésben képzést szerzett	349	3,8	249	3,4
szakvizsgát tett	980	10,6	810	11,2
informatikai képzést szerzett	2141	23,2	1663	22,9
ebből ECDL-képzést szerzett	452	4,9	338	4,7
ebből OKJ-végzettséget szerzett	919	9,9	676	9,3
legalább C típusú nyelvvizsgát tett	249	2,7	202	2,8
vezetőképzésben képzést szerzett	1423	15,4	1065	14,7
ebből egyetemi szintű képzést szerzett	394	4,3	257	3,5
ebből főiskolai képzést szerzett	704	7,6	558	7,7

Forrás: Polinszky, 2002

7.44. táblázat

Pedagógus-munkakörben alkalmazottak részvétele a pedagógusmunkát segítő képzésben, támogatott továbbképzésben a beszámolási időszakban, 2001/02

	<25 év	25–34	35–49	49<	Össze- sen
A beszámolási időszakban további képesítésért tanult ebből	1 183	7 216	10 412	1 583	20 394
végzettségi szintet emelő alap vagy kiegészítő képzésben vett részt	403	1 797	1 594	198	3 992
második vagy további (azonos szintű) képesítésért tanult (egyetemen vagy főiskolán)	374	2 813	2 729	296	6 212
egyetemi szakirányú továbbképzésben vett részt	65	537	818	195	1 615
főiskolai szakirányú továbbképzésben vett részt	125	767	1 721	225	2 838
OKJ képzésben vett részt	46	462	1 010	163	1 681
szakvizsgára felkészítő képzésben vett részt	14	314	1 563	294	2 185
Kezdemény szerint					
önerőből vállalt	360	934	524	66	1 884
költséghozzájárással támogatott	265	2 602	4 347	636	7 850
költséghozzájárással részben támogatott	270	2 328	3 614	488	6 700
Tanfolyami továbbképzésben vett részt (létszám, fő) ebből	807	7 746	24 559	5 297	38 409
téma szerint					
szaktárgyi elméleti	115	1 237	3 772	869	5 993
módszertani	267	2 590	8 576	1 639	13 072
informatikai	135	1 570	4 580	968	7 253
egyéb, általános témájú	130	1 409	4 926	1 192	7 657
szervezés szerint					
felsőoktatási intézmény által szervezett	75	736	2 081	461	3 353
pedagógiai szakmai szolgáltató által szervezett	440	4 898	16 274	3 355	24 967
nemzetközi egyezmény keretében szervezett	13	160	434	132	739
kedvezmény szerint					
önerőből vállalt	30	179	344	75	628
költséghozzájárással támogatott	442	4 160	13 140	2 901	20 643
költséghozzájárással részben támogatott	202	2 234	7 883	1 523	11 842
időtartam					
30 órás	404	3 874	12 842	2 898	20 018
60 órás	160	1 979	6 361	1 234	9 734
90 órás	24	193	784	137	1 138
120 órás	76	716	1 804	352	2 948
A beszámolási időszakban képesítést szerzett					9 240

Forrás: OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa alapján Polinszky Márta számításai

8. A KÖZOKTATÁS MINŐSÉGE ÉS EREDMÉNYESSÉGE

8.1. táblázat

A különböző iskolai osztályzattal értékelt tanulók eredményei matematikából a 2000. évi PISA-vizsgálatban településtípus szerint (standard pontszám)

Iskolai érdemjegy	PISA standard pontszám	
	Község	Város
1	425	441
2	417	455
3	462	499
4	520	535
5	561	583

Forrás: A PISA 2000 adatbázis alapján Környei László számítása

8.2. táblázat

A 8. évfolyamos tanulók olvasási és matematikai teljesítményének az országos átlagtól való eltérése települési kategóriánként, 1991 és 2001 között (standard pontszám)

Megnevezés		Főváros	Megyeszékhely	Város	Község
Olvasás	1991	29,82	13,62	8,63	-31,18
	1995	40,90	23,35	4,05	-30,92
	1997	44,56	23,64	-5,69	-37,85
	1999	39,74	28,61	2,43	-44,01
	2001	40,35	39,79	-5,01	-18,16
Matematika	1991	22,22	8,75	7,17	-22,85
	1995	35,57	22,85	2,34	-27,64
	1997	41,82	19,98	-5,31	-33,86
	1999	42,03	25,57	-1,64	-39,11
	2001	42,99	29,51	-3,76	-15,81

Forrás: A Monitor vizsgálatok adatai alapján Vári Péter számítása

8.3. táblázat

A különböző olvasási teljesítményszinteket elérő 15 éves tanulók aránya a 2000. évi PISA-vizsgálatban országok szerint (standard pontszám és %)

Ország	Pontszám	5. szint (%)	4. szint (%)	3. szint (%)	2 szint (%)	1. szint (%)	1. szint alatt (%)
Finnország	546	18,5	31,6	28,7	14,3	5,2	1,7
Kanada	534	16,8	27,7	28,0	18,0	7,2	2,4
Új-Zéland	529	18,7	25,8	24,6	17,2	8,9	4,8
Ausztrália	528	17,6	25,3	25,7	19,0	9,1	3,3
Írország	527	14,2	27,1	29,7	17,9	7,9	3,1
Korea	525	5,7	31,1	38,8	18,6	4,8	0,9
Egyesült Királyság	523	15,6	24,4	27,5	19,6	9,2	3,6
Japán	522	9,9	28,8	33,3	18,0	7,3	2,7
Svédország	516	11,2	25,6	30,4	20,3	9,3	3,3
Ausztria	507	8,8	24,9	29,9	21,7	10,2	4,4
Belgium	507	12,0	26,3	25,8	16,8	11,3	7,7
Izland	507	9,1	23,6	30,8	22,0	10,5	4,0
Norvégia	505	11,2	23,7	28,1	19,5	11,2	6,3
Franciaország	505	8,5	23,7	30,6	22,0	11,0	4,2
Egyesült Államok	504	12,2	21,5	27,4	21,0	11,5	6,4
Dánia	497	8,1	22,0	29,5	22,5	12,0	5,9
Svájc	494	9,2	21,0	28,0	21,4	13,3	7,0
Spanyolország	493	4,2	21,1	32,8	25,7	12,2	4,1
Csehország	492	7,0	19,8	30,9	24,8	11,4	6,1
Olaszország	487	5,3	19,5	30,6	25,6	13,5	5,4
Németország	484	8,8	19,4	26,8	22,3	12,7	9,9
Magyarország	480	5,1	18,5	28,8	25,0	15,8	6,9
Lengyelország	479	5,9	18,6	28,2	24,1	14,6	8,7
Görögország	474	5,0	16,7	28,1	25,9	15,7	8,7
Portugália	470	4,2	16,8	27,5	25,3	16,7	9,6
Luxemburg	441	1,7	11,2	24,6	27,5	20,9	14,2
Mexikó	422	0,9	6,0	18,8	30,3	28,1	16,1

Forrás: Knowledge and Skills for Life, 2001

8.4. táblázat

A 4. évfolyamos tanulók olvasási-szövegértési képessége a PIRLS-vizsgálatban, valamint az IEA 1991-es és a PIRLS keretében 2001-ben megismételt olvasásmegértési felmérésében részt vett országokban, 1991 és 2001 (standard pontszám)

Ország	PIRLS 2001	IEA olvasásmegértési vizsgálatok összehasonlító elemzése		
		1991	2001	különbség
Svédország	561	498	513	-15
Hollandia	554	n. a.	n. a.	-
Anglia	553	n. a.	n. a.	-
Bulgária	550	n. a.	n. a.	-
Lettország	545	n. a.	n. a.	-
Kanada	544	n. a.	n. a.	-
Litvánia	543	n. a.	n. a.	-
Magyarország	543	475	459	16
Egyesült Államok	542	511	521	-10
Olaszország	541	513	500	12
Németország	539	n. a.	n. a.	-
Csehország	537	n. a.	n. a.	-
Új-Zéland	529	502	498	4
Skócia	528	n. a.	n. a.	-
Szingapúr	528	489	481	8
Oroszország	528	n. a.	n. a.	-
Hongkong	528	n. a.	n. a.	-
Franciaország	525	n. a.	n. a.	-
Görögország	524	507	466	41
Szlovákia	518	n. a.	n. a.	-
Izland	512	513	486	27
Románia	512	n. a.	n. a.	-
Izrael	509	n. a.	n. a.	-
Szlovénia	502	493	458	36
Norvégia	499	n. a.	n. a.	-
Ciprus	494	n. a.	n. a.	-
Moldova	492	n. a.	n. a.	-
Törökország	449	n. a.	n. a.	-
Macedónia	442	n. a.	n. a.	-
Kolumbia	422	n. a.	n. a.	-
Argentína	420	n. a.	n. a.	-
Irán	414	n. a.	n. a.	-
Kuvait	396	n. a.	n. a.	-
Marokkó	350	n. a.	n. a.	-
Belize	327	n. a.	n. a.	-

Forrás: PIRLS..., 2003; Martin et al., 2003

Megjegyzés: A kétféle 2001-es adat eltérését az magyarázza, hogy az összehasonlító elemzés nem a PIRLS-vizsgálat tesztjére, hanem arra az 1991-es vizsgálatban használt tesztre épült, amelyet a PIRLS-vizsgálattal párhuzamosan újra felvettek.

8.5. táblázat

A nyolcadikos tanulók átlagos matematikai teljesítményei a TIMSS- (1995) és a TIMSS-R- (1999) vizsgálatban (standard pontszám)

Ország	Átlag		5. percentilis		25. percentilis		75. percentilis		95. percentilis	
	1995	1999	1995	1999	1995	1999	1995	1999	1995	1999
Anglia	498	496	354	360	443	442	556	551	635	632
Ausztrália	519	525	368	387	465	472	578	581	647	648
Belgium	550	558	415	423	504	511	602	611	659	675
Csehország	546	520	426	392	493	467	599	573	670	653
Egyesült Államok	492	502	345	356	438	442	552	562	621	642
Hollandia	529	540	396	410	482	495	581	590	644	653
Japán	581	579	447	441	530	529	633	633	703	702
Kanada	521	531	396	406	473	484	570	581	633	646
Korea	581	587	428	448	530	538	639	640	708	710
Magyarország	527	532	393	386	474	476	582	590	650	667
Olaszország	491	485	326	336	434	430	556	546	625	619
Új-Zéland	501	491	359	341	447	430	557	554	634	632

Forrás: Education at a Glance, 2001

Megjegyzés: A percentilis annak az esetnek a pontszáma, amely a pontszámok szerint sorba állított esetek közül éppen eléri az adott százalékos értéket (pl. 5% vagy 95%).

8.6. táblázat

A nemzetközi átlagtól való eltérés nagysága matematikából az 1999-es TIMSS-R- (8. évfolyamosok) és a 2000. évi PISA-vizsgálatban (15 évesek) néhány ország esetében (standard pontszám)

Ország	TIMSS-R	PISA 2000
Olaszország	-8	-43
Lettország	28	-37
Oroszország	39	-22
Magyarország	45	-12
Egyesült Államok	15	-7
Csehország	23	-2
Belgium	71	20
Anglia	9	29
Ausztrália	38	32
Kanada	44	33
Finnország	33	36
Új-Zéland	4	37
Korea	100	47
Japán	92	57

Forrás: Vári et al., 2001b

8.7. táblázat

Az olvasási, matematikai és természettudományos teljesítmény a 2000. évi PISA-vizsgálatban részt vett országokban (standard pontszám)

Ország	Olvasás			Matematika	Természettudomány	
	Összevont olvasás	Információ-szerzés	Interpretálás és értékelés			
Ausztrália	528	536	527	526	533	528
Ausztria	507	502	508	512	515	519
Belgium	507	515	512	497	520	496
Csehország	492	481	500	485	498	511
Dánia	497	498	494	500	514	481
Egyesült Államok	504	499	505	507	493	499
Egyesült Királyság	523	523	514	539	529	532
Finnország	546	556	555	533	536	538
Franciaország	505	515	506	496	517	500
Görögország	474	450	475	495	447	461
Írország	527	524	526	533	503	513
Izland	507	500	514	501	514	496
Japán	522	526	518	530	557	550
Kanada	534	530	532	542	533	529
Korea	525	530	525	526	547	552
Lengyelország	479	475	482	477	470	483
Luxembourg	441	433	446	442	446	443
Magyarország	480	478	480	481	488	496
Mexikó	422	402	419	446	387	422
Németország	484	483	488	478	490	487
Norvégia	505	505	505	506	499	500
Olaszország	487	488	489	483	457	478
Portugália	470	455	473	480	454	459
Spanyolország	493	483	491	506	476	491
Svájc	494	498	496	488	529	496
Svédország	516	516	522	510	510	512
Új-Zéland	529	535	526	529	537	528
OECD-átlag	500	498	501	502	500	500
Brazília	396	365	400	417	334	375
Lettország	458	451	459	458	463	460
Liechtenstein	483	492	484	468	514	476
Oroszország	462	451	468	455	478	460

Forrás: Knowledge an Skills..., 2001

8.8. táblázat

A nyolcadikos tanulók átlagos természettudományos teljesítménye különböző országokban a TIMSS- és a TIMSS-R-felmérések szerint, 1995 és 1999 (standard pontszám)

Országok	1995	1999	1999–1995
Kanada	514	533	19
Magyarország	537	552	15
Ausztrália	527	540	13
Anglia	533	538	5
Hollandia	541	545	4
Korea	546	549	3
Belgium	533	535	2
Egyesült Államok	513	515	2
Olaszország	497	498	1
Új-Zéland	511	510	-1
Japán	554	550	-4
Csehország	555	539	-16
Országok átlaga	530	534	4

Forrás: Education at a Glance, 2001

8.9. táblázat

Állampolgári ismeretek, elkötelezettség és attitűdök mutatói egyes országokban, 1999 (standard pontszám)

Ország	Ismeretek			Elkötelezettség					Attitűdök és elképzelések					
	Tartalmi ismeretek	Értelmezési képességek	Együttesen	Konvencionális állampolgári modell	Mozgalmi állampolgári modell	Várható részvétel politikai tevékenységekben	Bizalom az iskolai részvételben	Gazdasághoz kapcsolódó kormányzati felelősség	Társadalomhoz kapcsolódó kormányzati felelősség	Pozitív attitűdök a bevándorlók iránt	Pozitív attitűdök a nemzetiségek iránt	Bizalom a kormányzati intézményekben	A nők politikai jogainak támogatása	Nyitott léggör az osztálytermi vitára
Anglia	96	105	99	9,2	9,2	9,7	9,9	10,1	10,8	9,7	9,4	10,0	10,7	10,0
Ausztrália	99	107	102	9,4	9,3	9,8	9,9	9,8	10,1	10,0	10,0	10,3	10,7	10,1
Belgium (francia)	94	96	95	9,2	9,1	9,7	9,6	9,5	9,5	10,0	8,4	9,9	10,1	9,3
Bulgária	99	95	98	10,3	10,0	10,0	9,8	10,6	9,9	9,7	9,9	9,2	9,0	9,3
Chile	89	88	88	11,0	10,5	10,2	10,5	10,1	10,5	10,4	11,1	10,0	9,8	10,3
Ciprus	108	108	108	11,5	11,0	10,4	11,3	10,3	10,1	10,9	11,3	10,5	10,3	10,4
Csehország	103	102	103	9,2	9,7	9,4	9,6	9,9	10,0	10,0	10,2	9,7	9,9	9,5
Dánia	100	100	100	9,1	9,7	9,5	10,2	9,4	9,1	9,6	9,8	11,4	10,9	10,0
Egyesült Államok	102	114	106	10,3	10,3	10,5	10,1	9,2	10,0	10,3	9,9	10,4	10,5	10,5
Észtország	94	95	94	9,2	9,2	9,9	9,9	10,1	9,7	9,7	9,5	9,7	9,4	9,7
Finnország	108	110	109	9,1	8,9	9,7	9,7	10,4	10,4	9,8	10,5	10,1	10,5	10,0
Görögország	109	105	108	11,2	11,4	9,9	10,8	9,8	10,8	10,6	11,4	10,4	10,0	10,5
Hongkong	108	104	107	10,0	9,6	10,5	9,8	9,5	9,8	10,5	8,9	10,2	9,6	9,6
Kolumbia	89	84	86	10,9	11,3	11,1	10,0	9,9	9,8	10,8	10,9	9,9	10,2	10,8

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Ország	Ismeretek			Elkötelezettség				Attitűdök és elképzelések						
	Tartalmi ismeretek	Értelmezési képességek	Együtttesen	Konvencionális állampolgári modell	Mozgalmi állampolgári modell	Várható részvétel politikai tevékenységekben	Bizalom az iskolai részvételben	Gazdasághoz kapcsolódó kormányzati felelősség	Társadalomhoz kapcsolódó kormányzati felelősség	Pozitív attitűdök a bevándorlók iránt	Pozitív attitűdök a nemzetiségek iránt	Bizalom a kormányzati intézményekben	A nők politikai jogainak támogatása	Nyitott léggör az osztálytermi vitára
Lengyelország	112	106	111	10,9	10,1	10,5	10,5	10,4	10,8	10,6	11,1	9,9	10,1	10,4
Lettország	92	92	92	10,0	9,5	10,5	9,5	9,8	9,5	9,5	9,5	9,5	9,1	9,6
Litvánia	94	93	94	10,8	10,6	9,6	10,0	10,2	9,6	9,6	10,0	9,5	9,5	9,8
Magyarország	102	101	102	9,9	9,9	9,9	9,4	10,2	9,9	9,5	10,1	10,1	9,8	9,4
Németország	99	101	100	9,6	9,9	9,6	9,2	9,5	9,4	9,2	9,0	10,0	10,5	10,4
Norvégia	103	103	103	9,3	10,2	9,7	10,3	9,6	10,0	10,3	9,9	10,8	10,9	10,6
Olaszország	105	105	105	10,2	10,2	9,8	9,7	10,2	10,4	9,8	9,5	10,1	10,0	10,4
Orosz Föderáció	102	96	100	9,6	9,9	10,0	9,7	10,6	10,2	9,8	10,0	9,4	9,2	10,1
Portugália	97	95	96	10,1	10,6	10,4	10,8	10,3	10,5	10,3	10,7	9,6	10,1	9,7
Románia	93	90	92	11,2	10,7	10,5	10,4	10,4	9,7	10,2	10,1	10,0	9,1	9,5
Svájc	96	102	98	9,7	9,6	9,7	9,5	9,6	9,5	9,4	9,2	10,7	10,5	10,4
Svédország	97	102	99	9,4	9,8	9,8	10,2	10,4	9,9	10,7	9,3	10,2	10,4	10,2
Szlovákia	107	103	105	10,2	10,4	9,8	10,1	10,4	10,3	9,8	10,5	10,3	9,5	10,2
Szlovénia	102	99	101	9,5	9,6	10,0	9,6	9,9	9,9	9,4	9,9	8,6	9,9	9,3

Forrás: Torney-Purta et al., 2001

Megjegyzés: A nemzetközi átlag az 1–3. oszlopban 100, a 4–14. oszlopban 10.

8.10. táblázat

A magyar tanulók IKT-val kapcsolatos attitűdjei, szokásai és alapismeretei az anya iskolai végzettségének függvényében, 2001 (pontszám 1-től 25-ig terjedő skálán)

Anya iskolai végzettsége	Attitűdök	Szokások	Informatikai alapismeretek
Általános iskola	23,00	21,00	20,00
Középiskola	20,86	19,81	19,95
Elkezdett főiskola, egyetem	21,50	21,00	21,00
Befejezett főiskola	21,52	20,83	19,48
Befejezett egyetem	22,30	21,40	20,40
Átlag	21,43	20,59	19,88

Forrás: Kárpáti–Hidvégi, 2002

Megjegyzés: Az összpontszám a helyesen megválaszolt kérdések száma. Az értéke 0 (minden válasza rossz) és 25 (minden válasza jó) között lehet.

8.11. táblázat

A különböző szintű nyelvizsgálóval rendelkezők aránya a felsőoktatásba jelentkezett és felvett tanulók körében képzési programok és régiók szerint, 2001 (%)

Képzési program, illetve régió	Nyelvizsga típusa			Kibocsátó középiskolák száma
	alapfokú	középfokú	felsőfokú	
Nyelvizsgálóval rendelkezők aránya a felsőoktatásba jelentkezők körében				
<i>Iskolatípus szerint</i>				
Gimnázium	13,71	47,55	7,95	266
Szakközépiskola	1,83	8,24	1,01	383
Vegyes iskola	2,17	24,09	3,04	188
<i>Régiók szerint</i>				
Dél-Alföld	1,82	21,84	3,74	119
Dél-Dunántúl	2,23	22,08	4,77	81
Észak-Alföld	1,42	21,4	2,03	117
Észak-Magyarország	1,79	21,32	2,34	91
Közép-Dunántúl	2,84	22,31	2,65	94
Közép-Magyarország	1,24	27,73	5,27	245
Nyugat-Dunántúl	1,95	28,99	2,79	90
Országos átlag/összesen	1,76	24,29	3,67	840
Nyelvizsgálóval rendelkezők aránya a felsőoktatásba felvettek körében				
<i>Iskolatípus szerint</i>				
Gimnázium	2,10	62,63	10,59	265
Szakközépiskola	5,06	17,36	2,08	374
Vegyes iskola	3,18	35,23	4,47	186
<i>Régiók szerint</i>				
Dél-Alföld	3,18	29,29	4,99	119
Dél-Dunántúl	3,48	32,79	6,94	80
Észak-Alföld	2,38	28,71	2,63	116
Észak-Magyarország	2,55	32,51	3,18	91
Közép-Dunántúl	4,11	32,24	3,37	91
Közép-Magyarország	5,03	44,51	8,45	238
Nyugat-Dunántúl	3,39	41,30	3,91	90
Országos átlag/összesen	3,69	35,93	5,35	825

Forrás: A Középszintű munka mutatói vizsgálat, 1991–2002 adatbázis alapján Horn Dániel számításai

8.12. táblázat

A nyelvizsgálóval rendelkezők aránya az érettségizők körében a képzés típusa szerint, 2002 (%)

Nyelvizsga száma	Gimnázium					Szakközépiskola				
	8 osztály	6 osztály	5 osztály	4 osztály	Összesen	Gazdasági	Egyéb	Műszaki	Humán	Agrár
Nincs	39,6	47,4	62,4	83,7	62,4	89,4	93,7	96,2	96,7	98,7
Egy nyelv	41,2	39,3	29,4	13,7	29,2	9,9	6,1	3,6	3,1	1,2
Több nyelv	19,2	13,3	8,2	2,6	8,4	0,6	0,2	0,2	0,1	0,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: A magyar nyelvi..., 2003

8.13. táblázat

A különböző érettségi jegyet szerző tanulók megoszlása a matematika tantárgyban aszerint, hogy milyen tantárgyakat preferálnak, 2001 (%)

Preferált tárgyak	Az érettségien matematikából elért osztályzat				
	1	2	3	4	5
Humán	0,30	39,10	36,10	16,40	8,10
Reál	0,10	10,80	20,70	24,40	44,00
Humán és reál	0,10	18,60	27,40	24,00	29,90
Nincs preferencia	0,50	43,20	31,30	15,10	9,90

Forrás: Összefoglaló a 2001. évi gimnáziumi..., 2002

8.14. táblázat

Az egyes középiskolatispusok 12. évfolyamán végzetek közül a felsőoktatásba felvettek aránya, 1991–2001 (%)

Iskolatípus	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Gimnázium	36	38	40	39	43	49	53	57	61	64	60
Művészeti középiskolák	51	57	49	52	38	40	37	35	39	42	43
Vegyes	20	21	23	23	25	27	30	32	35	35	32
Szakközépiskola	13	13	15	15	16	17	18	18	19	15	17
Együtt	23	24	26	25	27	30	32	33	36	34	34

Forrás: Neuwirth, 2003

* 2001-ben a 100% nem a 12. évfolyamon végzetek, hanem az érettségizettek

8.15. táblázat

Az érettségi évében végző, felvételre jelentkezők és felvettek aránya az iskola fenntartója és településmérete szerint, 2001 (%)

Megnevezés	Felvett/jelentkező
<i>Iskolafenntartó szervezetenként</i>	
Megyei önkormányzat	18
Települési önkormányzat	32
Központi költségvetési szerv	40
Egyház, felekezet	50
Alapítvány	34
Egyéb	20
<i>A tanuló lakhelyének nagysága szerint</i>	
Budapest	29
100 ezer felett	40
50–100 ezer	37
25–50 ezer	33
10–25 ezer	34
5–10 ezer	26
5 ezer alatt	19
Együtt	34

Forrás: Neuwirth, 2003

8.16. táblázat

A középiskolák szociokulturális és eredményességi mutatói alapján számolt „hozzáadott érték” megyék szerint

Megye	A szociokulturális mutató elemei			Az eredményességi mutató elemei			Összesített adatok		
	Az általános iskolai osztályzatok átlaga	A szülők átlagos iskolai végzettsége (év)	Munkával való ellátottság	Felvételi arány Felvett/létszám (%)	Felvételi írásbeli átlag	Nyelvvizsgaarány	Bemenő adatok átlaga	Kimenő adatok átlaga	Különbség
Baranya	99,3	100,8	99,9	100,2	107,9	102,2	100,0	103,4	3,4
Bács-Kiskun	102,5	97,5	97,9	114,3	103,8	99,6	99,3	105,9	6,6
Békés	99,3	97,5	96,4	92,1	98,5	84,6	97,7	91,8	-5,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	99,6	98,0	95,0	100,7	94,2	84,6	97,5	93,1	-4,4
Csongrád	101,2	100,1	98,6	106,2	103,7	103,6	100,0	104,5	4,5
Fejér	100,9	99,9	103,4	97,4	98,1	95,4	101,4	97,0	-4,4
Győr-Moson-Sopron	103,3	100,8	105,3	120,6	101,2	121,0	103,1	114,2	11,1
Hajdú-Bihar	100,6	98,3	96,8	115,4	104,8	88,5	98,6	102,9	4,3
Heves	102,9	99,8	101,4	102,3	94,1	94,5	101,4	97,0	-4,4
Jász-Nagykun-Szolnok	99,7	97,0	97,2	98,7	100,0	87,5	98,0	95,4	-2,6
Komárom-Esztergom	99,0	99,8	102,7	96,2	97,3	89,8	100,5	94,4	-6,1
Nógrád	97,9	97,5	97,3	79,2	91,6	86,4	97,6	85,7	-11,9
Pest	99,6	100,3	101,6	94,5	96,0	90,5	100,5	93,7	-6,8
Somogy	97,9	98,9	100,5	89,7	101,7	77,6	99,1	89,7	-9,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	102,5	96,1	91,7	115,9	97,8	78,0	96,7	97,2	0,5
Tolna	98,6	97,7	98,8	111,2	104,7	99,7	98,4	105,2	6,8
Vas	102,3	99,5	105,5	109,2	100,3	120,3	102,4	110,0	7,6
Veszprém	99	100,0	103,9	96,5	101,2	115,6	100,9	104,4	3,5
Zala	101,0	98,7	102,8	103,8	103,8	119,6	100,8	109,0	8,2
Budapest	97,5	105,8	103,8	87,9	99,2	114,1	102,4	100,4	-2,0

Forrás: Neuwirth, 2003

Megjegyzés: Az egyes szociokulturális és eredményességi mutatókat 100 pont átlagra számították át. A három szociokulturális mutató átlaga határozta meg az egyes iskolák rangpozícióját a szociokulturális skálán, a három országos eredményességi mutató pedig az eredményesség skálán. A két rangpozíció különbsége a „hozzáadott érték”. A szociokulturális mutató a vizsgálat előtti utolsó három, az eredményességi mutató az utolsó öt év adatainak átlaga. Az egyes mutatók 424 olyan iskola adatainak elemzésére épülnek, amelyek esetében mind a hat mutató rendelkezésre állt.

8.17. táblázat

Az iskolák által adott matematika érettségi jegyek megoszlása megyénként, 2001 (%)

Megye	Érettségi jegy				
	1	2	3	4	5
Budapest	0,2	23,5	30,2	21,4	24,7
Baranya	0,3	32,7	30,0	17,9	19,1
Bács-Kiskun	0,2	23,4	32,1	20,6	23,7
Békés	0,5	39,9	32,1	14,4	13,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	0,3	32,5	28,3	17,0	21,9
Csongrád	0,5	26,4	29,1	20,5	23,4
Fejér	0,0	30,4	32,0	18,7	18,8
Győr-Moson-Sopron	0,7	23,0	27,6	22,8	25,9
Hajdú-Bihar	0,2	30,1	28,3	19,1	22,3
Heves	0,2	23,8	31,5	23,7	20,8
Komárom-Esztergom	0,2	34,8	30,2	19,9	14,9
Nógrád	0,0	32,2	26,2	20,5	21,1
Pest	0,0	25,3	32,3	20,4	22,0
Somogy	0,5	29,3	34,8	19,3	16,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,1	35,0	28,5	17,2	19,2
Jász-Nagykun-Szolnok	0,7	32,8	27,8	21,5	17,2
Tolna	0,5	28,7	33,8	18,4	18,5
Vas	0,1	20,1	33,2	24,3	22,3
Veszprém	0,1	28,7	30,5	21,8	18,9
Zala	0,1	23,2	26,7	21,4	28,6
Együtt	0,3	27,9	30,1	20,1	21,6

Forrás: Összefoglaló a 2001. évi gimnáziumi..., 2002

8.18. táblázat

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyeken 1–10. helyezést elért tanulók aránya a 12. évfolyamos tanulók körében, 2002

Megye	1–10. OKTV-helyezett		Nappali képzésben a 12. évfolyamos tanulók létszáma (egész megye)		1000 12. évfolyamos nappali tanulóra jutó OKTV 1–10. helyezett (a két év összesen)
	2001/02	2002/03	2001/02	2002/03	
	Bács-Kiskun	15	10	5 320	
Baranya	16	14	4 112	3 748	3,82
Békés	12	18	3 949	4 059	3,75
Borsod-Abaúj-Zemplén	17	15	7 703	7 609	2,09
Budapest	118	116	20 388	20 719	5,69
Csongrád	15	16	4 493	4 423	3,48
Fejér	4	6	3 921	3 857	1,29
Győr-Moson-Sopron	17	21	5 136	5 044	3,73
Hajdú-Bihar	13	16	5 857	5 803	2,49
Heves	4	6	3 323	3 319	1,51
Jász-Nagykun-Szolnok	8	4	4 552	4 179	1,37
Komárom-Esztergom	3	3	3 092	3 047	0,98

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Megye	I–10. OKTV-helyezett		Nappali képzésben a 12. évfolyamos tanulók létszáma (egész megye)		1000 12. évfolyamos nappali tanulóra jutó OKTV I–10. helyezett (a két év összesen)
	2001/02	2002/03	2001/02	2002/03	
Nógrád	1	0	1 797	1 718	0,28
Pest	12	19	5 974	6 063	2,58
Somogy	4	5	3 143	3 306	1,40
Szabocs-Szatmár-Bereg	5	4	5 954	5 912	0,76
Tolna	4	7	2 627	2 525	2,14
Vas	6	4	2 854	2 847	1,75
Veszprém	11	10	3 947	3 956	2,66
Zala	6	4	3 299	3 428	1,49

Forrás: A Középisikolai munka mutatói vizsgálat, 1991–2002 adatbázisa alapján Horn Dániel számításai

8.19. táblázat

Az iskolák értékelése során meghatározott eszközöket alkalmazó önkormányzatok aránya, 2001 (%)

Forma	Általános iskolák		Középisikolák	
	Alkalmazták	Nem alkalmazták	Alkalmazták	Nem alkalmazták
Iskolai önértékelés	77,3	22,7	88,1	11,9
Iskolaszék értékelése	23,7	76,3	24,5	75,5
Polgármesteri hivatal munkatársainak iskolai ellenőrző tevékenysége	42,6	57,4	63,1	36,9
Megyei pedagógiai intézet szaktanácsadóinak véleménye	36,5	63,5	44,6	55,4
Egyéb szakértők iskolai ellenőrző tevékenysége	42,7	57,3	68,9	31,1
A diákok tanulmányi és vizsgaeredményei	41,1	58,9	54,4	45,6
A tanulmányi versenyeken elért eredmények alapján	47,2	52,8	62,3	37,7
A továbbtanulási mutatók	46,5	53,5	68,0	32,0
Külön erre a célra szolgáló tantárgyi tesztek	17,0	83,0	35,7	64,3
A diákok és/vagy a szülők elégedettsége alapján	36,5	63,5	44,6	55,4

Forrás: Hermann, 2002

A feltett kérdés: „Sor került-e az Önök önkormányzatában 1996 óta az iskolák pedagógiai munkájának értékelésére? [ha igen] Milyen formában?”

Megjegyzés: A teljes minta az általános iskolák esetében 495, a középisikolák esetében 141, ebből az általános iskoláknál 401, a középisikoláknál 105 önkormányzat esetében történt értékelés.

8.20. táblázat

Az iskolaértékelés eredményeit különböző célokra felhasználó önkormányzatok aránya (az adott célt megjelölő önkormányzatok aránya (%))

Megnevezés	Általános iskolák		Középiskolák	
	Igen	Nem	Igen	Nem
Az iskolaigazgató személyére vonatkozó döntésekhez	52,3	47,7	59,5	40,5
Az iskola jövőjére vonatkozó döntésekhez	79,2	20,8	84,7	15,3
A költségvetési források elosztására	53,8	46,2	48,9	51,1
Az önkormányzat oktatási programjának kialakításához	65,9	34,1	78,3	21,7
Egy értékelési rendszer kialakításához	42,6	57,4	54,2	45,8
A szülők tájékoztatására	50,9	49,1	39,8	60,2
Általános információgyűjtésre, tájékozódásra	81,1	18,9	88,8	11,2

Forrás: Hermann, 2002

A feltett kérdés: „Mire használja fel az önkormányzat az iskolaértékelés eredményeit?”

Megjegyzés: A teljes minta az általános iskolák esetében 495, a középiskolák esetében 141, ebből az általános iskoláknál 401, a középiskoláknál 105 önkormányzat esetében történt értékelés.

8.21. táblázat

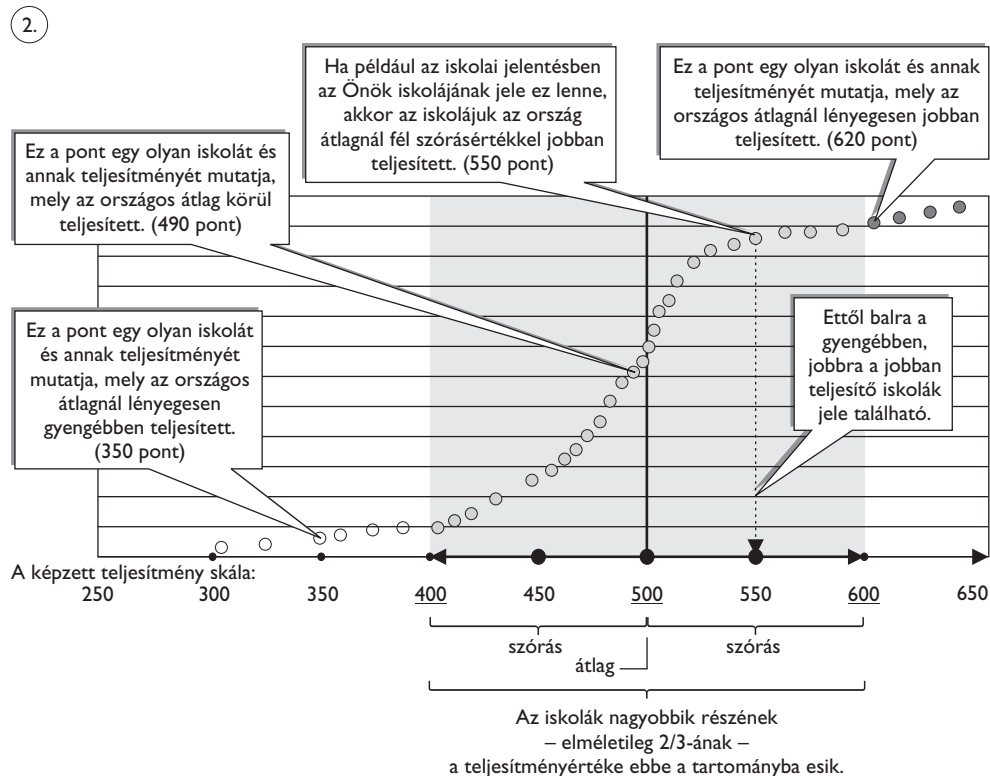
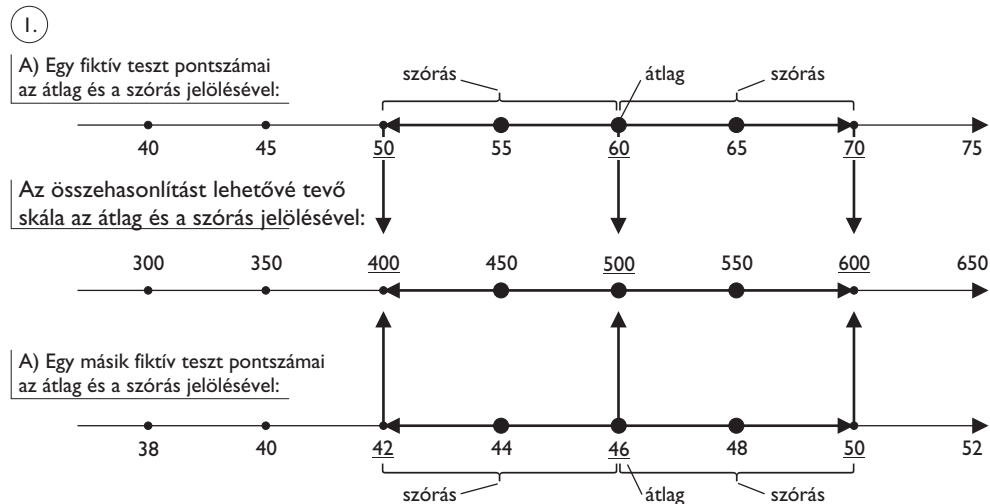
A részt vevők száma a különböző tartalmú és különböző tanácsadó cégek által iskolák számára szervezett minőségügyi képzéseken, 2000–2001

Megnevezés	2000	2001	2002	Összesen
<i>Programtípus</i>				
Alapismeretek	1783	1985	1603	5371
Bevezetési ismeretek	97	50	117	264
Módszertani képzés	294	100	194	588
Összesen	2174	2135	1914	6223
<i>Képző szervezet</i>				
Expanzió Humán Tanácsadó Kft.	291	283	326	900
Horváth és Dubecz Oktatási és Tanácsadó Kft.	540	366	209	1115
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet	78	0	60	138
Polimath Bt.	37	0	0	37
Suliszervíz Oktatási és Szakértői Iroda Kft.	363	1041	684	2088
Szenzor Gazdaságmérnöki Kft.	78	206	58	342
T & T Quality Engineering Kft.	787	239	577	1603
Összesen	2174	2135	1914	6223

Forrás: Kunics, 2002

8.22. táblázat

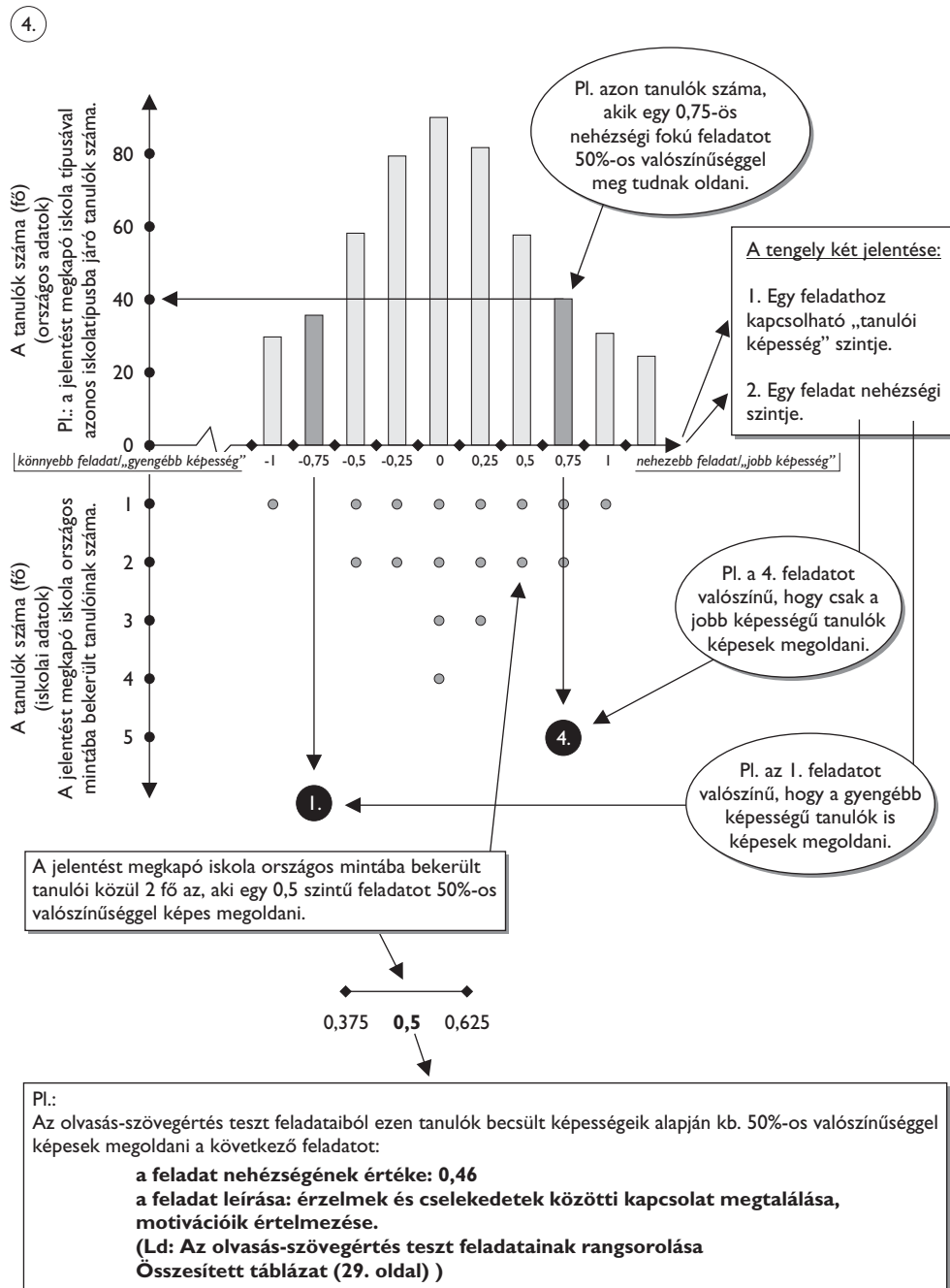
A 2001. évi 5. és 9. évfolyamos országos diagnosztikus mérés iskoláknak visszaküldött 1. és 2. sz. tájékoztató táblája és annak magyarázata/1.

Forrás: OKÉV

8.23. táblázat

A 2001. évi 5. és 9. évfolyamos országos diagnosztikus mérés iskoláknak visszaküldött 4. sz. tájékoztató táblája és annak magyarázata/II.

Forrás: OKÉV

8.24. táblázat

Az 5. és 9. évfolyamos tanulók olvasásmegértési és matematikai teljesítménye településtípus szerinti bontásban, 2001 (standard pontszám)

Megnevezés	Budapest	Megyeszékhely	Város	Község
Olvasás (5. évfolyam)	531	525	498	475
Matematika (5. évfolyam)	533	524	499	474
Olvasás (9. évfolyam)	530	507	483	445
Matematika (9. évfolyam)	523	510	485	437

Forrás: 2001. évi országos kompetenciamérés

Megjegyzés: Az országos átlag 500.

9. OKTATÁSI EGYENLŐTLENSÉGEK ÉS SPECIÁLIS IGÉNYEK

9.1. táblázat

Az anya iskolai végzettsége szerinti teljesítménymegoszlások a 15 éves tanulók körében néhány OECD-országban az olvasás, a matematikai és a természettudományos műveltség eredményeiben, 2000

Ország	Az anya alacsony iskolai végzettségű (ISCED 1-2)				Az anya magas iskolai végzettségű (ISCED 5-6)			
	A tanulók aránya (%)	Olvasás (átlag- pont- szám)	Matema- tika (átlag- pont- szám)	Természet- tudomány (átlagpont- szám)	Tanulók aránya (%)	Olvasás (átlag- pont- szám)	Matema- tika (átlag- pont- szám)	Természet- tudomány (átlagpont- szám)
Ausztrália	29,0	502	508	505	31,0	560	565	554
Ausztria	28,1	482	491	497	18,2	539	551	547
Belgium	24,3	463	474	452	32,8	525	540	515
Csehország	6,6	421	444	461	14,0	540	553	563
Egyesült Királyság	17,4	490	497	494	38,5	551	555	557
Finnország	31,0	529	520	523	26,8	563	553	557
Görögország	42,1	446	414	436	25,3	503	483	492
Írország	40,7	511	486	493	27,5	545	542	539
Izland	46,7	495	502	485	22,6	539	544	528
Korea	41,9	509	527	536	13,0	540	576	579
Lengyelország	8,1	447	454	452	18,3	535	530	530
Luxemburg	52,3	424	434	429	16,3	485	477	490
Magyarország	16,8	424	426	435	21,1	533	550	557
Mexikó	73,6	404	371	407	12,4	474	436	469
Németország	20,0	408	420	432	20,0	534	535	537
Norvégia	19,1	485	482	478	41,9	522	511	516
Olaszország	45,5	468	442	457	13,9	514	482	511
Portugália	72,3	460	445	450	14,2	520	501	495
Spanyolország	62,1	478	461	472	16,5	535	517	540
Svédország	15,9	490	486	490	47,4	527	518	522
Új-Zéland	17,3	499	508	491	45,2	553	564	552

Forrás: Knowledge and Skills for Life, 2001

9.2. táblázat

A 15 éves tanulók kombinált szövegértési teljesítményének iskolák közötti és iskolán belüli varianciája az OECD-országokban, 2000

Ország	Iskolák közötti variancia	Iskolán belüli variancia
Belgium	76,0	50,9
Németország	74,8	50,2
Magyarország	71,2	34,8
Ausztria	68,6	45,7
Lengyelország	67,0	38,9
Görögország	53,8	52,9
Csehország	51,9	45,3
Olaszország	50,9	43,4
Svájc	48,7	63,7
Mexikó	42,9	37,4
Portugália	37,5	64,3
Japán	36,5	43,9
Egyesült Államok	35,1	83,6
Luxemburg	33,4	74,9
Egyesült Királyság	22,4	82,3
Ausztrália	20,9	90,6
Új-Zéland	20,1	103,9
Korea	19,7	33,0
Dánia	19,6	85,9
Írország	17,1	79,2
Kanada	17,1	80,1
Spanyolország	15,9	60,9
Norvégia	12,6	102,4
Finnország	10,7	76,5
Svédország	8,7	83,0
Izland	7,0	85,0

Forrás: Vári, 2003

Megjegyzés: Az OECD-országok tanulói teljesítményei átlagos varianciájának százalékában kifejezve.

9.3. táblázat

Tanulói teljesítmények és a szocioökonomiai státus, 2000

a) A szülők foglalkozási státusindexének értéke a tanulók teljesítményének függvényében

OECD-országok	Átlagos szocioökonomiai index	Standard hiba	A foglalkozási státus (ISEI)* nemzetközi szocioökonomiai indexének értéke a szövegértési skálán nyújtott teljesítményértékek kvartilisaiban									
			Összes tanuló		Alsó negyed		Második negyed		Harmadik negyed		Legfelső negyed	
			Átlag	Standard hiba	Átlag	Standard hiba	Átlag	Standard hiba	Átlag	Standard hiba	Átlag	Standard hiba
Ausztrália	52,3	(0,5)	52,3	(0,5)	31,1	(0,2)	46,3	(0,1)	58,4	(0,2)	73,2	(0,3)
Ausztria	49,7	(0,3)	49,7	(0,3)	32,9	(0,2)	44,7	(0,1)	52,2	(0,1)	69,1	(0,3)
Belgium	49,0	(0,4)	49,0	(0,4)	28,4	(0,1)	42,1	(0,1)	53,5	(0,1)	71,8	(0,2)
Csehország	48,3	(0,3)	48,3	(0,3)	31,2	(0,2)	44,4	(0,1)	51,5	(0,0)	66,1	(0,3)
Dánia	49,7	(0,4)	49,7	(0,4)	29,0	(0,2)	44,0	(0,1)	54,9	(0,2)	71,1	(0,3)
Egyesült Államok	52,4	(0,8)	52,4	(0,8)	30,3	(0,2)	47,4	(0,2)	59,5	(0,2)	72,5	(0,3)
Egyesült Királyság	51,3	(0,3)	51,3	(0,3)	30,7	(0,2)	45,7	(0,1)	56,9	(0,2)	71,8	(0,2)
Finnország	50,0	(0,4)	50,0	(0,4)	29,7	(0,2)	43,4	(0,1)	55,1	(0,1)	71,8	(0,2)
Franciaország	48,3	(0,4)	48,3	(0,4)	27,7	(0,2)	41,1	(0,2)	53,1	(0,1)	71,2	(0,3)
Görögország	47,8	(0,6)	47,8	(0,6)	25,6	(0,3)	40,2	(0,2)	53,0	(0,1)	72,3	(0,4)
Izland	52,7	(0,3)	52,7	(0,3)	31,4	(0,2)	47,3	(0,1)	58,6	(0,2)	73,8	(0,2)
Írország	48,4	(0,5)	48,4	(0,5)	28,5	(0,2)	42,7	(0,2)	53,2	(0,1)	69,4	(0,2)
Japán	50,5	(0,6)	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Kanada	52,8	(0,2)	52,8	(0,2)	31,3	(0,1)	48,1	(0,1)	58,9	(0,1)	72,9	(0,1)
Korea	42,8	(0,4)	42,8	(0,4)	26,5	(0,1)	35,9	(0,1)	46,0	(0,1)	62,9	(0,5)
Lengyelország	46,0	(0,5)	46,0	(0,5)	27,3	(0,2)	40,0	(0,1)	49,8	(0,1)	67,0	(0,4)
Luxemburg	44,8	(0,3)	44,8	(0,3)	25,1	(0,1)	37,5	(0,1)	50,6	(0,1)	66,1	(0,4)
Magyarország	49,5	(0,5)	49,5	(0,5)	30,4	(0,2)	42,6	(0,1)	53,7	(0,1)	71,5	(0,2)
Mexikó	42,5	(0,7)	42,5	(0,7)	24,4	(0,1)	32,3	(0,1)	46,8	(0,2)	66,5	(0,5)
Németország	48,9	(0,3)	48,9	(0,3)	30,0	(0,2)	42,6	(0,1)	52,5	(0,1)	70,2	(0,2)
Norvégia	53,9	(0,4)	53,9	(0,4)	35,6	(0,2)	47,1	(0,1)	59,0	(0,2)	73,9	(0,2)
Olaszország	47,1	(0,3)	47,1	(0,3)	28,5	(0,1)	40,6	(0,1)	50,3	(0,1)	68,9	(0,4)
Portugália	43,9	(0,6)	43,9	(0,6)	26,8	(0,2)	34,5	(0,1)	48,4	(0,1)	65,7	(0,5)
Spanyolország	45,0	(0,6)	45,0	(0,6)	26,8	(0,1)	36,2	(0,1)	49,6	(0,1)	67,3	(0,5)
Svájc	49,2	(0,5)	49,2	(0,5)	29,3	(0,2)	42,5	(0,1)	53,2	(0,1)	71,9	(0,3)
Svédország	50,6	(0,4)	50,6	(0,4)	30,4	(0,2)	44,1	(0,1)	55,7	(0,1)	72,1	(0,2)
Új-Zéland	52,2	(0,4)	52,2	(0,4)	30,5	(0,3)	47,1	(0,1)	57,7	(0,2)	73,6	(0,2)
OECD-átlag			48,9	(0,1)	29,3	(0,0)	42,4	(0,0)	53,6	(0,0)	70,2	(0,1)

(folytatás a következő oldalon)

b) A tanulók szövegértési teljesítménye a szülők foglalkozási státusának függvényében

OECD-országok	A kombi- nált szö- vegértési skálán el- ért átlag- pontszám		A PISA szövegértési skálán nyújtott teljesít- mény, a foglalkozási státus (ISEI)* nemzetközi szocioökonómiai indexének kvartilisaiban								Szövegér- tés/foglalko- zási státus össze- függése ^{a)}		Szövegértés és foglalko- zási státus is alsó negyedben ^{b)}	
			Alsó negyed		Második negyed		Harmadik negyed		Legfelső negyed					
			Á.	S.	Á.	S.	Á.	S.	Á.	S.				
Ausztrália	528	(3,5)	490	(3,8)	523	(4,5)	538	(4,2)	576	(5,4)	31,7	(2,1)	1,9	(0,1)
Ausztria	507	(2,4)	467	(3,9)	500	(3,3)	522	(3,4)	547	(3,5)	35,2	(2,1)	2,1	(0,1)
Belgium	507	(3,6)	457	(6,2)	497	(4,5)	537	(3,2)	560	(3,4)	38,2	(2,2)	2,4	(0,1)
Csehország	492	(2,4)	445	(3,1)	487	(2,8)	499	(3,5)	543	(2,9)	43,2	(1,7)	2,3	(0,1)
Dánia	497	(2,4)	465	(3,3)	490	(3,3)	511	(3,2)	543	(3,6)	29,1	(1,9)	1,8	(0,1)
Egyesült Államok	504	(7,1)	466	(7,5)	507	(5,9)	528	(6,1)	556	(5,9)	33,5	(2,7)	2,1	(0,2)
Egyesült Királyság	523	(2,6)	481	(3,1)	513	(3,1)	543	(3,5)	579	(3,6)	38,4	(1,6)	2,1	(0,1)
Finnország	546	(2,6)	524	(4,5)	535	(3,3)	555	(3,1)	576	(3,3)	20,8	(1,8)	1,5	(0,1)
Franciaország	505	(2,7)	469	(4,3)	496	(3,2)	520	(3,1)	552	(3,6)	30,8	(1,9)	2,2	(0,1)
Görögország	474	(5,0)	440	(5,6)	460	(7,2)	486	(5,5)	519	(5,5)	28,1	(2,5)	1,8	(0,2)
Izland	507	(1,5)	487	(3,1)	496	(3,2)	513	(3,2)	540	(2,6)	19,3	(1,5)	1,5	(0,1)
Írország	527	(3,2)	491	(4,3)	520	(4,3)	535	(3,7)	570	(3,7)	30,3	(1,8)	1,9	(0,1)
Japán	522	(5,2)	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Kanada	534	(1,6)	503	(2,2)	529	(1,9)	545	(1,9)	570	(2,0)	25,7	(1,0)	1,9	(0,1)
Korea	525	(2,4)	509	(4,5)	524	(2,9)	531	(2,8)	542	(3,4)	14,6	(2,1)	1,5	(0,1)
Lengyelország	479	(4,5)	445	(5,6)	472	(4,8)	493	(5,3)	534	(6,4)	35,4	(2,7)	2,0	(0,2)
Luxemburg	441	(1,6)	394	(4,1)	428	(3,4)	473	(3,3)	497	(2,8)	39,2	(2,0)	2,5	(0,1)
Magyarország	480	(4,0)	435	(4,9)	461	(4,5)	504	(3,8)	531	(5,9)	39,2	(2,4)	2,2	(0,2)
Mexikó	422	(3,3)	385	(4,1)	408	(3,7)	435	(4,0)	471	(5,9)	31,8	(2,3)	1,9	(0,2)
Németország	484	(2,5)	427	(5,4)	471	(4,0)	513	(3,4)	541	(3,5)	45,3	(2,1)	2,6	(0,2)
Norvégia	505	(2,8)	477	(4,1)	494	(3,8)	514	(3,8)	547	(4,2)	29,7	(2,0)	1,6	(0,1)
Olaszország	487	(2,9)	457	(4,3)	481	(3,3)	494	(3,6)	525	(3,9)	26,4	(1,8)	1,8	(0,1)
Portugália	470	(4,5)	431	(4,9)	452	(4,9)	485	(4,3)	527	(5,0)	38,4	(2,1)	2,0	(0,1)
Spanyolország	493	(2,7)	461	(3,5)	482	(3,6)	507	(2,7)	529	(3,0)	26,5	(1,6)	1,9	(0,1)
Svájc	494	(4,3)	434	(4,3)	492	(4,6)	513	(4,3)	549	(5,3)	40,2	(2,2)	2,7	(0,2)
Svédország	516	(2,2)	485	(2,9)	509	(3,2)	522	(3,1)	558	(3,3)	27,1	(1,5)	1,8	(0,1)
Új-Zéland	529	(2,8)	489	(4,3)	523	(3,8)	549	(3,4)	574	(4,5)	31,9	(2,1)	2,0	(0,1)
OECD-átlag	500	(0,6)	463	(0,9)	491	(0,8)	515	(0,7)	545	(0,9)	33,6	(0,4)	2,0	(0,0)

Forrás: Education at a Glance, 2002

Á. = Átlag, S. = Standard hiba, V. = Változás, A. = Arány.

* A társadalmi háttér jellemzésére a 2000. évi PISA-vizsgálat szakértői kétféle mutatót vagy indexet is konstruáltak, amelyekben együtt jelennek meg a szociális és kulturális tőke elemei. Az egyik a foglalkozási státus szocioökonómiai indexe (International Socio-Economic Index of Occupational Status, ISEI), amely a szülők foglalkoztatási helyzetét kifejező mérőszám, ahol az apa és az anya foglalkozása közül azt vették számításba, amelyek a foglalkozási hierarchia magasabb fokán van. A másik az úgynevezett szociális, gazdasági és kulturális státus indexe (Index of Economic, Social and Cultural Status, ESCS), amely az előbbinél bővebb tartalmú. Ebben a foglalkoztatási helyzeten túl a szülők iskolai végzettségét, a család gazdasági és kulturális tőkéjének bizonyos elemeit is számba vették (*Knowledge and Skills for Life, 2001*).

^{a)} A PISA szövegértési skálán elért eredmény változása egységnyi változás esetén a foglalkozási státus nemzetközi szocioökonómiai indexében.

^{b)} Annak a valószínűsége, hogy az ISEI alsó negyedében lévő tanuló a szövegértés országos skáláján is az alsó negyedbe kerül.

9.4. táblázat

A falvakban és nagyvárosokban élő 15 éves diákok átlagos teljesítménye (olvasás, matematika, természettudomány) Magyarországon és az OECD-országokban

Településtípus	Magyarország			OECD-országok átlaga		
	Olvasás	Matematika	Természettudomány	Olvasás	Matematika	Természettudomány
Falu, kevesebb mint 3000 lakos	359	365	371	481	482	480
Város, több mint 1 millió lakos	484	490	494	510	510	514
Különbség	125	125	118	29	28	34

Forrás: PISA 2000 adatbázis

Megjegyzés: 500 = OECD-átlag

9.5. táblázat

A tanulók nemek szerinti aránya a közép- és felsőoktatás nappali tagozatán, 1970 és 2002 között (%)

Év	Szakmunkásképző/ szakiskola		Középiskola		Egyetem, főiskola	
	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi
1970	24,6	75,1	58,3	41,7	44,7	55,3
1980	31,6	68,4	57,6	42,4	49,9	50,1
1990	33,9	66,1	57,5	42,5	48,8	51,2
1995	35,2	64,8	54,8	45,2	52,0	48,0
1998	36,3	63,7	53,8	46,2	53,2	46,8
2002	38,5	61,5	53,4	46,6	53,6	46,4

Forrás: OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002

9.6. táblázat

A 15 éves fiúk és lányok átlagos teljesítménye (szövegértés, matematika, természettudomány) Magyarországon és az OECD-országokban, 2000

Ország	Nem	Szövegértés	Matematika	Természettudomány
Magyarország	Lány	496	485	497
	Fiú	465	492	496
OECD-átlag	Lány	515	494	500
	Fiú	483	505	499

Forrás: Molnár, 2002

9.7. táblázat

Nemzetiségi általános iskolai oktatásban részt vevő tanulók száma oktatási programok típusa szerint 1990/91 és 2001/02 között (tanévenként)

Évek	Anyanyelvű oktatásban vesz részt	Kétnyelvű kisebbségi oktatásban vesz részt	Nyelvoktató kisebbségi oktatásban vesz részt	Tanulók száma összesen
1990/91	2 295	2 342	39 908	44 545
1991/92	2 199	3 110	40 857	46 166
1992/93	2 015	3 795	42 445	48 255
1993/94	2 243	4 459	42 010	48 712
1994/95	2 535	5 059	42 085	49 679
1995/96	2 530	6 149	41 142	49 821
1996/97	2 813	6 059	42 755	51 627
1997/98	2 327	6 281	44 087	52 695
1998/99	2 152	5 745	46 101	53 998
1999/00	1 760	5 779	47 474	55 013
2001/02	3 102	7 711	45 619	56 432

Forrás: Vámos, 2002a

9.8. táblázat

Anyanyelvű és kétnyelvű nemzetiségi középiskolai oktatást folytató intézményekben tanulók száma nyelvenként és oktatási típusonként, az egyes évfolyamokon, 1999/2000

Név	Székhely	Oktatási forma	A tanulók száma évfolyamonként										Ösz - szes tanuló
			5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.		
<i>Horvát</i>													
Horvát Gimnázium	Budapest	Gimnázium (5 osztályos)	0	0	0	0	13	23	27	28	22	113	
Miroslav Krleža Horvát Tanítási Nyelvű Gimn.	Pécs	Gimnázium (5 osztályos)	0	0	0	0	8	25	26	18	25	102	
<i>Német</i>													
Német Nemzetiségi Gimn. és Külk. Szakk.	Pilisvörös-vár	Gimnázium (6 osztályos)	0	0	21	20	50	0	0	0	0	91	
Német Nemzetiségi Gimn. és Külk. Szakk.	Pilisvörös-vár	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	52	96	0	8	0	156	
Német Nemzetiségi Gimn. és Külk. Szakk.	Pilisvörös-vár	Szakközépiskola	0	0	0	0	0	0	59	33	0	92	
Berzsenyi Dániel Gimnázium	Sopron	Gimnázium (8 osztályos)	10	8	10	8	36	14	4	6	0	96	
Tolnai Lajos Gimnázium	Gyöngy	Gimnázium (6 osztályos)	0	0	25	22	13	18	20	23	0	121	
Lovassy László Gimnázium	Veszprém	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	33	34	32	34	0	133	
Német Nemzetiségi Gimnázium	Budapest	Gimnázium (5 osztályos)	0	0	0	0	32	59	55	45	55	246	

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Név	Székhely	Oktatási forma	A tanulók száma évfolyamonként										Ösz - szes tanuló
			5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.		
Magyar–Német Nyelvű Iskolaközpont	Pécs	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	60	59	41	25	0	185	
Táncsics Mihály Gimnázium	Mór	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	12	16	9	16	0	53	
Magyarországi Németek Művelődési Központ	Baja	Gimnázium (5 osztályos)	0	0	0	0	33	99	91	54	59	336	
<i>Román</i>													
N. Balcescu Román Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium	Gyula	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	44	31	27	26	0	128	
<i>Szerb</i>													
Szerb Tanítási Általános Iskola és Gimnázium	Budapest	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	26	37	37	26	0	126	
<i>Szlovák</i>													
Szlovák Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium	Budapest	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	14	18	12	10	0	54	
Szlovák Gimnázium Általános Iskola és Kollégium	Békéscsaba	Gimnázium (4 osztályos)	0	0	0	0	11	16	9	7	0	43	
Összesen 14 intézményben 16 oktatási forma			10	8	56	50	437	545	449	359	161	2075	

Forrás: Vámos, 2002a

9.9. táblázat

Külföldi tanulók száma az általános iskolákban származási országoként, 1995/96–1999/00

Származási ország	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00
Horvátország	121	141	98	52	52
Szlovénia	5	0	5	2	9
Bosznia-Hercegovina	44	28	16	29	52
(Kis-) Jugoszlávia	376	339	308	295	395
Románia	621	582	572	648	813
Szlovákia	33	27	41	48	60
Ukrajna	273	268	305	358	393
Egyéb	880	1080	1554	1796	2056
Összesen	2353	2465	2899	3228	3830

Forrás: Vámos, 2002b

9.10. táblázat

Külföldi tanulók száma a középiskolákban származási országoként, 1995/96–1999/00

Származási ország	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00
Horvátország	51	53	44	52	63
Szlovénia	16	18	19	23	11
Bosznia-Hercegovina	14	14	19	12	20
Kis-Jugoszlávia	574	540	486	499	676
Románia	574	600	568	706	832
Szlovákia	247	235	379	443	489
Ukrajna	353	420	509	634	778
Egyéb	241	375	534	672	697
Összesen	2070	2255	2558	3041	3566

Forrás: Vámos, 2002b

9.11. táblázat

A különböző tanításszervezési módszerek elfogadottsága a lakosság körében a megkérdezett legmagasabb iskolai végzettsége szerint, 2002 (%)

Tanításszervezési módszer	Általános iskola	Szakiskola	Szakközép, technikum	Gimnázium	Felsőfok
Külön osztályban	17	22	23	14	12
Osztályon belül külön csoportban	17	17	23	24	29
Egyénhez igazítják	22	29	35	41	43
Közös osztályban	43	32	19	20	15
Összesen	100	100	100	100	100

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 2002

A feltett kérdés: „Az azonos életkorú gyerekek iskolai teljesítményében sokszor nagy különbségek vannak. Ön szerint mi a jobb, ha a különböző teljesítményt nyújtó gyerekek...: a tudásszintjüknek megfelelően külön osztályba kerülnek; ha közös osztályban tanulnak, de az osztályon belül külön csoportban; ha közös osztályban tanulnak, de a pedagógusok egyénhez igazítják a tanulást; ha együtt, közös osztályokban minden gyereke ugyanazt tanulja és ugyanúgy.”

9.12. táblázat

A cigány és a fogyatékos tanulók esélyegyenlőségének fontossága a lakosság körében, 2002 (az egyes válaszlehetőségekre adott értékek átlaga)

Állítások	Cigány tanulók	Fogyatékos tanulók
Meg kell akadályozni a cigányok/fogyatékosok, sérültek leszakadását/elszakadását a társadalomtól, esélyegyenlőséget kell biztosítani számukra.	3,55	4,50
Az államnak kiemelt támogatást kell biztosítania a cigány tanulók/a fogyatékos és sérült tanulók leszakadását megakadályozó programokra.	3,05	4,51
Megfelelő pedagógiai módszerekkel és speciálisan felkészített tanárok segítségével a cigány tanulók/fogyatékos sérült gyerekek jó eredményeket érhetnek el az iskolában.	3,66	4,51

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 2002

A feltett kérdés: „Kérem, mondja meg, mennyire ért egyet a következő állításokkal. Kérem, ismét osztályozzon 1–5-ig. Az 1-es jelentse azt, hogy egyáltalán nem ért egyet, az 5-ös pedig azt, hogy teljes mértékben egyetért!”

9.13. táblázat

Az általános iskolai oktatás optimális módja a cigány és a fogyatékos tanulók esetében a közvélemény szerint, 2002

Az oktatás optimális módja	Cigány tanulók	Fogyatékos tanulók
Külön iskolákban kellene megoldani	19	54
Együtt, egy iskolában a magyar nemzetiségű gyerekekkel/a nem fogyatékos gyerekekkel, de külön foglalkozások formájában	33	27
Közösen, a magyar nemzetiségű gyerekeket is oktatva a nemzetiségi tárgyra/a nem fogyatékos gyerekekkel	41	15
Nem tudja	7	5

Forrás: Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 2002

A feltett kérdés: „Ön szerint a cigány gyerekek/fogyatékos és sérült gyerekek általános iskolai oktatását...”

9.14. táblázat

A szülők és a pedagógusok véleménye arról, hogyan kellene a cigány gyerekek általános iskolai oktatását megoldani, 2002 (%)

Vélemény	Szülő	Pedagógus
Külön iskolában kellene megoldani	14,4	6,7
Együtt, egy iskolában a nem cigány gyerekekkel, de külön osztályban	12,7	7,6
Egy közös osztályban a nem cigány gyerekekkel, de külön figyelni kell rájuk	41,7	65,3
Közös osztályban, és nem is kell rájuk külön figyelni	16,4	6,0
Nem tudja	14,9	14,5
Összesen	100,0	100,0
N	2009	449

Forrás: Esélyegyenlőség-vizsgálat, 2003

A feltett kérdés: „Véleménye szerint a cigány gyerekek általános iskolai oktatását hogyan kellene megoldani?”

9.15. táblázat

A PHARE-program által támogatott programok és fejlesztések, amelyek a halmozottan hátrányos helyzetű – elsősorban roma fiatalok – társadalmi beilleszkedését segítik

Problémák	Célkitűzések	Támogatható tevékenységek
<i>III. Speciális dajkaképző programok kidolgozása, továbbfejlesztése, megvalósítása</i>		
– A roma gyerekek alacsony óvodai részvétele	– A tolerancia fejlesztése: eltérő családi környezetből származó gyerekek közötti különbséget elfogadó magatartásformák kialakítása	– Dajka szakképzési programok kialakítása, indítása
– A roma óvodapedagógusok és dajkák hiánya	– A roma kultúra elemeinek megjelenítése a napi óvodai tevékenységekben	– A helyi adottságokat is figyelembe vevő önismereti, személyiségfejlesztő elemeket tartalmazó programok kidolgozása, indítása
– A roma gyerekekkel való differenciált foglalkozások hiánya	– A nyelvi hátrányok csökkentése	– Gyakorlati képzés szervezése olyan intézményekben, amelyek sikeresek a diszkriminációmentes együttnevelés terén
– A nevelés alacsony határfoka	– A család és óvoda közötti kapcsolattartás területén jelentkező problémák kezelése	
– Eltérés az intézmény és roma családok érték- és normarendszere között	– Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudnivalók, szokások átadása	

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Problémák	Célkitűzések	Támogatható tevékenységek
<i>II/2. Pedagógusképző és -továbbképző programok kidolgozása, továbbfejlesztése és adaptálása</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – A megfelelő pedagógiai szemlélet hiánya – A pedagógusok nincsenek birtokában a hátránykompenzáció pedagógiai eszköztáranak – A felzárkóztatással, tehetség-gondozással kapcsolatos képzési tematikák volumene nem megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> – A diszkriminációmentes oktatás és nevelés helyi szintű gyakorlatának kialakítása – A lemorzsolódást, iskolai kudarc megelőzését szolgáló pedagógus alapképzési és továbbképzési programok fejlesztése – A hátránykompenzációval, tehetség-gondozással kapcsolatos pedagógiai-módszertani tudás erősítése az alapképzésben 	<ul style="list-style-type: none"> – Akkreditált pedagógusképző és -továbbképző programok kidolgozása és indítása – Képzéshez szükséges tankönyvek, taneszközök, módszertani segédanyagok fejlesztése – Képzők képzése – Partnerségi kapcsolatok kialakítása
<i>II/3. Általános iskolai és óvodai pedagógiai programok továbbfejlesztése és megvalósítása</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – Nagy arányú lemorzsolódás – A tanulók alacsony motivációja – Eltérés az intézmény és a roma családok érték- és normarendszere között – A megfelelő pedagógiai programok és módszerek hiánya – A roma tanulók szegregálása 	<ul style="list-style-type: none"> – Annak elősegítése, hogy a roma gyerekek elvégezzék alapfokú tanulmányaikat – Másutt is alkalmazható modellprogramok, szolgáltatási csomagok létrehozása – Az oktatási-nevelési intézmény és a szülők közötti kapcsolatok fejlesztése – A pedagógusok felkészítése a hátrányos helyzetből fakadó problémák kezelésére 	<ul style="list-style-type: none"> – Óvodai nevelési programok/általános iskolai helyi tantervek, pedagógiai programok átvétele és megvalósítása – Alternatív pedagógiai módszerek átvétele – Pedagógiai segédeszközök létrehozása – Pályaválasztást megkönnyítő fejlesztő programok kidolgozása – Konzorciumok egészére kiterjedő oktatásfejlesztési tervek és programok kidolgozása, megvalósítása
<i>II/3. A) Általános iskolák és óvodák higiéniai felszereltségének javítása</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – Higiéniai felszereltség alacsony foka 	<ul style="list-style-type: none"> – Higiéniai, szexuális nevelés elősegítése 	<ul style="list-style-type: none"> – Új iskolai tisztálkodó helyiségek, vizesblokkok kialakítása, a meglévők korszerűsítése
<i>II/3. B) Iskolabusz-program kis-, illetve szóránytelepülések iskolái számára</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – A hátrányos helyzetű térségekben a közlekedési infrastruktúra alacsony szintje – A neveléshez-oktatáshoz való hozzáférés nem biztosított 	<ul style="list-style-type: none"> – Távoli településeken élő gyermekek mindennapi iskolába járásának megkönnyítése – A tanítási időn kívüli tevékenységek ösztönzése – A szülők-gyermekek-pedagógusok közötti kapcsolattartás elősegítése 	<ul style="list-style-type: none"> – 14 db iskolabusz beszerzése
<i>III.1. Iskolai rendszerű speciális felzárkóztató és szakképesítő programok kidolgozása, továbbfejlesztése és megvalósítása</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – Az iskolai kudarc megelőzését szolgáló pedagógiai-módszertani tudás, helyi gyakorlat hiánya – A felzárkóztatás, a pálya- és szakmai orientáció megfelelő helyi gyakorlatainak hiánya – A roma diákok körében magas lemorzsolódási arány – Magas a képesítés nélkül munkaerőpiacra kilépők aránya a roma fiatalok körében 	<ul style="list-style-type: none"> – A lemorzsolódás csökkentése – A roma fiatalok számára az első szakképesítés megszerzésének támogatása – Modul rendszerű szakképzési programok bevezetése – Szakmai és közismereti pedagógusképzés rendszerének fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> – Tananyag- és programfejlesztés – Képzési és felzárkóztató programok kidolgozása, továbbfejlesztése – Pályaorientációs tevékenység fejlesztése – Felzárkóztató programokhoz kapcsolódó tevékenységek kidolgozása – Pszichoszociális szolgáltatások – Célcsoport utógondozása, nyomon követése – Tanártovábbképzés, roma pedagógusok képzése – Hazai és külföldi tanulmányutak szervezése

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

Problémák	Célkitűzések	Támogatható tevékenységek
<i>III/2. Iskolarendszeren kívüli képzések, képzési-foglalkoztatási programok kidolgozása, továbbfejlesztése és megvalósítása</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – A magas munkanélküliségi arány, a rendszeres jövedelem alacsony szintje a roma népesség körében – A felzárkóztatás, a pálya- és szakmai orientáció megfelelő helyi gyakorlatainak hiánya – Magas a képzítés nélkül munkaerőpiacra kilépők aránya a roma fiatalok körében 	<ul style="list-style-type: none"> – A foglalkoztathatóság elősegítése – A munkaerő-piaci (re)integráció elősegítése – Az iskolarendszeren kívüli, modulrendszerű, OKJ-s képzést, pályaorientációt, felzárkóztatást, nyomon követést elősegítő programok kidolgozása 	<ul style="list-style-type: none"> – Tananyag- és programfejlesztés – Képzési és felzárkóztató programok kidolgozása – Pályaorientációs és felzárkóztató programok kidolgozása – Pszichoszociális szolgáltatások biztosítása – A programból kilépett fiatalok életútjának nyomon követése, utógondozása – Tanártovábbképzés, roma pedagógusok továbbképzése
<i>III/1. Kollégium kialakítása roma fiatalok számára Szolnokon és Ózdon</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – A cigány származású gyermekek alacsony száma a középiskolákban – Megfelelő tanulást támogató környezet hiánya a családban 	<ul style="list-style-type: none"> – Roma fiatalok nagyobb számban történő beiskolázása és társadalmi beilleszkedésük elősegítése 	<ul style="list-style-type: none"> – Roma tehetséggondozó kollégiumok felújítása és bővítése
<i>III/2. Középiskolai tehetséggondozó, felsőfokú szakképzési, valamint felsőfokú tanulmányokat előkészítő és támogató programok kidolgozása, továbbfejlesztése és megvalósítása</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – A roma fiatalok alacsony részvételi aránya a közép- és felsőoktatásban 	<ul style="list-style-type: none"> – Középiskolai tanulmányok támogatása: roma tanulók eredményes középiskolai tanulmányait elősegítő speciális támogató rendszerek kialakítása – <i>Előkészítés a felsőoktatásra:</i> tehetséggondozó középiskolák és középiskolai kollégiumok megszervezése meglévő intézményekben – <i>Támogatás a felsőfokú tanulmányok idején</i> – <i>Új felsőfokú szakképzési programok indítása</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Felzárkóztató és tehetséggondozó programok kidolgozása, bevezetése, alkalmazása – Tehetséggondozó roma kollégium alapítása – A roma családok és az oktatási intézmény közötti kapcsolattartás előmozdítása – Egyetemi, főiskolai előkészítő programok kidolgozása – Felsőoktatási, szakkollégiumi rendszerbe való bejutás támogatása – Ösztöndíj- és szociális támogatási rendszer kiépítése – A hallgatók előrehaladásának nyomon követése – A potenciális munkáltatókkal való kapcsolatok kialakítása – A roma fiatalok megfelelő szaktudáshoz és piacképes képzettséghez juttatása

Forrás: Pályázati csomag, OM PHARE Iroda

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Aalst, H. F.* (2003): *Networking in Society, Organisations and Education*. In: *Networks of Innovation. Towards New Models for managing Schools and Systems*. OECD, Paris.
- A bölcsődei gondozás-nevelés minimumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai* (1999): Országos Család és Gyermekvédelmi Intézet, Budapest.
- A bruttó hazai termék 2001-ben* (2003): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- A Comenius 2000 Közoktatási Minőségfejlesztési Program* (1999): Minőségfejlesztési kézikönyv. I. Oktatási Minisztérium, Budapest.
- A jövő elkezdődött* (2002): A Fidesz Magyar Polgári Párt választási programja.
- A KSH jelenti* (2002/1.–2002/12.): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- A League Table of Educational Disadvantage in rich Nations. Innocenti Report Card* (2002): Issue No. 4. November. UNICEF, Florence, Italy.
- A Leonardo da Vinci program első szakasza Magyarországon* (2002): Szerk.: Mártonfi György – Tordai Péter. Tempus Közalapítvány – Leonardo Nemzeti Iroda, Budapest.
- A magyar nyelvi oktatás eredményességének országos szakmai vizsgálata 2002. Szakmai beszámoló az országos adatok alapján* (2003): Szerk.: Pála Károly. OKÉV, Budapest.
- A minőség teremtése* (2000): Szerk.: Manchin Róbert. Magyar Gallup Intézet, Budapest.
- A munkaerőpiac keresletét és kínálatát alakító folyamatok* (2002): Foglalkoztatási Hivatal Kutatási Iroda – Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest.
- A munkahelyi képzések főbb adatai* (2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Andor Mihály – Liskó Ilona* (2000): *Iskolaválasztás és mobilitás. Iskolakultúra*, Budapest. /Iskolakultúra könyvek 3./
- Annási Ferenc* (2002): *A pedagógiai szolgáltató, támogató rendszer alakulása 1998 után*. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet.
- A pedagógusok pedagógiája* (2001): Szerk.: Golnhofer Erzsébet – Nahalka István. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- A pedagógus-továbbképzési rendszer értékelése* (1999): Zárójelentés és ajánlások. Expanzió Humán Tanácsadó Kft., Budapest.
- Arató László et al.* (2003): *A kompetenciaközpontú, egyszintű érettségi-felvételi vizsga koncepciója*. Iskolakultúra. (Megjelenés alatt.)
- Aszmann Anna* (2001): *Magyar diákok egészségi állapota és az iskola*. In: Szekszárdi Júlia (szerk.): *Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek*. OKI Kiadó – Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest.
- Aszmann Anna et al.* (1999): *11–18 éves tanulók egészség-magatartásának nemzetközi vizsgálata*. Kézirat. Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat.

- Aszmann Anna et al. (2003): 11–18 éves tanulók egészségmagatartásának nemzetközi vizsgálata. Kézirat. Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat.
- A társadalmi befogadásról szóló közös jelentés tervezete – I. rész (2001): Az Európai Unió Tanácsa, Brüsszel.
- Az alapkészségek fejlődése 4–8 éves életkorban (2002): Szerk.: Nagy József. Oktatási Minisztérium, Budapest.
- Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és általános helyettese 2000. és 2001. évi beszámolója. <http://www.obh.hu/allam/beszma.htm>
- Az európai gyakorlathoz illeszkedő munkaerő-piaci készségigény-felmérés a magyar oktatás-képzés fejlesztése szolgálatában (2002): Tempus Közalapítvány, Budapest.
- Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzéseihez kapcsolódó részletes munkaprogram (2002): Európai Tanács, Brüsszel, 2002. február 20. 6365/02 EDUC 27. <http://www.tpf.iif.hu/newsite/tka/docs/munkaprogram.pdf>
- Az ifjúsági szakképzés korszerűsítése (2002): Szerk.: Benedek András. Oktatási Minisztérium, Budapest.
- Az ifjúsági szakképzés korszerűsítése világbanki program monitoring jelentése (2002): Expanzió Kft., Budapest.
- Az integráltan nevelt-oktatott fogyatékos tanulók helyzete, 2000: lásd Adatbázisok.
- Az iskolai műveltség (2002): Szerk.: Csapó Benő. Osiris Kiadó, Budapest.
- Az iskolarendszeren kívüli szakképzés statisztikai adatai 1996–2000 (2002): Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium, Budapest.
- Az ismeretlen szakképzés. Az akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzés kutatásának tanulmányai (2002): Szerk.: Hrubos Ildikó. Oktatókutató Intézet – Új Mandátum, Budapest.
- Az Oktatási Jogok Biztosának Beszámolója 2000. évi tevékenységéről (2001): Oktatási Minisztérium, Budapest.
- Az Oktatási Jogok Biztosának Beszámolója 2001. évi tevékenységéről (2002): Oktatási Minisztérium, Budapest.
- Az Oktatási Minisztérium középtávú közoktatás-fejlesztési stratégiája (2003): Munkaanyag. Oktatási Minisztérium, 2003. február. <http://www.om.hu/>
- Bajomi Iván (2002): A törvények és rendeletek kapujában. Érdekegyeztetés és konzultáció a közoktatásban 1998 és 2002 között. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Bajomi Iván et al. (2002): Iskolák határokon átnyúló együttműködése. Új Pedagógiai Szemle, 5. sz.
- Balázs Éva (1998): Iskolaképek. Hogyan gondolkodnak az igazgatók az iskoláról, annak társadalmi funkciójáról? In: Balázs Éva (szerk.): Iskolavezetők a 90-es években. Okker Kiadó, Budapest.
- Balázs Éva (2001): A közoktatási tervezés rendszere, a területi és a helyi tervezés. In: Palotás Zoltán (szerk.): Önkormányzat és közoktatás 2000. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Balázs Éva (2002): Területi tervezés, humán erőforrás-fejlesztés a közoktatásban. Új Pedagógiai Szemle, 4. sz.
- Balázs Éva et al. (2000): A kormányzati szintek közötti felelősségmegosztás és a közoktatás öt kelet-közép-európai országban – Magyarország. In: Balázs Éva – Halász Gábor (szerk.): Oktatás és decentralizáció Közép-Európában. Okker Kiadó, Budapest.
- Balázs Éva – Forgács András (2002): Az oktatási kormányzat területfejlesztési tevékenysége. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.

- Ballér Endre* (1996): *Tantervemlételek Magyarországon a XIX–XX. században*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. /A tantervemlélet forrásai 17./
- Balogh László* (2002): *Az iskolai tehetségnevelés helyzete hazánkban – európai kitekintéssel*. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Baráth Tibor* (1998): *A közoktatás hatékonysága. Vezetői értelmezések és modellek*. In: Balázs Éva (szerk.): *Iskolavezetők a 90-es években*. Okker Kiadó, Budapest.
- Baráth Tibor – Cseh Györgyi* (2002): *Az intézményi autonómia feltételrendszere – szervezeti és jogi jellemzők*. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Báthory Zoltán* (1992): *Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításmélethez vázlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Báthory Zoltán* (2000): *Tanulók, iskolák – különbségek*. Okker Kiadó, Budapest.
- Báthory Zoltán* (2001): *Maratoni reform. A magyar közoktatás reformjának története, 1972–2000*. ÖNKONET. /Soros Oktatási Könyvek./
- Báthory Zoltán* (2002): *Tudásértelmezések a magyar középiskolában*. Iskolakultúra, 3. sz.
- Bauer Béla – Tibori Tímea* (2002): *Az ifjúság viszonya kultúrához*. In: Szabó et al. (szerk.): *Ifjúság 2000*. Nemzeti Ifjúságkutató Intézet, Budapest.
- Bencze Péterné* (2002): *A közoktatási feladatellátást érintő szakmai és pénzügyi szabályozás változásai 2001–2002*. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Biztos alapokon – kisgyermekkorai nevelés és oktatás* (2002): Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ. Budapest.
- Bognár Mária* (2002): *Partnerség iskolán innen és túl. Esettanulmány Ózd és térségéből*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Boudon, Raymond* (1981): *The Logic of Social Action*. London–Boston–Henley.
- Bourdieu, Pierre* (1978): *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. Gondolat, Budapest.
- Breen, Richard – Goldthorpe, John* (1997): *Explaining Educational Differentials. Towards a Formal Rational Action Theory. Rationality and Society, Vol. 9*.
- Breznyánszky László – Sümegeiné Törőcsik Tünde* (2002): *A tanárképzés változásai*. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Bruggen, Johan van* (2000): *Inspection of Schools as an Engine for Sustainable Change. SICI Report. Presentation paper by Johan van Bruggen at the International Conference „Designing Education for the Learning Society”, November 5–8, 2000.*
<http://www.sici.org.uk/reports/InspectionsEngineChange.pdf>
- Buchberger et al.* (2000): *High Quality Teacher Education for High Quality Education and Training. Green Paper on Teacher Education in Europe. TNTEE.*
<http://tntee.umu.se/publication>
- Checklist evaluation function* (2000): *Munkaanyag. INES Network C, OECD.*
- Chisholm, L.* (2000): *The Educational and Social Implications of the Transition to Knowledge Societies*. In: Gablenz et al. (ed.): *Europe 2020: Adapting to a Changing World*. Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden.
- C. Neményi Eszter – Somfai Zsuzsa* (2002): *A matematika tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai*. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Coolahan, John* (2002): *Teacher Education and the Teaching Career in an Era of Lifelong Learning*. OECD Education Working paper No. 2., Paris.
<http://www.oecd.org/edu/workingpapers/>
- Czeizer Zoltán – Híves Tamás – Török Balázs* (2001): *A XXI. század iskolája*. Kézirat. Oktatás-kutató Intézet.

- Család változóban 2001* (2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Csapó Benő (2000): A tantárgyakkal kapcsolatos attitűdök összefüggései. *Magyar Pedagógia*, 3. sz.
- Csapó Benő (2001a): A kognitív képességek szerepe a tudás szervezésében. In: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Csapó Benő (2001b): A nyelvtanulást és nyelvtudást befolyásoló tényezők. *Iskolakultúra*, 8. sz.
- Csapó Benő (2002): Az osztályok közötti különbségek és a pedagógiai hozzáadott érték. In: Csapó Benő (szerk.): *Az iskolai műveltség*. Osiris Kiadó, Budapest.
- „Cselekedni, most és mindenkiért!” (2002): Medgyessy Péter kormányának programja, Magyarország 2002–2006. H19. sz. parlamenti előterjesztés, 2002. május 25.
- Demográfiai évkönyv 2001* (2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásában* (1998): Szerk.: Falus Iván. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Drahos Péter (2002): A helyi és területi oktatásirányítás alakulása 1998 után. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Dugas-Portes, Francine (1997): Contents and Methods in Secondary Education. *European Journal of Education*, Vol. 32. No. 1.
- Economic Survey of Hungary* (2002): OECD, Paris.
- Economic Surveys. Hungary* (1999): OECD, Paris.
- Ec-Pec Alapítvány* (2002): Éves beszámoló 2002. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Oktatáspolitikai Elemzések Központ.
- Education at a Glance* (1998): OECD, Paris.
- Education at a Glance* (2000): OECD, Paris.
- Education at a Glance* (2001): OECD, Paris.
- Education at a Glance* (2002): OECD, Paris.
- Education Policy Analysis* (2002): OECD, Paris.
- E-Learning – Designing tomorrow’s education. Communication from the Commission* (2000): European Commission, Brussels, 24. 5. 2000. COM (2000) 318 final.
- Előzetes eredmények a helyi tantervek országos kérdőíves felmérésének eredményeiről* (1999): Szocio-Reflex Kft., Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Esélyegyenlőség-kutatás, 2002*: lásd Adatbázisok.
- Esélyegyenlőség-vizsgálat* (2003): A társadalom álláspontja az integrált oktatással és az iskolai esélyegyenlőséggel kapcsolatban. Kézirat. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt. – Oktatási Minisztérium.
- „Európába, de mindahányan...” (2002): Az MDF 2002-es választási programja.
- European benchmarks in education and training: follow-up to the Lisbon European Council. Communication from the Commission* (2002): Commission of the European Communities, Brussels, 20. 11. 2002 COM (2002) 629 fin.
- European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning* (2002): European Commission, Brussels.
- Fábián Zoltán (2002): Digitális írástudás: a számítógép és az internethasználat elterjedtségének társadalmi jellemzői Magyarországon. In: Kolosi Tamás – Tóth István János – Vukovich György (szerk.): *Társadalmi riport 2002*. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt., Budapest.

- Falus Iván* (2001): Az oktatási módszerek kiválasztására és alkalmazására vonatkozó módszerek. In: Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): A pedagógusok pedagógiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Farkas Aranka – Marosváry Péter* (2002): A továbbképzés és más HR-folyamatok helyzete az általános iskolákban. Háttéranyag a Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ megbízásából 2002 tavaszán lefolytatott kutatás eredményeinek felhasználásával. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Farkas Péter* (2002): A szakképzést érintő jogszabályok elemzése. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Fejes Lászlóné* (2002): A közoktatás-statisztikai információs kínálat az oktatási-szakképzési irányítási rendszer szolgálatában. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Ferge Zsuzsa* (1976): Az iskolarendszer és az iskolai tudás társadalmi meghatározottsága. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- FIDÉV-kutatócsoport* (2001): Jelentés a felsőoktatás nappali tagozatán 1999-ben végzett fiatal diplomások munkaerő-piaci életpálya-vizsgálatának eredményeiről. Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetem Emberi Erőforrás Tanszék, Budapest.
- Foreign Language Teaching in Schools in Europe* (2001): Eurydice, Brussels.
- Forray R. Katalin – Cs. Czachesz Erzsébet – Lesznyák Márta* (2001): Multikulturális társadalom – interkulturális nevelés. In: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. Osiris Kiadó, Budapest.
- Földes Petra* (2002): A pedagógusok munkáját segítő szakmai szervezetek. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- From Initial Education to Working Life. Making Transition Work* (2000): OECD, Paris.
- Fülöp Mária* (1999): Students' Perception of the Role In Their Respective Countries: Hungary, Japan, USA. In: A. Ross (ed.): Young citizens in Europe. University of North London.
- Gál Ferenc* (2003): Még mindig tankönyvszagú! A tankönyvpiac helyzete 2002 őszén. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Galasi Péter* (2002): Pedagógusdiplomával rendelkező pályakezdők munkaerő-piaci helyzete. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Gallup* (1999): Gallup-vizsgálat a pedagógiai minőségértékelés mai helyzetéről. Összefoglaló kutatási jelentés.
<http://www.gallup.hu/Oktatas/Release/Gq/pedmin990504.htm>
- Gazsó Ferenc* (1971): Mobilitás és iskola. Társadalomtudományi Intézet, Budapest.
- Girán János – Kardos Lajos* (1997): A cigány gyerekek iskolai sikertelenségének háttere. Iskolakultúra, 10. sz.
- Golnhofer Erzsébet* (2001): Az oktatás tartalma, az iskolák belső világa, a tanítás és a szocializáció intézményi szintű kérdései. Vitaindító előadás. In: Monostori Anikó (szerk.): Magyar közoktatás 2001. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Governance in transition* (1995): OECD, Paris.
- Györgyi Zoltán* (2002): Interjúk Hámoriné Váczy Zsuzsával, Kárpáti Györggyel és Kocsis Antallal. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Györgyi Zoltán – Török Balázs* (2002): A Comenius 2000 Minőségbiztosítási Program a részt vevő oktatási intézmények tapasztalatainak tükrében. Kézirat. Oktatáskutató Intézet.

- Halász Gábor* (2000): A közigazgatás továbbfejlesztése és a közoktatás: a települések közötti együttműködés kérdése. In: Helyi önállóság és önkormányzati feladatok. Helyi Önkormányzati Know-How Program – Miniszterelnöki Hivatal Közigazgatás- és Területpolitikai Államtitkárság, Budapest. /Közigazgatás-fejlesztési füzetek 1./
- Halász Gábor* (2001): A magyar közoktatás az ezredfordulón. Okker Kiadó, Budapest.
- Halász Gábor* (2002a): Egész életen át tartó tanulás: az új oktatáspolitikai paradigma. In: Mayer József – Singer Péter – Vedovatti Anildo (szerk.): Kihívások és válaszok. Új pályán az iskolarendszerű felnőttoktatás. Országos Közoktatási Intézet Felnőttoktatási és Kisebbségi Központ, Budapest.
- Halász Gábor* (2002b): Nemzetközi hatások a közoktatásban. A nemzeti oktatáspolitikák közösségi harmonizálása az Európai Unióban. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet.
- Halász Gábor* (2002c): A felelősségmegosztás és a finanszírozás alakulása. In: Monostori Anikó (szerk.): Magyar közoktatás 2001. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Halász Gábor* (2002d): Az állam szerepének változása a modern közoktatás szabályozásában. Iskolakultúra, 4. sz.
- Halász Gábor* (2002e): Hazai és nemzetközi törekvések az iskolai értékelés rendszerében. Új Pedagógiai Szemle, 2. sz.
- Halász Gábor* (2003): Az oktatáspolitikák európai szintű koordinációja, ennek várható hatásai és Magyarország felkészültsége az ebben való részvételre. Kézirat. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt. <http://www.tarki.hu/research-h/integracio/4.pdf>
- Halász Gábor et al.* (2001): The Development of the Hungarian Educational System. Manuscript. National Institute of Public Education. <http://www.oki.hu/article.asp?Code=english-art-bie.html>
- Halász Gábor – Kovács Katalin* (2002): Az OECD tevékenysége az oktatás területén. In: Bábosik István – Kárpáti Andrea (szerk.): Összehasonlító pedagógia. A nevelés és oktatás nemzetközi perspektívái. Books in Print, Budapest.
- Havas Gábor – Kemény István – Liskó Ilona* (2001): Szegregáció a cigány gyermekek oktatásában. Kutatási zárótanulmány. Kézirat. Oktatáskutató Intézet.
- Havas Péter* (2002): Az OECD ENSI szerepe a magyarországi környezeti nevelés és közoktatás fejlesztésében. In: Mihály Ildikó (szerk.): Környezeti nevelési együttműködés. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Háztartás-statisztikai közlemények 2002. I. félév:* Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Helyitanterv-vizsgálat, 1998:* lásd Adatbázisok.
- Helyitanterv-vizsgálat, 2001/2002:* lásd Adatbázisok.
- Hermann Zoltán* (2001a): Hatékonysági problémák a közoktatásban. Zárótanulmány. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Hermann Zoltán* (2001b): Hatékonysági problémák a közoktatásban; a demográfiai változások hatása az iskolai kapacitások kihasználtságára, méretgazdaságosság. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Hermann Zoltán* (2002): Helyi oktatásfinanszírozás és oktatáspolitikai 2001/2002. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Hibell et al.* (2001): The 1999 ESPAD Report. Alcohol and Other Drug Use Among Students in 30 European Countries. The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. CAN, Stockholm, Sweden.

- Hidden Challenges to Educational System in Transition Economies* (2001): The World Bank, Human Development Sector Unit Europe and Central Asia Region, Washington.
- Híves Tamás – Imre Anna – Imre Nóra* (2002): Az iskolai hátrány összetevői. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Hoffmann Rózsa* (2002): Tantervi akkreditáció 2001–2002-ben. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Hoffmann Rózsa* (2003): Komplex intézmény-ellenőrzési és értékelési rendszer a katolikus közoktatásban. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet.
- Horn Dániel* (2003): Az általános iskolák infrastruktúrája, eszközellátottsága finanszírozási lehetőségeik tükrében. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Horn György* (2002): Az államtól függetlenül. Taní-tani, 1. különszám.
- Horváth István* (2003): Kollégiumok. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Horváth Zsuzsanna* (1996): Szövegek és olvasóik. In: Mátrai Zsuzsa – Vári Péter (szerk.): Mérés-értékelés I. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Horváth Zsuzsanna* (1999): Egy fogalom karrierje. *Educatio*, Ősz.
- Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Program, 2004–2006* (2002): Tervezet. Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium – Oktatási Minisztérium – Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, 2002. december.
- Hunyady Györgyné* (2002): Iskola-imázs. *Iskolakultúra*, 4. sz.
- Hutmacher, Walo* (1997): Key Competencies in Europe. *European Journal of Education*, Vol. 32. No. 1.
- Ifjúság 2000*: lásd Adatbázisok.
- Imre Anna* (2000): Tankönyvválasztás, tankönyvhasználat. *Educatio*, Ősz.
- Imre Anna* (2001): A nemzetiségi oktatás – a tanulók szemével. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Imre Anna* (2002): A Leonardo projektek termékei. *Új Pedagógiai Szemle*, 3. sz.
- Imre Anna* (2003): A felső középfokú oktatás nemzetközi összehasonlításban. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Ingesoll, Richard M.* (2000): Turnover Among Mathematics and Science Teachers in the U. S. In: *Teacher demand and supply*. OECD DEELSA/ED (2001/9), Paris.
- Investing efficiently in education and training: an imperative for Europe. Communication from the Commission* (2002): European Commission, Brussels, 10. 01. 2003 COM (2002) 779 final.
- Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002*: lásd Adatbázisok.
- Issues and developments in Public Management* (1997): OECD, Paris.
- Jacobs, Heidi Hayes* (ed.) (1989): *Interdisciplinary Curriculum. Design and Implementation*. ASCD Alexandria.
- Jaj a veszteseknek?* (2000): *Népszabadság*, 2000. július 29.
- Jelentés a KOMA 2000–2001-ben meghirdetett pályázatairól* (2001): Közoktatási Modernizációs Közalapítvány, Budapest.
- Jelentés a magyar közoktatásról 1997* (1998): Szerk.: Halász Gábor – Lannert Judit. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Jelentés a magyar közoktatásról 2000* (2000): Szerk.: Halász Gábor – Lannert Judit. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Kallen, Denis* (1997): *Secondary Education in Europe: problems and prospects*. Council of Europe Press, Strasbourg.

- Kardos Anita – Kozsik Edina* (2003): A Tempus Közalapítvány által koordinált közoktatási pályázati programok 2002. évi eredményeiről. Új Pedagógiai Szemle, 6. sz.
- Kárpát József* (2002): Életpálya-építés és tanácsadás. Szakképzési Szemle, 1. sz.
- Kárpáti Andrea – Hidvégi Katalin* (2002): OECD információs és kommunikációs technológiák és a tanulás minősége. Technikai jelentés a tesztvizsgálatok eredményeiről az OM OECD Koordináló Bizottsága számára. Kézirat. Oktatási Minisztérium.
- Karlovitcz János* (2001): Tankönyvelmélet és gyakorlat. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kemény Gabriella* (2002): Lisszabontól Barcelonáig – változások az oktatás és képzés közösségi koordinációjában. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Kemény István* (1996): A romák és az iskola. Educatio, Tavasz.
- Kerber Zoltán* (2002): A tantárgyi obszerváció néhány tanulsága. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Kerékyártó László* (2001): A tanulási kudarc okai és csökkentésének lehetősége a szakképzést előkészítő oktatásban. Szakképzési Szemle, 4. sz.
- Kerékyártó László* (2003): Felzárkóztatás a felnőttkor küszöbén. Nemzeti Szakképzési Intézet. (Megjelenés alatt.)
- Kereszty Zsuzsa* (2002a): A független intézményekről. Kézirat. Oktatáskutató Intézet.
- Kereszty Zsuzsa* (2002b): Jelentés az alapítványi és magániskolák helyzetéről. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Key Competencies* (2002): European Commission. Directorate for Education and Culture. Eurydice, Brussels.
- Key Data on Education in Europe* (2002): Eurydice – European Commission, Brussels.
- Key topics in education in Europe. Supply and Demand* (2002): Eurydice – European Commission, Brussels.
- Kézikönyv a közoktatás-statisztikai adatgyűjtéshez 2002/2003* (2002): Oktatási Minisztérium – Educatio Kht. Közoktatási Információs Iroda, Győr.
- KIFIR 2000., 2001. és 2002. évi adatbázisa*: lásd Adatbázisok.
- Knowledge and Skills for Life. First results from the OECD Programme for International Student Assessment (PISA) 2000* (2001): OECD, Paris.
- Kocsis Éva – Szabó Katalin* (2000): A posztmodern vállalat. Tanulás és hálózatosodás az új gazdaságban. Oktatási Minisztérium, Budapest.
- Kocsis Mihály* (2003): A tanárképzés megítélése. Pécs. /Iskolakultúra könyvek 18./
- Kolosi Tamás* (2002): Előszó és zárszó egy kutatássorozathoz. In: Kolosi Tamás – Tóth István János – Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport 2002. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt., Budapest.
- Konjunktúrajelentés 2002/1–4.* (2002): Kopint-Datorg Rt., Budapest.
- Konjunktúrajelentés 2003/1–2.* (2003): Kopint-Datorg Rt., Budapest.
- Kovács Katalin* (1999): A NAT eurokompatibilitása. In: Vágó Irén (szerk.): Tartalmi változások a közoktatásban a 90-es években. Okker Kiadó, Budapest.
- Kovács Zoltán – Perjés István* (2002): 30 év. A Pszichológiai és Pedagógiai Tanszék története. Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetem, Budapest.
- Kozma Tamás* (1999): Elszámoltatható iskola. Educatio, Ősz.
- Köllő János* (2000): Iskolázottság és életkor szerinti különbségek: az „emberi tőke” átértékelődése. In: Fazekas Károly (szerk.): Munkaerőpiaci tükrök 2000. MTA Közgazdaság-tudományi Kutatóközpont – Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest.

- Kőpatakiné Mészáros Mária – Salné Lengyel Mária* (2003): A fogyatékos gyerekek-tanulók integrált nevelése felé. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Környei László* (2002): A mérés és értékelés oktatáspolitikai funkciói. Új Pedagógiai Szemle, 2. sz.
- Középiskolai munka mutatói vizsgálat, 1991–2002*: lásd Adatbázisok.
- Közoktatás a közvéleményben* (2002): Előzetes adatok a „Közoktatás a közvéleményben” című kutatásból. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Közoktatási Közalapítványi Mozaik* (2002): Megyei, Fővárosi Közoktatási Közalapítványok Országos Képviselője, Nyíregyháza.
- Kunics Adrienn* (2002): A Comenius-program iskolai értékelési szempontjai és eredménye. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Kutatási zárójelentés a kistérségi közoktatási társulások minőségfejlesztéséről I–II.* (2000): Kézirat. Expanzió Humán Tanácsadó Kft.
- Lafferthon Judit – Mendi Rózsa – Szira Judit* (2002): Mentorprogram a roma gyerekek továbbtanulásáért. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Oktatáspolitikai Elemzések Központ.
- Laky Teréz* (2002): Munkaerőpiac 2001-ben. In: Fazekas Károly (szerk.): Munkaerőpiaci tükrök 2000. MTA Közgazdaság-tudományi Kutatóközpont – Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest.
- Lannert Judit* (1999): Szerkezetváltási tendenciák és a továbbtanulási arányokat befolyásoló tényezők a közoktatásban. In: Vágó Irén (szerk.): Tartalmi változások a közoktatásban a 90-es években. Okker Kiadó, Budapest.
- Lannert Judit* (2002): Az alternativitás helye a magyar közoktatásban. Tanítási, 1. különszám.
- Lannert Judit* (2003): Középiskola-választás a kilencvenes évek végén. Tanulói jelentkezések vizsgálata. In: Nagy Mária (szerk.): Mindenki középiskolája. Középfokú képzés az ezredforduló Magyarországon. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- László Mónika* (2002): Oktatás a sajtóban 2000/2001. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Learning to Bridge the Digital Divide* (2000): OECD, Paris.
- Leney, T. – Deluca, M.* (1998): Trends of convergence and divergence in the systems of education and vocational education and training of the member states of the EU. In: Comparative Vocational Education and Training Research in Europe, CEDEFOP – DIPF, Paris.
- Létszám és keresetek* (2003): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Ligeti György – Márton Izabella* (2002): Diákjogok és pedagógusjogok az iskolában. Beszámoló az Oktatási Minisztérium Oktatási Jogok Miniszteri Biztosának Hivatala megbízásából a Kurt Lewin Alapítvány által a 2000–2001-es tanév során végzett országos szociológiai kutatásról. Kézirat. Kurt Lewin Alapítvány, Budapest.
- Ligeti György – Márton Izabella* (2003): A szülők és az iskola. Új Pedagógiai Szemle, 4. sz.
- Liskó Ilona* (2001): A cigány gyerekek oktatása és a pedagógus továbbképzés. Kutatási zárótanulmány a Roma Pedagógiai Szolgáltató Iroda számára. Kézirat. Roma Pedagógiai Szolgáltató Iroda.
- Liskó Ilona* (2002): Cigány tanulók a középfokú iskolákban. Új Pedagógiai Szemle, 11. sz.
- Literacy in the Information Age. Final report of the International Adult Literacy Survey* (2000): OECD, Paris.

- Loboda Zoltán* (2002): Az oktatási kormányzat romák esélyeit javító közoktatási programjai és támogatásai. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Lortie, Dan C.* (1975): *Schoolteacher. A Sociological Study.* University of Chicago Press, Chicago, London.
- Magániskolák almanachja* (2001): Szerk.: Bak Zsófia – Kocsis Lilla. Alapítványi és Magániskolák Egyesülete, Budapest.
- Magyar Gallup Intézet* (2002): Pedagógusok a digitális, információs tudásszerzés szükségességéről és új módjairól. Kézirat. Oktatási Minisztérium.
- Magyar statisztikai évkönyv. 1991–2001.* (1992–2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Magyar statisztikai zsebkönyv 2002* (2003): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Magyarország Nemzeti Fejlesztési Terve 2004–2006. Stratégia* (2002): Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti Fejlesztési Terv és EU-támogatások Hivatala, 2002. szeptember 19.
- Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Communication from the Commission* (2001): European Commission, Brussels.
- Making the Curriculum Work* (1998): OECD, Paris.
- Marián Béla* (1999): A lakossági vélemények alakulása a közoktatásról. Kézirat. Marketing Centrum – Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Martin, Michael O. et al.* (2003): Trends in Children's Reading Literacy Achievement 1991–2001. IEA's Study of Trends in Reading Literacy Achievement in Primary School in Nine Countries. International Study Center – Lynch School of Education, Boston College.
- Mártonfi György* (1999): A 9–10. osztály problémájáról. Gyorsjelentés. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Mártonfi György* (2002a): Szakiskolai programok, szakiskolások a 9. osztályban. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Mártonfi György* (2002b): Munka és tanulás integrációja. Probléma, megvalósítás, politika. Szakképzési Szemle, 2. sz.
- Mártonfi György* (2002c): Gazdaság és oktatás kapcsolódásai a Leonardo da Vinci program első szakaszában. In: Mártonfi György – Tordai Péter (szerk.): A Leonardo da Vinci program első szakasza Magyarországon. Tempus Közalapítvány – Leonardo Nemzeti Iroda, Budapest.
- Mártonfi György* (2002d): A Leonardo da Vinci program első szakaszának összefoglaló értékelése – megállapítások és javaslatok. In: Mártonfi György – Tordai Péter (szerk.): A Leonardo da Vinci program első szakasza Magyarországon. Tempus Közalapítvány – Leonardo Nemzeti Iroda, Budapest.
- Mártonfi György* (2002e): Összefoglaló értékelés a Leonardo da Vinci program első szakaszáról. Új Pedagógiai Szemle, 3. sz.
- Mártonfi György* (2003a): Az iskolai rendszerű szakképzés átalakulása. In: Nagy Mária (szerk.): Mindenki középiskolája. Középfokú képzés az ezredforduló Magyarországon. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Mártonfi György* (2003b): Szakiskolai programok, szakiskolások a 9. osztályban. Kutatási gyorsjelentés. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Mártonfi György* (2003c): Tartalmi változások a szakképzésben. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.

- Mártonfi György* (2003d): Foglalkozási és továbbtanulási aspirációk. In: Lannert Judit (szerk.): Pályaválasztási aspirációk. Országos Közoktatási Intézet. (Megjelenés alatt.)
- Mátrai Zsuzsa* (2002): IEA Civic Education nemzetközi projekt. Kutatási záróbeszámoló. Kézirat. Kiss Árpád Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény Értékelési Központ.
- Measuring Student Knowledge and Skills. The PISA 2000 Assessment of Reading, Mathematical and Scientific Literacy* (2000): OECD, Paris.
- Mesterházi Zsuzsa* (2002): A speciális oktatás és az integráció. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Mihály Ildikó* (2002). Milyen lesz a jövő iskolája. OECD-tanulmányok magyarul. <http://www.oki.hu/cikk.asp?Kod=oeed-Mihaly-Milyen.html>
- Mihály Ottó* (2002): Mai magyar körkép az alternatív pedagógiáról. Taní-tani, 1. különszám.
- Minőség és közoktatás* (1999): III. Közoktatási minőségbiztosítási konferencia. Qualitas, Szeged.
- M. Nádasi Mária* (1995): Útban a pedagógiai többszólamúság felé. In: Kereszty Zsuzsa – Hajabács Ilona (szerk.): Több út. IFA – MKM – BTF, Budapest.
- M. Nádasi Mária* (1999): Oktatási módszerek. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Molnár Edit Katalin* (2002): Iskolai teljesítmény, nem és társadalmi-gazdasági háttér: két vizsgálat adatainak továbbelemzése. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Munkaerő-piaci helyzetjelentés* (2001): Foglalkoztatási Hivatal, Budapest.
- Müller András* (2001): A tankönyvpiac alakulásának főbb tendenciái. Új Pedagógiai Szemle, 1. sz.
- Nagy Mária* (2002a): Tanulók, munkaterhek és iskolai eredményességük. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Nagy Mária* (2002b): Cigány tanulók az iskolában. A tanárok beszélnek. Magyar Pedagógia, 3. sz.
- Nahalka István* (2002): Korreferátum a PISA-felmérések eredményének értékeléséről. Új Pedagógiai Szemle, 4. sz.
- NAT-vizsgálat, 1997: lásd Adatbázisok.*
- Nemzeti Fejlesztési Terv* (2003): Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti Fejlesztési Terv és EU-támogatások Hivatala.
- Népszámlálás 2001/2. Részletes adatok a képviseleti minta alapján* (2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Népszámlálás 2001/6. Területi adatok. 6.21. Összefoglaló adatok I. kötet* (2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Neuwirth Gábor* (2002): A középiskolai munka néhány mutatója 2001. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Neuwirth Gábor* (2003): A középiskolai munka néhány mutatója 2002. Országos Közoktatási Intézet. Budapest.
- New Approaches to Work Experience* (2002): New Perspectives for Learning – Briefing Paper 3. <http://www.pjb.co.uk/npl/bp3.htm>
- Nikolov Marianne* (2001): Minőségi nyelvoktatás – a nyelvek európai évében. Iskolakultúra, 8. sz.

- N. Kollár Katalin* (2002): Tanulás és iskolai közérzet. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Oktatás és munkaerő-piaci érvényesülés* (2001): Szerk.: Semjén András. MTA Közgazdaságtudományi Kutatóközpont, Budapest.
- Oktatási adatok 1999/2000* (2000): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Oktatási adatok (előzetes adatok) 2001/2002* (2002): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Oktatási adatok 2002/2003* (2003): Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1990 és 2002 között*: lásd Adatbázisok.
- OM oktatásstatisztikai adatbázisa, 1996/1997–1999/2000*: lásd Adatbázisok.
- OM Statisztikai tájékoztató, Alapfokú oktatás 1999/2000* (2000): Oktatás Minisztérium, Budapest.
- OM Statisztikai tájékoztató, Felsőoktatás 2001/2002* (2002): Oktatás Minisztérium, Budapest.
- OM Statisztikai tájékoztató, Középfokú oktatás 1999/2000* (2000): Oktatás Minisztérium, Budapest.
- OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 1999/2000* (2000): Oktatási Minisztérium, Budapest.
- OM Statisztikai tájékoztató, Oktatási évkönyv 2001/2002* (2002): Oktatási Minisztérium, Budapest.
- OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa*: lásd Adatbázisok.
- Országos képzési jegyzék* (2001): 6. átdolgozott kiadás. Nemzeti Szakképzési Intézet, Budapest.
- Óvodavizsgálat, 2001*: lásd Adatbázisok.
- Önkormányzati adatfelvétel, 2001/2002*: lásd Adatbázisok.
- Összefoglaló a 2001. évi gimnáziumi matematikadolgozatok vizsgálatáról* (2002): OKÉV, Budapest.
- Összefoglaló a 2001. évi közös érettségi-felvételi dolgozatok vizsgálatáról* (2002): OKÉV, Budapest.
- Paksi Borbála* (2002): Ifjúságkutatási adatok, a fiatalok jellemzői. Devianciák elterjedtsége és tendenciái a fiatalok körében. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Palócz Éva* (2001): A pályakezdők iránti vállalati kereslet és a velük való elégedettség egy vállalati felmérés tükrében. MKIK – GVI, Budapest.
- Palotás Zoltán* (1997): Az önkormányzati pedagógiai szakmai szolgáltatások helyzete. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Palotás Zoltán* (2000): Regionális és lokális szintű humán erőforrások és a közoktatási tervezés, valamint az intézményi képzési profilok átalakulása az északnyugat-magyarországi régióban. Kutatási jelentés. Kézirat. PHARE Preparity projekt – Magyar Gallup Intézet.
- Pályaválasztási aspirációk* (2003): Szerk.: Lannert Judit. Országos Közoktatási Intézet. (Megjelenés alatt.)
- Pedagógus-továbbképzés adatbázis* (2003): Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ, Pilisborosjenő.
- Petriné Feyér Judit* (2001): Pedagógusok a differenciálásról. In: Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): A pedagógusok pedagógiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

- PIRLS 2001 International Report. IEA's Study of Reading Literacy Achievement in Primary School in 35 Countries* (2003): International Study Center – Lynch School of Education, Boston College.
- PISA 2000 adatbázis*: lásd Adatbázisok.
- Polinszky Márta* (2002): A pedagógus-továbbképzési rendszer kialakulása és jellemzői Magyarországon. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Polónyi István* (2000): Tankönyvet fogtam, nem enged. *Educatio*, Ősz.
- Pöcze Gábor* (1999): Pedagógiai rendszerek a közoktatásban. Zárótanulmány. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Pöcze Gábor* (2002): Minőségbiztosítás a közoktatásban. Kézirat. Közoktatási Vezetőképző Intézet.
- Pöcze Gábor – Horváth Attila* (2001): Közoktatási önellenzési kézikönyv. Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ Comenius Igazgatóság, Pilisborosjenő.
- Promoting quality teaching and learning. Progress report and work proposals* (2001): OECD DEELSA/ED (2001/4), Paris.
- Radó Péter* (2001): Bevezetés az oktatáspolitikai elemzésbe: a romák és az iskola. *Iskolakultúra*, 12. sz.
- Radó Péter*: (2003): A leszakadó, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatásának, képzésének lehetőségei a tudás alapú társadalomban. In: Mayer József – Singer Péter (szerk.): *A tanulás kora. Felnőttoktatási Akadémia*. Gyula, 2002. október 16–19. Országos Közoktatási Intézet Felnőttoktatási és Kisebbségi Központ, Budapest.
- Recommendation of the European Parliament and of the Council of 12 February 2001 on European cooperation in quality evaluation in school education* (2001): European Parliament and Council (2001/166/EC).
- Rivkin, Steven G. – Hanusek, Eric A. – Kain, John F.* (2000): Teachers, Schools, and Academic Achievement, 6691. sz. munkairat. National Bureau of Economic Research, Massachusetts. In: *Teacher demand and supply*. OECD DEELSA/ED (2001/9), Paris.
- Rodák Margit* (2000): Karrierinformációs rendszerek: a jelenlegi és a várható magyar helyzet áttekintése. In: *Foglalkozási útmutatás és tanácsadás*. Nemzeti Szakképzési Intézet, Budapest.
- Ruszthy Livia* (2003): Grundtvig tanulási kapcsolatok: növekvő magyar részvétel. *Socrates Magazin*, január.
- Rychen, D. S. – Salganik, L. H.* (ed.) (2001): *Key Competencies*. Hogrefe & Huber Publishers, Seattle – Toronto – Bern – Göttingen.
<http://www.oki.hu/cikk.asp?Kod=oece-Mihaly-Kulcskompetenciak.html>
- S. Faragó Magdolna* (2002): Összefoglaló zárótanulmány a „Pedagógusok továbbképzése a felsőoktatási intézményekben...” c. kutatásról. Kézirat. Oktatási Minisztérium.
- Salné Lengyel Mária – Kőpatakiné Mészáros Mária* (2001a): Az együttnevelés jelenlegi helyzete. *Fejlesztő Pedagógia*, 3. sz.
- Salné Lengyel Mária – Kőpatakiné Mészáros Mária* (2001b): Fogyatékos tanulók helyzete az ezredfordulón. *Új Pedagógiai Szemle*, 7–8. sz.
- School self-evaluation in thirteen European countries/regions* (2001): European Commission – SICI, Brussels.
- Scoreboard on implementing the social policy agenda* (2002): Commission of the European Communities. Communication from the Commission to the Council, the European

- Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 19. 2. 2002 COM(2002) 89 final.
- Secondary Education in the European Union* (1997): Structures, organisations and administration. Eurydice – European Commission, Brussels.
- Szegédlet az országos kompetenciamérés eredményinek értelmezéséhez* (2002): OKÉV – Kiss Árpád Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény – Oktatási Minisztérium.
- Semjén András* (1999): Hatékonyság a közoktatásban. *Educatio*, Ősz.
- Székelyi János* (1997): Hatékonyság és minőség. A kilencvenes évek iskolája. Alapítványi és Magániskolák Egyesülete, Budapest.
- Simon Mária* (2002): Intézményi változások a közoktatásban. Gyorsjelentés. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Sinka Edit* (2002): Országos kompetenciamérés. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Socrates program pályázati útmutató* (2000): Tempus Közalapítvány, Budapest.
http://www.tpf.iif.hu/newsite/socrates/docs/SOC_HU.doc
- Special Needs Education – Statistics and Indicators* (2000): OECD, Paris.
- Standaert, R.* (2001): Inspectorates of Education in Europe. A critical analysis. Acco. Leuven.
- Stevens, B. – Miller, R. – Michalski, W.* (2000): Social Diversity and the Creative Society for the 21st Century. In: *The Creative Society of the 21st Century*. OECD, Paris.
- Stinebrickner, T.* (1999): Using latent variables in dynamic, discrete choice models: the effect of school characteristics on teacher decisions, *Research in Labour Economics*, Vol. 18. Idézi: *Education Policy Analysis* (2002): The teaching workforce concerns and policy challenges. OECD, Paris.
- Sugár András* (1997): A közoktatás statisztikai információrendszerének problémái. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Sugár András* (2003): A közoktatási rendszer szerkezeti változásai, jellegzetes trendek az oktatási statisztika tükrében. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Sum István* (2002): A felnőttképzés minőségbiztosítása, különös tekintettel az intézményi akkreditációra. Szakképzési Szemle, 4. sz.
- Szabó Andrea – Bauer Béla – Laki László* (2002): Ifjúság 2000. Tanulmányok I. Nemzeti Ifjúságkutató Intézet, Budapest.
- Szabó Ildikó* (1998): A szakma hangja. In: Balázs Éva (szerk.): *Iskolavezetők a 90-es években*. Okker Kiadó, Budapest.
- Szabó Ildikó – Örkény Antal* (1998): Tizenévesek állampolgári kultúrája. Minoritás Alapítvány, Budapest. /Minoritás könyvek 5./
- Szabó László* (1999): A pedagógiai szakmai szolgáltatások. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Szabó László* (2001): A megyei (fővárosi) pedagógiai intézetek (szakmai szolgáltatók) tapasztalatai a SZAK '99 keretében megvalósult önkormányzati megrendelésekről, teljesítésükről. Kézirat. Vas Megyei Pedagógiai Intézet.
- Szabó Mária* (2002): A tantervi szabályozók hatásai az iskolák életére. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Szakirányú továbbképzési szakok, amelyeket a felsőoktatási intézmények 2001. január 1-jétől saját hatáskörben indíthatnak* (2000): Háttéranyag. Kézirat. Oktatási Minisztérium.
- Szakiskolai Fejlesztési Program* (2003): <http://www.om.hu/>

- Szakiskolai felmérés, 2002*: lásd Adatbázisok.
- Szekszárdi Júlia* (2000): Még egyszer az osztályfőnöki szerepről. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Szekszárdi Júlia* (2002): Az osztályfőnöki szerep helyzete és fejlesztési feladatai.
<http://www.oki.hu/cikk.asp?Kod=tantargyak-Szekszardi-Osztalyfonoki.html>
- Szekszárdi Júlia et al.* (2000): A serdülők erkölcsi szocializációja. Magyar Pedagógia, 4. sz.
- Szép Zsófia* (2003): A pedagógusok foglalkozási jellemzői. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Szilágyi Klára* (2000): A tanácsadóná válás lehetőségei Magyarországon. In: Foglalkozási útmutatás és tanácsadás. Nemzeti Szakképzési Intézet, Budapest.
- Tájékoztató a Socrates program 2000-es programévének eredményeiről* (2001): Tempus Közalapítvány Socrates Nemzeti Iroda, Budapest.
- Tankönyvkutatás, 2001*: lásd Adatbázisok.
- Tantárgyi obszerváció – iskolai adatfelvétel, 2002*: lásd Adatbázisok.
- Tanulói munkaterhek vizsgálat, 2002*: lásd Adatbázisok.
- Tanulói terhelésvizsgálat, 2002*: lásd Adatbázisok.
- Társadalmi helyzetkép 2002* (2003): Központi Statisztika Hivatal, Budapest.
- Taylor, William* (1997): Aims and Objectives of Secondary Education European Journal of Education, Vol. 32. No. 1.
- Teacher demand and supply* (2001): Improving teaching quality and addressing teacher shortages. OECD DEELSA/ED (2001/9), Paris.
- The New Economy: Beyond the Hype* (2001): The OECD Growth Project. OECD, Paris.
- The Teaching Profession in Europe* (2001): Profile, Trends and concerns. Report No. 1. Eurydice – European Commission, Brussels.
- The Well-being of Nations* (2001). The Role of Human and Social Capital. OECD, Paris.
- Torba Nándor* (2000): Az önkormányzati felelősségi és hatáskörök új értelmezési lehetőségei. In: Palotás Zoltán (szerk.): Önkormányzat és közoktatás 2000. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Torba Nándor* (2003): Az évszázad iskolafejlesztése. Iskolakultúra. (Megjelenés alatt.)
- Tordai Péter* (2002): A Leonardo da Vinci program megvalósulása Magyarországon a számok tükrében. In: Mártonfi György – Tordai Péter (szerk.): A Leonardo da Vinci program első szakasza Magyarországon. Tempus Közalapítvány – Leonardo Nemzeti Iroda, Budapest.
- Torney-Purta, J. et al.* (2001): Citizenship and Education in Twenty-eight countries. Civic Knowledge and Engagement at Age Fourteen. IEA.
- Tót Éva* (2001a): Számítógépek az iskolában. Oktatókutató Intézet, Budapest. /Kutatás közben. No. 239./
- Tót Éva* (2001b): Informatikai eszközök az iskolában. Iskolakultúra, 8. sz.
- Tót Éva* (2002a): Felnőttképzés és az életpályát átfogó tanulás. Szerkezeti és továbbhaladási folyamatok, rendszerkapcsolatok. Vitaindító előadás. In: Monostori Anikó (szerk.): Magyar Közoktatás 2001. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Tót Éva* (2002b): A nem formális tanulás elismerése. Szakképzés Szemle, 2. sz.
- Tóth András* (2002): Közoktatási intézményirányító, illetve intézményfenntartó társulások. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Tóth István György* (2002): Jövedelemeloszlás az 1990-es években. In: Kolosi Tamás – Tóth István György – Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport 2002. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt., Budapest.

- Tóth László (2002): MPI-vizsgálat 2001– 2002. Mérés. Kézirat. Vas Megyei Pedagógiai Intézet.
- Török Balázs (2000): Az informatikaoktatás a diákok ismereteinek és igényeinek tükrében. Kézirat. Oktatókutató Intézet.
- Török Balázs (2001): Óvodások szüleinek körében végzett vizsgálat előzetes eredményei. Kézirat. Oktatókutató Intézet.
- Új megközelítések az iskolavezetésben. (2001): Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Vágó Irén (1996): Tankönyvpolitika, tankönyvhelyzet a kilencvenes években. Iskolakultúra, 6–7. sz.
- Vágó Irén (1999a): Tartalmi változások a közoktatásban. A „rejtett” helyi tantervektől a valóságos helyi tanterveig. In: Vágó Irén (szerk.): Tartalmi változások a közoktatásban a 90-es években. Okker Kiadó, Budapest.
- Vágó Irén (1999b): Az élő idegen nyelvek oktatása. Egy modernizációs sikertörténet. In: Vágó Irén (szerk.): Tartalmi változások a közoktatásban a 90-es években. Okker Kiadó, Budapest.
- Vágó Irén (2001): Ami az átlagok mögött van – egyenlőtlenségek a nyelvoktatásban. Iskolakultúra, 8. sz.
- Vágó Irén (2002a): Tanulói továbbhaladás – hátrányos helyzetben. Iskolakultúra, 3. sz.
- Vágó Irén (2002b): Óvodai intézményrendszer, óvodai nevelés az ezredfordulón. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Vágó Irén (2003a): Tantervi szabályozás – helyi tantervek a középiskolákban. Iskolakultúra, 1. sz.
- Vágó Irén (2003b): A tartalmi-tantervi változások és az intézményi reagálások a középiskolai expanzió folyamatában. In: Nagy Mária (szerk.): Mindenki középiskolája. Középfokú képzés az ezredforduló Magyarországon. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Vámos Ágnes (2002a): Nemzeti kisebbségek oktatása. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Vámos Ágnes (2002b): Külföldi tanulók a magyar közoktatásban. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Varga Attila (2002a): A magyarországi ökoiskola-hálózat. In: Mihály Ildikó (szerk.): Környezeti nevelési együttműködés. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Varga Attila (2002b): Beszámoló az általános iskolában végzett obszervációs vizsgálatról. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Program- és Tantervfejlesztési Központ.
- Varga Júlia (2002a): Munkaerő-piaci folyamatok. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Varga Júlia (2002b): Foglalkoztatás és keresetek az alsó- és középfokú oktatásban. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Varga Júlia (2003): A közoktatásban foglalkoztatottak összetételének és keresetének változása 1996–2002. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Varga Mária Beáta (2002): Jogszabálygyűjtemény a közoktatási intézmények vezetőinek. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Vári Péter et al. (2001a): Felnőtt írásbeliség vizsgálat 3. Iskolakultúra, 5. sz.
- Vári Péter et al. (2001b): A PISA 2000 vizsgálatról. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Vári Péter et al. (2001c): Országos Kompetencia Mérés 5. és 9. évfolyamon. Zárótanulmány a Kiss Árpád Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény Értékelési Központjának

- tevékenysége alapján. Kézirat. Kiss Árpád Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény Értékelési Központ.
- Vári Péter et al. (2002): Gyorsjelentés a PISA 2000 vizsgálatról. Új Pedagógiai Szemle, 1. sz.
- Vári Péter (szerk.) (2003): PISA-vizsgálat 2000. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Vaskovics László (2000): A posztadoleszcencia szociológiai elmélete. Szociológiai Szemle, 4. sz.
- Vass Vilmos (1999): Az oktatás tartalmi szabályozása – nemzetközi kitekintés. Kézirat. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ.
- Vass Vilmos (2000): A tantárgyköziség pedagógiai megközelítése. ÖNKONET. /Soros Oktatási Könyvek./
- Vass Vilmos (2003): A Nemzeti alaptanterv felülvizsgálata. Új Pedagógiai Szemle, 6. sz.
- Vekerdy Tamás (2002): Inspiráció a közoktatásnak. Taní-tani, 1. különszám.
- VÉP életmódprogram (2002). Tájékoztató anyag. Veresegyháza és térsége fejlesztésért. Veresegyháza.
- „Világ-Nyelv” – az idegennyelv-tudás fejlesztésének stratégiája (2003): Kézirat. Oktatási Minisztérium.
- Villányi Györgyné (2002): Az óvodai nevelési dokumentumok elemzése, az óvodai nevelőmunka megfigyelése és az interjúk tapasztalatai. Új Pedagógiai Szemle, 12. sz.
- Virtual Platform: <http://groups.yahoo.com/group/quael>
- Vukovich Gabriella (2002): Főbb népesedési folyamatok. In: Kolosi Tamás – Tóth István János – Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport 2002. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt., Budapest.
- What Schools for the Future. *Schooling for tomorrow* (2001): OECD, Paris.
- Where are the resources for Lifelong Learning? (2000): OECD, Paris.
2001. évi országos kompetenciamérés az 1., 5. és 9. évfolyamos tanulók körében: lásd Adatbázisok.

ADATBÁZISOK

A cigány tanulókkal kapcsolatos pedagógiai problémák megjelenése a pedagógusképzésben és a frissen végzett pedagógusok munkájában, 2000/2001, OKI KK – PTMIK – TÁRKI

Felvétel időpontja: 2000. március és 2001. március között.

Megkérdezettek köre: feltáró jellegű vizsgálat a pedagógusképzésért felelős vezetők, oktatók és fiatal pályakezdő pedagógusok körében.

Téma: a cigány tanulókkal kapcsolatos pedagógia problémák megjelenése a pedagógusképzésben (cigánysággal kapcsolatos, illetve a kisebbség tanításával kapcsolatos módszertani ismeretek), a kurzusok bemutatása, a fiatal pedagógusok véleménye felkészítésükről, iskolai sikereikről és kudarcaikról, továbbá javaslataik a cigány tanulók sikeresebb oktatására/ nevelésére, valamint a pedagógusképzés minőségének javítására.

A szülők, a gyerekek és a tanítás vizsgálat, 2000, OM – Magyar Gallup Intézet

Felvétel időpontja: 2000. augusztus 3. és 7. között.

Minta: véletlen országos felnőtt minta (18 éven felüli népesség), amely a nemekre, az életkori csoportokra és a lakóhely településtípusára nézve reprezentatív.

Megkérdezettek köre: 1011 fő két csoportba osztva: 1) akiknek gyermeke oktatási intézménybe jár (óvodába, iskolába); 2) akiknek nincs gyermekük, vagy ha van, még/már nem óvodás- vagy iskoláskorú.

Téma: az oktatási intézmények munkájának értékelése, az azzal szembeni elvárások (mire tanítsanak, neveljenek, szempontok a pedagógiai munkában), a kapcsolat jellege a szülők és az intézmények között, a két megkérdezett szülői csoport véleménye közti különbségek.

Az integráltan nevelt-oktatott fogyatékos tanulók helyzete, 2000, OKI PTK

Felvétel időpontja: 2000. december.

Minta: az integrált oktatást folytató intézmények vezetői.

Megkérdezettek köre: az 1998/1999. évi oktatásstatisztika alapján integráltan oktató 116 intézményvezető személyes megkérdezése kérdőív és interjú segítségével (Baranya megyében 27, Hajdú-Bihar megyében 29, Budapesten 60 intézmény).

Téma: az intézmények dokumentumainak elemzése, a tárgyi, személyi feltételek feltárása, az intézményvezetők véleménye az integráció vállalásából eredő konfliktusokról, az integrált nevelés eredményét befolyásoló tényezőkről, a szakemberszükségletről, a pedagógusok továbbképzésének irányairól.

Cigánykutatás, 2000/2001, MTA Szociológiai Intézet

Felvétel időpontja: 2000/2001.

Minta: nem reprezentatív.

Megkérdezettek köre: azon általános iskolák, ahol az 1992-es KSH-adatok szerint a cigány gyerekek aránya nagyobb mint 25%, illetve ahova több mint 100 cigány gyerek jár; 192 iskola vezetőinek, osztályfőnökeinek kérdőíves megkérdezése, kiegészítve az érintett gyerekek szüleivel, a települési önkormányzat képviselőivel készült kérdőívekkel, valamint helyszíni megfigyelésekkel.

Téma: az életút alakulása az óvodától a középiskolába történő felvételiig, intézmény-finanszírozási kérdések, szegregáció, szülői háttér.

Cigányvizsgálat, 1993/1994, MTA Szociológiai Intézet

Felvétel időpontja: 1993/1994.

Minta: többlépcsős, a cigány háztartásokra nézve országosan reprezentatív minta.

Megkérdezettek köre: a mintavétel során összeírt 15 468 háztartásból a mintába bekerült 2222 háztartás 9906 tagjának kérdőíves megkérdezése.

Téma: a kutatás kiterjedt a demográfiai helyzet alakulására, az iskolázottságra, az egészségi állapotra, a munka és a megélhetés kérdésére, a gyermekek iskolai pályafutására, a lakáshelyzetre, a családok vagyoni-jövedelmi helyzetére, az anyanyelv, a nemzetiségi öntudat, a lakóhelyi szegregáció, a diszkrimináció és a politikai magatartás témaköreire.

Diák- és pedagógusjogok az iskolában, 2000/2001, Kurt Lewin Alapítvány

Felvétel időpontja: az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala megbízásából a 2000. október–december; 2001. március–április, három almintán további adatfelvétel.

Minta: a főminta a képzés és település típusára, az ország régióira nézve reprezentatív, többlépcsős, csoportos mintavételi eljárással készült; az alminták: egy megyeszékhely négy iskolájának húsz osztálya, egy budapesti egyházi iskola négy évfolyamának összes osztálya, illetve egy vidéki szakközépiskola valamennyi évfolyamának összes osztálya.

Megkérdezettek köre: önkitöltős kérdőívvel kérdezték a főmintában 19 iskola 60 osztályának 1447 (11. évfolyamos) diákját és 54 osztályfőnökét; az almintákban összesen 39 osztály 996 diákját és 37 osztályfőnökét.

Téma: a diákok iskolához, munkához való viszonya, iskolai élményei és eredményei, jövőbeli terveik, a demokratikus magatartásformák vizsgálata az attitűdök-képességek, cselekvési dimenzió és az ismeretek szintjén; a szülők iskolai végzettsége, a család anyagi, gazdasági háttere; a pedagógusok jogismerete, jogviszonya, a jogszertű magatartásokról alkotott vélemények.

Esélyegyenlőség-kutatás – szülői és pedagógus mintán, 2002, TÁRKI – OM

Felvétel időpontja: 2002. november–december.

Minta: a szülők és pedagógusok megkérdezése ún. „fürtös” mintavételi eljárással, a lakossági megkérdezés többlépcsős, arányosan rétegzett valószínűségi mintán történt.

Megkérdezettek köre: 2138 szülő és 460 pedagógus megkérdezése önkitöltős kérdőívvel, 1023 fő megkérdezése személyes interjúval.

Téma: a szabad iskolaválasztással és az iskolai esélyegyenlőséggel kapcsolatos vélemények, a cigány és nem cigány gyerekek közötti konfliktusok megítélése, iskolaválasztás és iskolai integráció (az iskolai integráció lehetőségei, az iskolai integrációt elősegíteni tervezett programok fogadtatása), előítéletesség.

Fiatalok egészségi állapota és egészség-magatartása, 2002, WHO Európai Irodája – ÁNTSZ

Felvétel időpontja: 2002.

Minta: 10–18 éves fiatalok országosan reprezentatív, nemzetközileg összehangolt mintája.

Megkérdezettek köre: 5826 diák kérdőíves megkérdezése (5. évfolyam: 1368, 7. évfolyam 1476, 9. évfolyam 1389, 11. évfolyam 1593 fő).

Téma: Magyarország 1986-ban kapcsolódott be az Egészségügyi Világszervezet által koordinált nemzetközi kutatásban. A kutatás négyévenként megismételt adatfelvételekre épül. Magyarországon öt, országosan reprezentatív adatfelvétel történt (1986, 1990, 1993, 1997, 2002). A kutatás feltérképezi az iskolások egészségi állapotának jellemzőit, szokásait, életrendjük jellemzőit, feltárja az egészségmagatartást befolyásoló környezeti tényezőket, többek között a család és az iskola szerepét az egészségi állapot, illetve az egészségmagatartást meghatározó tulajdonságok alakulásában.

Helyitanterv-vizsgálat, 1998, OKI KK – Szocio-Reflex Kft.

Felvétel időpontja: 1998 őszén.

Minta: országos, településtípus és iskolatípus szerint reprezentatív.

Megkérdezettek köre: 1175 iskolavezető, valamint 750 iskolafenntartónál az oktatással foglalkozó szakember.

Téma: a helyi tanterv bevezetésének körülményei, problémái, fogadtatása.

Helyitanterv-vizsgálat, 2001/2002, OKI KK

Felvétel időpontja: 2001.

Minta: Ugyanazokban az iskolákban történt adatfelvétel, mint az OKI KK 2001/2002-es iskolai szintű vizsgálatában. 800 iskolában óratervi lap kitöltésére is sor került.

Megkérdezettek köre: 1100 iskolaigazgató.

Téma: a kerettantervi implementáció, helyi tantervi óratervek.

Ifjúság 2000, GYISM – Nemzeti Ifjúságkutató Intézet

Felvétel időpontja: 2000.

Minta: területileg, nemek és korcsoportok szerint reprezentatív.

Megkérdezettek köre: a 15–29 éves korosztályt reprezentáló 8000 fős országos minta.

Téma: ifjúsági korszakok, egyenlőtlenségek, informatikai eszközök használata, iskolázottság, munkaerő-piaci helyzet, munkanélküliség, vállalkozás, lakásviszonyok, családi helyzet, egészségi állapot, sport, kulturális fogyasztás, értékek, vallási hovatartozás, politikai aktivitás, EU-csatlakozás megítélése.

Iskolai szintű adatfelvétel, 2001/2002, OKI KK

Felvétel időpontja: 2001 novemberétől 2002 júniusáig.

Minta: országos, a képzési programok, a fenntartó típusa, valamint a településtípus és -méret szerint reprezentatív minta.

Megkérdezettek köre: 1100 iskolaigazgató (kérdőbiztosal történő lekérdezés és postai úton visszajuttatott önkitöltős kérdőív felhasználásával).

Téma: az általános és középiskolák fenntartói és igazgatási státusának, illetve képzési profiljának változása; a pedagógusok foglalkoztatási adatai, munkakörülményei, munkaerő-gazdálkodás; az oktatott tartalmak, az oktatási formák és a pedagógiai módszerek korszerűsítése; az infrastruktúra működési feltételrendszere, eszközellátottság, ICT, iskolai könyvtár; gazdálkodás az iskolák szintjén, hatékonysági problémák; az iskolavezetés szerepe a változások menedzselésében, helyi innovációk, az iskola mint szervezet; a tanulók és a szülők jellemzői; minőségbiztosítás, az iskolák önértékelése.

KIFIR 2000., 2001. és 2002. évi adatbázisa, Középiskolai Felvételi Iroda

Felvétel időpontja: 2000, 2001, 2002.

Minta: teljes körű.

Megkérdezettek köre: minden évben az ország összes általános iskolájából középfokra jelentkező teljes populáció.

Téma: az adatbázis tartalmazza az általános iskolából továbbtanulók bizonyos adatait: életkor, a jelentkezés iránya (tagozat) és száma, a középfokú képzési hely, ahova felvételt nyertek, az általános iskola és középiskola települési, területi adatai, továbbá a jelentkezők iskolák általi minősítését (tagozatonként): előzetesen felvett, felvételre ajánlott és hányadik helyen, felvételre nem ajánlott, valamint a felvételre ajánlottak rangsorolását, illetve azokról is szolgáltat információt, akiket sehova sem vettek fel az első körben.

Középiskolai munka mutatói vizsgálat, 1991–2002, MKM – OM – OKI KK

Felvétel időpontja: 1991-től évente.

Minta: teljes körű. Az OFFI adatbázisa alapján a középiskolák utolsó éveseinek felvételi adatai.

Téma: a középiskolai munka eredményességének vizsgálata a felvételi vizsgák adatai (felsőoktatási felvételi arányok, felvételi írásbeli dolgozatok átlageredményei, felvételizők nyelvtudása), továbbá az országos tanulmányi (OKTV), szakmai (OSZTV) és kb. 70 egyéb országos versenyen elért helyezések alapján. Ezen teljesítménymutatók mentén – a településtípusok, a megyék, a nagyvárosok, az iskolafenntartó szervezetek, továbbá az iskolatípusok szerint – iskolasorrendek készítése.

Középiskolai oktatásba belépők vizsgálata, 1999–2002, OKI KK

Felvétel időpontja: 1999, 2000, 2001, 2002 ősze.

Minta: teljes körű.

Megkérdezettek köre: a magyar (érettségít adó) középiskolák 9. évfolyamot elkezdő összes diákjának kérdőíves megkérdezése (a kérdőív kitöltése nem volt kötelező és név nélkül történt).

Téma: a diákok lakóhelye és általános iskolájuk településnagysága, szüleik iskolázottsági, munkanélküliségi jellemzői, a tanulók szociális helyzete (pl. részesültek-e nevelési segélyben), a kibocsátó iskolák szakköri kínálata, az ezekben való részvétel, általános iskolai tanulmányi eredmények, az iskolai keretek közötti, illetve az azon kívüli nyelvtanulás időtartama.

NAT-vizsgálat, 1997, OKI KK

Felvétel időpontja: 1996/1997. tanév.

Minta: országos, településtípus és iskolatípus szerint reprezentatív.

Megkérdezettek köre: 1175 iskolavezető.

Téma: tartalmi szabályozás, fejlesztés, iskolavezetési koncepciók és iskolavezetési problémák.

Oktatásügyi közvélemény-kutatások, 1990 és 2002 között, OKI KK – Marketing Centrum – Szonda Ipsos

Felvétel időpontja: 1990, 1995, 1997, 1999 és 2002.

Minta: országos, településtípus, nem, életkor és iskolai végzettség szerint reprezentatív.

Megkérdezettek köre: felnőtt lakosság (1000 fő).

Téma: az oktatással való elégedettség, aktuális oktatáspolitikai témákkal kapcsolatban alkotott vélemények.

OM oktatásstatisztikai adatbázisa, 1996/1997–1999/2000

Felvétel időpontja: adott év októbere.

Minta: teljes körűen átfogja a magyar közoktatási intézményeket.

Megkérdezettek köre: a közoktatási intézmények

OM 2001/2002. évi oktatásstatisztikai adatbázisa (lásd még a Függelék előtti ismertetőt)

Felvétel időpontja: 2001. október.

Minta: teljes körűen átfogja a magyar közoktatási intézményeket.

Megkérdezettek köre: az éves kötelező oktatásstatisztikai adatgyűjtésnek három megfigyelési szintje van: az *intézmény* (igazgatási szervezet, önálló, saját alapító okirattal); a *feladatellátási hely* (a feladatellátás helye és az ellátott közoktatási feladat); a *tanterv* (program).

Óvodavizsgálat, 2001, OKÉV – OKI – OI

Felvétel időpontja: 2001.

Minta: országos, a település és az óvodák igazgatási típusa szerint reprezentatív.

Megkérdezettek köre: 469 óvodavezető, 463 óvodapedagógus, 463 dajka, 364 fenntartó.

Téma: az óvodai nevelés országos alapprogramjának hatása az óvodákra.

Önkormányzati adatfelvétel, 2001/2002, OKI KK

Felvétel időpontja: 2001 novemberétől 2002 júniusáig.

Minta: az adatfelvétel az OKI, KK 2001/2002-es iskolai szintű vizsgálatához kapcsolódott. Azok az önkormányzatok kerültek a mintába, amelyek 1) települési (illetve budapesti kerületi) önkormányzatok és az adott településről (illetve kerületből) az iskolai mintába szerepeltek, vagy 2) megyei, fővárosi önkormányzatok.

Megkérdezettek köre: 508 települési és megyei önkormányzat.

Téma: a helyi oktatásirányítás szervezeti keretei, az intézmények finanszírozási rendszere, költségvetési tervezés, a finanszírozási döntések háttere, költségvetési prioritások, a helyi intézkedési tervek és pedagógiai programok elkészítésének folyamata, azok tartalmi kérdései, az intézményhálózat változásai, képzési programkínálat, fenntartói társulások, iskolák értékelése.

PISA 2000 adatbázis, OECD – KÁOKSZI ÉK

Felvétel időpontja: 2000. március 27-e és április 7-e között.

Minta: nemzetközi szinten: 32 ország, kb. 17 millió 15-16 éves népességének mintegy 250 000 fős reprezentatív mintája; Magyarországon a középfokú programtípusok és régió szerint reprezentatív, 150 iskolát tartalmazó mintája.

Megkérdezettek köre: 8000 fő 15 éves közép- és általános iskolás tanuló. A megkérdezés eszköze 9 tesztfüzet és egy tanulói kérdőív; vizsgált évfolyamok: 8., 9. és 10.

Téma: az olvasás-szövegértés vizsgálata a szövegekhez kapcsolódó feladatokkal (konkrét információ visszakeresése, a szöveg értelmének átfogó megértése, a szöveg tartalmára és formájára való reflektálás). A matematikatudás terén az egyszerű matematikai műveletektől kezdve a matematikai gondolkodáson át az átfogó problémalátás, illetve számos alkalmazási területet feltérképezése. A természettudományos műveltséget az alapvető tudományos koncepciók ismeretével, a természettudományos kérdések felismerésével, a bizonyítékok használatának és a tudományos következtetések levonásának képességével mérték. A kapcsolódó tanulói kérdőív témái: családi háttér, tanulási szokások, attitűdök, számítástechnikai ismeretek, tanulási stratégiák.

Elérhető a <http://www.pisa.oecd.org/> weblapon.

Szakiskolai felmérés, 2002, OKI KK

Felvétel időpontja: 2002.

Minta: a szakiskolák teljes körű megkérdezésére került sor.

Megkérdezettek köre: 355 iskolaigazgató, 687 (9. és 10. évfolyamos) osztályfőnök, valamint 25 172 diák kérdőíves megkérdezése.

Téma: intézményi alapadatok, a szakiskolai programok tartalmi kérdései, a diákok szociális háttere, pályautja, tanulmányi eredményeik, aspirációik a diákok és az osztályfőnökök szemével, a gyakorlati szakmai képzés kérdései, pedagógusok, tantárgyak, szaktárgyak.

Szülők jogainak érvényesülése a közoktatásban, 2001/2002, Kurt Lewin Alapítvány

Felvétel időpontja: az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala megbízásából a 2001/02-es tanévben.

Minta: nem reprezentatív: a bekerült kilenc falu, három város és egy megyeszékhely véletlenszerűen lettek kiválasztva, majd kiegészültek a főváros XIII. kerületével. A kiválasztott települések, illetve kerület összes iskoláját felkeresték.

Megkérdezettek köre: a vizsgálat 35 általános iskola (1., 4. és 8. osztályos tanulóinak), 7 óvoda és 3 középiskola diákjainak szüleit érintette, akikhez az önkitöltős kérdőív az iskolán keresztül jutott el, és így került összegyűjtésre is; a teljes minta 2325 fős lett, a budapesti 1217 fős.

Téma: a szülők jogismerete, a tájékozódáshoz való joguk érvényesülése, a szabad iskola-választás kérdései, a szülői érdekérvényesítési és önszerveződési területei.

Tankönyvkutatás, 2001, TÁRKI

Felvétel időpontja: 2001.

Minta: általános iskolák településtípus, régió és fenntartó szerinti reprezentatív mintája.

Megkérdezettek köre: 500 általános iskolában kérdőíves felvétel iskolaigazgatókkal, 414 tankönyvfelelőssel, 971 pedagógussal, 883 szülővel, interjú 11 tankönyvkiadó vezetőjével.

Téma: tankönyvválasztás, tankönyvhasználat az általános iskolákban, a tankönyvrendelés forrásai, mechanizmusa, támogatási formák és azok felhasználási módjai, iskolán belüli szerepmegosztás, szülők és egyéb partnerek elégedettsége.

Tantárgyi obszerváció – iskolai adatfelvétel, 2002, OKI PTK

Felvétel időpontja: 2002.

Megkérdezettek köre: a közoktatás 16 tantárgyi területén helyzetfelmérés, tanításuk és tanulásuk nyomon követése.

Téma: a tantárgyak helyzete, fejlesztésük lehetőségei (fejlesztési szükségletek és irányok), tantárgyközi kapcsolatok, tartalmi változások, a képességfejlesztés, a módszertani képzettség, a pedagógusképzés és -továbbképzés problémái. Kiemelt területek: az iskoláskor előtti intézményes nevelés, a hazai gyógypedagógiai gyakorlat, a fogyatékos tanulók integrált nevelésének kérdései.

Tanulói munkaterhek vizsgálat, 2002, OKI KK

Felvétel időpontja: 2002.

Minta: az iskolák országos reprezentatív mintája.

Megkérdezettek köre: 147 iskola 1770 hetedikes, és 1643 kilencedikes tanulói.

Téma: a tanulók teljes tevékenységstruktúrája (tanórai, tanórán kívüli iskolai, iskolán kívüli rendszeres elfoglaltságaik, otthoni munkavégzés, szórakozási és pihenési szokásaik), azokkal kapcsolatos attitűdjeik, iskolai osztályzatokban mért eredményességük, a tanórák megítélése, tantárgy-preferenciák. A tanulók munkához, illetve terheléshez való viszonyulásának megismeréséhez pszichológiai felmérésre is sor került: három vizsgálati eszköz (pszichológiai immunkompetencia kérdőív, Flow-kérdőív és Cattell-féle IQ-teszt) alkalmazásával.

Tanulói terhelésvizsgálat, 2002, OKI FKK – Medián

Felvétel időpontja: 2002.

Minta: országosan reprezentatív, kétlépcsős véletlen mintavétel.

Megkérdezettek köre: 2702 családban került sor a tanuló és a szülő (elsősorban az édesanya) kérdőíves megkérdezésére; a vizsgált évfolyamok: 1) általános iskolák 4., 6. és 8. évfolyamos tanulói, 2) gimnáziumok 8., 10. és 12. évfolyamos tanulói, 3) szakközépiskolák 10. és 12. évfolyamos tanulói, 4) szakiskolák 10. évfolyamos tanulói; Budapest, Nógrád és Zala megye 30 iskolájában interjúk iskolavezetőkkel, pedagógusokkal, fenntartókkal

Téma: iskolaválasztási szempontok, nevelési kérdések, a tanulók elfoglaltsága (iskolai, iskolán kívüli, otthoni), tanórákra való felkészülés, pihenés, különórák formái, a különóra-választás okai, vélemények a tanórákról, az órai munkáról, a tanításról, a tanulás hatékonyságáról, tantárgy-preferenciák, leterheltség megítélése, iskolához való hozzáállás, önértékelés, családi viszonyok.

**2001. évi országos kompetenciamérés az 1., 5. és 9. évfolyamos tanulók körében,
OM – KÁOKSZI ÉK**

Felvétel időpontja: 2001.

Minta: teljes körű mérés.

Megkérdezettek köre: 1., 5. és 9. évfolyamos tanulók.

Téma: az 1. évfolyam esetében alapkészségek (írásmozgás-koordináció, beszédhanghál-
lás, relációszőkincs, tapasztalati következtetés, tapasztalati összefüggés-megértés,
számolás és szociabilitás) vizsgálata PREFER-tesztsomaggal; az 5. és 9. évfolyamos
tanulók esetében olvasás-szövegértés (elbeszélő, magyarázó és dokumentum típu-
súak), valamint matematika.

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

Ábrák a szövegben

1.1.	Az 1975 és 2001 között született korosztályok létszáma 2002. január elsején (fő)	31
1.2.	Az iskolai korosztályok becsült létszáma 2002 és 2010 között (ezer fő)	32
1.3.	A népesség iskolázottsága, 1960, 1970, 1980, 1990 és 2001 (%)	32
1.4.	A középfokú iskolai végzettséget nem szerzők aránya korcsoportonként néhány európai országban, 2000 (%)	33
1.5.	Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) régióként, 2001 (folyó áron, ezer Ft)	35
1.6.	A tanulók kormegoszlása a népességben, 1980, 1990 és 2001 (%)	37
1.7.	A foglalkoztatottak és munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2001 (%)	39
1.8.	A vállalatok elégedettsége az érettségizett és nem érettségizett pályakezdő szakmunkásokkal 2001-ben (átlagosztályzatok ötfokú skálán)	42
1.9.	A magyar felnőtt lakosság elégedettsége különböző közfeladatokkal 1997 és 2002 között (százfokú skálán)	48
1.10.	Az oktatás színvonalának alakulásáról alkotott vélemények változása, 1990 és 2002 között (százfokú skálán)	49
2.1.	A közoktatás-igazgatási feladatok ellátásának szervezeti keretei a településnagyság függvényében, 2001/02 (%)	67
2.2.	A közoktatási intézmények működtetésére kiterjedő társulások száma, 2000–2002	71
2.3.	Az iskolai pedagógiai program módosítása során a különböző szereplők által végzett munka mennyisége 2001/02 (ötfokú skálán)	73
2.4.	Állandó megbízású (nem listás) szaktanácsadók és ebből az órakedvezményrel alkalmazottak száma 1996, 1999 és 2001 (fő)	78
2.5.	A pedagógiai méréssel kapcsolatos tevékenységek előfordulási gyakorisága az önkormányzati pedagógiai szakmai szolgáltatók körében, 1997–2001 (%)	80
3.1.	A nemzeti össztermékből (GDP) az oktatás egészére, illetve a közoktatásra fordított költségvetési kiadások alakulása, 1990–2001 (%)	88
3.2.	A közoktatás (óvoda, alap- és középfokú oktatás) folyó kiadásainak növekedési üteme és a fogyasztói árindex alakulása, 1991–2001 (előző év = 100%)	89
3.3.	Az egy tanulóra jutó költségvetési kiadások alakulása az alap- és középfokú oktatásban, 1998–2001 (Ft)	90
3.4.	A beruházási kiadások átlagos aránya a közoktatásban (óvodai nevelés, alap- és középfokú oktatás), 1990 és 2001 között (%)	91
3.5.	Az alap- és középfokú oktatásra fordított kiadások a nemzeti össztermék (GDP) arányában az Európai Unió országaiban és néhány csatlakozó országban, 1995 és 1999 (%)	92
3.6.	A közoktatás állami normatív támogatásának aránya az összes önkormányzati közoktatási kiadáson belül, 1991–2001 (%)	96
3.7.	Az 1000 tanulóra jutó pedagógusok száma az alap- és középfokú oktatásban az Európai Unió országaiban és néhány társult országban, 1999/2000	104

4.1.	Nappali tagozaton tanulók aránya korévenként Magyarországon a korcsoport létszámához viszonyítva, 1998/99 és 2001/02 (%)	110
4.2.	A gimnáziumi férőhelyek megoszlása a kezdő évfolyamokon megyénként, 2001 (%)	125
4.3.	Az általános iskola után középfokon tovább, illetve tovább nem tanulók aránya, 1985/86–1999/00 és 2001/2002	126
4.4.	A középfokon tanulók összlétszámának alakulása programonként, 1985/86–2002/03	126
4.5.	A meghirdetett maximális helyek száma középfokon, megyénként és a program típusa szerint, 2001 (%)	127
4.6.	OKJ-s szakképzési programok belépési feltételei, 2002 (%) (összes szakma = 812)	129
4.7.	Az általános iskolai oktatás alapvető adatai (nappali tagozat, gyógypedagógiai képzéssel együtt), 1997/98–2002/03 között (1997/98 = 100%)	136
4.8.	Az első évfolyamosok létszámának alakulása az általános iskolákban (nappali tagozat, gyógypedagógiai képzés nélkül), 1990/91–2001/02	138
4.9.	A különböző típusú középfokú képzésre jelentkezettek aránya az általános iskola településtípusa szerint, 2001 (%)	141
4.10.	A közvélemény alakulása arról, hogy a gyermekek hány éves korukban kezdjék a középiskolát, 1995, 1999 és 2001 (%)	142
4.11.	A lakosság véleménye arról, hogy milyen középfokú iskolában érdemes a leginkább tovább tanulni, 1999 és 2002 (%)	142
4.12.	A középfokon tanulók számának alakulása programonként, 1985/86–2001/02 (1985 = 100%)	143
4.13.	A pedagógusok számának alakulása a középfokon, 1997/98–2002/03	144
4.14.	A szakmunkásképző iskolai és iskolán kívüli gyakorlati képzési helyek számának változása, 1990/91 és 2001/02 között	145
4.15.	A diplomát szerzők aránya korcsoportonként Magyarországon és az OECD-országokban, 2000 (%)	149
4.16.	A felsőoktatás nappali tagozatára jelentkezettek és felvettek számának alakulása, 1990–2002 (ezer fő)	150
4.17.	Felvételi arányok a különböző típusú középiskolai programokból a felsőoktatásba, 1991–2001 (%)	152
4.18.	A nem tanuló és nem is dolgozó fiatalok aránya korcsoportonként Magyarországon és az OECD-országok átlagában, 2000 (%)	154
4.19.	A felnőttképzésben tanulók száma a különböző szintű programokon, 1960/61 és 2000/01 között	163
4.20.	Részvétel a felnőttképzésben (%) és ezen belül a diplomások aránya az alacsony képzettségűekhez viszonyítva, a 25–64 éves népesség körében, különböző években	166
4.21.	A tanulók, a tanulást tervezők és a nem tanulók aránya a felnőttek körében iskolai végzettség szerint, 2002 (%)	166
5.1.	Óratervi arányok az OECD-országokban és Magyarországon a 9–11 éves és a 12–14 éves korosztályok oktatásában, 2000 (%)	177
5.2.	A Tantervi Akkreditációs Bizottság döntései	186
5.3.	A különböző központi tantervek alapján folyó oktatás aránya évfolyamonként az általános és középiskolákban, 2001/02 (%)	188
5.4.	A heti idegen nyelvi óraszámok előfordulási aránya a gimnáziumok és szakközépiskolák a) Nemzeti alaptantervvel alapozott helyi tanterveiben, 9. évfolyam, 1998/99 (%) b) kerettantervvel alapozott helyi tanterveiben, (9. évfolyam) 2001 (%)	190
5.5.	Az óvodai tanfolyamok iránti szülői igények és az óvodák tanfolyami kínálata, 2001 (%)	193
5.6.	A tantárgyi rendszerrel kapcsolatos változások a közoktatási intézményekben az igazgatói említések százalékában; elvárt 1996/97-ben, megtörtént 2001/02-ben	194
5.7.	A kulcskompetenciák fontosságának és a gyerekek felkészültségének megítélése ötfokú skálán az általános iskolákban oktató pedagógusok szerint, 2002 (átlag)	196
5.8.	A tanulólétszám változása az alapfokú művészetoktatásban négy művészeti ágban, 1998/99 és 2001/02	202

5.9.	Az ép tanulók szüleinek véleménye a fogyatékosokkal való együttnevelésről, 2001	205
5.10.	Nemzetiségi oktatásban részt vevő, nemzeti identitásukat vállaló 5. és 8. osztályos tanulók aránya aszerint, hogy milyen anyanyelvűnek vallják magukat, 1999/00 (%)	207
5.11.	Az egyes idegen nyelveket tanuló diákok arányának megoszlása az általános, a középiskolákban és a szakiskolákban, 1992/93, 1997/98 és 2001/02 (%)	212
5.12.	A 8. évfolyamos tanulók idegen nyelvi teszteredményei az anya iskolai végzettsége szerinti bontásban, 2000 (a teljesítmény %-a)	215
5.13.	A felsőoktatásba jelentkezők nyelvvizsgájának aránya (Ny/J) 1991 és 2001 között	216
5.14.	Az egy számítógépre jutó tanulók átlagos száma a felső középfokú iskolákban az OECD-országokban, 2000	219
5.15.	Az önálló számítógép-használat kezdetének ideje életkor szerint Magyarországon a diákok beszámolója alapján, 1999	221
5.16.	Az oktatási épületek megoszlása az építés időszaka szerint, 2001	222
5.17.	Az általános iskolák ellátottsága a rendeletben előírt helyiségekkel az iskolaigazgatók véleménye alapján, 2002 (az igen válaszok %-os aránya)	224
5.18.	A 12 legnagyobb, tankönyvkiadással is foglalkozó kiadó részesedése a tankönyvpiacra megrendeléseik összértékének arányában, 2002/03 (%)	227
5.19.	A tankönyvkiadás és -vásárlás támogatásának alakulása, 1992–2000	230
5.20.	A megrendelt tankönyvek megoszlása árkategóriák (Ft) szerint (külön kinagyítva a két legdrágább árkategória) az 1999/00-es és a 2002/03-as tanévben (millió, illetve ezer darab)	231
5.21.	A nyertes mobilitási projektek kedvezményezettjeinek száma a Leonardo-programban, 1997–2002	238
6.1.	Problémák az iskolában, 2001/02 (átlagosztályzatok ötfokú skálán)	249
6.2.	Különböző tanórán kívüli tevékenységeket végzők aránya néhány évfolyamon, 2002 (az említések százalékában)	256
6.3.	Tananyag- és tanulászervezési módok az iskolai gyakorlatban, 2002 (%)	259
6.4.	A versengő és a kooperatív tanulás indexe az OECD-országokban, 2000 (OECD-átlag = 0)	261
6.5.	Szülői elvárások az iskolával szemben, 2002 (átlagos rangpozíció)	265
7.1.	A pedagógus- és tanulólétszámok változásai képzési programok szerint, 1990/91 és 2001/02 között (1990/91 = 100%)	278
7.2.	Átlagos osztálylétszám az egyes OECD-országokban a különböző iskolafokokon, 2000	280
7.3.	A különböző oktatási szinteken foglalkoztatott pedagógusok életkor szerinti megoszlása, 2001 (%)	282
7.4.	A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok megoszlása életkor és nem szerint, 2001	284
7.5.	A reálkeresetek növekedési ütemének alakulása a nemzetgazdaságban és a közoktatásban, 1992–2001(%)	289
7.6.	A 2002. évi alapilletmény-emelés várható hatása a kereseti arányokra a gyakorlati idő függvényében	292
7.7.	A közvélemény a pedagógusok anyagi megbecsüléséről, 1990, 1995, 1999 és 2002 (%)	293
7.8.	A pedagógusképzésben és a nem pedagógusképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatók száma, 1990/91–2002/03 (ezer fő)	295
7.9.	A pedagógusképzésben részt vevő hallgatók, a képzés típusa szerint, 1990/91–2002/03 (ezer fő)	296
7.10.	Az adott tanévre érvényes továbbképzési programok megoszlása tartalmuk szerint, 2000/01–2002/03 (%)	306
8.1.	A különböző iskolai osztályzattal értékelt tanulók eredményei matematikából a 2000. évi PISA-vizsgálatban településtípus szerint (standard pontszám)	313
8.2.	A 8. évfolyamos tanulók olvasási és matematikai teljesítményének az országos átlagtól való eltérése települési kategóriánként, 1991 és 2001 között (standard pontszám)	314
8.3.	A különböző olvasási teljesítményszinteket elérő 15 éves tanulók aránya a 2000. évi PISA-vizsgálatban, országok szerint (%)	315

8.4.	A 4. évfolyamos tanulók olvasási-szövegértési képessége a PIRLS-vizsgálatban részt vett országokban, 2001 (standard pontszám)	317
8.5.	A 15 éves tanulók olvasási átlagos teljesítménye iskolatípusok szerint a PISA-vizsgálatban, 2000 (standard pontszám)	318
8.6.	A nemzetközi átlagtól való eltérés nagysága matematikából az 1999-es TIMSS-R- (8. évfolyamosok) és a 2000. évi PISA-vizsgálatban (15 évesek) néhány ország esetében (standard pontszám)	320
8.7.	A nyolcadikos tanulók átlagos természettudományos teljesítményei különböző országokban a TIMSS- és a TIMSS-R-felmérések szerint, 1995 és 1999 (standard pontszám)	322
8.8.	A magyar tanulók IKT-val kapcsolatos attitűdjei, szokásai és alapismeretei az anya iskolai végzettségének függvényében, 2001 (pontszám 1-től 25-ig terjedő skálán)	328
8.9.	A nyelvvizsgálóval rendelkezők aránya az érettségizők körében a képzés típusa szerint, 2002 (%)	330
8.10.	A különböző érettségi jegyet szerző tanulók megoszlása a matematika tantárgyban aszerint, hogy milyen tantárgyakat preferálnak, 2001 (%)	331
8.11.	Az egyes középiskola-típusok 12. évfolyamán végzettek közül a felsőoktatásba felvettek aránya, 1991–2001(%)	332
8.12.	A középiskolák szociokulturális és eredményességi mutatói alapján számolt „hozzáadott érték” megyék szerint	334
8.13.	Az eredeti iskolai értékelők és az országos szakértők által adott pontszámok közötti eltérés megoszlása a matematika írásbeli érettségi dolgozatok országos újraértékelése során, 2001 (%)	335
8.14.	Az 1000 12. évfolyamos tanulóra jutó OKTV 1–10. helyezett tanulók száma megyék szerint (2001. és 2002. évek átlaga)	339
8.15.	A részt vevők száma a különböző tanácsadó cégek által iskolák számára szervezett minőségügyi képzéseken, 2000–2001	344
8.16.	Az 5. és 9. évfolyamos tanulók olvasásmegértési és matematikai teljesítménye településtípus szerinti bontásban, 2001 (standard pontszám)	348
9.1.	Az anya iskolai végzettsége szerinti teljesítménymegoszlások a 15 éves tanulók olvasási eredményeiben néhány OECD-országban, 2000 (standard pontszám)	352
9.2.	A 15 éves tanulók kombinált szövegértési teljesítményének iskolák közti és iskolán belüli varianciája az OECD-országokban, 2000	353
9.3.	Az olvasási átlagteljesítmény és a legjobban, valamint a leggyengébben teljesítő tanulók szüleinek foglalkozási indexe közötti különbségek összefüggései	355
9.4.	A 15 éves fiúk és lányok átlagos teljesítménye (szövegértés, matematika, természettudomány) Magyarországon és az OECD-országokban, 2000	357
9.5.	A különböző tanításszervezési módszerek elfogadottsága a lakosság körében, 2002	371
9.6.	A különböző tanításszervezési módszerek elfogadottsága a lakosság körében a megkérdezett legmagasabb iskolai végzettsége szerint, 2002 (%)	371
9.7.	A szülők és a pedagógusok véleménye arról, hogy hogyan kellene a cigány gyerekek általános iskolai oktatását megoldani, 2002 (%)	372

Színes ábra

A középfokú és a nem felsőfokú posztsekunder képzés szerkezete Európában, 2000/2001 ... 112

Térképek

5.1.	A magyarországi Waldorf-iskolák, az Értékközvetítő és képességfejlesztő programmal és a komprehenzív programmal működő iskolák	197
5.2.	A két tanítási nyelvű általános iskolák, gimnáziumok és szakközépiskolák, 2001/02	214
5.3.	Az IKT-val kapcsolatos megközelítések az alsó középfokú oktatásban az OECD-országokban, 2000/01	221

Táblázatok a szövegben

1.1.	A Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Programjának prioritásai és tervezett intézkedései	28
2.1.	A magyar közoktatás irányítási rendszere: szintek, funkciók és szereplők	54
2.2.	A közoktatási irányítás területi szintű szereplői	62
2.3.	A különböző szintű közoktatási feladatokat ellátó önkormányzatok száma, 1994/95, 1999/00 és 2001/02	65
4.1.	A magyar képzési formák, nevelési, oktatási programok ISCED (nemzetközi osztályozás) szerinti besorolása	109
4.2.	Az elmúlt évtized fő változásai a középfokú programok funkcionális tagoltságában	125
4.3.	A középiskolák felsőoktatási felvételekkel kapcsolatos eredményességi mutatói, 1991–2001	151
8.1.	A Magyarországon végzett átfogó tanulói teljesítménymérések, 1999–2002	313
8.2.	Az állampolgári ismeretek, elkötelezettség és attitűdök mutatóinak eltérése a nemzetközi átlagtól egyes országokban, 1999	325
9.1.	A nem cigány és cigány népesség iskolázottsága, 1994 (%)	361
9.2.	A speciális oktatási igények különböző kategóriáiba sorolt általános iskolás korú gyermekek aránya néhány európai országban, 1996 (%)	366
9.3.	A szervi fogyatékoságon alapuló speciális oktatási igényű gyermekek oktatásának helyszíne néhány európai országban, 1996 (%)	367

Táblázatok a függelékben

1.1.	A közoktatásra fontos hatást gyakorló hatályos törvények és egyéb jogszabályok válogatott listája	379
1.2.	Az 1975 és 2001 között született korosztályok létszáma 2002. január elsején	382
1.3.	Az iskolai korosztályok becsült létszáma 2002 és 2010 között (ezer fő)	383
1.4.	A népesség iskolázottsága, 1930, 1960, 1970, 1980, 1990 és 2001	383
1.5.	A középfokú iskolai végzettséget nem szerzők aránya korcsoportonként néhány európai országban, 2000 (%)	383
1.6.	Gazdasági növekedés az OECD-térségben és a rendszerváltó országokban, 1993–2004 (változás az előző évhez képest)	384
1.7.	A fogyasztói árindexek visszatekintő idősorai, 1990–2002 (előző év = 100%)	384
1.8.	Az államháztartási kiadások a GDP százalékában, 1991–2001	385
1.9.	A 15–74 éves korú népesség gazdasági aktivitása, 2001 (ezer fő)	385
1.10.	Népesség és foglalkoztatottság, 1980, 1990 és 2001	386
1.11.	A tanulók kormegoszlása a népességben, 1980, 1990 és 2001	386
1.12.	Regisztrált munkanélküliségi ráta régióként, 1997–2002 (%)	386
1.13.	A foglalkoztatottak és munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlása nemenként, 2001 (ezer fő)	387
1.14.	Az ifjúsági munkanélküliség alakulása, 1992–2001	387
1.15.	Az alkalmazottak havi bruttó átlagkeresete, 1998–2002 (Ft)	388
1.16.	A vállalatok elégedettsége a pályakezdő szakmunkásokkal, 2001 (átlagosztályzatok ötfokú skálán)	388
1.17.	A családok száma és összetétele, 1970., 1980., 1990. és 2001. január 1-jén (%)	388
1.18.	A barátok számának megoszlása különböző társadalmi jellemzők szerint, 2000 (%)	389
1.19.	Az oktatásügyi témák előfordulása a magyar sajtóban, 2000–2001	389
1.20.	A magyar felnőtt lakosság elégedettsége különböző közfeladatokkal 1990 és 2002 között (százfokú skálán)	391
1.21.	Az egyes intézmények színvonalának alakulásáról alkotott vélemények változása 1996 és 2002 között (százfokú skálán)	391
1.22.	Az oktatás színvonalának alakulásáról alkotott vélemények változása, 1990 és 2002 között (százfokú skálán)	391

1.23.	Különböző közfeladatok pénzügyi támogatásával kapcsolatos lakossági vélemények, 1997, 1999 és 2002 (az egy-egy feladatra fordítható összeg az elosztható összes forrás %-ában)	392
1.24.	Az oktatással szembeni attitűdök változásai, 1990, 1995, 1999 és 2002 (az adott állítással egyetértők százaléka)	392
2.1.	Az intézmények száma településméret szerint, 1999/00 és 2001/02	395
2.2.	A közoktatás-igazgatási feladatok ellátásának szervezeti keretei a településnagyság függvényében, 2001/02 (%)	396
2.3.	A közoktatási intézmények működtetésére kiterjedő társulások száma, 2000–2002	396
2.4.	Feladatmegosztás az iskolai pedagógiai program módosítása során, 2001/02	396
2.5.	A megyei pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények és szervezetek által működtetett szaktanácsadás jellemző adatai, 1996, 1999 és 2001	397
2.6.	A megyei pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények és szervezetek által szervezett 30 óras vagy ennél hosszabb tanfolyamok jellemző adatai megyei bontásban, 1998/99 és 2000/01	397
2.7.	A pedagógiai méréssel kapcsolatos tevékenységek előfordulása az önkormányzati pedagógiai szakmai szolgáltató szervezeteknél, 1997–2001	398
3.1.	A nemzeti össztermékből (GDP) az oktatásra fordított költségvetési kiadások alakulása képzési szintenként, 1990–2001 (%)	399
3.2.	A költségvetés oktatási kiadásai szakfeladatonként, 1990 és 1995–2001 (folyó áron millió Ft-ban)	400
3.3.	A közoktatás (óvoda, alap- és középfokú oktatás) folyó kiadásainak alakulása, növekedésének üteme és a fogyasztói árindex alakulása, 1991–2001 (előző év = 100 %)	400
3.4.	A költségvetés oktatási kiadásai forrás szerint, 2001 (folyó áron millió Ft-ban)	400
3.5.	Az egy tanulóra jutó költségvetési kiadások az alap- és középfokú oktatásban és az egy főre jutó GDP alakulása, 1998–2001	401
3.6.	A személyi juttatások és a dologi kiadások növekedési üteme az önkormányzati költségvetésből a közoktatásban, 1995–2001 (előző év = 100%)	401
3.7.	A költségvetés oktatásra fordított kiadásaiból a beruházások aránya szakfeladatonként, 1990 és 1997–2001 (%)	401
3.8.	A különböző oktatási szintekre fordított összes (magán- és közösségi) kiadások a nemzeti össztermék (GDP) arányában az OECD-országokban, 1995 és 1999 (%)	402
3.9.	A főbb központi közoktatási normatív támogatások összege, 1991–2003 (tanuló/év/Ft)	403
3.10.	Az önkormányzatok közoktatási normatív támogatásának alakulása, 1997–2001 (millió Ft)	403
3.11.	A közoktatás számára biztosított ágazati céltámogatások és kötött felhasználású normatív támogatások összege, 2001 (millió Ft)	404
3.12.	A központi költségvetés és a helyi költségvetések közoktatási kiadásai, 1991–2001 (milliárd Ft)	405
3.13.	Az önkormányzatok bevételeinek összetétele, 1994–2001 (%)	405
3.14.	Különböző forrásokból származó iskolai saját bevételek átlagos nagysága és előfordulásuk gyakorisága, 1999–2001	406
3.15.	A nem önkormányzati, nem állami oktatás normatív állami támogatásának alakulása, 1992–2001 (millió Ft)	407
3.16.	Az oktatási kiadások1 aránya az önkormányzatok kiadásain belül fő kiadási típusonként, 1994–2001 (%)	408
3.17.	A tanulók és a pedagógusok száma az alap- és középfokú oktatásban (ISCED 1, 2, 3) az Európai Unió és az EFTA országaiban, illetve néhány társult országban, 1999/00	408
3.18.	Egy tanulócsoportha jutó tanulók száma az óvodákban és általános iskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint, 1990/91 és 1999/00–2001/02	409
3.19.	Egy tanulócsoportha jutó tanulók száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint, 1990/91 és 1999/00–2001/02	410
3.20.	Egy tanulócsoportha jutó tanulók száma a szakiskolákban és speciális szakiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint, 1990/91 és 1999/00–2001/02	411
3.21.	Az egy gyermekre, nappali tagozatos tanulóra jutó költségvetési kiadások alakulása képzési szintenként és programonként, 1990 és 2001 között (Ft)	411

3.22.	Egy pedagógusra jutó tanulók száma az óvodákban és általános iskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint 1990/91 és 1999/00–2001/02	412
3.23.	Egy pedagógusra jutó tanulók száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint 1990/91 és 1999/00–2001/02	413
3.24.	Egy pedagógusra jutó tanulók száma a szakiskolákban és speciális szakiskolákban az összes tagozaton megyék és régiók szerint 1990/91 és 1999/00–2001/02	414
4.1.	Az egyes korcsoportokban az adott munkaerő-piaci státusban lévő fiatalok százalékos megoszlása néhány OECD-országban, 2000	415
4.2.	A tanulók aránya korévenként a korcsoport létszámához viszonyítva az összes (felnőttképzés is) és csak a nappali tagozaton, 1998/99 és 2001/02 (%)	416
4.3.	Óvodások, tanulók és hallgatók száma korévenként az összes képzési szinten a nappali és a felnőttoktatásban, 2001/02	417
4.4.	Óvodások, tanulók és hallgatók száma korévenként az összes képzési szinten, csak nappali tagozaton, 2001/02	419
4.5.	Népességprognózis néhány fiatal korosztályt tekintve, 1995–2020	421
4.6.	Az érettségizettek és felvételizők összefoglaló adatai, 1990–2002 (ezer fő)	421
4.7.	A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokba járók száma és aránya (csak nappali tagozaton) a gimnáziumban továbbtanulókon belül, 1993/94–1999/00, valamint 2001/02 és 2002/03 (%)	422
4.8.	A 6 és 8 osztályos gimnáziumok 5–8. évfolyamos osztályai és tanulólétszámai, 1991/92–2002/03	423
4.9.	A különböző gimnáziumi programok férőhelyszámának alakulása megyénként a kezdő évfolyamokon, 2000 és 2001	424
4.10.	A szakközépiskolákban a 13–15. évfolyamon (nappali tagozaton) tanulók számának változása, 1995/96–1999/00, és 2001/02	424
4.11.	Az általános iskolát végzettek száma és a továbbtanulók aránya, 1985/86–1999/00 és 2001/02	425
4.12.	A kilencedik évfolyamosok száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban (nappali tagozaton), 1985/86–2002/03	425
4.13.	A középfokos tanulók számának alakulása nappali tagozaton programonként, 1985/86–2002/03	426
4.14.	A középfokú oktatási intézmények kínálata a program típusa szerint, megyénként, 2001	426
4.15.	A nappali tagozaton szakképzettséget szerzett fiatalok száma a különböző szintű programok szerint, 1990 és 2001 között	427
4.16.	OKJ-s szakképzési programok belépési feltételei, 2002	427
4.17.	Általános iskolai felnőttoktatással foglalkozó intézmények és tanulók száma, 1970/71 és 2001/02 között	428
4.18.	A középfokú esti és levelező képzésben tanulók életkor szerinti megoszlása, 2001/02	428
4.19.	A bölcsődei nevelés alapvető adatai, 1990 és 1997–2000	428
4.20.	Az óvodák alapadatai, 1990/91 és 2001/02 között	429
4.21.	A 3–6 évesek beíratási arányai az iskola előtti nevelési intézményekben és az iskolákban az OECD-országokban életévek szerint, 2000 (%)	429
4.22.	Az óvodai jelentkezés elutasításának legjellegzetesebb és leggyakoribb okai az intézményvezetők válaszok tükrében, 2001 (%)	430
4.23.	Bölcsőde, óvoda, napközi otthon igénybevétele a 10 évnél fiatalabb gyermekek (is) nevelő háztartásoknál, 2001	430
4.24.	Az általános iskolai oktatás alapvető adatai, 1960/61, 1970/71, 1980/81, 1990/91 és 1997/98–2002/03	431
4.25.	A fajlagosok alakulása az általános iskolákban, 1990/91 és 2002/03 között	431
4.26.	Az általános iskolai programot (vagy azt is) folytató intézmények főbb jellemzői iskolanagyság szerint, 1999/00 és 2001/02	432
4.27.	Általános iskolák, tanulók, pedagógusok száma, aránya fenntartók szerint, 2001/02	432
4.28.	A nappali tagozatos általános iskolai oktatás területi alapadatai, 1990/91 és 2001/02 között	433
4.29.	Tanév eleji létszám az általános iskolákban évfolyamonként, 1990/91–1999/00 és 2001/02 (általános iskolai felnőttoktatás és gyógypedagógiai oktatás nélkül)	436

4.30. Az általános iskolai első osztályos tanulók korcsoport szerinti összetétele, 1991/92–1999/00 és 2001/02	436
4.31. Az általános iskolák jellemzői a beiskolázás stratégiája szerint, 2002 (%)	437
4.32. Buktatás és értékelés Európában	437
4.33. Az osztályismétlők aránya évfolyamonként az általános iskolákban (nappali tagozat), 1990/91–1999/00 és 2001/02 (%) (előző tanév végi adatok)	438
4.34. Az általános iskolát a tanköteles kor végéig befejező tanulók a 16 éves népesség százalékában, 1990/91–1999/00 (%) (előző tanév végi adatok)	438
4.35. A különböző típusú közép fokú képzésre jelentkezők és bejutottak aránya az általános iskola településtípusa szerint, 2001 (%)	439
4.36. Az általános iskola befejezése után a közép fokra első körben sikeresen, illetve sikertelenül pályázók aránya a megcélzott program és az általános iskola helye szerint, 2001	439
4.37. A közvélemény alakulása arról, hogy a gyermekek hány éves korukban kezdjék a középiskolát, 1995, 1999 és 2002 (%)	440
4.38. A lakosság véleménye arról, hogy milyen közép fokú iskolában érdemes a leginkább tovább tanulni, 1999 és 2002 (%)	440
4.39. Az osztályok száma programonként a közép fokú oktatásban, 1985/86–2002/03 (nappali, nem felnőttoktatás)	441
4.40. Az egy osztályra és egy pedagógusra jutó tanulók száma közép fokon programonként (nappali tagozaton, kisgimnazistákkal), 1980/81 és 2001/02 között	441
4.41. A nappali tagozatos tanulók megoszlása a gyakorlati képzés helyszínre és formája szerint, 2001/02	442
4.42. Szakmunkásképző tanműhelyi képzési helyek számának változása, 1990/91 és 2001/02 között	442
4.43. A közép fokú oktatásban tanító (főállású) pedagógusok száma programonként, 1960/61 és 2002/03 között	442
4.44. Tanulók létszámának megoszlása fenntartók szerint, 2002/03 (%)	443
4.45. Évfolyamismétlők a tanulók százalékában, 1999/00 és 2001/02 (%)	443
4.46. Felső fokú diplomát szerettek aránya korcsoportok szerint, 2000 (%)	443
4.47. A felső oktatási intézmények hallgatói létszáma tagozatok szerint, egyetemi és főiskolai képzés, 1986/87–2002/03	444
4.48. A felső fokú oktatás főbb mutatói, 1990/91 és 1996/97–2002/03	444
4.49. Felvételi arányok a különböző típusú közép iskolai programokból a felső oktatásba, 1991–2001	445
4.50. Korábbi, átlagosan három évvel ezelőtt végzett átlagos szakiskolai osztály végzőseinek sorsa az osztályfőnök (311 fő) ismerete/beccsése alapján, 2002 (%)	445
4.51. A szakképesítések négy kategóriája és néhány ebbe a kategóriába sorolt szakképesítés	445
4.52. Felnőttoktatás keretében tanuló általános iskolások, közép iskolások és hallgatók száma, ezen belül a lányok aránya, 1960/61 és 2001/02 között	446
4.53. Az iskolarendszeren kívüli szakmai képzések és a beiratkozottak száma, 1995–2000	447
4.54. A beiratkozottak aránya tanulmányi területek szerint az iskolarendszeren kívüli képzésben, 1996–2000 (%)	447
4.55. A beiratkozottak száma iskolai végzettség szerint az iskolarendszeren kívüli szakképzésben, 1996–2000 (%)	447
4.56. A hagyományos szakmai képzésben részt vevők aránya a foglalkoztatottak százalékában, az egy főre eső képzési órák száma és a képzési költség a munkaerőköltség százalékában, létszám kategóriák szerinti megoszlásban, 1999	448
4.57. A 25–64 évesek részvétele a felnőttképzésben végzettségük szerint az OECD-országokban, különböző években	448
4.58. A tanulók, a tanulást tervezők és a nem tanulók aránya a felnőttek körében iskolai végzettség szerint, 2002 (%)	449
4.59. A normál és a gyógy pedagógiai oktatásban részt vevők száma, valamint a gyógy pedagógiai oktatásban részt vevők aránya megyénként és képzési program szerint, 2001/02	449

4.60.	Az integrált képzésben részt vevők aránya a gyógypedagógiai képzésben megyénként és képzési program szerint, 2001/02	450
4.61.	A nemzetiségi oktatás adatai, 1990/91, 1995/96–1999/00 és 2001/02	450
4.62.	Nemzetiségi oktatásban részt vevő általános iskolások száma évfolyamonként, 1985–1999 között	451
4.63.	A kollégiumok fenntartó, működési mód és tanulói összetétel szerinti megoszlása, 1999 és 2002 (%)	452
4.64.	Az egyházi és alapítványi oktatás aránya az intézmények, tanulók és pedagógusok számát tekintve, 2001/02	452
4.65.	Az alapítványi és egyéb fenntartású iskolák, tanulók és a pedagógusok száma, 1992/93 és 2001/02 között	453
4.66.	Az egyházi intézmények főbb adatai (nappali tagozaton) 1992/93 és 2001/02 között	454
5.1.	Óratervi arányok az OECD-országokban a 9–11 éves korosztályok oktatásában, 2000 (%)	455
5.2.	Óratervi arányok az OECD-országokban a 12–14 éves korosztályok oktatásában, 2000 (%)	456
5.3.	A kerettantervek hatása a magyar iskolarendszerre az igazgatók véleménye szerint, 2001/02 (%)	457
5.4.	Az akkreditálásra benyújtott tantervek és tantárgyi programok megoszlása, 2001/02 (db)	457
5.5.	A tantervi akkreditációs bizottság döntései	458
5.6.	A különböző központi tantervek alapján folyó oktatás aránya évfolyamonként az általános iskolákban, 2001/02 (%)	458
5.7.	A különböző központi tantervek alapján folyó oktatás aránya évfolyamonként a gimnáziumokban és a szakközépiskolákban, 2001/02 (%)	459
5.8.	A tantárgyankénti heti óraszámok egyszerűsített eloszlása a gimnáziumok és a szakközépiskolák 9. osztályaiban a NAT (1998/99) és a kerettantervek (2001/02) alapján készített helyi tantervekben	459
5.9.	A heti idegen nyelvi óraszámok előfordulási aránya a gimnáziumok és szakközépiskolák NAT-ra alapozott helyi tanterveiben, 9. osztály, 1999 (%)	460
5.10.	A heti idegen nyelvi óraszámok előfordulási aránya a gimnáziumok és szakközépiskolák NAT-ra alapozott helyi tanterveiben, 9. osztály, 2001 (%)	460
5.11.	A napi óvodai tevékenységek átlagos aránya és az óvodavezetők elégedettsége a tevékenységek arányaival, 2001 (%)	461
5.12.	Az óvodai tanfolyamok iránti szülői igény, az óvodák tanfolyami kínálata és a különórák költségei az említések százalékában	461
5.13.	A tantárgyi rendszerrel kapcsolatos változások a közoktatási intézményekben az igazgatói említések százalékában, 1996/97 és 2001/02	461
5.14.	Kötelező éves tanulói óraszámok az OECD-országokban azokban az osztályokban, ahová a 9–10, a 11–12 és a 13–14 éves gyerekek járnak, 2000	462
5.15.	Iskolán kívüli foglalkozásokra (különórákra) járók aránya (%) és a házi feladatok elkészítésére fordított heti óraszám a 15 éves tanulóknál az OECD-országokban, 2000	463
5.16.	A kulcskompetenciák fontosságának és a gyerekek felkészültségének megítélése ötfokú skálán az általános iskolában oktató pedagógusok szerint, 2002 (átlag)	464
5.17.	A Magyarországi Waldorf-iskolák, 2002/03	464
5.18.	Az Értékközvetítő és képességfejlesztő program és pedagógia (ÉKP) alapján működő iskolák, 2002/03	465
5.19.	Komprehenzív iskolák Magyarországon, 2002/03	466
5.20.	A szakmai orientáció, a szakmai előkészítés, a szakmai alapozás és a pályorientáció előfordulási gyakoriságai, 2002 (N = 355)	466
5.21.	Az Országos képzési jegyzékben szereplő szakmák száma szakmacsoportonként, 2001	467
5.22.	Az alapfokú művészetoktatásban tanulók létszámadatai képzési szerkezet szerint, 1998/99 és 2001/02	467
5.23.	Az alap- és középfokú zeneoktatásban hangszeres zenét tanulók száma, 1986/87–1998/99 és 2001/02	468

5.24. Az alapfokú művészetoktatásban dolgozó pedagógusok adatai képzési szerkezet szerint, 2001/02	468
5.25. A sajátos nevelési igényű gyerekek tankönyvei, fogyatékosági típusonként, 2002/03	469
5.26. Az ép tanulók szüleinek véleménye a fogyatékosokkal való együttnevelésről, 2000/01	469
5.27. Beszédjavító tanfolyamok részvételi adatai beszédhiba szerint évfolyamonként, 2000/01	469
5.28. A nemzetiségi kisebbségi/regionális nyelvoktatáshoz való hozzáférés feltételei az Európai Unió országaiban és a társult országokban, 1998/99	470
5.29. A nemzetiségi oktatás különböző szintjein tanulók számának változása, 1995/96 és 2001/02 ..	471
5.30. A nemzetiségi oktatásban részt vevő általános iskolások számának változása kisebbségi nyelvek szerint, 1990/91 és 2001/02 között	472
5.31. A kisebbségi/regionális nyelvhasználati módok oktatási szintenként, nyelvenként az Európai Unió országaiban és a társult országokban, 1998/99	472
5.32. Nemzetiségi oktatásban részt vevő, nemzeti identitásukat vállaló 5. és 8. osztályos tanulók aránya aszerint, hogy milyen anyanyelvűnek vallják magukat, 1999/2000 (%)	474
5.33. A nemzetiségi oktatásban részt vevő, nemzetiségi identitásukat vállaló 5. és 8. osztályos tanulók nemzetiségi nyelvismerete, 1999/00 (%)	474
5.34. A magyar népesség nyelvtudása nyelvenkénti bontásban a népszámlálási adatok tükrében, 1960, 1990 és 2001	474
5.35. Az általános iskolai idegennyelv-oktatás mutatóinak alakulása, 1992/93 és 2001/02 között ...	475
5.36. Az idegen nyelvet tanulók és az egy tanulóra jutó nyelvek változása a középfokú iskolákban, 2001/02-ben, 1992/93-hoz és 1998/99-hez képest	475
5.37. A tanulólétszám és az idegen nyelvet tanulók számának változása a szakmunkásképzésben, 1989/90 és 2001/02 között	475
5.38. Az egyes idegen nyelveket tanuló diákok számának és arányának megoszlása az általános, a középiskolákban és a szakiskolákban, 1992/93, 1997/98 és 2001/02	476
5.39. Az adott nyelvet képesítés nélkül tanító pedagógusok aránya az adott nyelvet tanító összes pedagógushoz képest, az összes képzési szint és iskolatípus átlagában, 2001/02 (%)	477
5.40. Az adott nyelvet tanító tanárok száma és az egy pedagógusra jutó, adott nyelvet tanuló gyerekek száma minden iskolatípus és képzési szint átlagában, 1992/93, 1998/99 és 2001/02	477
5.41. Alap, átlagos és emelt óraszámában idegen nyelvet tanuló általános iskolások száma nyelvenként, 2001/02	477
5.42. Alap, átlagos és emelt óraszámában idegen nyelvet tanuló középiskolások száma nyelvenként, 2001/02	478
5.43. A két tanítási nyelvű gimnáziumok és szakközépiskolák jegyzéke a 2001/02-es tanévben ...	478
5.44. A két tanítási nyelvű általános iskolák a 2001/02-es tanévben	481
5.45. A 8. évfolyamos tanulók idegen nyelvi teszteredményei nemek szerinti bontásban, 2000 (a teljesítmény %-a)	482
5.46. A 8. évfolyamos tanulók idegen nyelvi teszteredményei az anya iskolai végzettsége szerinti bontásban, 2000 (a teljesítmény %-a)	482
5.47. A 14–19 éves diákok száma és aránya az államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítványt szerzők között nyelvenként, 2002	483
5.48. A felsőoktatásba jelentkezők (J) száma, a jelentkezők nyelvvizsgálatainak (Ny) száma és nyelvvizsgaaránya (Ny/J), 1991 és 2001 között	483
5.49. Az egy számítógépre jutó tanulók száma a felső középfokú iskolákban az OECD-országokban, 2000	484
5.50. Középiskolai igazgatók elégedettsége az iskola számítógépekkel és multimédiás eszközökkel való ellátottságával az OECD-országokban, 2000 (%)	485
5.51. Számítógép-használati módok előfordulási gyakorisága a magyar iskolákban iskolatípusonként, 1999 és 2002 (%)	486
5.52. A számítógép-használat gyakorisága a 15 évesek körében otthon és az iskolában néhány OECD-országban, 2000 (%)	486
5.53. Számítógépek átlagos száma a beszerzés forrása és az iskola típusa szerint, 2002 (darab)	487

5.54.	Az önálló számítógép-használat kezdetének ideje életkor szerint Magyarországon a diákok beszámolója alapján, 1999 (átlag)	487
5.55.	Az általános és középfokú iskolák különbsége néhány fontos ellátottsági és pedagógiai célú alkalmazási mutató tekintetében, 2002	488
5.56.	Az oktatási épületek megoszlása az építés időszaka szerint, 2001	488
5.57.	Az általános iskolák ellátottsága a rendeletben előírt helyiségekkel 2002-ben az iskolaigazgatók véleménye alapján (az igen válaszok %-os aránya)	488
5.58.	A közoktatási tankönyvkiadásban részt vevő kiadók és könyvek száma, 1991/92 és 1996/97–2002/03	489
5.59.	A 12 legnagyobb tankönyvkiadással is foglalkozó kiadó részesedése a tankönyvpiacra megrendeléseik összértékének arányában (%) és a tankönyvlistán szereplő könyvcímeik (db) szerint, 1999/00 és 2002/03	489
5.60.	A közoktatási tankönyvek 1999/00-es és 2003/04-es tanévre érvényes legmagasabb beszerzési ára (Ft)	490
5.61.	A tankönyvkiadás és -vásárlás támogatásának alakulása, 1992–2000	490
5.62.	A tankönyvlistáról megrendelt könyvek megoszlása árkategóriák szerint, 1999/00 és 2002/03 (db)	491
5.63.	A tankönyvrendelések megyénkénti megoszlása, 2002/03	491
5.64.	Az oktatáshoz kapcsolódó néhány pályázatot alapítvány elérhetősége	492
5.65.	Közoktatási közalapítványok költségvetési támogatása 1998–2002 (E Ft)	493
5.66.	A Közoktatási Modernizációs Alapítvány pályázóinak száma, az általuk igényelt és elnyert összeg, 2001–2002	494
5.67.	A Socrates közoktatás számára hozzáférhető Comenius- (régebben részben Lingua-) programjainak eredményei, 2001	495
5.68.	A Magyarországon beadott és támogatott Leonardo mobilitási, illetve kísérleti pályázatok száma, a növekedés aránya (%), valamint a megítélt támogatás, 1997–2002	495
5.69.	A nyertes mobilitási projektek kedvezményezettjeinek száma a Leonardo-program I. és II. szakaszában, 1997–2002	496
6.1.	A tanáraikról pozitív véleményt nyilvánító tanulók aránya évfolyamonként, 1997 és 2002 (az említések százalékában)	497
6.2.	A megkérdezett diákok által említett negatív iskolai élmények, 2002 (az említések százalékában) (N = 1447)	497
6.3.	A 15 éves tanulók véleménye az iskoláról néhány OECD-országban, 2000	498
6.4.	A társaikról pozitív véleményt nyilvánító tanulók aránya évfolyamonként, 1997 és 2002 (az említések százalékában)	498
6.5.	Néhány, a közoktatáshoz kapcsolódó mentálhigiénés program	499
6.6.	A háztartások megoszlása a gyerekek idegennyelv-tanulása, számítógép-használata és különórára járása szempontjából, 2001	500
6.7.	Tanórán kívüli tevékenységek megoszlása tartalmuk, évfolyamok és pedagógiai program szerint, 2002 (az említések százalékában)	501
6.8.	Innovációk az iskolában az elmúlt 3–4 évben, 2001/02 (%)	502
6.9.	Tanóra-, tananyag- és tanulás-szervezési módok a helyi tantervekben és az iskolai gyakorlatban, 2001/02 (%)	502
6.10.	Nem kötelező foglalkozások feladatellátási hely szerint, 2001/2002	503
6.11.	Nem kötelező foglalkozások településtípus szerint, 2001/2002	504
6.12.	A számítógép rendszeres használata felső középfokon, 2001 (N = 299 iskola) (%)	504
6.13.	Versengő és kooperatív tanulás az OECD-országokban és hatásuk a szövegértésre, 2000	505
6.14.	Az iskola önértékelése megadott szempontok alapján, 2001/02 (öt fokú skálán, az egyes értékekre adott válaszok százalékában)	506
6.15.	Szülői elvárások az iskolával szemben annak függvényében, hogy a gyermek hányadik évfolyamra jár és milyen programtípus szerint tanul, 2002 (átlagos rangpozíció)	506
6.16.	Az iskolák partnerei, szakmai kapcsolatai, 2001/02 (a válaszok százalékában)	507
7.1.	A pedagógus-munkaerő foglalkoztatottsága az egyes OECD-országokban, 1999	508

7.2.	A pedagógus- és tanulólétszámok változása iskolatípusok szerint (nappali tagozaton, felnőttoktatás nélkül) 1990/91 és 2001/02 között (1990/91 = 100%)	509
7.3.	A pedagógusok létszámának változása iskolatípusok szerint, 1990/91 és 1997/98–2001/02	509
7.4.	Az egy pedagógusra jutó tanulók száma az állami és a magánfenntartású iskolákban, különböző iskolafokokon az egyes OECD-országokban, 2000	509
7.5.	Átlagos osztálylétszám az egyes OECD-országokban a különböző iskolafokokon, 2000	510
7.6.	Az éves tanítási órák száma az egyes OECD-országokban a különböző iskolafokokon, 2000	511
7.7.	A szakképzett pedagógusok átlagos és medián életkora, 1989 és 2001 között	511
7.8.	A szakképzett pedagógusok korcsoportok szerinti megoszlása a közoktatásban, 1992 és 2001 között (%)	512
7.9.	A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok megoszlása életkor és nem szerint, 2001	512
7.10.	A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok életkor szerinti megoszlása néhány kiemelt fenntartó típusa szerint, 2001	512
7.11.	A különböző oktatási szinteken foglalkoztatott pedagógusok életkor szerinti megoszlása, 2001	513
7.12.	Az aktív foglalkoztatottak, az értelmiségi-szellemi foglalkozásúak és a pedagógusok korösszetétele, 2001	513
7.13.	A nők százalékos aránya a pedagógus-munkaerőben az egyes OECD-országokban a különböző oktatási szinteken, 1999	513
7.14.	A pedagógusok nemenkénti megoszlása a fenntartó típusa szerint, 2001	514
7.15.	A közoktatásban foglalkoztatottak iskolai végzettség szerinti összetétele, 1992 és 2001 között (%)	514
7.16.	A pedagóguslétszámok alakulása képezések szerint, 1989/90–1999/00 és 2001/02	515
7.17.	A pedagóguslétszám és ezen belül a képezés nélküliek aránya a különböző típusú településeken, 2001/02 (%)	516
7.18.	A közoktatásban foglalkoztatottak foglalkozási csoportok szerinti összetétele, 1992 és 2001 között (%)	516
7.19.	Új pedagógus státus létesítése, 1996/97–2001/02	517
7.20.	Pedagógus státus elvonása, 1996/97–2001/02	517
7.21.	Betöltetlen álláshelyről nyilatkozó iskolák aránya, 2001/02	517
7.22.	Betöltetlen álláshelyeket meghirdető iskolák aránya, 2001/02	517
7.23.	A közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok és a regisztrált pedagógus-munkanélküliek száma, 1993/94 és 2001/02 között	518
7.24.	A regisztrált pedagógus-munkanélküliek számának alakulása végzettségük szerint, 1993–2002	518
7.25.	A közoktatásban dolgozó tanárok törvényben garantált éves fizetése 15 év gyakorlat után az egy főre eső GDP-hez és a kezdő fizetéshez viszonyítva különböző oktatási szinteken, 2000	519
7.26.	A közoktatásban, az alap- és középfokú oktatásban foglalkoztatottak bruttó átlagos keresete a nemzetgazdasági bruttó átlagkeresetek arányában, 1992 és 1994–2001 (%)	521
7.27.	A reálkeresetek növekedési ütemének alakulása a nemzetgazdaságban és a közoktatásban, 1992–2001 (%)	521
7.28.	A bruttó átlagkeresetek növekedése a költségvetési szférában, 2000–2002	521
7.29.	A közoktatásban foglalkoztatottak átlagkeresete iskolai végzettség szerint, valamint a nemzetgazdasági átlag százalékában, 1992 és 2000 között	522
7.30.	A pedagógus foglalkoztatottak átlagos bruttó keresete képezés szerint, illetve az általános iskolai pedagógusok keresetéhez viszonyítva, 1992 és 2001 között	522
7.31.	Bruttó átlagkeresetek településtípusonként a közoktatásban, 1992 és 2000 között (Ft)	523
7.32.	A különböző kereseti elemek aránya a szakképzett pedagógusok bruttó teljes keresetében korcsoportonként, 2000 (%)	523
7.33.	A szakképzett pedagógusok bruttó átlagkeresete az alapilletmény százalékában iskolai végzettség szerint, 2000	523
7.34.	A 2002. évi alapilletmény-emelés várható hatása a kereseti arányokra a gyakorlati idő függvényében	524

7.35. A magyar felnőtt lakosság elégedettsége különböző iskolai jellemzőkkel, 1999 és 2002 (százfokú skálán)	525
7.36. A tanulói teljesítményt befolyásoló tényezők a közvélemény szerint, 2002 (öt fokú skálán)	525
7.37. A közvélemény arról, hogy mennyire vonzó a pedagóguspálya, 1999 és 2002 (%)	525
7.38. A közoktatással kapcsolatos lakossági preferenciák változásai, 1990 és 2002 között (rangpozíció 1-től 7-ig 1990, 1995, 1997 és 1999, 1–8-ig 2002)	526
7.39. A pedagógusképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatók száma, 1990/91–2002/03 (ezer fő)	526
7.40. A pedagógus-továbbképzési programok megoszlása a képző intézmények típusa és az alapítási kérelem időpontja szerint, 1998–2001 (%)	527
7.41. A pedagógus-továbbképzési programok megoszlása a képző intézmények típusa és a program tartalmi besorolása szerint, 1998 és 2001 között összesen (%)	527
7.42. Az adott tanévre érvényes továbbképzési programok tartalmi terület szerinti megoszlása (%) .	528
7.43. További képesítést szerzett, pedagógus-munkakörben alkalmazottak a beszámolási időszakban, 2001	528
7.44. Pedagógus-munkakörben alkalmazottak részvétele a pedagógusmunkát segítő képzésben, támogatott továbbképzésben a beszámolási időszakban, 2001/02	529
8.1. A különböző iskolai osztályzattal értékelt tanulók eredményei matematikából a 2000. évi PISA-vizsgálatban településtípus szerint (standard pontszám)	530
8.2. A 8. évfolyamos tanulók olvasási és matematikai teljesítményének az országos átlagtól való eltérése települési kategóriánként, 1991 és 2001 között (standard pontszám)	530
8.3. A különböző olvasási teljesítményszinteket elérő 15 éves tanulók aránya a 2000. évi PISA-vizsgálatban országok szerint (standard pontszám és %)	531
8.4. A 4. évfolyamos tanulók olvasási-szövegértési képessége a PIRLS-vizsgálatban, valamint az IEA 1991-es és a PIRLS keretében 2001-ben megismételt olvasásmegértési felmérésében részt vett országokban, 1991 és 2001 (standard pontszám)	532
8.5. A nyolcadikos tanulók átlagos matematikai teljesítményei a TIMSS- (1995) és a TIMSS-R- (1999) vizsgálatban (standard pontszám)	533
8.6. A nemzetközi átlagtól való eltérés nagysága matematikából az 1999-es TIMSS-R- (8. évfolyamosok) és a 2000. évi PISA-vizsgálatban (15 évesek) néhány ország esetében (standard pontszám)	533
8.7. Az olvasási, matematikai és természettudományos teljesítmény a 2000. évi PISA-vizsgálatban részt vett országokban (standard pontszám)	534
8.8. A nyolcadikos tanulók átlagos természettudományos teljesítménye különböző országokban a TIMSS- és a TIMSS-R-felmérések szerint, 1995 és 1999 (standard pontszám)	535
8.9. Állampolgári ismeretek, elkötelezettség és attitűdök mutatói egyes országokban, 1999 (standard pontszám)	535
8.10. A magyar tanulók IKT-val kapcsolatos attitűdjei, szokásai és alapismeretei az anya iskolai végzettségének függvényében, 2001 (pontszám 1-től 25-ig terjedő skálán)	536
8.11. A különböző szintű nyelvvizsgával rendelkezők aránya a felsőoktatásba jelentkezett és felvett tanulók körében képzési programok és régiók szerint, 2001 (%)	537
8.12. A nyelvvizsgával rendelkezők aránya az érettségizők körében a képzés típusa szerint, 2002 (%)	537
8.13. A különböző érettségi jegyet szerző tanulók megoszlása a matematika tantárgyban aszerint, hogy milyen tantárgyokat preferálnak, 2001 (%)	538
8.14. Az egyes középiskolátípusok 12. évfolyamán végzettek közül a felsőoktatásba felvettek aránya, 1991–2001(%)	538
8.15. Az érettségi évében végző, felvételre jelentkezők és felvettek aránya az iskola fenntartója és településmérete szerint, 2001 (%)	538
8.16. A középiskolák szociokulturális és eredményességi mutatói alapján számolt „hozzáadott érték” megyék szerint	539
8.17. Az iskolák által adott matematika érettségi jegyek megoszlása megyénként, 2001 (%)	540

8.18.	Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyeken 1–10. helyezést elért tanulók aránya a 12. évfolyamos tanulók körében, 2002	540
8.19.	Az iskolák értékelése során meghatározott eszközöket alkalmazó önkormányzatok aránya, 2001 (%)	541
8.20.	Az iskolaértékelés eredményeit különböző célokra felhasználó önkormányzatok aránya (az adott célt megjelölő önkormányzatok aránya (%))	542
8.21.	A részt vevők száma a különböző tartalmú és különböző tanácsadó cégek által iskolák számára szervezett minőségügyi képzéseken, 2000–2001	542
8.22.	A 2001. évi 5. és 9. évfolyamos országos diagnosztikus mérés iskoláknak visszaküldött 1. és 2. sz. tájékoztató táblája és annak magyarázata/I.	543
8.23.	A 2001. évi 5. és 9. évfolyamos országos diagnosztikus mérés iskoláknak visszaküldött 4. sz. tájékoztató táblája és annak magyarázata/II.	544
8.24.	Az 5. és 9. évfolyamos tanulók olvasásmegértési és matematikai teljesítménye településtípus szerinti bontásban, 2001 (standard pontszám)	545
9.1.	Az anya iskolai végzettsége szerinti teljesítménymegoszlások a 15 éves tanulók körében néhány OECD-országban az olvasás, a matematikai és a természettudományos műveltség eredményeiben, 2000	546
9.2.	A 15 éves tanulók kombinált szövegértési teljesítményének iskolák közötti és iskolán belüli varianciája az OECD-országokban, 2000	547
9.3.	Tanulói teljesítmények és a szocioökonómiai státusz, 2000	
	a) A szülők foglalkozási státuszindexének értéke a tanulók teljesítményének függvényében	548
	b) A tanulók szövegértési teljesítménye a szülők foglalkozási státuszának függvényében	549
9.4.	A falvakban és nagyvárosokban élő 15 éves diákok átlagos teljesítménye (olvasás, matematika, természettudomány) Magyarországon és az OECD-országokban	550
9.5.	A tanulók nemek szerinti aránya a közép- és felsőoktatás nappali tagozatán, 1970 és 2002 között (%)	550
9.6.	A 15 éves fiúk és lányok átlagos teljesítménye (szövegértés, matematika, természettudomány) Magyarországon és az OECD-országokban, 2000	550
9.7.	Nemzetiségi általános iskolai oktatásban részt vevő tanulók száma oktatási programok típusa szerint 1990/91 és 2001/02 között (tanévenként)	551
9.8.	Anyanyelvű és kétnyelvű nemzetiségi középiskolai oktatást folytató intézményekben tanulók száma nyelvenként és oktatási típusonként, az egyes évfolyamokon, 1999/2000	551
9.9.	Külföldi tanulók száma az általános iskolákban származási országonként, 1995/96–1999/00	552
9.10.	Külföldi tanulók száma a középiskolákban származási országonként, 1995/96–1999/00	553
9.11.	A különböző tanításszervezési módszerek elfogadottsága a lakosság körében a megkérdezett legmagasabb iskolai végzettsége szerint, 2002 (%)	553
9.12.	A cigány és a fogyatékos tanulók esélyegyenlőségének fontossága a lakosság körében, 2002 (az egyes válaszlehetőségekre adott értékek átlaga)	553
9.13.	Az általános iskolai oktatás optimális módja a cigány és a fogyatékos tanulók esetében a közvélemény szerint, 2002	554
9.14.	A szülők és a pedagógusok véleménye arról, hogyan kellene a cigány gyerekek általános iskolai oktatását megoldani, 2002 (%)	554
9.15.	A PHARE-program által támogatott programok és fejlesztések, amelyek a halmozottan hátrányos helyzetű – elsősorban roma fiatalok – társadalmi beilleszkedését segítik	554

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AME	Alapítványi és Magániskolák Egyesülete
ÁNTSZ	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
ÁSZ	Állami Számvevőszék
AVP	Alternatives to Violence Project, Alternatívák az erőszak kezelésére projekt
BGR	Belső gondozás rendszere
BKÁE	Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetem
BM	Belügyminisztérium
CCC	Cross-Curricular Competencies, tantárgyközi kompetenciák
CED	Centrum Educatieve Dienstverlening, Oktatási Szolgáltató Központ
CEFTA	Central European Free Trade Agreement, Közép-európai Szabadkereskedelmi egyezmény
CHEF	Comprehensive Health Education Foundation, Általános Egészségnevelés Alapítvány (a CHEF Hungary Alapítvány személyiségfejlesztő, drog- és alkoholmegelőző programja 5–18 éves diákok számára)
DADA	Dohányzás-, alkohol-, drog-, AIDS-megelőző program
DARE	Drug Abuse Resistance Education, Oktatás a kábítószer-fogyasztás ellen, az Egyesült Államok legelterjedtebb iskolai drogmegelőzési programja
DE	Debreceni Egyetem
EBRD	European Bank for Reconstructing and Development, Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank
ECDL	European Computer Driving Licence, Európai számítógép-használói jogosítvány
EEA	European Economic Area, Európai Gazdasági Térség
EFTA	European Free Trade Association, Európai Szabadkereskedelmi Társulás
ÉKP	Értékközvetítő és képességfejlesztő program
ELTE	Eötvös Loránd Tudományegyetem
ELTE TÓFK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
ENCORE	European Network for Conflict Resolution in Education, Európai hálózat a nevelésben előforduló konfliktusok megoldására
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szövetsége
EPED	Tanárképzési normatíva a felsőoktatásban
ESPAD	The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, Európai iskolavizsgálat a középiskolások alkohol- és drogfogyasztásáról

ERYCA	Európai Ifjúsági és Tanácsadó Ügynökség
ESCS	Index of Economic, Social and Cultural Status, Gazdasági, szociális és kulturális státus index
ESZCSM	Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium
EU	European Union, Európai Unió
EUROSTAT	Statistical Office of the European Communities, az Európai Közösség Statisztikai Hivatala
EURYDICE	The information network on education in Europe, Európai Oktatási Információs Hálózat
FAT	Felnőttképzési Akkreditáló Testület
FEOR	Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere
FIDÉV	Fiatal Diplomások Életpálya Vizsgálata Projekt (BKÁE kutatócsoportja)
FIT	Foglalkoztatási és Információs Tanácsadó
FKT	Fejlesztési és Képzési Tanács
FMM	Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium
FVM	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
FÜPI	Független Pedagógiai Intézet
FTT	Felsőoktatási és Tudományos Tanács
GAMESZ	Gazdasági-Műszaki Ellátó Szervezet
GDP	Gross Domestic Product, bruttó hazai termék
GM	Gazdasági Minisztérium
GYISM	Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium
HBSC	Health Behaviour in School-aged Children: a WHO Cross-National Study, Egészség-magatartás az iskoláskorú gyerekek között: az Egészségügyi Világszervezet nemzetközi összehasonlító vizsgálata
IALS	International Adult Literacy Survey, Nemzetközi felnőtt írásbeliségi mérés 16–65 évesek körében
ICT	Information Communication Technology, Információs és Kommunikációs Technológia
IEA	International Association for the Evaluation of Education Achievement, Oktatási Teljesítményértékelés Nemzetközi Szövetsége
IEA-ISC	International Association for the Evaluation of Educational Achievement – International Study Center, Oktatási Teljesítményértékelés Nemzetközi Szövetsége – Nemzetközi Kutató Központ
IKT	Információs és Kommunikációs Technológia
ILO	International Labour Organisation, Nemzetközi Munkaügyi Szervezet
INES	Indicators of Education Systems, oktatási rendszerek indikátorai
ISCED	International Standard Classification of Education, az oktatás nemzetközi standard osztályozási rendszere
ISEI	International Socio-Economic Index of Occupational Status, a foglalkozási státus nemzetközi szocioökonómiai indexe
ITK	Idegennyelvi Továbbképző Központ
JATE	József Attila Tudományegyetem
JPTE	Janus Pannonius Tudományegyetem
KÁOKSZI	Kiss Árpád Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény
ÉK	Értékelési Központ
KÉT	Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács

KFI	Középiskolai Felvételi Iroda
KIÉT	Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsa
KIFIR	Középiskolai Felvételi Információs Rendszer
KIR	Közoktatási Információs Rendszer
KIR-STAT	Közoktatási Információs Rendszer-Közoktatási Statisztika
Kjt.	Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény
KLTE	Kossuth Lajos Tudományegyetem
KOMA	Közoktatási Modernizációs Közalapítvány
KOMT	Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsa
KÖÉT	Közoktatási Érdekegyeztető Tanács
KPSZTI	Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KT	Közoktatás-politikai Tanács
Kt.	Közoktatási törvény
MAB	Magyar Akkreditációs Bizottság
MeH	Miniszterelnöki Hivatal
MHP	Magyar Háztartás Panel
MKH	Megyei Közigazgatási Hivatal
MKIK	Magyar Kereskedelmi és Ipar Kamara
MKM	Művelődési és Közoktatási Minisztérium
MNB	Magyar Nemzeti Bank
MOT	Magyar Oktatási Tájékoztatásért Alapítvány
MPI	Megyei Pedagógiai Intézet
MSZOE	Magyarországi Szülők Országos Egyesülete
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MüM	Munkaügyi Minisztérium
NAT	Nemzeti alaptanterv
NFI	Nemzeti Felnőttképzési Intézet
NFT	Nemzeti Fejlesztési Terv
NKKA	Nemzeti Kollégiumi Közalapítvány
NPK	Nemzeti Pályainformációs Központ
NSZI	Nemzeti Szakképzési Intézet
NYAK	Nyelvi Akkreditációs Központ
NYIK	Nyelvi, irodalmi, kommunikációs program
ODB	Országos Diákjogi Bizottság
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development, Gazdasági, Együttműködés és Fejlesztés Szervezete
OECD ENSI	Organisation for Economic Co-operation and Development, Environment and School Initiatives, Gazdasági, Együttműködés és Fejlesztés Szervezete, Környezeti és Iskolai Kezdeményezések
OÉT	Országos Érdekegyeztető Tanács
OÉV	Országos Érettségi Vizsgabizottság
OFFI	Országos Felsőoktatási Felvételi Iroda
OFKT	Országos Felnőttképzési Tanács
OI	Oktatáskutató Intézet
OKB	Országos Kisebbségi Bizottság
OKÉV	Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont

OKI	Országos Közoktatási Intézet
OKI KK	Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ
OKI FKK	Országos Közoktatási Intézet Felnőttoktatási és Kisebbségi Központ
OKI PTK	Országos Közoktatási Intézet Program- és Tantervfejlesztési Központ
OKJ	Országos képzési jegyzék
OKNT	Országos Köznevelési Tanács
OKSZI	Országos Közoktatási Szolgáltató Iroda
OKT	Országos Képzési Tanács
OKTV	Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
OM	Oktatási Minisztérium
OMK	Országos Munkaügyi Központ
OMMK	Országos Munkaügyi Módszertani Központ
OPKM	Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum
OPTB	Országos Pedagógus-továbbképzési Bizottság
OSAP	Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program
OSZT	Országos Szakképzési Tanács
OSZTV	Országos Szakmai Tanulmányi Verseny
PAB	Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Bizottság
PAT	Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testület
PDSZ	Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete
PHARE	Poland–Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy, Lengyelország és Magyarország támogatása a gazdaság átalakítására
PIRLS	Programme for International Reading Literacy Survey, Program az olvasásértés nemzetközi mérésére
PISA	Programme for International Student Assessment, Program a 15 éves diákok tanulmányi teljesítményének nemzetközi mérésére
PM	Pénzügyminisztérium
POSZFI	Piacorientált szakmai képzés fiataloknak
PSZ	Pedagógusok Szakszervezete
PTMIK	Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ
SIALS	Second International Adult Literacy Survey, Második nemzetközi felnőtt írásbeliségi mérés 16–65 évesek körében
SITES	Második nemzetközi felmérés az informatikai technológiáról
SZAK	Szakértői és szakmai szolgáltató tevékenység igénybeviteléhez biztosított közoktatási célú előirányzat
SZMK	Szülői munkaközösség
SZMSZ	Szervezeti és Működési Szabályzat
TAB	Tantervi Akkreditációs Bizottság
TÁH	Területi Államháztartási Hivatal
TÁKISZ	Területi Államháztartási Közigazgatási Információs Szolgálat
TÁRKI	Társadalomkutatási Intézet Rt.
TIMSS	Third International Mathematics and Science Study, Harmadik Nemzetközi Matematikai és Természettudományi mérés
TIMSS-R	Third International Mathematics and Science Study – Repeated, Harmadik nemzetközi matematikai és természettudományi mérés – ismétlés
TIT	Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

TQM	Total Quality Management, Teljes körű minőségirányítás
TSTAR	Területi statisztikai adatbázisrendszer
TVOT	Tankönyves Vállalkozók Országos Testülete
UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, az ENSZ Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete
UNICEF	United Nations Children's Emergency Fund, az ENSZ Gyermeksegélyezési, -védelmi Alapja
UNICRI	United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, az ENSZ bűnözéssel és büntető igazságszolgáltatással foglalkozó interregionális intézete
USIS	az Egyesült Államok Nagykövetsége Tájékoztatási Hivatala
VÉP	Veresegyházi Életmód Program
WHO	World Health Organization, Egészségügyi Világszervezet
WHO/EURO	Egészségügyi Világszervezet Európai Irodája

